

ศาลปกครอง
เพื่อความเป็นธรรมในสังคม

รายงานการปฏิบัติงานของศาลปกครอง
และสำนักงานศาลปกครอง ประจำปี ๒๕๔๕

รายงานการปฏิบัติงานของศาลปกครอง
และสำนักงานศาลปกครอง
ประจำปี ๒๕๕๕

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะตุลาการศาลปกครองสูงสุดเข้าเฝ้าฯ
เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล
วันจันทร์ ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๓

...ต้องไปศึกษารัฐธรรมนูญอีกที เพื่อที่จะดูว่าการปกครองจะมีปัญหาอะไร และจะได้
ขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่มีขึ้นมาได้ เพื่อให้การปกครองเป็นไปโดยยุติธรรม และราบรื่น สำหรับประชาชน
ฉะนั้น การที่ท่านได้ปฏิญาณนั้น ก็ต้องจำเอาไว้ ต้องระลึกว่า หน้าที่ของท่านนับว่าสำคัญมากและ
น่าจะเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีความเฉลียวฉลาด ด้วยเหตุและผล เพื่อให้การปกครองของประเทศไทย
เป็นไปตามหลักของประชาธิปไตย อันมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด และพยายามที่จะวิเคราะห์
วิจัยว่า รัฐธรรมนูญมีความหมายอย่างไร ถ้าทำได้แบบนี้ ท่านก็จะได้ทำหน้าที่สูงของท่านเพื่อความเจริญ
รุ่งเรืองของประเทศชาติและประชาชน ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้มีความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่โดย
ราบรื่น มีจิตใจเข้มแข็ง มีปัญญาเฉียบแหลม เพื่อที่จะผ่านพ้นปัญหาต่าง ๆ โดยปรีชาหาหรือ
กันด้วยเหตุผล มิใช่โดยทะเลาะกัน

ขอให้ทุกคนสามารถปฏิบัติงานของตน เพื่อความสำเร็จของศาล ซึ่งเป็นศาลสูงสุดอันหนึ่ง
เหมือนกัน และเพื่อความสงบสุขความก้าวหน้ารุ่งเรืองของประเทศและประชาชน

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่ประธานศาลปกครองสูงสุด นำตุลาการศาลปกครองชั้นต้น
เข้าเฝ้า ฯ เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล
วันศุกร์ ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๕

ตามที่ท่านได้เปล่งวาจาพยายามที่จะปฏิบัติงานโดยดี ก็เป็นเหมือนของตุลาการทุกฝ่าย
แต่สำหรับศาลปกครองนี้มีความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะว่าการปกครองนี้จะต้องทำโดยดีและ
ด้วยความฉลาด

สมัยนี้เป็นเวลาที่ทางการหรือทางราชการพยายามที่จะปฏิรูปการปกครอง ปฏิรูปการปกครอง
นั้นก็หมายความว่าเปลี่ยนแปลง ดัดแปลงวิธีปกครองให้ดีขึ้น ทำให้ประชาชนได้รับความผาสุกยุติธรรม
มากขึ้น ฉะนั้น หน้าที่ของตุลาการชุดนี้มียิ่งกว่าตุลาการ อื่น ๆ จะต้องพยายาม พิจารณาตามคำปฏิญาณ
ว่าจะปฏิบัติโดยปราศจาก "อคติ" ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากที่สุด เพราะว่า "อคติ" แปลว่า "ไปในที่ที่ไม่ควรไป"
หมายความว่า คิดหรือปฏิบัติอะไรที่ไม่ควรปฏิบัติ ให้เว้น อะไรที่ควรปฏิบัติ ให้ปฏิบัติ ซึ่งแต่ละคน
ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ แต่ว่าต่อไปหน้าที่ที่ต้องทำยิ่งกว่าที่ได้เรียน จะต้องบุกเบิกต่อไป ฉะนั้น
ถ้าไม่ได้สามารที่จะพิจารณาว่าอะไรควร อะไรไม่ควร ก็จะทำให้การปฏิบัตินั้นไม่ถูกต้องได้ ไปทางที่
ไม่ถูกต้อง คือไปมี "อคติ" นั่นเอง

คำว่า "อคติ" นี้อธิบายเช่นนี้ แต่ว่าแต่ละคนจะต้องพิจารณาเอง เพราะว่าไม่มีตำรา ฉะนั้น
ก็ขอให้ท่านพยายามปฏิบัติงานโดยปราศจาก "อคติ" จริง ๆ ด้วยความฉลาดและด้วยความ
ซื่อสัตย์สุจริต ถ้าทำได้ การปกครองในประเทศก็จะบรรลุผลโดยดี เมื่อบรรลุผลโดยดีแล้ว ประเทศชาติ
ก็เจริญรุ่งเรือง ประชาชนมีความสุข ประชาชนก็จะมีความสงบ ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านไปพิจารณางาน
ของท่านให้ดี และพยายามที่จะทำให้สุดกำลังกาย กำลังความรู้ ท่านก็อาจจะนึกว่า ท่านจำนวน
๒๐ คน จะไปทำให้การปกครองเรียบร้อยดีได้อย่างไรได้ อย่างน้อยในส่วนของท่าน และคนอื่นเห็นว่าทำ
คนอื่นเห็นว่าท่านได้ปฏิบัติด้วยความเสียสละ ด้วยความกล้าหาญ ด้วยความฉลาด ก็จะทำอย่าง
และถ้าคนอื่นเขาอย่าง ก็หมายความว่ามีคนมากขึ้น ทั้งตุลาการ ทั้งไม่ใช่ตุลาการ ก็จะสามารถ
ที่จะมีกำลังใจ ปฏิบัติงานการของตน

ขอให้ท่านได้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ มีความฉลาด มีความกล้า และมีความสำเร็จ
ในการปฏิบัติงานนั้น ขอให้ท่านมีกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์ เพื่อที่จะปฏิบัติงานที่สำคัญของท่าน

ตราสัญลักษณ์

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญ “พระคทาจอมทัพ” ซึ่งเป็นพระคทาประจำพระองค์ ไปประกอบเป็นส่วนหนึ่งของ “ตราสัญลักษณ์ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง” เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้สถิตสถาพรตลอดไป โดยประกอบเป็นแกนกลางดุลพາห ประดิษฐานบนพาน มีช่อชัยพฤกษ์ อยู่ด้านล่างภายในขอบวงรี ซึ่งมีความหมายของตราสัญลักษณ์ ดังนี้

วงรี วงรีมาจากวงกลมที่รีเป็นรูปไข่ หมายถึง วงกลมซึ่งมีการเคลื่อนไหวหมุนไปตลอดเวลา เป็นการพัฒนาการอย่างไม่หยุดนิ่ง มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

ดุลพາห ดุลหรือตาชั่ง เป็นเครื่องหมายวัดหาความเสมอกัน หมายถึง การสมดุล เสมอภาค มีความเป็นธรรม และไม่เอียงเอียงแก่ฝ่ายใด ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม เทียงตรง

พระคทาจอมทัพ เป็นพระคทาประจำพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เป็นเครื่องหมายแสดงว่าศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองจัดตั้งขึ้นสำเร็จ ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เพื่อให้ความยุติธรรมแก่ประชาชน ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ กับทั้งเป็นมิ่งขวัญ เครื่องเตือนใจให้ตุลาการศาลปกครองและข้าราชการฝ่ายศาลปกครองปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลปกครอง

พาน ใช้สำหรับอัญเชิญสิ่งสำคัญ ซึ่งได้แก่ การอัญเชิญพระคทาจอมทัพซึ่งเป็นพระคทาประจำพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ช่อชัยพฤกษ์ เป็นช่อไปไม้ใช้สวมหัวเมื่อมีชัยชนะ หมายถึง ความมีชัยชนะ ในการคิด และการดำเนินการแห่งสรรพกิจทั้งปวงของศาลปกครองและ สำนักงานศาลปกครอง

ผู้บริหารศาลปกครองสูงสุด

นายอัคราทร จุฬารัตน
ประธานศาลปกครองสูงสุด

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์
รองประธานศาลปกครองสูงสุด คนที่หนึ่ง

นายโกคิน พลกุล
รองประธานศาลปกครองสูงสุด คนที่สอง

ผู้บริหารศาลปกครองชั้นต้น

นายวรพจน์ วิสรุตพิชญ์
อธิบดีศาลปกครองกลาง

นายอालย์ อิงคะวณิช
อธิบดีศาลปกครองเชียงใหม่

นายฤทัย หงส์ศิริ
รองอธิบดีศาลปกครองกลาง

นายสมชาย งามวงศ์ชน
รองอธิบดีศาลปกครองเชียงใหม่

ผู้บริหารศาลปกครองชั้นต้น

นางปานตา ศิริวัฒน์
อธิบดีศาลปกครองสงขลา

นายเกษม คมสัจด์ธรรม
อธิบดีศาลปกครองนครราชสีมา

นาวาเอกวุฒิ มีช่วย
รองอธิบดีศาลปกครองสงขลา

นางมณีวรรณ พรหมน้อย
รองอธิบดีศาลปกครองนครราชสีมา

ผู้บริหารศาลปกครองชั้นต้น

นายดำรงห์ สุตเตมีย์
อธิบดีศาลปกครองขอนแก่น

นายวรวิทย์ กังศิเทียม
อธิบดีศาลปกครองพิษณุโลก

นายวรารุช ศิริยุทธ์วัฒนา
รองอธิบดีศาลปกครองขอนแก่น

นางสายสุดา เศรษฐบุตร์*
รองอธิบดีศาลปกครองพิษณุโลก**

* จะย้ายไปปฏิบัติหน้าที่อธิบดีศาลปกครองระยองตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๖

** นายสุเมธ รอยกุลเจริญ จะปฏิบัติหน้าที่รองอธิบดีศาลปกครองพิษณุโลกตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๖

ผู้บริหารสำนักงานศาลปกครอง

นายชาญชัย แสงศักดิ์
เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

นางสาวพรทิพย์ ทองดี
รองเลขาธิการ
สำนักงานศาลปกครอง

นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์
รองเลขาธิการ
สำนักงานศาลปกครอง

นายสุชาติ เวโรจน์
รองเลขาธิการ
สำนักงานศาลปกครอง

คำนำ

“ศาลปกครอง” เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ โดยเป็นองค์กรหลักองค์กรหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ศาลปกครองจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๗๖ ถึง มาตรา ๒๘๐ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง การละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร การกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎหมาย คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร และคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง เพื่อสร้างบรรทัดฐานที่ถูกต้องในการปฏิบัติราชการ ปกป้องสิทธิของประชาชนและคุ้มครองประโยชน์สาธารณะให้อยู่ในภาวะที่สมดุล โดยมีสำนักงานศาลปกครองซึ่งเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ปัจจุบันศาลปกครองได้เปิดทำการแล้วในส่วนกลาง ได้แก่ ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลาง มีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเปิดทำการศาลปกครองกระจายไปทั่วทุกภูมิภาคอีกจำนวน ๕ แห่ง คือ ศาลปกครองเชียงใหม่ ศาลปกครองสงขลา ศาลปกครองนครราชสีมา ศาลปกครองขอนแก่น และ ศาลปกครองพิษณุโลก ตามลำดับ

รายงานผลการปฏิบัติงานของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ประจำปี ๒๕๔๕ ฉบับนี้ ได้รวบรวมผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของศาลปกครองที่เปิดทำการแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๕ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ และผลงานของสำนักงานศาลปกครอง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและเป้าหมายการดำเนินงานในระยะต่อไป เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่สนใจ เพื่อให้ได้รับทราบและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า อันจะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองต่อไป

ด้วยความร่วมมือและการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงทำให้ผลการปฏิบัติงานของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองตามรายงานฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี สำนักงานศาลปกครองขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดีในโอกาสต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จสูงสุดทำร่วมกันในการสร้างความเป็นธรรมให้กับสังคม

สำนักงานศาลปกครอง

ธันวาคม ๒๕๔๕

สารบัญ

หน้า

พระราชดำรัส

ภาพตราสัญลักษณ์และคำอธิบายความหมาย

ภาพผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ ๑ ศาลปกครองและผลการปฏิบัติงานของศาลปกครอง	๑
๑.๑ ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง	๓
๑.๑.๑ ความเป็นมาของศาลปกครอง	๓
๑.๑.๒ โครงสร้างและเขตอำนาจ	๘
๑.๑.๓ อำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง	๑๐
๑.๑.๔ กรอบอัตรากำลัง	๑๑
๑.๑.๕ วิธีพิจารณาคดีปกครอง	๑๓
๑.๒ ผลการปฏิบัติงานของศาลปกครอง	๒๒
๑.๒.๑ ด้านการเปิดทำการศาลปกครอง	๒๒
๑.๒.๒ ด้านการพิจารณาพิพากษาคดี	๒๔
๑) ศาลปกครองชั้นต้น	๒๔
(๑) ศาลปกครองกลาง	๓๑
(๒) ศาลปกครองเชียงใหม่	๓๖
(๓) ศาลปกครองสงขลา	๔๐
(๔) ศาลปกครองนครราชสีมา	๔๔
(๕) ศาลปกครองขอนแก่น	๔๘
(๖) ศาลปกครองพิษณุโลก	๕๒
๒) ศาลปกครองสูงสุด	๕๖
๓) แนวคำพิพากษาและคำสั่งที่น่าสนใจ	๖๐

ส่วนที่ ๒ สำนักงานศาลปกครองและผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลปกครอง	๘๕
๒.๑ สำนักงานศาลปกครอง	๘๗
๒.๑.๑ อำนวยการหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครอง	๘๗
๒.๑.๒ วิสัยทัศน์และพันธกิจ	๘๘
๒.๑.๓ โครงสร้างและกรอบอัตรากำลัง	๙๐
๒.๒ ผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลปกครอง	๙๑
๒.๒.๑ การสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีและการบังคับคดีปกครอง	๙๑
๑) การจัดหาที่ทำการศาลปกครอง	๙๑
๒) การคัดเลือกบุคลากร	๙๔
๓) การสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร	๙๖
๔) การสร้างฐานข้อมูลความรู้ด้านกฎหมายปกครอง	๙๙
๕) การจัดทำคู่มือสนับสนุนการปฏิบัติงานของตุลาการ และพนักงานคดีปกครอง	๑๐๐
๖) การให้บริการคำปรึกษาแนะนำคดีแก่ประชาชน	๑๐๓
๗) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีด้วยระบบ IT	๑๐๕
๘) การดำเนินการบังคับคดีปกครอง	๑๐๖
๒.๒.๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง	๑๑๐
๑) การวิเคราะห์คดีปกครอง	๑๑๐
๒) การจัดทำงานวิจัยและงานวิชาการ	๑๕๘
๓) การพัฒนานุคลากรด้านกฎหมายมหาชน	๑๕๘
๔) การร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ	๑๖๓
๒.๒.๓ การเสริมสร้างการบริหารจัดการทางปกครองที่ดี	๑๖๔
๑) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน	๑๖๔
๒) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑๖๗
๓) การสร้างความรู้ความเข้าใจโดยร่วมกับหน่วยงานอื่น	๑๖๘
๔) การเผยแพร่คำพิพากษาและคำสั่งศาลปกครอง	๑๖๙
๒.๒.๔ การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลปกครอง	๑๗๑
๑) การพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	๑๗๑
๒) การจัดวางระบบควบคุมภายใน	๑๗๒
๓) การพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล	๑๗๓
๔) การพัฒนานุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง	๑๗๔

- ๕) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร ๑๗๖
- ๖) การพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย
ด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ
(ระบบ P.S.O.) ๑๗๗
- ๗) การจัดทำคู่มือด้านงานสนับสนุน ๑๗๙

ส่วนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ๑๘๓

ส่วนที่ ๔ รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินสำนักงานศาลปกครอง
ประจำปี สิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๔ ๑๙๓

ส่วนที่ ๕ ทิศทางการดำเนินงานในระยะต่อไป ๒๑๑

ภาพกิจกรรมสำคัญในรอบปี ๒๕๔๕ ๒๒๓

ส่วนที่ ๑

ศาลปกครอง

และผลการปฏิบัติงานของศาลปกครอง

๑. ศาลปกครองและผลการปฏิบัติงานของศาลปกครอง

๑.๑ ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๑.๑.๑ ความเป็นมาของศาลปกครอง

ศาลปกครอง องค์การตุลาการที่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาททางปกครอง หรือที่เรียกว่า “คดีปกครอง” ซึ่งเป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ กับเอกชน หรือระหว่างหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน และเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำ การล่าช้าในการกระทำ หรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

ในอดีต ประเทศไทยมีองค์กรที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาททางปกครองมาเป็นเวลานานแล้ว และองค์กรดังกล่าวได้มีการพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับ จนกระทั่งมีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในปัจจุบัน

การจัดตั้งคณะชิลออฟสแตตหรือที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ช่วงประมาณ พ.ศ. ๒๔๑๗ พระองค์ได้ทรงตรากฎหมายจัดตั้งองค์กรขึ้นองค์กรหนึ่งเป็นคณะที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน เรียกว่า “คณะชิลออฟสแตต” (Council of State)^๑ มีอำนาจหน้าที่ ๒ ประการ คือ เป็นที่ปรึกษาของพระองค์ในการบริหารราชการแผ่นดินและในการร่างกฎหมาย กับพิจารณาเรื่องที่ราษฎรได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรือคือการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาททางปกครอง ซึ่งนับแต่นั้นเป็นต้นมา ถือได้ว่าองค์กรวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาททางปกครอง หรือองค์กรที่ทำหน้าที่ทำนองเดียวกับศาลปกครอง ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย แต่เนื่องจากข้าราชการในสมัยนั้นไม่เข้าใจวัตถุประสงค์แท้จริงของคณะชิลออฟสแตต การดำเนินงานจึงไม่เป็นไปตามพระราชประสงค์ ใน พ.ศ. ๒๔๓๗ คณะที่ปรึกษา

^๑พระราชบัญญัติคณะชิลออฟสแตต คือที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน, ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๘ จ.ศ. ๑๒๓๐-๑๒๓๖, หน้า ๔๗

ราชการแผ่นดินจึงได้ถูกยกเลิกไป ทำให้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนหรือเสียหายของราษฎร จึงต้องร้องเรียน หรือว่ากล่าวกันเองในกระทรวงนั้น ๆ

การจัดตั้งคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลในสมัยนั้นโดยดำริของ นายปรีดี พนมยงค์ ได้รื้อฟื้นแนวทางหรือแนวความคิดดังกล่าวขึ้นมาใหม่ จนต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พุทธศักราช ๒๔๗๖ ขึ้น บัญญัติให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกฤษฎีกา” มีโครงสร้าง และอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกันกับ Conseil d'Etat ของฝรั่งเศส มี “สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา” เป็นหน่วยธุรการที่มีฐานะเป็น กรม สังกัด สำนักนายกรัฐมนตรี และได้โอนงานและเจ้าหน้าที่ในกรมร่างกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม มาอยู่ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกานี้มีอำนาจหน้าที่หลัก ๒ ประการ คือ หน้าที่ในการจัดทำร่างกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับตามคำสั่งของสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐมนตรี กับรับปรึกษาให้ความเห็น ในทางกฎหมายแก่ทบวงการเมืองของรัฐบาล และหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองตามที่จะได้กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ เพื่อให้ราษฎรมี ช่องทางที่จะร้องเรียนเกี่ยวกับความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองได้ และเหตุที่ในขณะนั้นยังไม่เรียกองค์กรนี้ว่า “ศาลปกครอง” แต่เรียกว่า “คณะกรรมการกฤษฎีกา” ก็เนื่องจากสัญญาทางพระราชไมตรีกับต่างประเทศเกี่ยวกับการถอนคดี จากอำนาจของศาลไทยยังมีอยู่ ไทยจึงเกรงว่าต่างประเทศจะอ้างเอาเหตุที่ไทยมีการตั้งศาลขึ้นใหม่ เข้ามาแทรกแซงการบริหารราชการแผ่นดินได้ จึงหลีกเลี่ยงที่จะเรียกชื่อองค์กรนี้ว่า “ศาลปกครอง” แม้กระนั้นก็ตาม เนื่องจากต่อมาไม่ได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีปกครองและอำนาจ คณะกรรมการกฤษฎีกาในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ดังนั้น ในทางปฏิบัติคณะกรรมการกฤษฎีกา ในสมัยนั้นจึงยังไม่ได้ทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีปกครองแต่อย่างใด

การจัดตั้งคณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์

อย่างไรก็ดี ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเรื่องราร้องทุกข์ พุทธศักราช ๒๔๗๒ จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์” มีอำนาจหน้าที่ ในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องราร้องทุกข์ที่ประชาชนได้ยื่นไว้เกี่ยวกับการที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายเนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือเทศบาลปฏิบัติกรนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือละเลยต่อหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร การใช้ดุลยพินิจเกินสมควรแก่เหตุ หรือไม่สุจริต และเมื่อ คณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์วินิจฉัยเป็นอย่างใดแล้วต้องแจ้งให้นายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการตาม ที่เห็นสมควร ซึ่งนายกรัฐมนตรีมีอำนาจที่จะสั่งการตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์

หรือไม่ก็ได้ ซึ่งระบบหรือวิธีการดังกล่าวนี้ได้มีการใช้อยู่เป็นเวลานาน และเป็นเพียงช่องทางอันหนึ่ง
ที่เปิดโอกาสให้ราษฎรได้มีที่พึ่งในการแก้ไขปัญหาในกรณีที่ได้รับความสะดวกหรือเสียหาย
จากทางราชการ แต่ระบบหรือวิธีการนี้ก็ยังไม่ได้ผลเต็มที่นักเนื่องจากองค์กรที่วินิจฉัยชี้ขาดยังมิได้มี
อำนาจอย่างเต็มที่ ความพยายามในการจัดตั้งศาลปกครองอย่างเต็มรูปแบบจึงยังคงมีอยู่

แนวความคิดในการจัดตั้งศาลปกครอง

เมื่อมีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ขึ้นใช้บังคับ
ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีบทบัญญัติให้จัดตั้งศาลปกครองขึ้นแยกต่างหากจากศาลยุติธรรมโดยการตรา
เป็นพระราชบัญญัติ^๒ และในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ อำนาจหน้าที่ระหว่างศาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะระหว่าง
ศาลยุติธรรมกับศาลปกครองหรือศาลอื่น ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยซึ่งปรากฏว่า
ในช่วงนั้น ได้มีการตอบรับหลักการในการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่มี
การตรากฎหมายหลายฉบับ กำหนดให้นำข้อพิพาททางปกครองฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง

แต่เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ได้ถูกยกเลิกโดย
คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ ก่อนที่จะมีการจัดตั้งศาลปกครอง และตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙ ซึ่งได้ถูกนำมาใช้บังคับแทนนั้นก็ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับ
การจัดตั้งศาลปกครองแต่อย่างใด การจัดตั้งศาลปกครองจึงได้หยุดชะงักลงอีกครั้งหนึ่ง

การจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ในคณะกรรมการกฤษฎีกา

ใน พ.ศ. ๒๕๒๒ การปรับปรุงองค์กรที่จะทำหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีปกครอง
ก็ได้เริ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยในครั้งนี้ เป็นการรวมเอาคณะกรรมการกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พุทธศักราช ๒๔๗๖ และคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์
ตามพระราชบัญญัติเรื่องราวร้องทุกข์ พุทธศักราช ๒๔๙๒ เข้าด้วยกัน และได้จัดตั้งองค์กรขึ้นใหม่
อีกองค์กรหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์” เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย
ชี้ขาดคดีปกครอง แต่คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ดังกล่าวก็มีอำนาจทำนองเดียวกับคณะกรรมการ

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗

มาตรา ๒๑๒ ศาลปกครองและศาลในสาขาแรงงาน สาขาภาษี หรือสาขาสังคม
จะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ

การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาพ้นจากตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ของศาล ตลอดจน
วิธีพิจารณาของศาลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลนั้น

มาตรา ๒๑๓ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรมกับศาลอื่น
หรือระหว่างศาลอื่นด้วยกัน ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัย

เรื่องราวร้องทุกข์ กล่าวคือ มิได้มีอำนาจเด็ดขาดในการวินิจฉัยแต่มีอำนาจเพียงเสนอความคิดเห็น ต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคุณคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์จะมีอำนาจ ไม่เด็ดขาดในตัวเองก็ตามแต่องค์กรและรูปแบบการดำเนินการของคุณคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์นี้เอง เป็นรากฐานอันสำคัญในการจัดตั้งศาลปกครองในปัจจุบัน

ความพยายามในการจัดตั้งศาลปกครอง

แม้ว่าจะได้มีการจัดตั้งคุณคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาด คดีปกครองขึ้นแล้วก็ตาม แต่ความพยายามที่จะจัดตั้งศาลปกครอง ก็ยังคงดำเนินอยู่เรื่อยมาและได้ ปรากฏชัดขึ้นอีกครั้งหนึ่งในสมัยของรัฐบาลที่มี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ และนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ก็ยังคงไม่ประสบความสำเร็จ จนกระทั่งใน พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ เพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยศาลปกครองขึ้นกำหนดให้ศาลปกครอง มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามที่กฎหมายบัญญัติ^๓

ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี และ นายโกศล พลกุล เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กำกับดูแลการปฏิบัติราชการของสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และ ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เสร็จ และเตรียมเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร แต่มีการยุบสภา เสียก่อน รัฐบาลต่อมามี พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรีและนายโกศล พลกุล เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้เร่งรัดดำเนินการต่อในทันที โดยเสนอร่างกฎหมายดังกล่าว และสภาผู้แทนราษฎรได้บรรจุเข้าวาระการพิจารณาแล้ว จากนั้นนายกรัฐมนตรีได้ประกาศลาออก จากตำแหน่ง จึงมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล อีกครั้งหนึ่ง

ครั้นใน พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยในรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีบทบัญญัติให้จัดตั้งศาลปกครองแยกต่างหากจากศาลอื่นๆ หรือ ให้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในลักษณะศาลคู่ และให้ศาลปกครองนี้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย คดีปกครองโดยตุลาการศาลปกครอง ตลอดจนกำหนดให้มี การจัดตั้ง “สำนักงานศาลปกครอง” ขึ้น มีหน้าที่เป็นหน่วยธุรการในการทำงาน เพื่อสนับสนุนงาน ของศาลปกครอง

**รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘**

มาตรา ๑๙๕ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามที่กฎหมายบัญญัติ

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีผลใช้บังคับ รัฐบาลในขณะนั้น ซึ่งมีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ถอนร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. .... ออกจากการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติ บางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งเนื้อหาสาระส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปตามร่างพระราชบัญญัติที่เคยเสนอไว้เดิม และเมื่อได้มีการแก้ไขปรับปรุงร่างดังกล่าวแล้ว จึงได้นำร่างพระราชบัญญัติเสนอให้สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาพิจารณา ใน พ.ศ. ๒๕๔๑

สำหรับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. .... นี้ ปรากฏว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนออีก ๓ ฉบับ คือ ร่างที่เสนอโดย นายปรีชา สุวรรณทัต กับคณะ ร่างที่เสนอโดย นายพินิจ จันทรสุรินทร์ กับคณะ และร่างที่เสนอโดย ร้อยโทกุเทพ ใสกระจ่าง กับคณะ ต่อมาสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑ โดยให้ใช้ร่างที่รัฐบาลเสนอเป็นหลักและร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๒

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. .... ที่ผ่านการพิจารณาจากรัฐสภานี้ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นไป จากนั้นก็ได้เริ่มดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จนกระทั่งได้มีการเปิดทำการศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลางเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ และได้มีการทยอยเปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาคเป็นลำดับ ซึ่งจนถึงปัจจุบันนี้ได้มีการเปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาคไปแล้วจำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ ศาลปกครองเชียงใหม่ เปิดทำการเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ศาลปกครองสงขลา เปิดทำการเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๔ ศาลปกครองนครราชสีมา เปิดทำการเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ ศาลปกครองขอนแก่น เปิดทำการเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ และศาลปกครองพิษณุโลก เปิดทำการ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕

จากความเป็นมาและการดำเนินการที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาททางปกครอง ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทางตุลาการ เป็นศาลหรือไม่ก็ตาม ได้เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว และแม้ว่าในช่วงเวลาต่อมา จะได้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ขึ้นบ้าง เช่น มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ศาล ขึ้นมาทำหน้าที่ดังกล่าวแต่ไม่มีอำนาจเด็ดขาด เช่น คณะกรรมการเรื่องจوارร้องทุกข์หรือคณะกรรมการกฤษฎีกา ก็ตาม แต่การดำเนินการทั้งหลายที่ผ่านมาเป็นการวางรากฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับการจัดตั้งศาลปกครองในปัจจุบัน แต่สิ่งที่จะต้องคำนึงหรือดำเนินการต่อไปข้างหน้า อันได้แก่ การทำความเข้าใจต่อประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล และการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง เพื่อให้บังเกิดผลขึ้นจริงต่อไป

๑.๑.๒ โครงสร้างและเขตอำนาจ

มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ศาลปกครองมี ๒ ชั้นศาล คือ

- ๑) ศาลปกครองสูงสุด
- ๒) ศาลปกครองชั้นต้น ได้แก่

- (๑) ศาลปกครองกลาง
- (๒) ศาลปกครองในภูมิภาค

โดยแต่ละศาลมีที่ตั้งและเขตอำนาจ ดังนี้

- ๑) ศาลปกครองสูงสุด มีที่ตั้งในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัดใกล้เคียง
- ๒) ศาลปกครองกลาง มีที่ตั้งในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัดใกล้เคียง โดยมีเขตตลอดท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดอื่นที่ไม่ได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองในภูมิภาคแห่งใดแห่งหนึ่ง

- ๓) ศาลปกครองในภูมิภาค จะจัดตั้งขึ้นในวาระเริ่มแรกจำนวนทั้งสิ้น ๑๖ แห่ง กระจายกันทั่วประเทศ โดยกฎหมายกำหนดให้จัดตั้งไม่น้อยกว่าปีละ ๗ ศาล ศาลปกครองในภูมิภาคแต่ละแห่งมีเขตอำนาจครอบคลุมท้องที่หลายจังหวัดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

- (๑) ศาลปกครองขอนแก่น ตั้งอยู่ในจังหวัดขอนแก่น โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม

- (๒) ศาลปกครองชุมพร ตั้งอยู่ในจังหวัดชุมพร โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดชุมพร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดระนอง

- (๓) ศาลปกครองเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน

- (๔) ศาลปกครองนครราชสีมา ตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา

- (๕) ศาลปกครองนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

- (๖) ศาลปกครองบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

- (๗) ศาลปกครองพิษณุโลก ตั้งอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดสุโขทัย

(๘) ศาลปกครองแพ่ง ตั้งอยู่ในจังหวัดแพ่ง โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์

(๙) ศาลปกครองยะลา ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

(๑๐) ศาลปกครองระยอง ตั้งอยู่ในจังหวัดระยอง โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว

(๑๑) ศาลปกครองลพบุรี ตั้งอยู่ในจังหวัดลพบุรี โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดนครนายก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง

(๑๒) ศาลปกครองสกลนคร ตั้งอยู่ในจังหวัดสกลนคร โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร

(๑๓) ศาลปกครองสงขลา ตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล

(๑๔) ศาลปกครองสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอุทัยธานี

(๑๕) ศาลปกครองอุดรธานี ตั้งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี

(๑๖) ศาลปกครองอุบลราชธานี ตั้งอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ

อย่างไรก็ดี ด้วยข้อจำกัดหลายประการ จนถึงสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๔๕ สามารถเปิดทำการศาลปกครองภูมิภาคได้เพียง ๕ แห่ง ดังนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจึงได้ประกาศให้ศาลปกครองในภูมิภาคที่เปิดทำการแล้วมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดใกล้เคียงด้วย เรียงตามลำดับของการเปิดทำการได้ ดังนี้

(๑) ศาลปกครองเชียงใหม่ มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์

(๒) ศาลปกครองสงขลา มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดยะลา และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

(๓) ศาลปกครองนครราชสีมา มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ

(๔) ศาลปกครองขอนแก่น มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี

ปัจจุบันศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง และสำนักงานศาลปกครองมีอาคาร
ที่ทำการชั่วคราวตั้งอยู่ที่ อาคารเอ็มไพร์ทาวเวอร์ ชั้นที่ ๓๑-๓๗ เลขที่ ๑๙๕ ถนนสาทรใต้ แขวงยานนาวา
เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐ โทร. (๐๒) ๖๗๐-๑๒๐๐-๖๓

๑.๑.๓ อำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง

มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒
บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งในเรื่องต่อไปนี้

๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดย
ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด เนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจ
หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน
หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็น
การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอน โดยไม่จำเป็น หรือสร้างภาระ
ให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่
ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทาง
ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง
หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว
ล่าช้าเกินสมควร

๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

๕) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาล
เพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด

๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

เรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง ได้แก่

๑) การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

๒) การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.)

๓) คดีที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สิน
ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชำนาญพิเศษอื่น

อำนาจหน้าที่ของศาลปกครองชั้นต้น

มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง เว้นแต่ คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด เช่น คดีที่ฟ้องให้เพิกถอนพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง กฎ ก.พ. หรือกฎอื่นที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีหรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีต้องยื่นฟ้องโดยตรงต่อศาลปกครองสูงสุด เป็นต้น

อำนาจหน้าที่ของศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังนี้

- ๑) คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น
- ๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตามที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนด (ในปัจจุบัน คดีประเภทนี้ต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น เนื่องจากยังไม่มีกรอออกประกาศของที่ประชุมใหญ่ในศาลปกครองสูงสุด)
- ๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกา หรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี
- ๔) คดีที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด

๑.๑.๔ กรอบอัตรากำลัง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น มีจำนวนตุลาการศาลปกครองในแต่ละชั้นศาล ดังนี้

๑) ศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๑๒ บัญญัติให้มีตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ๔ ตำแหน่ง คือ

- (๑) ประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๒) รองประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๓) ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด
- (๔) ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ทั้งนี้ ตามจำนวนที่ ก.ศป. กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยในระยะเริ่มแรกนั้น บทเฉพาะกาล (มาตรา ๙๘) บัญญัติให้มีตุลาการในศาลปกครองสูงสุดไม่เกิน ๒๓ คน

จากกรอบอัตรากำลังดังกล่าว คณะกรรมการคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้คัดเลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถและความประพฤติเหมาะสมที่จะแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวน ๒๓ คน เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อขอความเห็นชอบ ซึ่งวุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบจำนวน ๑๗ คน และในจำนวนดังกล่าวได้รับคัดเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๒ คน จึงมีตุลาการศาลปกครองสูงสุดเพียง ๑๕ คน และลาออกเนื่องจากได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งองคมนตรี ๑ คน ปัจจุบันจึงมีตุลาการศาลปกครองสูงสุดจำนวน ๑๔ คน

๒) ศาลปกครองชั้นต้น

มาตรา ๑๗ บัญญัติให้ศาลปกครองชั้นต้นแต่ละศาล มีตำแหน่งตุลาการปกครอง ๔ ตำแหน่ง ดังนี้

- (๑) อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
- (๒) รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
- (๓) ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น
- (๔) ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น

โดยในระยะเริ่มแรกนั้น บทเฉพาะกาล มาตรา ๙๔ ประกอบกับมาตรา ๙๙ บัญญัติให้จัดตั้งศาลปกครองในภูมิภาค ๑๖ ศาล โดยให้แต่ละศาลมีอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ศาลละหนึ่งคน ดังนั้น ในระยะเริ่มแรกศาลปกครองชั้นต้นจึงมีกรอบตุลาการศาลปกครองชั้นต้น รวมทั้งสิ้น ๑๖๔ คน

จากกรอบอัตรากำลังดังกล่าว ได้มีการดำเนินการคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองชั้นต้น รวม ๒ ครั้ง ดังนี้

- ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองชั้นต้น และเสนอรายชื่อให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรวม ๘๗ คน โดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ซึ่งต่อมามีตุลาการศาลปกครองชั้นต้นขอลาออกจำนวน ๔ คน

- คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) ได้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองชั้นต้น และเสนอชื่อให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจำนวน ๒๐ คน

ปัจจุบันจึงมีตุลาการศาลปกครองชั้นต้นจำนวน ๑๐๓ คน และในปี ๒๕๔๕ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) ได้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครอง (รุ่นที่ ๓) ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ คาดว่าจะสามารถเสนอชื่อเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งได้ประมาณต้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๖

๑.๑.๕ วิธีพิจารณาคดีปกครอง

๑) การยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

การฟ้องคดีปกครองนั้น ถือหลักว่าให้กระทำโดยง่าย ไม่มีข้อยุ่งยาก โดยผู้ฟ้องคดีสามารถยื่นฟ้องได้ด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ของศาลปกครอง หรืออาจใช้วิธีการส่งคำฟ้องทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ โดยไม่มีแบบฟอร์ม แต่ขอให้ทำคำฟ้องเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ และมีสาระสำคัญและหลักฐานเท่าที่มีแนบไปด้วย โดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่ซับซ้อนที่จะเป็นภาระแก่ผู้ประสงค์จะฟ้องคดี เว้นแต่เงื่อนไขบางประการที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินคดี อีกทั้งคดีส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และไม่บังคับให้ต้องมีทนายความในการฟ้องคดีอีกด้วย

ในการยื่นฟ้องคดีปกครองนั้น จะต้องยื่นฟ้องต่อศาลใด ให้ถือหลักง่าย ๆ ว่า กรณีที่เป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น ให้ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นที่ผู้ฟ้องคดีมี **ภูมิลำเนา** หรือที่**มูลคดีเกิด** ส่วนคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุดนั้น ให้ยื่นฟ้องโดยตรงต่อศาลปกครองสูงสุด เว้นแต่การยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้น จะต้องยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำพิพากษานั้น และในการยื่นฟ้อง ผู้ฟ้องคดีจะมายื่นฟ้องด้วยตนเอง หรือจะส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้

การดำเนินคดีในศาลปกครองนั้น ผู้ฟ้องคดีสามารถดำเนินคดีด้วยตนเองได้ เนื่องจากเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงเป็นอย่างดี หรืออาจมอบให้ทนายความ หรือผู้ที่ตนเองไว้ใจ ดำเนินการแทนก็ได้ โดยทำหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลดังกล่าวดำเนินคดีแทน

ในกรณีที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินในการฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ หรือคำสั่งหรือจากการละเลยต่อหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ผู้ฟ้องคดีจะต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในอัตราร้อยละ ๒.๕ ของทุนทรัพย์ แต่ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยผู้ฟ้องคดีจะเลือกชำระเป็นเงินสด เช็คซึ่งธนาคารรับรองแล้ว ตั๋วแลกเงินธนาคาร หรือดริฟท์ธนาคารก็ได้ โดยส่งจ่ายในนาม **“เงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับของสำนักงานศาลปกครอง”** (โดยระบุชื่อสำนักงานศาลปกครองแห่งที่ยื่นฟ้องคดีนั้น)

๒) เจื่อนไขการฟ้องคดีปกครอง

แม้ว่าการฟ้องคดีปกครองจะกระทำได้ง่าย แต่ศาลปกครองก็เป็นศาลระบบหนึ่งเช่นเดียวกับศาลยุติธรรม กฎหมายจึงกำหนดเงื่อนไขบางประการเอาไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้การฟ้องคดีเป็นระบบและสามารถแก้ไขความเดือดร้อนของผู้ประสงค์จะฟ้องคดีได้อย่างแท้จริง เงื่อนไขการฟ้องคดีปกครองที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

(๑) ผู้มีสิทธิฟ้องคดีปกครอง

ผู้ฟ้องคดีปกครองจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถตามกฎหมาย ซึ่งโดยปกติ ได้แก่ บุคคลบรรลุนิติภาวะที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการกระทำ หรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ หรือเป็นผู้ที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือเป็นผู้ที่มีข้อโต้แย้งอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เช่น การได้รับค่าเวนคืนที่ดินที่ไม่เป็นธรรม เจ้าหน้าที่ไม่ออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารโดยไม่ชอบ การออกใบอนุญาตล่าช้าทำให้ผู้รับใบอนุญาตเสียหายหรือขาดรายได้ เป็นต้น

(๒) การขอให้แก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายในเบื้องต้นก่อนฟ้องคดี

หากเรื่องที่จะนำมาฟ้องคดีปกครองนั้น มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการให้ต้องดำเนินการอย่างใดเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายนั้นเสีย ผู้ฟ้องคดีก็จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นให้เสร็จสิ้นเสียก่อน จึงจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ กล่าวคือ ในกรณีที่ได้รับคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ก่อนที่จะนำคดีมาขึ้นฟ้องต่อศาลปกครองนั้น ผู้ฟ้องจะต้องยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้ง ตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายในเรื่องนั้น ๆ กำหนดไว้ เช่น ต้องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย คำสั่งไม่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร เป็นต้น หากกฎหมายในเรื่องนั้นๆ มิได้บัญญัติเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งไว้ เช่น คำสั่งไม่อนุมัติให้ข้าราชการเบิกค่าเช่าบ้าน ผู้ฟ้องคดีจะต้องยื่นอุทธรณ์ตามขั้นตอน หรือวิธีการที่กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองกำหนดไว้ โดยยื่นอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วัน นับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งนั้น เว้นแต่กรณีเป็นคำสั่งของรัฐมนตรีหรือมติของคณะกรรมการต่างๆ

อย่างไรก็ตาม การฟ้องให้เพิกถอนกฎ การเรียกค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิด หรือสัญญาทางปกครอง ผู้ฟ้องคดีไม่ต้องยื่นอุทธรณ์ก่อน สามารถยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ทันที เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายไว้โดยเฉพาะ

(๓) คำฟ้องและพยานหลักฐาน

คำฟ้องนั้นไม่มีแบบกำหนดไว้โดยเฉพาะ แต่ต้องทำเป็นหนังสือโดยใช้ถ้อยคำสุภาพ และต้องมีชื่อและที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดี ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามสมควรที่แสดงให้ศาลเห็นว่าหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่กระทำการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีข้อพิพาทอย่างไร เมื่อใด ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์หรือขอให้เจ้าหน้าที่แก้ไขเยียวยาตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว เมื่อใด ผลเป็นอย่างไร นอกจากนี้ ผู้ฟ้องคดีจะต้องระบุในคำขอด้วยว่าต้องการให้ศาลสั่งอย่างไร โดยคำขอจะต้องสอดคล้องกับเรื่องที่ฟ้องคดีและเป็นเรื่องที่ศาลมีอำนาจสั่งให้ได้ เช่น ขอให้ศาลสั่งให้เพิกถอนคำสั่งในกรณีที่ฟ้องว่าเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งไม่ชอบ หรือสั่งให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ฟ้องว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินควร เป็นต้น และผู้ฟ้องคดีจะต้อง ลงลายมือชื่อในคำฟ้อง พร้อมทั้งแนบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาด้วย (เช่น คำสั่งที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีเดือดร้อนเสียหาย)

กรณีที่ผู้เดือดร้อนหรือเสียหายหลายคน ซึ่งแต่ละคนประสงค์จะฟ้องคดีด้วยเหตุเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีทุกคนอาจยื่นคำฟ้องร่วมกันเป็นฉบับเดียวกันก็ได้ โดยลงลายมือชื่อผู้ฟ้องคดีทุกคนท้ายคำฟ้อง ในกรณีนี้ผู้ฟ้องคดีทุกคนจะมอบหมายให้ผู้ฟ้องคดีคนหนึ่งเป็นผู้แทนของผู้ฟ้องคดีทุกคนในการดำเนินคดีก็ได้ โดยระบุชื่อผู้แทนนั้นในคำฟ้องฉบับนั้น ไม่ต้องทำใบมอบอำนาจหรือใบมอบฉันทะแยกต่างหากแต่อย่างใด

(๔) ระยะเวลาในการฟ้องคดีปกครอง

การฟ้องคดีปกครองจะต้องกระทำภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือร้องขอให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ไม่มีเหตุผล แต่ถ้าเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือการกระทำละเมิดทางปกครอง หรือความรับผิดชอบอื่น ต้องฟ้องคดีภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ถ้าเป็นคดีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะหรือสถานะของบุคคลผู้ฟ้องคดีจะยื่นฟ้องเมื่อใดก็ได้

ในกรณีที่เป็นการฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ กฎหมายบังคับให้ผู้ออกคำสั่งต้องระบุนโยบายความและวิธีการยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งด้วยมิเช่นนั้นอายุความในการฟ้องคดีจะขยายเป็น ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้รับทราบคำสั่งนั้น คดีที่ยื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดอายุความ ถ้าเป็นคดีที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น โดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลจะรับไว้พิจารณาก็ได้

๓) กระบวนพิจารณาคดีในศาลปกครอง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้จัดตั้งศาลปกครองขึ้นโดยให้มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ซึ่งเป็นคดี พิพาทระหว่างเอกชนกับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือระหว่างหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน แต่โดยที่พยานหลักฐานในคดีปกครองส่วนใหญ่มักเป็นเอกสาร ที่อยู่ในครอบครองของหน่วยงานทางปกครองเกือบทั้งหมด ทำให้คู่กรณีสองฝ่ายอยู่ในฐานะที่ไม่เท่าเทียมกัน วิธีพิจารณาคดีในศาลปกครองจึงต้องใช้ระบบวิธีพิจารณา “แบบโต้สวน” ควบคู่กับ หลักการให้สิทธิโต้แย้งหรือหลักการฟังความสองฝ่าย ซึ่งแตกต่างกับ “ระบบกล่าวหา” ของศาลยุติธรรม

นอกจากนั้น ระบบวิธีพิจารณาคดีปกครองยังให้มีการถ่วงดุลการใช้อำนาจระหว่างตุลาการศาลปกครองด้วยกัน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อเท็จจริง กล่าวคือโดยหลักแล้ว “ตุลาการเจ้าของสำนวน” จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง แต่จะต้องเสนอข้อเท็จจริงนั้นต่อตุลาการอื่นที่ประกอบกันเป็นองค์คณะ และต่อ “ตุลาการผู้แถลงคดี” ซึ่งมีใช้ตุลาการในองค์คณะนั้น พิจารณาด้วย สำหรับในส่วนของกรณีวินิจฉัยชี้ขาด นั้น “ตุลาการผู้แถลงคดี” จะเสนอ “คำแถลงการณ์” ซึ่งรวมถึงความเห็นในทางชี้ขาดตัดสินคดีต่อองค์คณะก่อนที่องค์คณะจะลงมติวินิจฉัย อันเปรียบเสมือนเป็นความเห็นของตุลาการคนเดียวว่า หากตนมีหน้าที่ตัดสินคดีเรื่องนั้น ตนจะพิพากษาอย่างไร ด้วยเหตุผลประการใด ซึ่งแม้ว่าคำตัดสินขององค์คณะเท่านั้นที่จะถือเป็นคำพิพากษา แต่การให้มีระบบการเสนอ “คำแถลงการณ์” ของตุลาการผู้แถลงคดีต่อองค์คณะ เช่นนี้ จะช่วยส่งเสริมให้การใช้อำนาจตัดสินคดีขององค์คณะ มีความรอบคอบและถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะหากองค์คณะไม่เห็นด้วยกับคำแถลงการณ์ โดยหลักก็จะต้องแสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่หนักแน่นและน่าเชื่อถือมากกว่า เพราะจะมีการเปรียบเทียบคำวินิจฉัยและเหตุผลของตุลาการผู้แถลงคดี และขององค์คณะได้ง่าย เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้มีการพิมพ์เผยแพร่คำพิพากษาขององค์คณะ และคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีควบคู่กันเสมอ

การฟ้องคดีต่อศาลปกครองขึ้นต้นหรือการฟ้องคดีโดยตรงต่อศาลปกครองสูงสุด อาจสรุปเป็นขั้นตอนง่าย ๆ ได้ดังนี้

(๑) **ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้อง** ต่อเจ้าหน้าที่ของศาลหรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน โดยจะต้องส่งคำฟ้องและพยานหลักฐาน พร้อมด้วยสำเนาคำฟ้องและพยานหลักฐานที่ผู้ถูกฟ้องคดีรับรองสำเนาถูกต้องเท่ากับจำนวนของผู้ถูกฟ้องคดีมาด้วย

(๒) รับคำฟ้องและตรวจคำฟ้องเบื้องต้น เมื่อผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุดแล้วแต่กรณีแล้ว เจ้าหน้าที่ของศาลจะลงทะเบียนคดีในสารบบความและออกใบรับให้กับผู้ฟ้องคดี พร้อมทั้งตรวจคำฟ้องในเบื้องต้น หากพิจารณาเห็นว่า เป็นคำฟ้องที่สมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว เจ้าหน้าที่ก็จะเสนอคำฟ้องดังกล่าวต่ออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุดเพื่อดำเนินการต่อไป แต่หากเจ้าหน้าที่ของศาลเห็นว่าคำฟ้องนั้นไม่สมบูรณ์ครบถ้วน แต่อาจแก้ไขได้ เจ้าหน้าที่ก็จะแนะนำให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการแก้ไขให้สมบูรณ์ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ฟ้องคดีไม่แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือหากเห็นว่าคำฟ้องนั้นไม่อาจแก้ไขให้สมบูรณ์ครบถ้วนได้หรือไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เจ้าหน้าที่ของศาลก็จะบันทึก และเสนอคำฟ้องดังกล่าวต่ออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุดแล้วแต่ กรณีเพื่อพิจารณาต่อไป

(๓) การจ่ายสำนวนคดีให้องค์คณะและแต่งตั้งตุลาการผู้แถลงคดี เมื่ออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุดได้รับคำฟ้องจากเจ้าหน้าที่ของศาลแล้ว อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุดจะส่งจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะพิจารณาพิพากษาตามความเชี่ยวชาญในประเภทคดีที่รับผิดชอบหรือในกรณีที่มีได้มีการจัดองค์คณะไว้ตามความเชี่ยวชาญในประเภทคดีด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะ ก็จะจ่ายสำนวนคดีโดยใช้วิธีการที่ไม่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้าว่าจะจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะใด และแต่งตั้งตุลาการผู้แถลงคดีเพื่อรับผิดชอบในการจัดทำคำแถลงการณ์

(๔) ตุลาการหัวหน้าคณะส่งจ่ายสำนวนคดีให้ตุลาการเจ้าของสำนวน เมื่อองค์คณะในศาลปกครองชั้นต้นหรือในศาลปกครองสูงสุดแล้วแต่กรณีได้รับสำนวนคดีแล้ว ตุลาการหัวหน้าองค์คณะในองค์คณะนั้นจะต้องแต่งตั้งตุลาการในองค์คณะคนหนึ่งหรือตนเอง เป็นตุลาการเจ้าของสำนวน เพื่อเป็นผู้ดำเนินการตรวจคำฟ้อง รวบรวมข้อเท็จจริงจากคำฟ้อง คำชี้แจงของคู่กรณี และรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยมีพนักงานคดีปกครองเป็นผู้ช่วยดำเนินการตามที่ตุลาการเจ้าของสำนวนมอบหมาย

(๕) ตรวจคำฟ้อง เมื่อได้รับสำนวนคดีแล้ว ตุลาการเจ้าของสำนวนจะพิจารณาว่า คำฟ้องนั้นเป็นคำฟ้องที่สมบูรณ์ครบถ้วนหรือไม่ คำฟ้องนั้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาหรือไม่ และผู้ฟ้องคดีได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการฟ้องคดีครบถ้วนหรือไม่ หากเป็นคำฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนแต่อาจแก้ไขได้ ตุลาการเจ้าของสำนวนจะมีคำสั่งให้ ผู้ฟ้องคดีแก้ไขให้สมบูรณ์ครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนด และถ้าไม่มีการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือข้อที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนของคำฟ้องนั้นเป็นกรณีที่ ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ หรือเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของ

ศาลปกครอง ตุลาการเจ้าของสำนวนจะเสนอให้องค์คณะสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา และสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนได้ตรวจคำฟ้องและเห็นว่าคำฟ้องที่ยื่นเป็นคำฟ้องที่สมบูรณ์ครบถ้วน หรือมีการแก้ไขให้สมบูรณ์ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ตุลาการเจ้าของสำนวนจะมี **คำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณา**

(๖) **ส่งหมายและสำเนาคำฟ้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำคำให้การ** เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนมี**คำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณา** และกำหนดตัวผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว ก็จะมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำคำให้การยื่นต่อศาลภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำฟ้องหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด โดยศาลจะส่งสำเนาคำฟ้องและสำเนายานหลักฐานที่ผู้ฟ้องคดีรับรองสำเนาถูกต้องไปให้ผู้ถูกฟ้องคดี และจะกำหนดประเด็นที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องให้การหรือให้จัดส่งพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือที่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาของศาลด้วยก็ได้ แต่ในกรณีที่ตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าคำฟ้องที่รับไว้พิจารณานั้นเป็นคำฟ้องที่สมบูรณ์ครบถ้วน และมีข้อเท็จจริงที่สามารถใช้วินิจฉัยชี้ขาดคดีนั้นได้โดยไม่ต้องดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้วตุลาการเจ้าของสำนวนก็ไม่ต้องสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำคำให้การ และอาจจัดทำบันทึกของตุลาการเจ้าของสำนวนเสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้เลย

(๗) **ส่งสำเนาคำให้การให้ผู้ฟ้องคดีทำคำคัดค้านคำให้การ** หากผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำให้การภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ศาลต้องส่งสำเนาคำให้การพร้อมทั้งสำเนายานหลักฐานไปยังผู้ฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีคัดค้านหรือยอมรับคำให้การหรือพยานหลักฐานที่ผู้ถูกฟ้องคดียื่นต่อศาล ทั้งนี้ ตุลาการเจ้าของสำนวนจะกำหนดประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีต้องชี้แจง หรือให้จัดส่งพยานหลักฐานใด ๆ ด้วยก็ได้ ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีประสงค์จะคัดค้านคำให้การ ก็จะต้องทำคำคัดค้านคำให้การยื่นต่อศาลภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำให้การ หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หากผู้ฟ้องคดี ไม่ประสงค์จะทำคำคัดค้านคำให้การ ก็ต้องแจ้งความประสงค์นั้นให้ศาลทราบเป็นหนังสือภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หากผู้ฟ้องคดีไม่ทำคำคัดค้านคำให้การ และไม่แจ้งความประสงค์เป็นหนังสือต่อศาลภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ศาลก็จะมีคำสั่งจำหน่ายคดี

(๘) **ส่งคำคัดค้านคำให้การให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำคำให้การเพิ่มเติม** หากผู้ฟ้องคดีทำคำคัดค้านคำให้การยื่นต่อศาลภายในกำหนด ศาลก็จะส่งสำเนาคำคัดค้านคำให้การของผู้ฟ้องคดีให้ผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อยื่นคำให้การเพิ่มเติมต่อศาลภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำคัดค้านคำให้การหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และเมื่อศาลได้รับคำให้การเพิ่มเติมจากผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว

ศาลก็จะส่งสำเนาคำให้การเพิ่มเติมนั้นให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพื่อทราบต่อไป

(๙) การไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เมื่อผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำให้การเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลา หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ยื่นคำให้การเพิ่มเติม หากตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าคดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีได้แล้ว ตุลาการเจ้าของสำนวนก็จะจัดทำบันทึกสรุปสำนวนเสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป แต่หากตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ได้ยังไม่เพียงพอต่อการพิจารณาพิพากษาคดี ตุลาการเจ้าของสำนวนก็อาจแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยการไต่สวนพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือตรวจสอบสถานที่ หรือส่งประเด็นไปให้ศาลปกครองชั้นต้นอื่นแสวงหาข้อเท็จจริงแทน หรือจะเรียกคู่กรณี หน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำ หรือส่งพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

(๑๐) สรุปสำนวนนำเสนอองค์คณะ เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนพิจารณาเห็นว่าข้อเท็จจริงจากคำฟ้องและคำชี้แจงจากคู่กรณี รวมทั้งข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาล เพียงพอต่อการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดแล้ว ก็จะจัดทำบันทึกสรุปสำนวนพร้อมสำนวนคดีเสนอองค์คณะเพื่อพิจารณา หากองค์คณะเห็นว่ายังจำเป็นต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม องค์คณะก็อาจแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเองหรือมอบหมายให้ตุลาการเจ้าของสำนวนดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ แต่หากองค์คณะเห็นว่าไม่มีกรณีที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้ว ตุลาการหัวหน้าคณะก็จะมีคำสั่งกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีนั้น และเมื่อได้กำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วตุลาการหัวหน้าคณะจะส่งสำนวนคดีนั้นให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุดแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(๑๑) ตุลาการผู้แถลงคดีจัดทำคำแถลงการณ์ เมื่ออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุดแล้วแต่กรณี พิจารณาสำนวนคดีและเห็นว่าไม่มีกรณีที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้ว ก็จะส่งสำนวนคดีให้ตุลาการผู้แถลงคดีจัดทำคำแถลงการณ์ซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และความเห็นของตุลาการผู้แถลงคดีที่จะเสนอต่อองค์คณะพิจารณาพิพากษาโดยเร็วต่อไป

(๑๒) การนั่งพิจารณาคดี เมื่อตุลาการผู้แถลงคดีได้จัดทำคำแถลงการณ์เรียบร้อยแล้ว องค์คณะก็จะกำหนดวันนั่งพิจารณาคดี และหากคู่กรณีประสงค์จะยื่นคำแถลงเป็นหนังสือเพื่อยืนยันหรือหักล้างข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเพิ่มเติมต่อองค์คณะ ก็จะต้องยื่นต่อศาลก่อนวันนั่งพิจารณาคดี หรืออย่างช้าในระหว่างการนั่งพิจารณาคดีนั้น ทั้งนี้ศาลจะส่งบันทึกสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวนให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน ก่อนการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก

(๑๓) การเสนอคำแถลงการณ์ด้วยวาจา ในการนั่งพิจารณาคดีนั้น ตุลาการเจ้าของสำนวนจะเสนอสรุปข้อเท็จจริงและประเด็นของคดี จากนั้นจะเป็นการแถลงด้วยวาจาของคู่กรณีประกอบคำแถลงเป็นหนังสือที่ยื่นไว้ โดยคู่กรณีต้องแถลงด้วยวาจาอย่างกระชับและอยู่ในประเด็นที่ปรากฏในคำแถลงเป็นหนังสือเท่านั้น แล้วจึงเป็นการชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือของตุลาการผู้แถลงคดี และเมื่อเสร็จสิ้นการแถลงการณ์แล้ว ตุลาการหัวหน้าคณะจะนัดประชุมปรึกษาองค์คณะเพื่อพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีอีกครั้งหนึ่ง

(๑๔) ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี ในการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดนั้น ศาลจะแจ้งให้คู่กรณีทราบกำหนดวันอ่านผลแห่งคำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองเป็นการล่วงหน้า และเมื่อศาลได้อ่านผลแห่งคำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองโดยเปิดเผยในวันใดแล้ว ให้ถือว่าวันที่อ่านนั้นเป็นวันที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีนั้น โดยคำพิพากษาหรือ คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดให้ถือเป็นที่สุด

(๑๕) การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุด เมื่อศาลปกครองชั้นต้นได้อ่านผลแห่งคำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองแล้ว หากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีข้อคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ก็สามารถอุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาต่อศาลปกครองสูงสุดได้

โดยอาจสรุปขั้นตอน กระบวนพิจารณาคดีปกครองเป็นแผนผังได้ดังนี้

๑.๒ ผลการปฏิบัติงานของศาลปกครอง

๑.๒.๑ การเปิดทำการศาลปกครอง

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้มีการเปิดทำการศาลปกครองรวมทั้งสิ้น ๕ แห่ง โดยเริ่มเปิดทำการครั้งแรก เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ จำนวน ๒ แห่ง คือ ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลาง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ต่อมาจึงได้เริ่มเปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาคอีก จำนวน ๓ แห่ง คือ ศาลปกครองเชียงใหม่ ศาลปกครองสงขลา และ ศาลปกครองนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๔ และวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ ตามลำดับ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีการเร่งรัดเปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาคเพิ่มเติมอีกจำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ ศาลปกครองขอนแก่น และศาลปกครองพิษณุโลก โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

๑) ศาลปกครองขอนแก่น

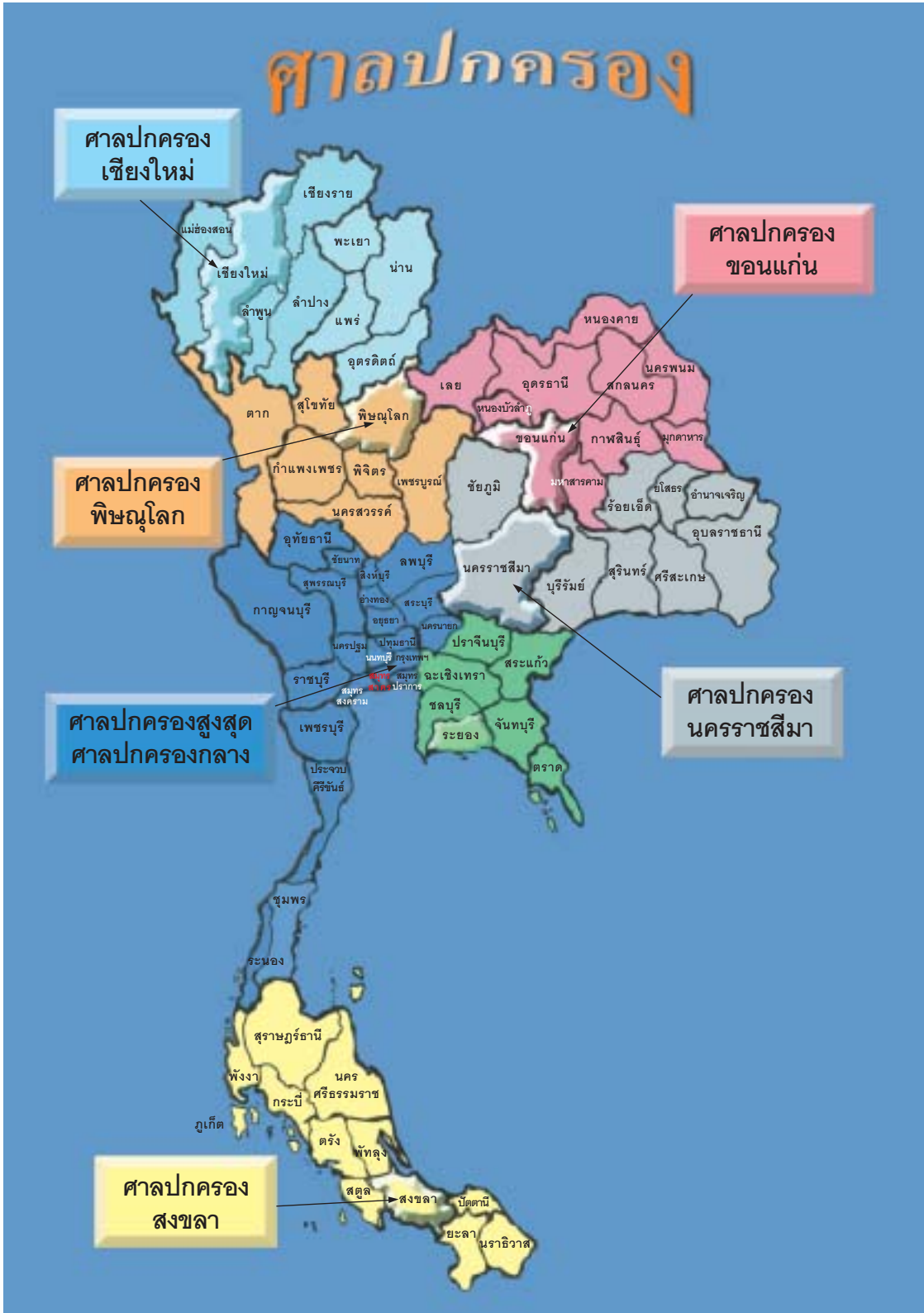
ศาลปกครองขอนแก่นได้เปิดทำการตั้งแต่วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ มีสถานที่ตั้งอยู่เลขที่ ๑๗๗/๔๔ ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยมีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และทั้งนี้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้มีประกาศที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเรื่อง ให้ศาลปกครองนครราชสีมา และศาลปกครองขอนแก่นมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดใกล้เคียง ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้ศาลปกครองขอนแก่นมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี

๒) ศาลปกครองพิษณุโลก

ศาลปกครองพิษณุโลกได้เปิดทำการตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีสถานที่ตั้งอยู่เลขที่ ๗๒๓/๑๓-๑๗ ถนนพิชัยสงคราม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดยมีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดสุโขทัย ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๔ (๗) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ศาลปกครอง

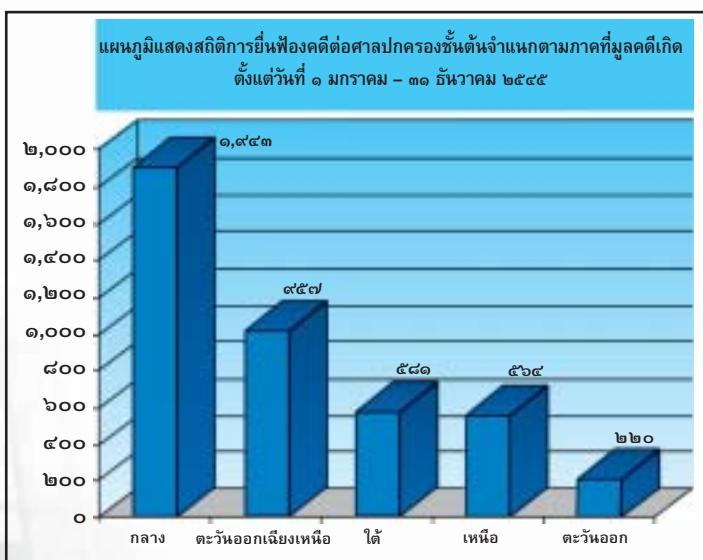
๑.๒.๒ ด้านการพิจารณาพิพากษาคดี

๑) ศาลปกครองชั้นต้น

นับแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ได้มีการเปิดทำการศาลปกครองชั้นต้นแล้วรวม ๖ แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศ คือ เปิดทำการในภาคกลาง ๑ แห่ง คือ ศาลปกครองกลาง ซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร เปิดทำการในภาคเหนือ ๒ แห่ง คือ ศาลปกครองเชียงใหม่ และศาลปกครองพิษณุโลก เปิดทำการในภาคใต้ ๑ แห่ง คือ ศาลปกครองสงขลา เปิดทำการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒ แห่ง คือ ศาลปกครองนครราชสีมาและศาลปกครองขอนแก่น นอกจากนี้ยังจะเปิดทำการเพิ่มอีก ๑ แห่ง ในภาคตะวันออก คือ ศาลปกครองระยอง ในวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๖

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ศาลปกครองชั้นต้นทั้ง ๖ แห่ง มีคดีในความรับผิดชอบรวมทั้งสิ้น ๗,๕๗๑ คดี เป็นคดีที่ค้างมาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๓,๓๑๕ คดี และเป็นคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รวม ๔,๒๕๖ คดี โดยจำแนกเป็นคดีรับโอนระหว่างศาลจำนวน ๑๗๐ คดี และเป็นคดีฟ้องใหม่ จำนวน ๔,๐๘๖ คดี ซึ่งในจำนวนคดีฟ้องใหม่ทั้งหมดนั้น เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมายื่นฟ้องด้วยตนเอง ๒,๓๑๒ คดี และเป็นคดีที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องทางไปรษณีย์ จำนวน ๑,๗๗๔ คดี

จากปริมาณคดีที่มีผู้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นทั้งหมด พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งเป็นคดีที่มีมูลคดีเกิดขึ้นในภาคกลาง รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออก ตามลำดับ

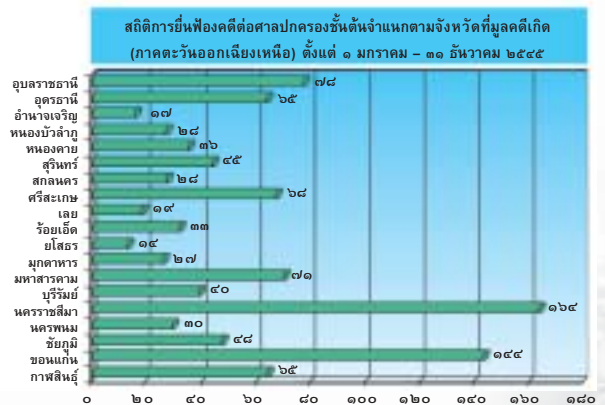
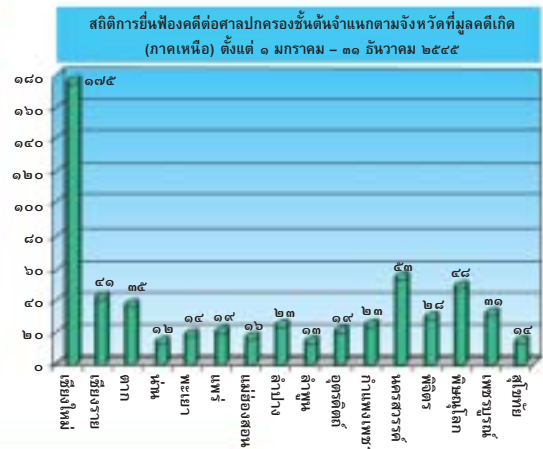
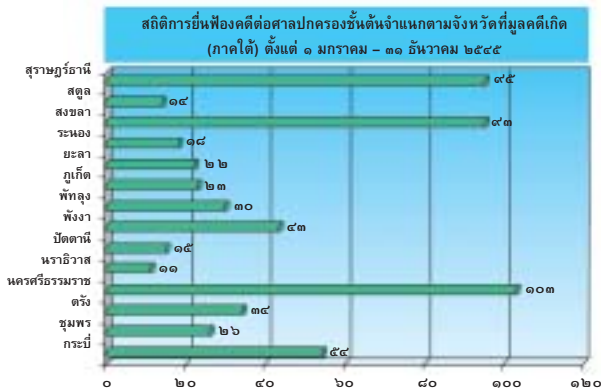
สถิติการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้น
จำแนกตามภาคที่มูลคดีเกิดขึ้น
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

ภาค	จำนวนจังหวัด	ปริมาณคดี
กลาง	๒๐	๑,๙๔๓
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๙	๙๕๗
ใต้	๑๔	๕๘๑
เหนือ	๑๖	๕๖๔
ตะวันออก	๗	๒๒๐
รวม	๗๖	๔,๒๕๖*

* คดีหนึ่งอาจมีจังหวัดที่มูลคดีเกิดขึ้นได้มากกว่า ๑ จังหวัด ดังนั้นปริมาณคดีจำแนกตามจังหวัดที่มูลคดีเกิดขึ้นจึงมากกว่าปริมาณคดีที่ยื่นฟ้อง

หากพิจารณาเปรียบเทียบปริมาณคดีที่มีมูลคดีเกิดในแต่ละจังหวัดแล้ว พบว่า กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีมูลคดีเกิดสูงสุดคือ ๑,๑๕๙ คดี รองลงมาคือจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๑๗๕ คดี จังหวัดลพบุรีจำนวน ๑๗๑ คดี จังหวัดนครราชสีมาจำนวน ๑๖๔ คดี จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๑๔๔ คดี และจังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน ๑๐๓ คดี ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดในแต่ละจังหวัดจำแนกตามภาคต่างๆ สรุปได้ ดังแผนภูมิ

หน่วยงานระดับกระทรวงที่ถูกยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นมากที่สุด คือ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภารกิจของกรมที่ดิน กรมการปกครอง และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย รองลงมาคือ สำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และจากการศึกษาเปรียบเทียบปริมาณการถูกฟ้องคดีของหน่วยงานต่างๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ พบว่ามีหน่วยงานที่ถูกฟ้องคดีเรียงอันดับจากมากไปน้อยใน ๑๕ อันดับแรก ดังนี้

รายงานการฟ้องคดีของศาลปกครองชั้นต้น จำแนกตามหน่วยงานผู้ถูกฟ้องคดีระดับกระทรวง ๑๕ อันดับแรก

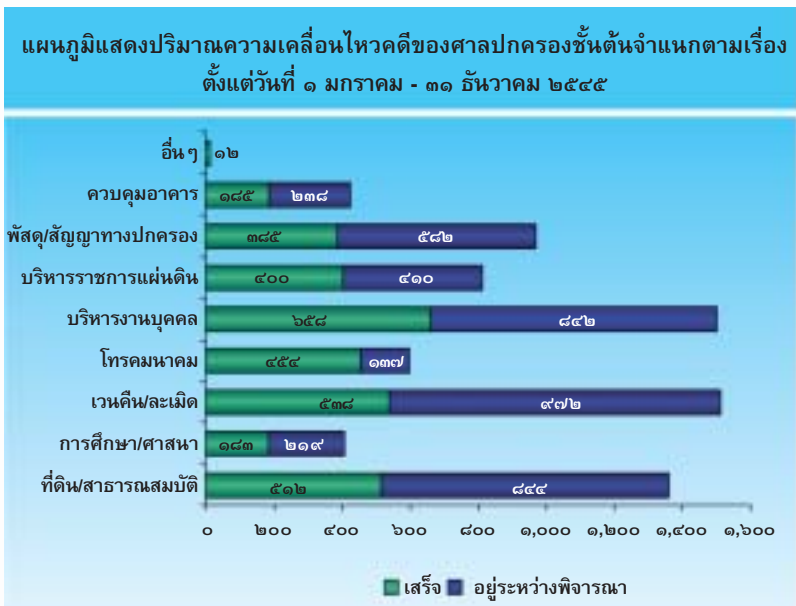
อันดับที่	หน่วยงานระดับกระทรวง	ปริมาณการถูกฟ้องคดี(คดี)
๑	กระทรวงมหาดไทย	๑,๘๖๕
๒	สำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี	๖๖๘
๓	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	๖๕๑
๔	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๖๔๕
๕	กระทรวงคมนาคม	๔๔๔
๖	กระทรวงศึกษาธิการ	๔๐๖
๗	รัฐวิสาหกิจ	๓๕๕
๘	ทบวงมหาวิทยาลัย	๒๑๓
๙	กระทรวงการคลัง	๒๑๐
๑๐	กระทรวงสาธารณสุข	๑๖๔
๑๑	กระทรวงอุตสาหกรรม	๑๒๓
๑๒	หน่วยงานอิสระและองค์กรมหาชน	๑๒๐
๑๓	กระทรวงแรงงาน	๘๖
๑๔	กระทรวงยุติธรรม	๗๓
๑๕	กระทรวงกลาโหม	๖๐

เมื่อพิจารณาจากลักษณะคดีที่ผู้ฟ้องคดีมายื่นต่อศาลปกครองชั้นต้น พบว่าคดีที่ผู้ฟ้องคดียื่นต่อศาลปกครองชั้นต้น ส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีปริมาณใกล้เคียงกับคดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ ส่วนอันดับรองลงมา ได้แก่ คดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีรายละเอียดปริมาณความเคลื่อนไหวในแต่ละประเภท ดังนี้

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองชั้นต้นจำแนกตามเรื่อง
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
คดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ	๑,๓๕๖	๕๑๒	๘๔๔
คดีเกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม สังคม และการสาธารณสุข	๔๐๒	๑๘๓	๒๑๙
คดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑,๕๑๐	๕๓๘	๙๗๒
คดีเกี่ยวกับกิจการคมนาคม โทรคมนาคม วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ การพาณิชย์ การอุตสาหกรรม	๕๙๑	๔๕๔	๑๓๗
คดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ	๑,๕๐๐	๖๕๘	๘๔๒
คดีเกี่ยวกับการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน	๘๑๐	๔๐๐	๔๑๐
คดีเกี่ยวกับการพัสดุ สัญญาทางปกครอง การลงทุน การเงิน การคลัง และการธนาคาร	๙๖๗	๓๘๕	๕๘๒
คดีเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร อาคารชุด การจัดสรรที่ดิน โรงงาน สิ่งแวดล้อม เหตุเดือดร้อนรำคาญและการผังเมือง	๔๒๓	๑๘๕	๒๓๘
อื่น ๆ	๑๒	๑๒	-
รวม	๗,๕๗๑	๓,๓๒๗	๔,๒๔๔

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองชั้นต้น
 จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙)
 ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ประเภทคดี	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
ออกกฎโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑๔๒	๓๕	๑๐๗
ออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๒,๓๘๘	๘๓๔	๑,๕๕๔
การกระทำอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑,๙๑๒	๑,๐๖๒	๘๕๐
ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	๖๐๔	๒๖๕	๓๓๙
ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	๔๑๗	๑๙๙	๒๑๘
กระทำละเมิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๔๙๔	๒๔๗	๒๔๗
ความรับผิดอย่างอื่นจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๘๓๗	๑๙๙	๖๓๘
สัญญาทางปกครอง	๓๑๓	๘๓	๒๓๐
คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง	๒	-	๒
อื่นๆ	๔๘๘	๔๐๓	๘๕
รวม	๗,๕๙๗*	๓,๓๒๗	๔,๒๗๐

*คดีหนึ่งอาจจำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ได้มากกว่า ๑ ประเภท ดังนั้นยอดรวมปริมาณคดีเข้า จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) จึงมากกว่าปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณา

นับแต่วันที่ ๑ มกราคม จนกระทั่ง วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ศาลปกครองชั้นต้น ทั้งในส่วนกลาง และในภูมิภาคทั้ง ๕ ศาล ได้เร่งรัดพิจารณาพิพากษาคดีได้แล้วเสร็จ รวม ๓,๓๒๗ คดี โดยเป็นคดีที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษา จำนวน ๒๓๙ คดี เป็นคดีที่ศาลปกครองชั้นต้น มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา เนื่องจากคำฟ้องไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จำนวน ๙๓๘ คดี เป็นคดีที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา เนื่องจากคำฟ้องไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี จำนวน ๑,๑๗๕ คดี และเป็นคดีที่ศาลปกครองชั้นต้น มีคำสั่งจำหน่ายคดี เนื่องจากมีการโอนคดีไปยังศาลปกครองอื่น และเนื่องจากผู้ฟ้องคดีขอถอนฟ้อง และทิ้งฟ้อง จำนวน ๙๗๕ คดี โดยมีรายละเอียดจำแนกตามผลการพิจารณาพิพากษาคดี ได้ดังนี้

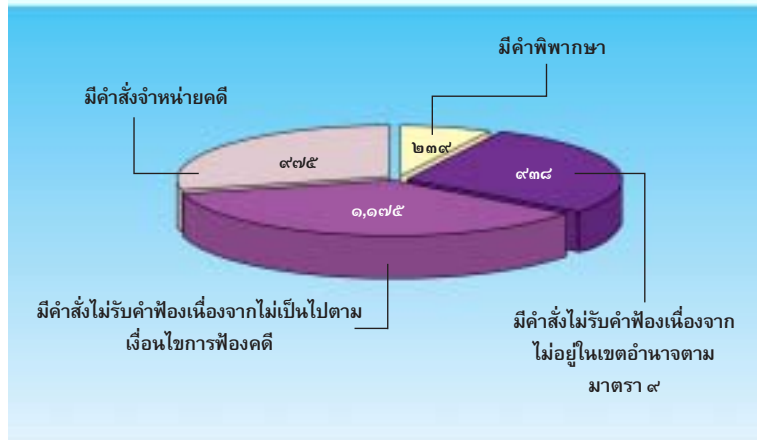
ตารางแสดงปริมาณคดีที่ศาลพิจารณาแล้วเสร็จจำแนกตามผลการพิจารณาคดี

ผลการพิจารณาคดี	จำนวน (คดี)
(๑) คดีที่ศาลมีคำพิพากษา	๒๓๙
(๒) คดีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคดีไว้พิจารณา	๒,๑๑๓
(๒.๑) ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙	๙๓๘
● ไม่ใช่คดีละเมิดทางปกครอง	๗๘
● ไม่ใช่สัญญาทางปกครอง	๑๑๕
● เป็นคดีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง/อาญา	๒๔๒
● เป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคสอง	๑๕๘
● อื่น ๆ	๓๔๕
(๒.๒) ไม่เข้าเงื่อนไขในการฟ้องคดี	๑,๑๗๕
● ไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดี	๒๓๑
● มีคำขอที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง	๑๒๒
● ไม่ดำเนินการให้ครบขั้นตอนตามกฎหมาย	๒๖๑
● ขาดอายุความ	๒๙๓
● ไม่ชำระค่าธรรมเนียมศาล	๑๔
● ฟ้องซ้ำ	๑๕
● ฟ้องซ้อน	๓๐
● อื่น ๆ	๒๐๙
(๓) ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดี	๙๗๕
● โอนไปยังศาลอื่น	๒๗๐
● ถอนฟ้อง	๓๙๒
● ทิ้งฟ้อง	๑๙๙
● อื่น ๆ	๑๑๔
รวม	๓,๓๒๗

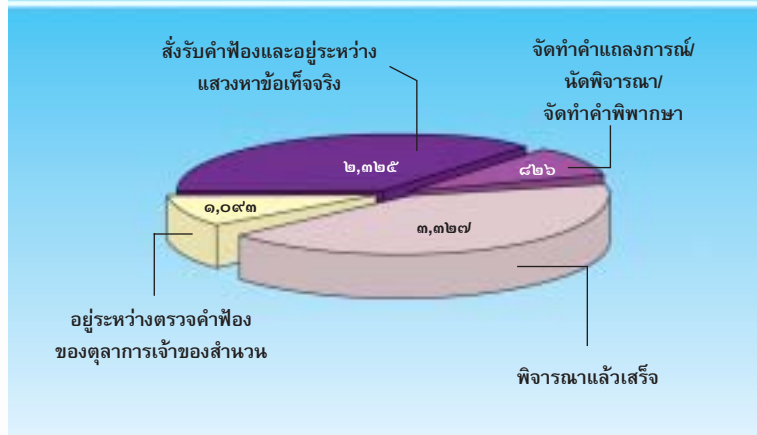
แผนภูมิแสดงสถิติคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองชั้นต้นจำแนกตามผลการพิจารณาคดี
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

เมื่อสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ยังคงมีคดีที่อยู่ในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นรวม ๔,๒๔๔ คดี โดยมีความคืบหน้าในการพิจารณาคดีแตกต่างกันไปสรุปได้ดังนี้

- อยู่ระหว่างการตรวจคำฟ้องของตุลาการเจ้าของสำนวน การสั่งแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง การนัดไต่สวน การส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม จำนวน ๑,๐๙๓ คดี
- สั่งรับคำฟ้อง อยู่ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริงและการจัดทำบันทึกสรุปสำนวน จำนวน ๒,๓๒๕ คดี
- อยู่ระหว่างการ จัดทำคำแถลงการณ์ นัดพิจารณา จัดทำคำพิพากษา และดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น จำนวน ๘๒๖ คดี

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองชั้นต้น
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

(๑) ศาลปกครองกลาง

ศาลปกครองกลาง เป็นศาลปกครองชั้นต้นที่เปิดทำการเป็นแห่งแรก เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้ศาลปกครองกลางมีเขตอำนาจกว้างขวางกว่าศาลปกครองชั้นต้นอื่น ๆ กล่าวคือ ศาลปกครองชั้นต้นศาลหนึ่งจะมีอำนาจในการรับพิจารณาพิพากษาคดีปกครองที่เกิดขึ้นในท้องที่ จังหวัดเหล่านั้น หรือคดีที่ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตท้องที่ของจังหวัดเหล่านั้นเท่านั้น แต่สำหรับ ศาลปกครองกลาง จะมีเขตอำนาจครอบคลุม ดังนี้

(๑.๑) พิจารณาพิพากษาคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือที่ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาในเขตท้องที่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร

(๑.๒) ในกรณีที่ได้มีการจัดตั้งศาลปกครองในภูมิภาคขึ้นบ้างบางศาลแล้ว แต่ยังมีท้องที่บางจังหวัด ที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองในภูมิภาคของศาลใดเลย กรณีเช่นนี้ศาลปกครองกลางจะทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีไปก่อนจนกว่าจะได้จัดตั้งศาลปกครองในภูมิภาคที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาในท้องที่นั้น

(๑.๓) แม้ว่าผู้ฟ้องคดีจะสามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองในภูมิภาคอื่นได้อยู่แล้วก็ตาม แต่หากผู้ฟ้องคดีประสงค์จะมาฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลาง ศาลปกครองกลางก็อาจเห็นสมควรใช้ดุลพินิจรับพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวก็ได้

(๑.๔) คดีปกครองที่มีได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร แต่ผู้ฟ้องคดีซึ่งมีสัญชาติไทยไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย จึงทำให้ไม่อาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองในภูมิภาคอื่นได้ กรณีเช่นนี้ผู้ฟ้องคดีก็มีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางได้

(๑.๕) ศาลปกครองกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองที่โอนมาจากศาลปกครองในภูมิภาคอื่นด้วย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ของการพิจารณาคดีปกครอง

ปัจจุบันศาลปกครองกลางมีตุลาการศาลปกครองปฏิบัติหน้าที่อยู่รวมทั้งสิ้น ๖๘ คน รับผิดชอบคดีในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมทั้งสิ้น ๕,๐๙๖ คดี เป็นคดีค้างมาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๒,๖๙๑ คดี และเป็นคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองกลางในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๒,๔๐๕ คดี ซึ่งแยกได้เป็นคดีที่ผู้ฟ้องคดีเดินทางมายื่นคำฟ้องด้วยตนเอง จำนวน ๑,๔๕๔ คดี และผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องทางไปรษณีย์จำนวน ๙๕๑ คดี โดยคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองกลางส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาเป็นคดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล วินัย บำเหน็จบำนาญ

สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ และคดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ

ในช่วงปีที่ผ่านมา นับแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ศาลปกครองกลาง ได้เร่งรัดพิจารณาพิพากษาคดีจนแล้วเสร็จรวม ๒,๒๗๐ คดี โดยจำแนกเป็นคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี จำนวน ๘๑๗ คดี เป็นคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙ จำนวน ๖๓๙ คดี มีคำสั่งจำหน่ายคดีเนื่องจากผู้ฟ้องถอนฟ้อง ทั้งฟ้อง โอนคดีไปยังศาลอื่น และอื่นๆ จำนวน ๖๔๗ คดี มีคำพิพากษาจำนวน ๑๖๗ คดี และมีคดีที่อยู่ในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลปกครองกลางรวมทั้งสิ้น ๒,๘๒๖ คดี โดยมีความคืบหน้าในการพิจารณาคดีแตกต่างกันไป สรุปตามขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาคดีได้ ดังนี้

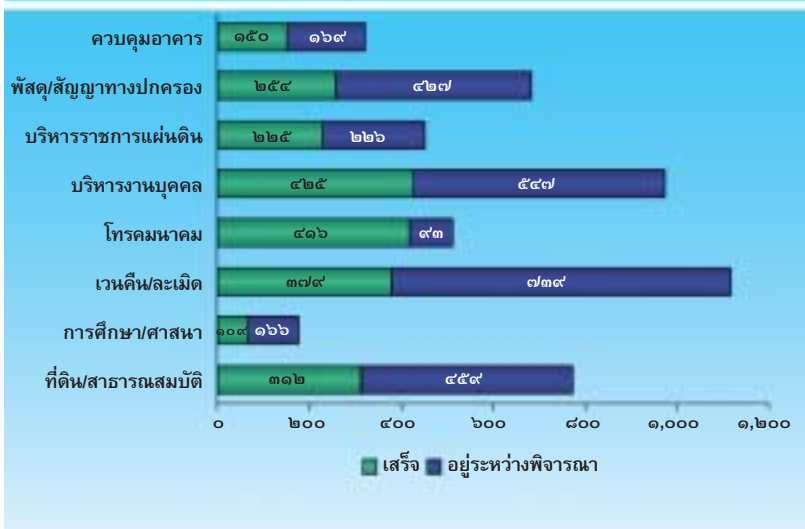
- อยู่ระหว่างการตรวจคำฟ้องของตุลาการเจ้าของสำนวน การสั่งแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง การนัดไต่สวน การส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม จำนวน ๔๕๕ คดี
- สั่งรับคำฟ้อง อยู่ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง และการจัดทำบันทึกสรุปสำนวน จำนวน ๒,๑๕๖ คดี
- อยู่ระหว่างการสรุปสำนวน จัดทำคำแถลงการณ์ นัดพิจารณา จัดทำคำพิพากษา และดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น จำนวน ๒๑๕ คดี

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองกลางจำแนกตามเรื่อง
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
คดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินของราชการ	๗๗๑	๓๑๒	๔๕๙
คดีเกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม สังคม และสาธารณสุข	๒๗๕	๑๐๙	๑๖๖
คดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑,๑๑๘	๓๗๙	๗๓๙
คดีเกี่ยวกับกิจการคมนาคม โทรคมนาคม วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม	๕๐๙	๔๑๖	๙๓
คดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ	๙๗๒	๔๒๕	๕๔๗
คดีเกี่ยวกับการปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน	๔๕๑	๒๒๕	๒๒๖
คดีเกี่ยวกับการพัสดุ สัญญาทางปกครอง การลงทุน การเงิน การคลัง การธนาคาร	๖๘๑	๒๕๔	๔๒๗
คดีเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร อาคารชุด การจัดสรรที่ดิน โรงงาน สิ่งแวดล้อม เหตุเดือดร้อนรำคาญ และการผังเมือง	๓๑๙	๑๕๐	๑๖๙
รวม	๕,๐๙๖	๒,๒๗๐	๒,๘๒๖

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองกลางจำแนกตามเรื่อง ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

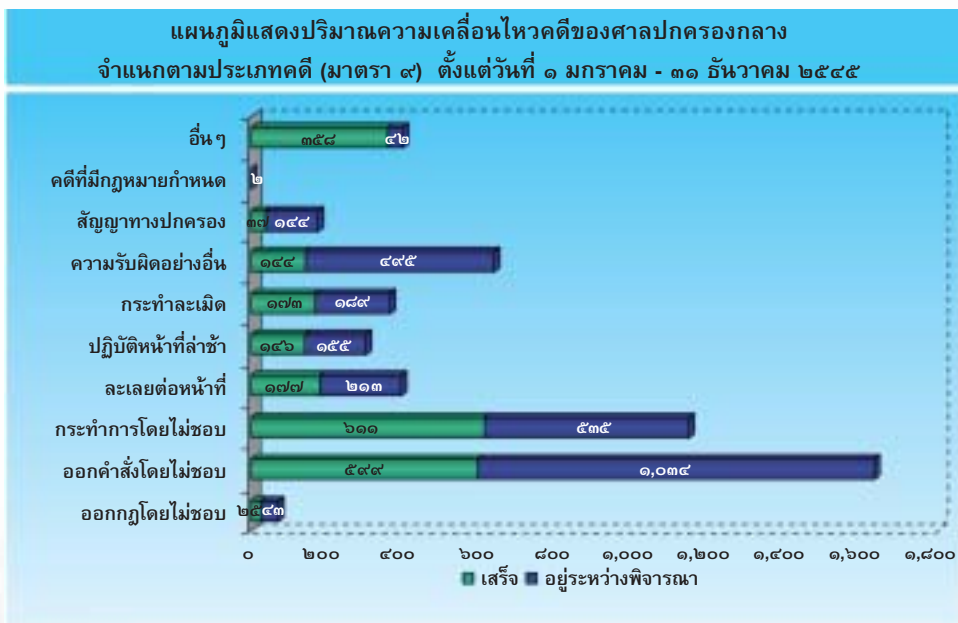

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองกลาง
จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ประเภทคดี	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
ออกกฎโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๖๘	๒๕	๔๓
ออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑,๖๓๓	๕๙๙	๑,๐๓๔
การกระทำอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑,๑๔๖	๖๑๑	๕๓๕
ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	๓๙๐	๑๗๗	๒๑๓
ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	๓๐๑	๑๔๖	๑๕๕
กระทำละเมิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๓๖๒	๑๗๓	๑๘๙
ความรับผิดอย่างอื่นจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๖๓๙	๑๔๔	๔๙๕
สัญญาทางปกครอง	๑๘๑	๓๗	๑๔๔
คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง อื่น ๆ	๒	-	๒
	๔๐๐	๓๕๘	๔๒
รวม	๕,๑๒๒*	๒,๒๗๐	๒,๘๕๒

*คดีหนึ่งอาจจำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ได้มากกว่า ๑ ประเภท ดังนั้นยอดรวมปริมาณคดีเข้า จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) จึงมากกว่าปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณา

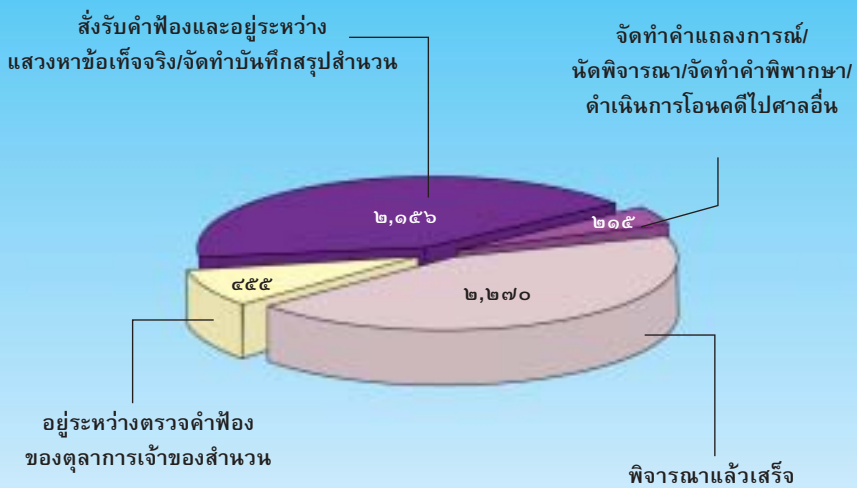
**แผนภูมิแสดงปริมาณคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองกลางจำแนกตามผลการพิจารณาคดี
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕**

มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี

- ไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดี ๑๓๓ คดี
- ขาดอายุความ ๒๒๔ คดี
- คำขอบังคับไม่อยู่ในอำนาจของ ศป. ๘๔ คดี
- ไม่เสียค่าธรรมเนียม ๑๓ คดี
- ไม่ดำเนินการให้ครบขั้นตอน ๑๓๙ คดี
- ฟ้องซ้ำ/ฟ้องซ้อนอื่นๆ ๒๒๔ คดี

**แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองกลาง
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕**

(๒) ศาลปกครองเชียงใหม่

ศาลปกครองเชียงใหม่เปิดทำการครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ มีเขตอำนาจครอบคลุม ๙ จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมีตุลาการศาลปกครองปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งสิ้น ๗ คน

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ศาลปกครองเชียงใหม่มีคดีในความรับผิดชอบรวมทั้งสิ้น ๔๗๔ คดี เป็นคดีค้างมาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๑๕๒ คดี เป็นคดีที่เข้าสู่การพิจารณาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๓๒๒ คดี จำแนกเป็นคดีที่รับโอนจากศาลปกครองอื่น จำนวน ๓ คดี และเป็นคดีฟ้องใหม่ จำนวน ๓๑๙ คดี ในจำนวนคดีฟ้องใหม่ทั้งหมดแยกได้เป็นคดีที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องด้วยตนเอง จำนวน ๒๐๓ คดี และผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องทางไปรษณีย์ จำนวน ๑๑๖ คดี โดยคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองเชียงใหม่ส่วนใหญ่ เป็นคดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล วินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ รองลงมาเป็นคดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ โดยผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองเชียงใหม่ว่าหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งหรือกระทำการอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นส่วนใหญ่

ในช่วงปีที่ผ่านมา นับแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ศาลปกครองเชียงใหม่ได้มีคำสั่งและคำพิพากษาแล้วรวม ๒๑๒ คดี โดยจำแนกเป็นคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี จำนวน ๖๘ คดี คำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙ จำนวน ๕๓ คดี คำสั่งจำหน่ายคดีเนื่องจากผู้ฟ้องถอนฟ้อง ทั้งฟ้องและโอนคดีไปยังศาลอื่น จำนวน ๗๓ คดี มีคำพิพากษา จำนวน ๑๘ คดี และมีคดีที่อยู่ในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณารวมทั้งสิ้น ๒๖๒ คดี โดยมีความคืบหน้าในการพิจารณาคดีแตกต่างกันไป สรุปตามขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาคดีได้ ดังนี้

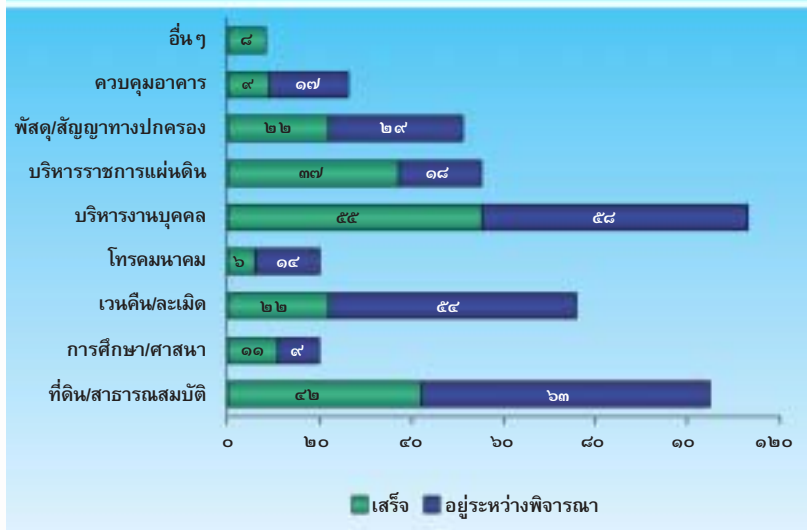
- อยู่ระหว่างการตรวจคำฟ้องของตุลาการเจ้าของสำนวน การสั่งแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง การนัดไต่สวน การส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม จำนวน ๘๓ คดี
- สั่งรับคำฟ้อง อยู่ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง และการจัดทำบันทึกสรุปสำนวน จำนวน ๗๕ คดี
- อยู่ระหว่างการจัดทำคำแถลงการณ์ นัดพิจารณา จัดทำคำพิพากษาและดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น จำนวน ๑๐๔ คดี

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองเชียงใหม่จำแนกตามเรื่อง
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
คดีเกี่ยวกับที่ดินและสาธารณสมบัติของแผ่นดินและทรัพยากรธรรมชาติ	๑๐๕	๔๒	๖๓
คดีเกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม สังคม และสาธารณสุข	๒๐	๑๑	๙
คดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๗๖	๒๒	๕๔
คดีเกี่ยวกับกิจการคมนาคม โทรคมนาคม วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม	๒๐	๖	๑๔
คดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ	๑๑๓	๕๕	๕๘
คดีเกี่ยวกับการปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน	๕๕	๓๗	๑๘
คดีเกี่ยวกับการพัสดุ สัญญาทางปกครอง การลงทุน การเงิน การคลัง การธนาคาร	๕๑	๒๒	๒๙
คดีเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร อาคารชุด การจัดสรรที่ดิน โรงงาน สิ่งแวดล้อม เหตุเดือดร้อนรำคาญ และการผังเมือง	๒๖	๙	๑๗
อื่นๆ	๘	๘	-
รวม	๔๗๔	๒๑๒	๒๖๒

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองเชียงใหม่จำแนกตามเรื่อง
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

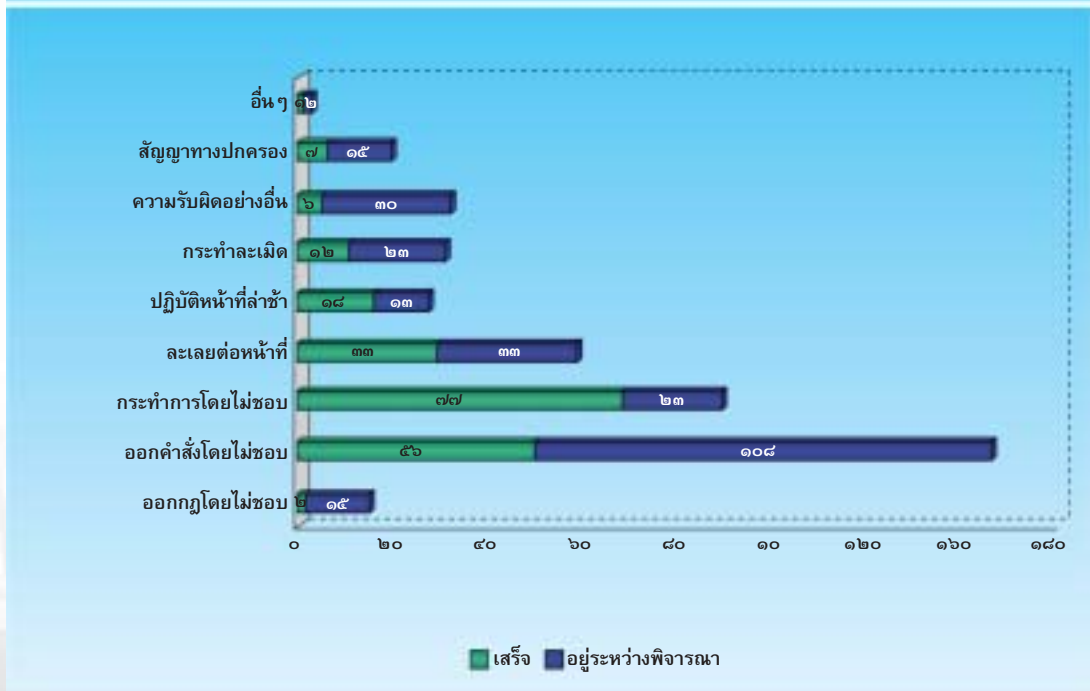

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองเชียงใหม่
จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ประเภทคดี	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
ออกกฎโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑๗	๒	๑๕
ออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑๖๔	๕๖	๑๐๘
การกระทำอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑๐๐	๗๗	๒๓
ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	๖๖	๓๓	๓๓
ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	๓๑	๑๘	๑๓
กระทำละเมิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๓๕	๑๒	๒๓
ความรับผิดอย่างอื่นจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๓๖	๖	๓๐
สัญญาทางปกครอง	๒๒	๗	๑๕
อื่นๆ	๓	๑	๒
รวม	๔๗๔	๒๑๒	๒๖๒

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองเชียงใหม่
จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

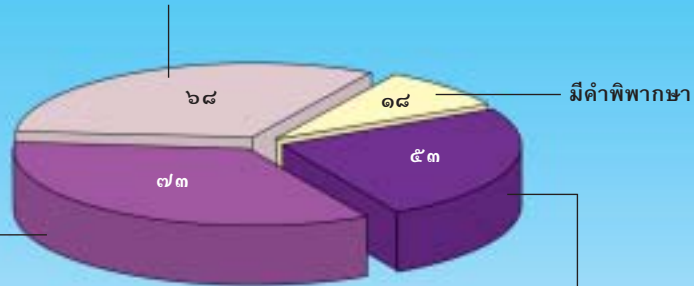

**แผนภูมิแสดงปริมาณคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองเชียงใหม่จำแนกตามผลการพิจารณาคดี
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕**

มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี

- ไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดี ๒๕ คดี
- ขาดอายุความ ๑๔ คดี
- คำขอบังคับไม่อยู่ในอำนาจของ คป. ๔ คดี
- ฟ้องซ้ำ/ฟ้องซ้อนอื่นๆ ๑๐ คดี
- ไม่ดำเนินการให้ครบขั้นตอน ๑๕ คดี

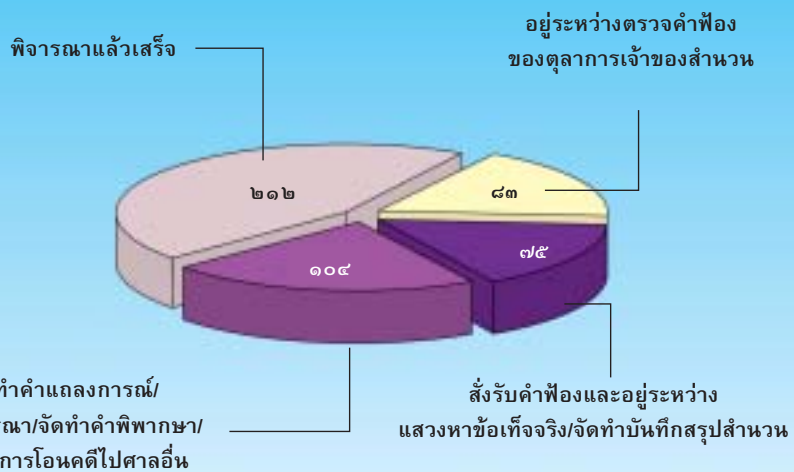
มีคำสั่งจำหน่ายคดี

- โอนไปยังศาลอื่น ๗ คดี
- ถอนฟ้อง ๔๘ คดี
- ทิ้งฟ้อง ๗ คดี
- อื่นๆ ๑๑ คดี

มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจตามมาตรา ๙

- ไม่ใช่คดีละเมิดทางปกครอง ๓ คดี
- ไม่เป็นสัญญาทางปกครอง ๓ คดี
- เป็นคดีที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ๑๙ คดี
- เป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคสอง ๔ คดี
- อื่นๆ ๒๔ คดี

**แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวของปริมาณคดีของศาลปกครองเชียงใหม่
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕**

จัดทำคำแถลงการณ์/
นัดพิจารณา/จัดทำคำพิพากษา/
ดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น

สั่งรับคำฟ้องและอยู่ระหว่าง
แสวงหาข้อเท็จจริง/จัดทำบันทึกสรุปสำนวน

(๓) ศาลปกครองสงขลา

ศาลปกครองสงขลาเปิดทำการครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๔ มีเขตอำนาจครอบคลุม ๑๒ จังหวัด คือ จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดยะลา และจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีตุลาการศาลปกครองปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งสิ้น ๗ คน

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ศาลปกครองสงขลามีคดีในความรับผิดชอบรวมทั้งสิ้น ๗๐๗ เรื่อง จำแนกเป็นคดีค้างจากปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๒๑๑ คดี เป็นคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองสงขลาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๔๙๖ คดี จำแนกเป็นคดีที่รับโอนจากศาลปกครองอื่น จำนวน ๒๘ คดี และเป็นคดีฟ้องใหม่ จำนวน ๔๖๘ คดี ในจำนวนคดีฟ้องใหม่ดังกล่าว แยกได้เป็นคดี ที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องด้วยตนเอง จำนวน ๒๒๖ คดี และผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องทางไปรษณีย์ จำนวน ๒๔๒ คดี โดยคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองสงขลาส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์และการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ คดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติและคดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล วินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการและการประกอบวิชาชีพ โดยผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองว่าหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งหรือกระทำอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นส่วนใหญ่

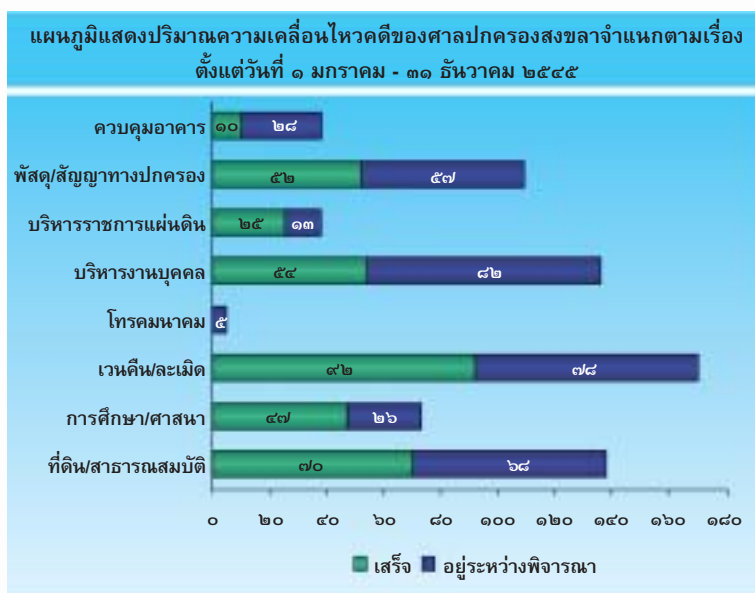
ในช่วงปีที่ผ่านมา นับแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ศาลปกครองสงขลา ได้มีคำสั่งและคำพิพากษาแล้วรวม ๓๕๐ คดี โดยจำแนกเป็นคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี จำนวน ๑๑๒ คดี คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙ จำนวน ๑๒๑ คดี คำสั่งจำหน่ายคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดีถอนฟ้อง ทิ้งฟ้อง และโอนไปยังศาลอื่น จำนวน ๘๘ คดี มีคำพิพากษา จำนวน ๒๙ คดี และมีคดีที่อยู่ในระหว่างดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลปกครองสงขลา รวมทั้งสิ้น ๓๕๗ คดี โดยมีความคืบหน้าในการพิจารณาคดีแตกต่างกันไป สรุปตามขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาคดีได้ ดังนี้

- อยู่ระหว่างการตรวจคำฟ้องของตุลาการเจ้าของสำนวน การสั่งแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง การนัดไต่สวน การส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม จำนวน ๑๕๗ คดี
- สั่งรับคำฟ้อง อยู่ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง และการจัดทำบันทึกสรุปสำนวน จำนวน ๑๖๑ คดี
- อยู่ระหว่างการจัดทำคำแถลงการณ์ นัดพิจารณา จัดทำคำพิพากษาและดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น จำนวน ๓๙ คดี

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองสงขลาจำแนกตามเรื่อง
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
คดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ	๑๓๘	๗๐	๖๘
คดีเกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม สังคม และสาธารณสุข	๗๓	๔๗	๒๖
คดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑๗๐	๙๒	๗๘
คดีเกี่ยวกับกิจการคมนาคม โทรคมนาคม วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม	๕	-	๕
คดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ	๑๓๖	๕๔	๘๒
คดีเกี่ยวกับการปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน	๓๘	๒๕	๑๓
คดีเกี่ยวกับการพัสดุ สัญญาทางปกครอง การลงทุน การเงิน การคลัง การธนาคาร	๑๐๙	๕๒	๕๗
คดีเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร อาคารชุด การจัดสรรที่ดิน โรงงาน สิ่งแวดล้อม เหตุเดือดร้อนรำคาญ และการผังเมือง	๓๘	๑๐	๒๘
รวม	๗๐๗	๓๕๐	๓๕๗

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองสงขลา
จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ประเภทคดี	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
ออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑๘๙	๓๒	๑๕๗
การกระทำอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๒๒๔	๑๖๗	๕๗
ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	๔๓	๓๔	๙
ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	๓๐	๗	๒๓
กระทำละเมิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๖๒	๔๘	๑๔
ความรับผิดอย่างอื่นจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๖๓	๒๖	๓๗
สัญญาทางปกครอง	๘๒	๒๗	๕๕
อื่นๆ	๑๔	๙	๕
รวม	๗๐๗	๓๕๐	๓๕๗

แผนภูมิแสดงปริมาณคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองสงขลาจำแนกตามผลการพิจารณาคดี ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี

- ไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดี ๒๘ คดี
- ค่าขอบังคับไม่อยู่ในอำนาจของ คป. ๑๘ คดี
- ไม่ดำเนินการให้ครบขั้นตอน ๒๐ คดี
- ขาดอายุความ ๔๒ คดี
- ฟ้องซ้ำ/ฟ้องซ้อนอื่นๆ ๔ คดี

มีคำสั่งจำหน่ายคดี

- โอนไปยังศาลอื่น ๑ คดี
- ก่อนฟ้อง ๓๕ คดี
- ทั้งฟ้อง ๔๔ คดี
- อื่นๆ ๘ คดี

มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจตามมาตรา ๙

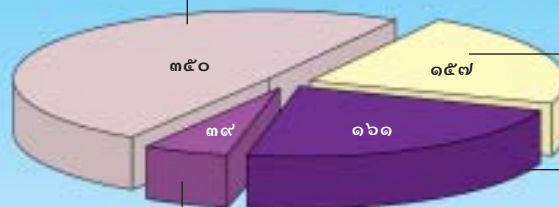
- ไม่ใช่คดีละเมิดทางปกครอง ๑๕ คดี
- ไม่เป็นสัญญาทางปกครอง ๔ คดี
- เป็นคดีที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ๔๒ คดี
- เป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคสอง ๑๘ คดี
- อื่นๆ ๔๒ คดี

มีคำพิพากษา

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองสงขลา ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

พิจารณาแล้วเสร็จ

อยู่ระหว่างตรวจคำฟ้อง ของตุลาการเจ้าของสำนวน

จัดทำคำแถลงการณ์/
นัดพิจารณา/จัดทำคำพิพากษา/
ดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น

สั่งรับคำฟ้องและอยู่ระหว่าง
แสวงหาข้อเท็จจริง/จัดทำบันทึกสรุปสำนวน

(๔) ศาลปกครองนครราชสีมา

ศาลปกครองนครราชสีมาเปิดทำการครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ มีเขตอำนาจครอบคลุม ๙ จังหวัด คือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ โดยมีตุลาการศาลปกครองปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งสิ้น ๗ คน

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ศาลปกครองนครราชสีมา มีคดีในความรับผิดชอบรวมทั้งสิ้น ๘๓๗ คดี จำแนกเป็นคดีค้างมาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๒๖๑ คดี เป็นคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองนครราชสีมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๕๗๖ คดี จำแนกเป็นคดีที่รับโอนจากศาลปกครองอื่น จำนวน ๔๙ คดี และเป็นคดีฟ้องใหม่ จำนวน ๕๒๗ คดี ซึ่งในจำนวนคดีฟ้องใหม่ทั้งหมด แยกได้เป็นคดีที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องด้วยตนเอง จำนวน ๒๓๙ คดี และผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องทางไปรษณีย์ จำนวน ๒๘๘ คดี โดยคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองนครราชสีมาส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมาเป็นคดีเกี่ยวกับการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน โดยผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองนครราชสีมาว่าหน่วยงานของรัฐกระทำอันใดหรือออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นส่วนใหญ่

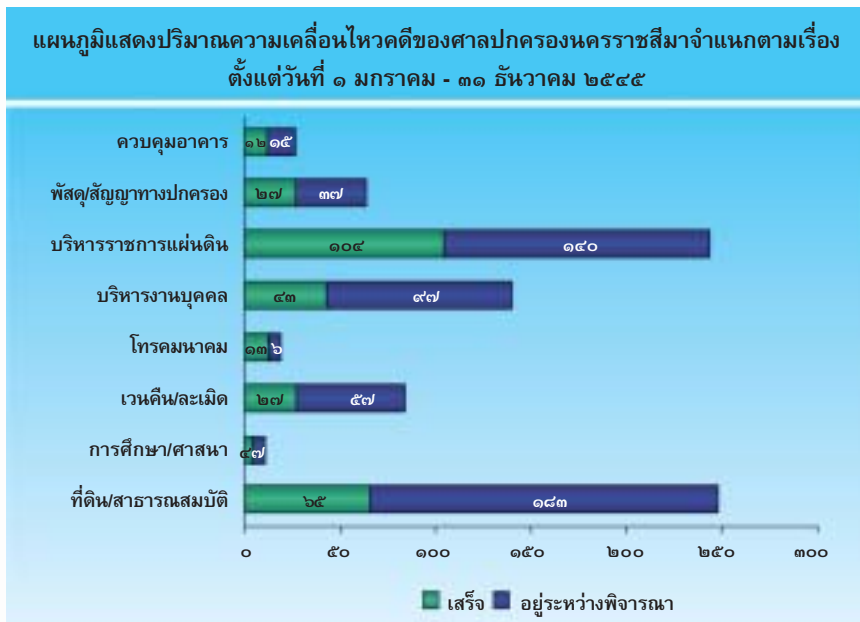
ในช่วงปีที่ผ่านมา นับแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ศาลปกครองนครราชสีมาได้มีคำสั่งและคำพิพากษาแล้วรวม ๒๙๕ คดี จำแนกเป็นคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี จำนวน ๗๖ คดี คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา เนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙ จำนวน ๘๘ คดี คำสั่งจำหน่ายคดี เนื่องจากผู้ฟ้องถอนฟ้อง ทั้งฟ้อง และโอนไปยังศาลอื่น จำนวน ๑๒๖ คดี และมีคำพิพากษา จำนวน ๕ คดี โดยมีเรื่องที่อยู่ในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลปกครองนครราชสีมา รวมทั้งสิ้น ๕๔๒ คดี ซึ่งมีความคืบหน้าในการพิจารณาคดีแตกต่างกันไป สรุปตามขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาคดีได้ดังนี้

- อยู่ระหว่างการตรวจคำฟ้องของตุลาการเจ้าของสำนวน การสั่งแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง การนัดไต่สวน การส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม จำนวน ๓๐๗ คดี
- สั่งรับคำฟ้อง อยู่ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง และการจัดทำบันทึกสรุปสำนวน จำนวน ๑๘๐ คดี
- อยู่ระหว่างการจัดทำคำแถลงการณ์ นัดพิจารณา จัดทำคำพิพากษาและดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น จำนวน ๕๕ คดี

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองนครราชสีมาจำแนกตามเรื่อง
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
คดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ	๒๔๘	๖๕	๑๘๓
คดีเกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม สังคม และสาธารณสุข	๑๑	๔	๗
คดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๘๔	๒๗	๕๗
คดีเกี่ยวกับกิจการคมนาคม โทรคมนาคม วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม	๑๙	๑๓	๖
คดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ	๑๔๐	๔๓	๙๗
คดีเกี่ยวกับการปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน	๒๔๔	๑๐๔	๑๔๐
คดีเกี่ยวกับการพัสดุ สัญญาทางปกครอง การลงทุน การเงิน การคลัง การธนาคาร	๖๔	๒๗	๓๗
คดีเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร อาคารชุด การจัดสรรที่ดิน โรงงาน สิ่งแวดล้อม เหตุเดือดร้อนรำคาญ และการผังเมือง	๒๗	๑๒	๑๕
รวม	๘๓๗	๒๙๕	๕๔๒

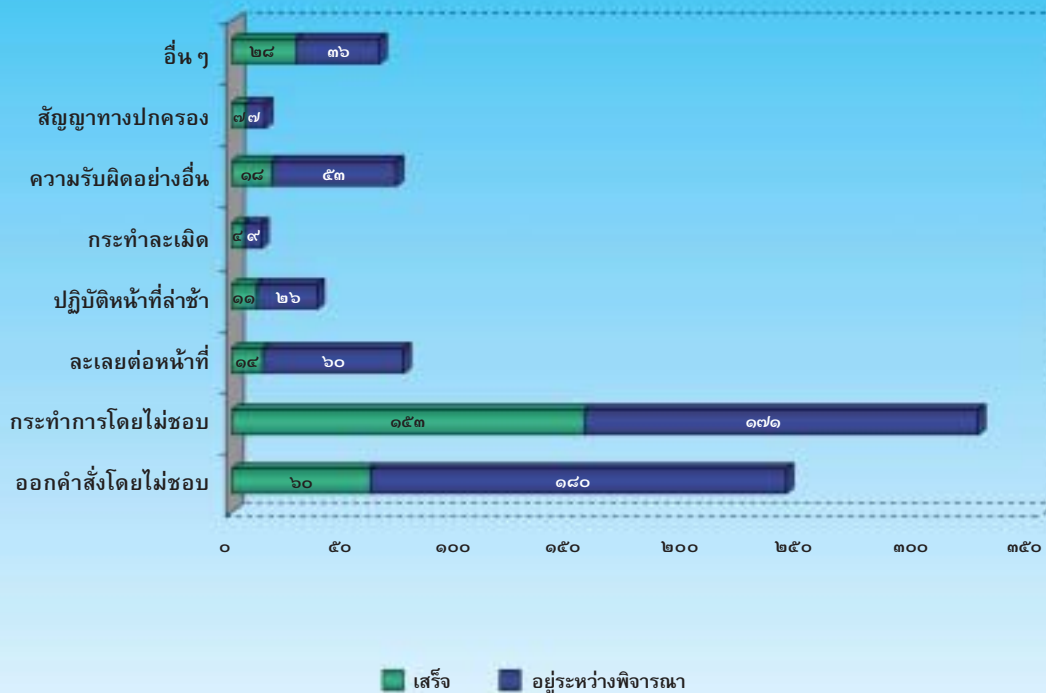

ตารางแสดงความเคลื่อนไหวปริมาณคดีของศาลปกครองนครราชสีมา
จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ประเภทคดี	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
ออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๒๔๐	๖๐	๑๘๐
กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๓๒๔	๑๕๓	๑๗๑
ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	๗๔	๑๔	๖๐
ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	๓๗	๑๑	๒๖
กระทำละเมิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๑๓	๔	๙
ความรับผิดอย่างอื่นจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๗๑	๑๘	๕๓
สัญญาทางปกครอง	๑๔	๗	๗
อื่น ๆ	๖๔	๒๘	๓๖
รวม	๘๓๗	๒๙๕	๕๔๒

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองนครราชสีมา
จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

แผนภูมิแสดงปริมาณคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองนครราชสีมาจำแนกตามผลการพิจารณาคดี
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี

- ไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดี ๒๕ คดี
- ขาดอายุความ ๗ คดี
- คำขอบังคับไม่อยู่ในอำนาจของ ศป. ๙ คดี
- ไม่เสียค่าธรรมเนียม ๑ คดี
- ไม่ดำเนินการให้ครบขั้นตอน ๒๙ คดี
- ฟ้องซ้ำ/ฟ้องซ้อนอื่นๆ ๕ คดี

มีคำสั่งจำหน่ายคดี

- โอนไปยังศาลอื่น ๖๐ คดี
- ถอนฟ้อง ๒๖ คดี
- ทั้งฟ้อง ๓๙ คดี
- อื่นๆ ๑ คดี

มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจตามมาตรา ๙

- ไม่ใช่คดีละเมิดทางปกครอง ๓ คดี
- ไม่เป็นสัญญาทางปกครอง ๓ คดี
- เป็นคดีที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ๓๓ คดี
- เป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคสอง ๑๒ คดี
- อื่นๆ ๓๗ คดี

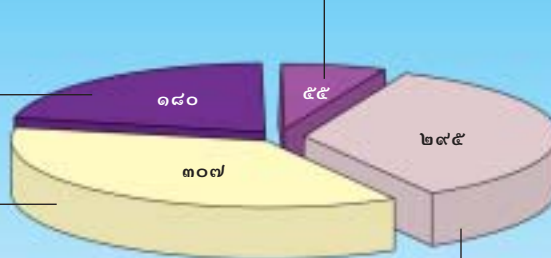
แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองนครราชสีมา
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

สั่งรับคำฟ้องและอยู่ระหว่าง
แสวงหาข้อเท็จจริง/จัดทำบันทึกสรุปสำนวน

จัดทำคำแถลงการณ์/
นัดพิจารณา/จัดทำคำพิพากษา/
ดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น

อยู่ระหว่างตรวจคำฟ้อง
ของตุลาการเจ้าของสำนวน

พิจารณาแล้วเสร็จ

(๕) ศาลปกครองขอนแก่น

ศาลปกครองขอนแก่นเปิดทำการครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ มีเขตอำนาจครอบคลุม ๑๐ จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี โดยมีตุลาการศาลปกครองปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งสิ้น ๗ คน

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ศาลปกครองขอนแก่นมีคดีในความรับผิดชอบรวมทั้งสิ้น ๓๘๙ คดี จำแนกเป็นคดีรับโอนระหว่างศาล จำนวน ๖๓ คดี เป็นคดีฟ้องใหม่ จำนวน ๓๒๖ คดี ซึ่งในจำนวนคดีฟ้องใหม่ทั้งหมดนั้น เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องด้วยตนเอง จำนวน ๑๖๖ คดี และผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องทางไปรษณีย์ จำนวน ๑๖๐ คดี โดยคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองขอนแก่นส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ รองลงมาเป็นคดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ โดยผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองขอนแก่นว่าหน่วยงานของรัฐออกคำสั่ง หรือกระทำการใด โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นส่วนใหญ่

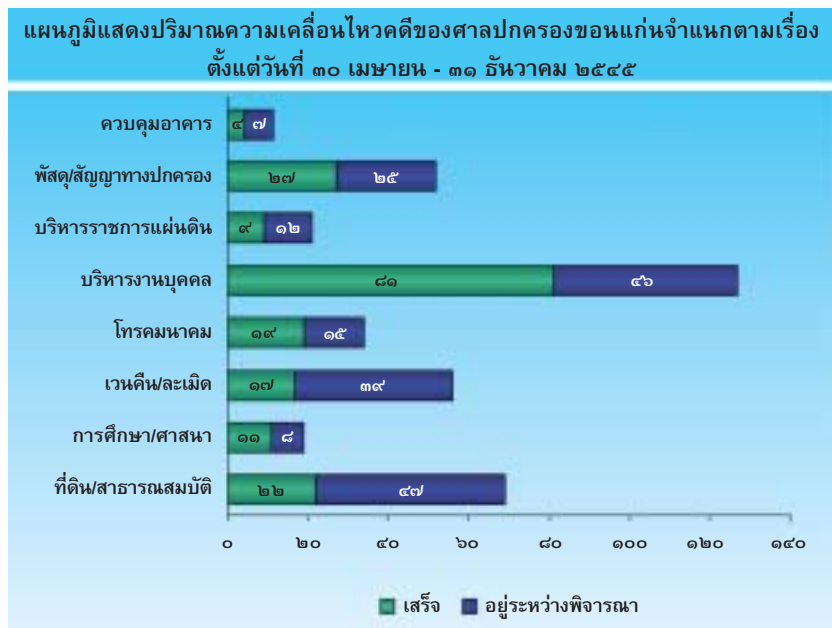
ในช่วงเวลาที่ผ่านมา นับแต่วันที่ ๓๐ เมษายน - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ศาลปกครองขอนแก่นได้มีคำสั่งและคำพิพากษาแล้วรวม ๑๙๐ คดี โดยจำแนกเป็นคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา เนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี จำนวน ๑๐๐ คดี คำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙ จำนวน ๓๑ คดี มีคำสั่งจำหน่ายคดีเนื่องจากผู้ฟ้องถอนฟ้อง ทั้งฟ้อง และโอนคดีไปยังศาลอื่น จำนวน ๓๙ คดี มีคำพิพากษา จำนวน ๒๐ คดี และมีคดีที่อยู่ระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณารวมทั้งสิ้น ๑๙๙ คดี โดยมีความคืบหน้าในการพิจารณาคดีแตกต่างกันไป สรุปตามขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาคดีได้ ดังนี้

- อยู่ระหว่างการตรวจคำฟ้องของตุลาการเจ้าของสำนวน การสั่งแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง การนัดไต่สวน การส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม จำนวน ๗๒ คดี
- สั่งรับคำฟ้อง อยู่ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง และการจัดทำบันทึกสรุปสำนวน จำนวน ๑๒๒ คดี
- อยู่ระหว่างการจัดทำคำแถลงการณ์ นัดพิจารณา จัดทำคำพิพากษา และดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น จำนวน ๕ คดี

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองขอนแก่นจำแนกตามเรื่อง
ตั้งแต่วันที่ ๓๐ เมษายน - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

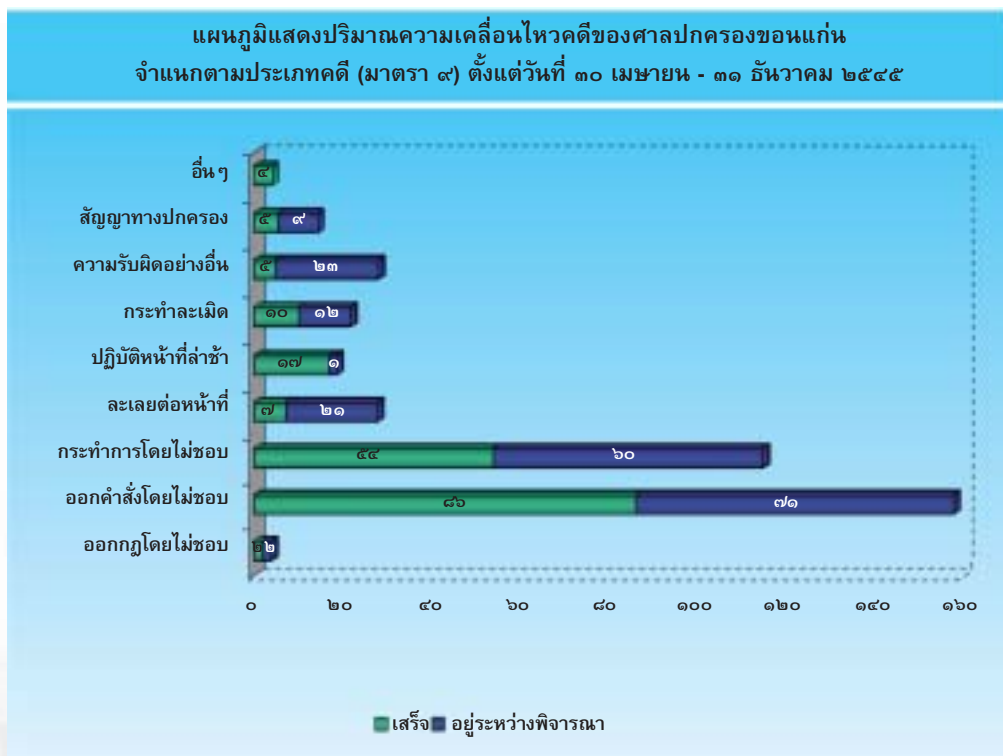
เรื่อง	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
คดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ	๖๙	๒๒	๔๗
คดีเกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม สังคม และสาธารณสุข	๑๙	๑๑	๘
คดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๕๖	๑๗	๓๙
คดีเกี่ยวกับกิจการคมนาคม โทรคมนาคม วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม	๓๔	๑๙	๑๕
คดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ	๑๒๗	๘๑	๔๖
คดีเกี่ยวกับการปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน	๒๑	๙	๑๒
คดีเกี่ยวกับการพัสดุ สัญญาทางปกครอง การลงทุน การเงิน การคลัง การธนาคาร	๕๒	๒๗	๒๕
คดีเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร อาคารชุด การจัดสรรที่ดิน โรงงาน สิ่งแวดล้อม เหตุเดือดร้อนรำคาญ และการผังเมือง	๑๑	๔	๗
รวม	๓๘๙	๑๙๐	๑๙๙

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองขอนแก่น
จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ตั้งแต่วันที่ ๓๐ เมษายน - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ประเภทคดี	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
ออกกฎโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๔	๒	๒
ออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑๕๗	๘๖	๗๑
การกระทำอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๑๑๔	๕๔	๖๐
ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	๒๘	๗	๒๑
ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	๑๘	๑๗	๑
กระทำละเมิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๒๒	๑๐	๑๒
ความรับผิดอย่างอื่นจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย	๒๘	๕	๒๓
สัญญาทางปกครอง	๑๔	๕	๙
อื่น ๆ	๔	๔	-
รวม	๓๘๙	๑๙๐	๑๙๙

แผนภูมิแสดงปริมาณคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองขอนแก่นจำแนกตามผลการพิจารณาคดี
ตั้งแต่วันที่ ๓๐ เมษายน - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

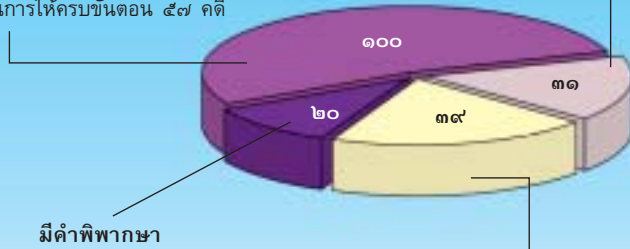
มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี

- ไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดี ๒๐ คดี
- ค่าขอบังคับไม่อยู่ในอำนาจของ คป. ๖ คดี
- ไม่ดำเนินการให้ครบขั้นตอน ๕๗ คดี
- ขาดอายุความ ๖ คดี
- ฟ้องซ้อน/อื่นๆ ๑๑ คดี

มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเนื่องจากไม่อยู่ใน

เขตอำนาจตามมาตรา ๙

- ไม่ใช่คดีละเมิดทางปกครอง ๖ คดี
- ไม่เป็นสัญญาทางปกครอง ๒ คดี
- เป็นคดีที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ๑๐ คดี
- เป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคสอง ๕ คดี
- อื่นๆ ๘ คดี

มีคำพิพากษา

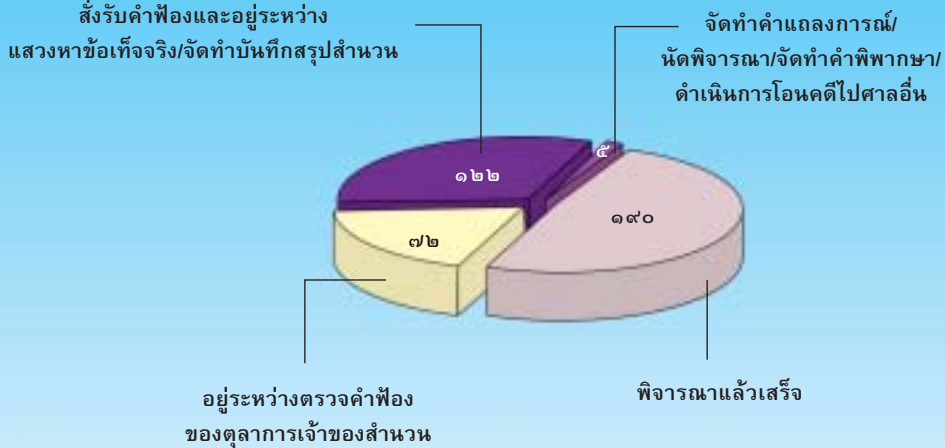
มีคำสั่งจำหน่ายคดี

- โอนไปยังศาลอื่น ๓ คดี
- ถอนฟ้อง ๒๒ คดี
- ทิ้งฟ้อง ๑๔ คดี

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองขอนแก่น
ตั้งแต่วันที่ ๓๐ เมษายน - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

สั่งรับคำฟ้องและอยู่ระหว่าง
แสวงหาข้อเท็จจริง/จัดทำบันทึกสรุปสำนวน

จัดทำคำแถลงการณ์/
นัดพิจารณา/จัดทำคำพิพากษา/
ดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น

อยู่ระหว่างตรวจคำฟ้อง
ของตุลาการเจ้าของสำนวน

พิจารณาแล้วเสร็จ

(๖) ศาลปกครองพิษณุโลก

ศาลปกครองพิษณุโลกเปิดทำการครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีเขตอำนาจครอบคลุม ๗ จังหวัด คือ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดสุโขทัย โดยมีตุลาการศาลปกครองปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งสิ้น ๗ คน

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ศาลปกครองพิษณุโลกมีคดีในความรับผิดชอบรวมทั้งสิ้น ๖๘ คดี จำแนกเป็นคดีที่รับโอนจากศาลปกครองอื่น จำนวน ๒๗ คดี และเป็นคดีฟ้องใหม่จำนวน ๔๑ คดี ซึ่งในจำนวนคดีฟ้องใหม่นี้ แยกได้เป็นคดีที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องด้วยตนเอง จำนวน ๒๔ คดี และผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องทางไปรษณีย์ จำนวน ๑๗ คดี โดยคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองพิษณุโลกส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมาเป็นคดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ โดยผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองพิษณุโลกว่าหน่วยงานของรัฐออกกฎโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นส่วนใหญ่

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ศาลปกครองพิษณุโลกได้มีคำสั่งและคำพิพากษาแล้วรวม ๑๐ คดี โดยจำแนกเป็นคำสั่ง ไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา เนื่องจากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดี จำนวน ๒ คดี คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้ พิจารณาเนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙ จำนวน ๖ คดี และมีคำสั่งจำหน่ายคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดีขาดอนฟ้อง จำนวน ๒ คดี และมีคดีที่อยู่ในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณารวมทั้งสิ้น ๕๘ คดี โดยมีความคืบหน้าในการพิจารณาคดีแตกต่างกันไป สรุปตามขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาคดีได้ ดังนี้

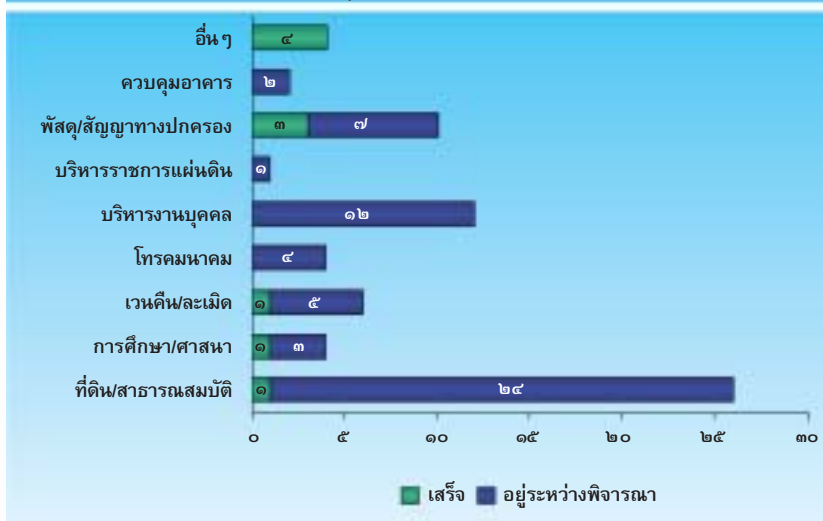
- อยู่ระหว่างการตรวจคำฟ้องของตุลาการเจ้าของสำนวน การสั่งแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง การนัดไต่สวน การส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม จำนวน ๑๙ คดี
- สั่งรับคำฟ้อง อยู่ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง และการจัดทำบันทึกสรุปสำนวน จำนวน ๓๗ คดี
- อยู่ระหว่างการจัดทำคำแถลงการณ์ นัดพิจารณา จัดทำคำพิพากษาและดำเนินการโอนคดีไปศาลอื่น จำนวน ๒ คดี

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองพิษณุโลกจำแนกตามเรื่อง
ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง	คดีเข้า	คดีเสร็จ	คดีอยู่ระหว่างพิจารณา
คดีเกี่ยวกับที่ดิน สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพยากรธรรมชาติ	๒๕	๑	๒๔
คดีเกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม สังคม และสาธารณสุข	๔	๑	๓
คดีเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือ ความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๖	๑	๕
คดีเกี่ยวกับกิจการคมนาคม โทรคมนาคม วิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม	๔	-	๔
คดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และการประกอบวิชาชีพ	๑๒	-	๑๒
คดีเกี่ยวกับการปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน	๑	-	๑
คดีเกี่ยวกับการพัสดุ สัญญาทางปกครอง การลงทุน การเงิน การคลัง การธนาคาร	๑๐	๓	๗
คดีเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร อาคารชุด การจัดสรรที่ดิน โรงงาน สิ่งแวดล้อม เหตุเดือดร้อนรำคาญ และการผังเมือง	๒	-	๒
อื่น ๆ	๔	๔	-
รวม	๖๘	๑๐	๕๘

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองพิษณุโลกจำแนกตามเรื่อง
ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

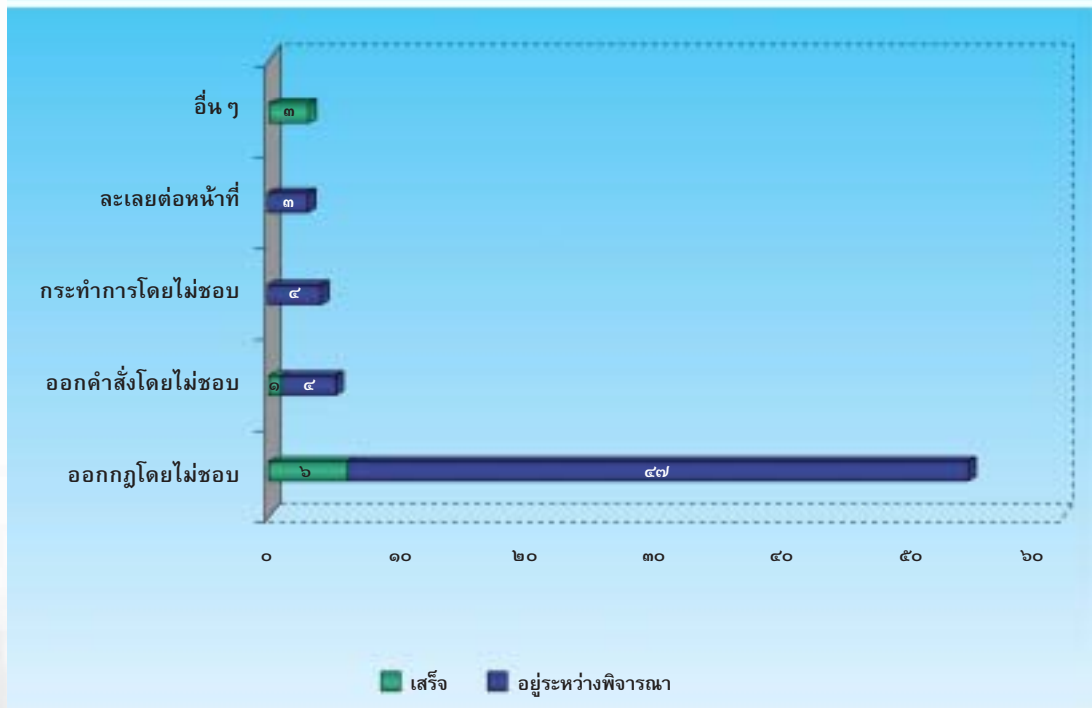

ตารางแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองพิษณุโลก
จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

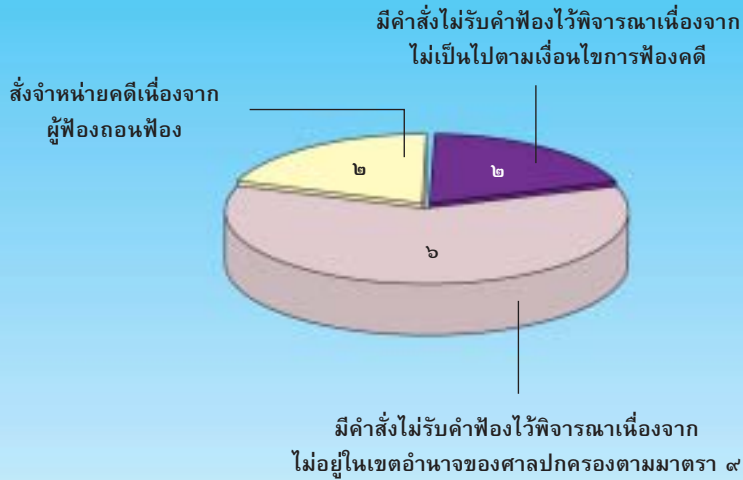
ประเภทคดี	คดีเข้า	คดีเสร็จคดี	อยู่ระหว่างพิจารณา
ออกกฎโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๕๓	๖	๔๗
ออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๕	๑	๔
การกระทำอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๔	-	๔
ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	๓	-	๓
อื่นๆ	๓	๓	-
รวม	๖๘	๑๐	๕๘

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองพิษณุโลก
จำแนกตามประเภทคดี (มาตรา ๙) ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

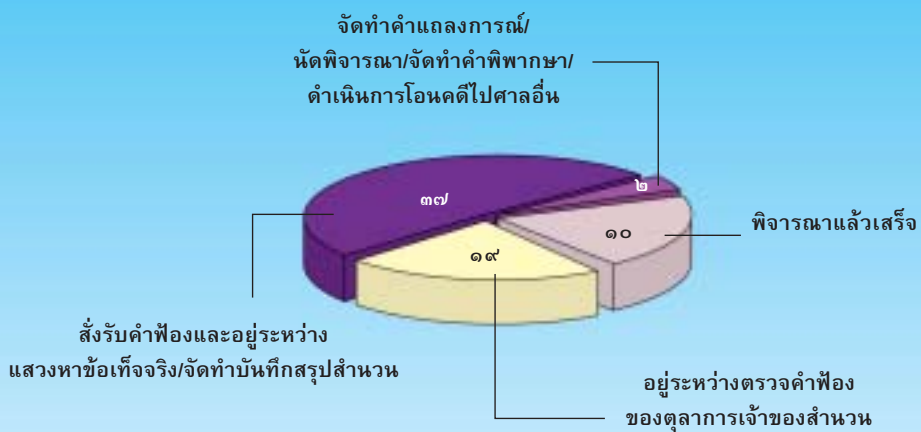

แผนภูมิแสดงปริมาณคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองพิษณุโลกจำแนกตามผลการพิจารณาคดี
ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองพิษณุโลก
ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

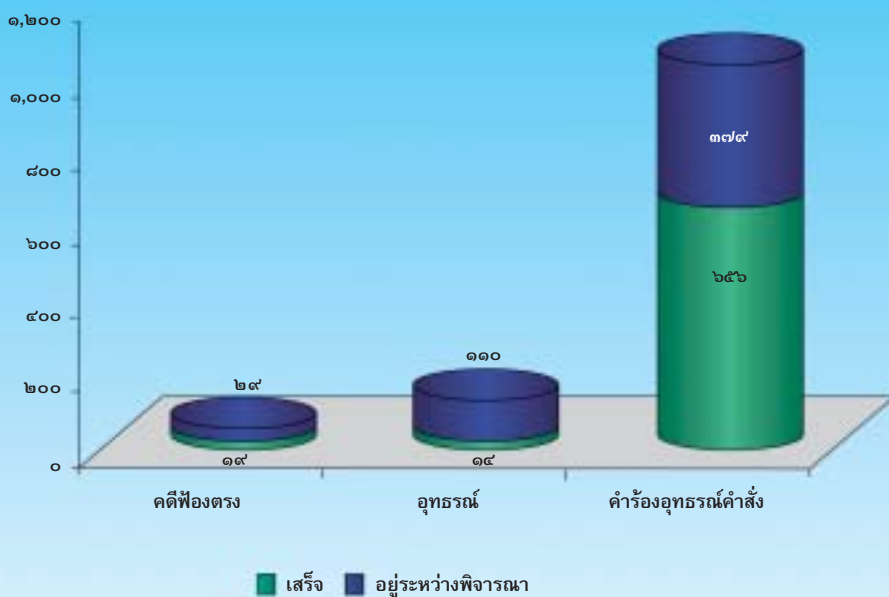

๒) ศาลปกครองสูงสุด

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ศาลปกครองสูงสุดมีคดีในความรับผิดชอบรวมทั้งสิ้น ๑,๒๐๗ คดี จำแนกเป็นคดีที่ค้างมาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๒๔๔ คดี และเป็นคดีรับใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รวม ๙๖๓ คดี ในจำนวนคดีรับใหม่ดังกล่าว จำแนกได้เป็น คดีที่ฟ้องตรงต่อศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒๙ คดี คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นตามมาตรา ๑๑(๔) จำนวน ๑๐๗ คดี และเป็นคดีที่ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น จำนวน ๘๒๗ คดี

นับจากวันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ศาลปกครองสูงสุดได้เร่งรัดพิจารณาพิพากษาคดีจนแล้วเสร็จรวม ๖๘๙ คดี จำแนกเป็นคดีที่ฟ้องตรงต่อศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๑๙ คดี คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ตามมาตรา ๑๑(๔) จำนวน ๑๔ คดี และเป็นคดีที่ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น จำนวน ๖๕๖ คดี โดยมีคดีที่อยู่ระหว่างพิจารณารวม ๕๑๘ คดี

แผนภูมิแสดงปริมาณความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองสูงสุดจำแนกตามเรื่อง ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

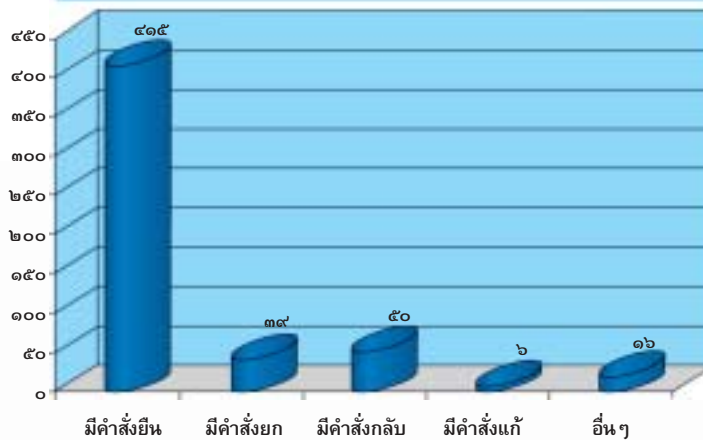

จากจำนวนคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นซึ่งพิจารณาแล้วเสร็จ จำนวน ๖๕๖ คดี ศาลปกครองสูงสุดได้มีการอ่านคำพิพากษาแล้ว รวม ๕๒๖ คดี โดยมีผลการพิจารณาจำแนกได้ ดังนี้

- (๑) มีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ๔๑๕ คดี
- (๒) มีคำสั่งยกอุทธรณ์ หรือสั่งไม่รับคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไว้พิจารณา ๓๙ คดี
- (๓) มีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ๕๐ คดี
- (๔) มีคำสั่งแก้ไขคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ๖ คดี
- (๕) อื่นๆ ๑๖ คดี คือ
  - (๕.๑) ยกคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ๑๑ คดี
  - (๕.๒) ถอนอุทธรณ์ ๕ คดี

แผนภูมิแสดงปริมาณคดีคำร้องอุทธรณ์คำสั่งฯ ที่ศาลปกครองสูงสุด มีคำสั่งและได้มีการแจ้งการอ่านคำพิพากษาแล้วจำแนกตามผลการพิจารณา ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

**ปริมาณคดีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งแก้ไขคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น
จำแนกตามเหตุผลการศึกษา**

เหตุผลที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งแก้ไขคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น	จำนวนคดี
(๑) ให้รับคำฟ้องเฉพาะข้อหา	๔
(๒) แก้อำนาจศาลปกครองชั้นต้นจากคำสั่งไม่รับไว้พิจารณา บางประเด็นและรอการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดในบางประเด็น เป็นคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาทั้งหมด	๒
รวมทั้งสิ้น	๖

ปริมาณคดีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น
จำแนกตามเหตุผลการพิจารณา

เหตุผลที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น	จำนวนคดี
(๑) คดีขาดอายุความตามมาตรา ๔๙, มาตรา ๕๑, มาตรา ๕๒	๖๓
(๒) เป็นผู้ไม่มีสิทธิฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง	๗๔
(๓) เป็นคดีแพ่งและกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง	๔๔
(๔) เป็นคดีอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	๓๑
(๕) ไม่เป็นการใช้อำนาจทางปกครอง	๕๗
(๖) ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขให้ครบขั้นตอนตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง	๔๘
(๗) เป็นคดีที่หน่วยงานที่ถูกฟ้องไม่ใช่หน่วยงานทางปกครองตามนิยามใน พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครอง มาตรา ๓	๖
(๘) เป็นคดีของศาลทหารตาม พ.ร.บ. ธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	-
(๙) เป็นคดีเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยทหารตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๑)	๔
(๑๐) เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษอื่น ๆ ตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๓)	
(๑๐.๑) ศาลภาษีอากร	๑๗
(๑๐.๒) ศาลแรงงาน	๑๕
(๑๐.๓) ศาลเยาวชนและครอบครัว	๑
(๑๐.๔) ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ	-
(๑๐.๕) ศาลล้มละลายฯ	๑
(๑๑) เป็นคดีปกครองที่เสร็จสิ้นการพิจารณาพิพากษาจากศาลอื่นแล้ว	๑๒
(๑๒) เป็นคดีฟ้องซ้อนตามระเบียบฯ ข้อ ๓๖(๑)	๓
(๑๓) เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลฯ	๒
(๑๔) เป็นคดีที่คำฟ้องไม่สมบูรณ์ ตามมาตรา ๔๕ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ	๘
(๑๕) เป็นคดีที่ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะโอนมาเป็นคดีของศาลปกครองตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสาม แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ	๔
(๑๖) เป็นคดีที่ไม่ได้ดำเนินการตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นจึงสั่งจำหน่ายคดีตามข้อ ๔๗ แห่งระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯ	๑
(๑๗) อื่น ๆ	๒๔
รวมทั้งสิ้น	๔๑๕

ปริมาณคดีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยกอุทธรณ์จำแนกตามเหตุผลการพิจารณา

เหตุผลที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยกอุทธรณ์	จำนวนคดี
(๑) คำร้องฯ เป็นการเสนอข้อหาโดยใช้ถ้อยคำไม่ชัดเจน ไม่เป็นตามที่กำหนดในมาตรา ๔๕	๓
(๒) ผู้อุทธรณ์ไม่ได้เป็นผู้มีส่วนได้เสียอันจะมีสิทธิอุทธรณ์ตามนัยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ฯ ข้อ ๗๖ วรรคสาม	๑
(๓) ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างในอุทธรณ์ มิได้ยกขึ้นว่ากันมาก่อนในศาลปกครองชั้นต้น ตามนัยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ฯ ข้อ ๑๐๑ วรรคสอง	๓
(๔) ผู้อุทธรณ์ไม่ยื่นคำร้องฯภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ฯ ข้อ ๔๙/๑	๑๖
(๕) การวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ในคำร้องอุทธรณ์คำสั่งนั้น ไม่มีความจำเป็นต่อไป	๓
(๖) ผู้อุทธรณ์ไม่ได้โต้แย้งคัดค้านคำสั่งและเหตุผลของศาลปกครองชั้นต้น	๗
(๗) เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯ ข้อ ๑๐๐ วรรคสอง มิได้กำหนดให้อุทธรณ์ระหว่างพิจารณา	๑
(๘) ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามมาตรา ๗๓ วรรคสาม	๕
รวมทั้งสิ้น	๓๙

ปริมาณคดีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น จำแนกตามเหตุผลการพิจารณา

เหตุผลที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น	จำนวนคดี
(๑) คดีนั้นยังถือว่าไม่ขาดอายุความตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒	๑๓
(๒) ศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นด้วยในการวินิจฉัยในเรื่องอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น ตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ ประกอบกับมาตรา ๗๒ โดย (๒.๑) เห็นว่าเป็นคดีปกครองตามมาตรา ๙ (๒.๒) เห็นว่าเป็นการใช้อำนาจทางปกครอง ไม่ได้เป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือคดีอาญา	๑๖
(๓) คำสั่งไม่รับฯ ของศาลปกครองชั้นต้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นคำสั่งไม่รับคำฟ้อง ที่ไม่เป็นคำฟ้องตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ไว้พิจารณา	๑
(๔) เห็นว่าเป็นคดีที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดี	๑๕
(๕) มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เห็นว่าเป็นคดีที่อาจถูกดำเนินคดี ในศาลปกครองได้	๑
รวมทั้งสิ้น	๕๐

๓) แนวคำพิพากษาและคำสั่งที่น่าสนใจ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีคำพิพากษาของศาลปกครองที่มีผลเป็นการเยียวยาทุกข์ให้แก่ประชาชน วางแนวทางปฏิบัติราชการ หรือวางหลักกฎหมายปกครอง และคำสั่งเกี่ยวกับมาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวให้แก่ประชาชนที่น่าสนใจ ดังนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับที่ดินเอกชน

(๑.๑) คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๔๓/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า พนักงานสืบเชื้อของธนาคารทำสัญญากู้เงินปลอม โดยปลอมลายมือชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้กู้เงินจากธนาคาร และพนักงานของธนาคารดังกล่าวได้นำโฉนดที่ดินซึ่งเดิมเป็นกรรมสิทธิ์ของพนักงานด้วยกัน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ไปยื่นคำขอจดทะเบียนขายต่อเจ้าพนักงานที่ดินโดยระบุว่าขายให้แก่ผู้ฟ้องคดี และขอจดทะเบียนจำนองที่ดินดังกล่าวเป็นประกันสัญญากู้เงินที่ปลอมขึ้นซึ่งเจ้าพนักงานที่ดินได้ดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซื้อขายและจำนองที่ดิน โดยมีชื่อของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ซื้อในการจดทะเบียนประเภทขายและเป็นผู้จำนองในการจดทะเบียนประเภทจำนองที่ดินเป็นประกัน ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ทำนิติกรรมดังกล่าวและไม่ได้ไปขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ทั้งมิได้มอบอำนาจให้ผู้ใดไปดำเนินการแทน ทำให้ผู้ฟ้องคดีถูกรณาการทวงถามให้ชำระหนี้ จึงขอให้ศาลเพิกถอนรายการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมทั้งสองรายการ

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ลายมือชื่อผู้ฟ้องคดีในเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมทั้งสองรายการเป็นลายมือปลอม และผู้ฟ้องคดีไม่ได้ยื่นคำขอให้เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ประกอบกับการขายและการจำนองที่ดินที่พิพาทนั้น เจ้าพนักงานที่ดินมิได้ทำการสอบสวนคู่กรณีตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิและความสามารถของคู่กรณีและความสมบูรณ์แห่งนิติกรรมที่คู่กรณีนำมาขอจดทะเบียนการจดทะเบียนนิติกรรมซื้อขายและจำนองที่ดินที่พิพาท จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากกระทำไปโดยไม่มีอำนาจและไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น ตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

ศาลจึงพิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซื้อขายและจำนองที่ดินที่พิพาท ซึ่งมีชื่อของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ซื้อในการจดทะเบียนประเภทขายและมีชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จำนองในการจดทะเบียนประเภทจำนองที่ดินเป็นประกันในสารบัญญัติจดทะเบียนในโฉนดที่ดินที่พิพาทเสียทั้งสิ้น

หมายเหตุ คดีนี้เป็นเรื่องร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ที่โอนมาเป็นคดีของศาลปกครองตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๑.๒) คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๐๑๑/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้ขอให้เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการจดทะเบียนโอนที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามคำพิพากษาของศาล เจ้าพนักงานที่ดินได้ประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมดังกล่าวโดยถือตามบัญชีราคาประเมินทุนทรัพย์ซึ่งใช้บังคับในวันที่ผู้ฟ้องคดีขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเจ้าพนักงานที่ดินจะต้องประเมินราคาทุนทรัพย์ตามบัญชีประเมินทุนทรัพย์ที่ใช้อยู่ในขณะที่ผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิฟ้องคดีเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมโอนที่ดินรายนี้ แต่เจ้าพนักงานที่ดินปฏิเสธไม่ดำเนินการให้

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่เจ้าพนักงานที่ดินคำนวณราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามบัญชีราคาประเมินที่ใช้บังคับในวันที่มีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๑๐๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งคณะกรรมการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ได้ให้ความเห็นชอบตามที่อนุกรรมการประจำจังหวัดกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมสำหรับอสังหาริมทรัพย์ที่ตั้งในเขตจังหวัด ตามมาตรา ๑๐๔ ประกอบกับมาตรา ๑๐๕ เบญจ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยได้ประกาศให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไป และไม่มีบทกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานที่ดินใช้ดุลพินิจจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโดยไม่ประเมินทุนทรัพย์ตามบัญชีราคาประเมินตามที่กำหนดไว้ในขณะที่มีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมได้ การที่เจ้าพนักงานที่ดินปฏิเสธไม่ดำเนินการจดทะเบียนโอนที่ดินตามคำสั่งศาลให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพราะผู้ฟ้องคดีไม่ยอมเสียค่าธรรมเนียมตามที่เจ้าพนักงานที่ดินเรียกเก็บ จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ศาลจึงพิพากษายกฟ้อง

(๑.๓) คำพิพากษาศาลปกครองเชียงใหม่ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๔/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ครอบครองที่ดินมือเปล่าได้ขอแจ้งการครอบครองที่ดินและขอออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่จนถึงวันฟ้องคดีเป็นเวลาานเกือบ ๑๒ ปี แต่ยังไม่มีการดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือแจ้งเหตุขัดข้องใดๆ ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับโอนการครอบครองที่ดินที่ยังไม่มีผู้ใดแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ และเจ้าหน้าที่ยังเดินสำรวจออก น.ส. ๓ ก.ไม่ถึง ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิที่จะขอลงโฉนดที่ดินเฉพาะรายได้ตามมาตรา ๕๙ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อผู้ฟ้องคดียื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดินในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ และเจ้าพนักงานที่ดินได้รับเรื่องไว้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่นับแต่วันดังกล่าว เป็นต้นมา จึงเป็นการดำเนินการที่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ปรากฏว่าขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ได้ใช้เวลาเกินสมควรเป็นเวลาเกือบ ๑๒ ปี ก็ยังไม่ได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่า จะออกโฉนดที่ดินให้หรือไม่ ทั้งที่เจ้าพนักงานที่ดินสามารถนำเอาข้อมูลที่ได้รับจากการรังวัดที่ดินมาประกอบการพิจารณาสั่งการออกหรือไม่ออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้ จึงถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร

ศาลจึงพิพากษาให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่พิจารณาคำขอลงโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับที่ดินเพื่อการศาสนา

(๒.๑) คำพิพากษาศาลปกครองสงขลา คดีหมายเลขแดงที่ ๑๙๙/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า วัดระโนดได้ยื่นคำขอรังวัดออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ที่ดินซึ่งเป็นที่เผาศพตามหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากที่ดินบริเวณดังกล่าวมีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว โดยระบุว่าเป็นป่าช้าสาธารณประโยชน์ อยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทย จึงขอให้ศาลเพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงดังกล่าว

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๘๗ มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาตามมาตรา ๖๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ฟ้องคดีจึงสามารถมีกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินได้ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ที่ดินแปลงพิพาทเป็นที่ดินที่ชาวบ้านร่วมกันถวายให้แก่ผู้ฟ้องคดีตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๐ และผู้ฟ้องคดีได้แจ้งการครอบครองตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยระบุว่าสภาพที่ดินเป็นที่เผาศพ และในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ของอำเภอกระบุรีที่ที่ดินว่า เป็นป่าช้าวัดระโนด จึงฟังได้ว่าที่ดินแปลงนี้เป็นสมบัติของผู้ฟ้องคดี และเป็นที่ธรณีสงฆ์ของผู้ฟ้องคดี มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๐ ประกอบกับตามหลักฐานการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์แสดงว่าเพียงมีการสำรวจและนำที่ดินป่าช้า

ดังกล่าวขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๒ โดยก่อนหน้านั้นไม่มีหลักฐานการประกาศหวงห้ามหรือหลักฐานอื่นที่แสดงว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์มาก่อน การที่ผู้ฟ้องคดีอนุญาตให้ประชาชนใช้ที่ดินแปลงดังกล่าวเพื่อการเผาหรือฝังศพกิตี หรือการที่ทางราชการนำขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์กิตี ไม่ทำให้สภาพการเป็นที่ธรณีสงฆ์ของที่ดินดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป และเมื่อมาตรา ๘ تري แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้อธิบดีกรมที่ดินมีอำนาจออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงได้เฉพาะที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเท่านั้น ดังนั้น การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทับที่ธรณีสงฆ์ของผู้ฟ้องคดี จึงไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ศาลจึงพิพากษาให้เพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงดังกล่าว

(๒.๒) คำพิพากษาศาลปกครองเชียงใหม่ คดีหมายเลขแดงที่ ๗๙/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า วัดโป่งแยงได้ยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดินในที่ธรณีสงฆ์ของวัดตามหลักฐาน น.ส. ๓ ก. แต่เจ้าพนักงานที่ดินแจ้งว่าจำเป็นต้องออกโฉนดที่ดินให้วัดเป็น ๒ แปลงเนื่องจากสภาพที่ดินมีถนนตัดผ่าน โดยวัดจะต้องกันเขตส่วนที่เป็นถนนไว้เป็นทางสาธารณประโยชน์ ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีออกโฉนดที่ดินเป็นแปลงเดียว

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า หลักฐาน น.ส. ๓ ก. ของที่ธรณีสงฆ์แปลงพิพาทซึ่งออกให้แก่วัดโป่งแยงเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๒๒ ในรูปแบบที่ไม่ปรากฏว่ามีทางสาธารณประโยชน์ตัดผ่าน แสดงว่าในขณะที่ทางราชการออก น.ส. ๓ ก. ให้แก่ผู้ฟ้องคดีไม่มีทางสาธารณประโยชน์ใดๆตัดผ่านที่ธรณีสงฆ์แปลงพิพาท การที่ประชาชนได้สัญจรไปมาผ่านที่ธรณีสงฆ์แปลงพิพาท แม้เป็นระยะเวลาาน แต่ก็เป็นการสัญจรไปมาผ่านที่ธรณีสงฆ์ ซึ่งเป็นที่ดินที่มีกฎหมายให้การคุ้มครองไว้เป็นพิเศษ และการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดสรรงบประมาณปรับปรุงทางดังกล่าว ก็เป็นการเข้าไปดำเนินการโดยไม่ปรากฏหลักฐานการได้รับอนุญาตจากผู้ฟ้องคดี แม้ผู้ฟ้องคดีมิได้ขัดขวาง ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการแสดงความยินยอมยกหรือโอนที่ธรณีสงฆ์เพื่อเป็นทางสาธารณประโยชน์แต่อย่างใด การจะเปลี่ยนสภาพที่ธรณีสงฆ์เป็นที่สาธารณประโยชน์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาเท่านั้น ซึ่งข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการดังกล่าว ดังนั้นเมื่อทางเดินในที่ธรณีสงฆ์แปลงพิพาทไม่ได้เป็นทางสาธารณประโยชน์ที่ธรณีสงฆ์แปลงดังกล่าวจึงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ฟ้องคดีทั้งแปลง

ศาลจึงพิพากษาให้เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการรังวัดและออกโฉนดที่ดินให้แก่วัดโป่งแยง (ผู้ฟ้องคดี) ทั้งแปลงตามหลักฐาน น.ส. ๓ ก.

หมายเหตุ คดีนี้เป็นเรื่องร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ที่โอนมาเป็นคดีของศาลปกครองตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุ

(๓.๑) คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๒๓๗/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า กรมอนามัยยกเลิกการประกวดราคาเพื่อจัดซื้อครุภัณฑ์การแพทย์ (เครื่องวัดส่วนสูง) โดยอ้างว่าผู้เสนอราคาทุกรายทำผิดเงื่อนไขตามเอกสารประกวดราคา โดยในส่วนของผู้ฟ้องคดีกรมอนามัยให้เหตุผลว่า ผู้ฟ้องคดีเสนอรายละเอียดไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขประกาศประกวดราคา เนื่องจากได้ยื่นเอกสารประกอบแบบใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานของกระทรวงอุตสาหกรรม (ใบ ร.ง. ๔) ไม่ครบถ้วน อันเป็นการยกเลิกการประกวดราคาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี จึงขอให้ศาลสั่งเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวและชดเชยค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยแก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า แม้กรมอนามัยจะสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่ากรณีใดเป็นการผิดเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญหรือผิดพลาดเพียงเล็กน้อยหรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อปรากฏว่ากรมอนามัยเคยใช้ดุลพินิจพิจารณาว่า การยื่นใบ ร.ง. ๔ ไม่ครบทุกลำดับมิใช่การผิดเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญมาแล้ว กรมอนามัยจึงมีหน้าที่ต้องผูกพันกับการใช้ดุลพินิจดังกล่าว โดยไม่สามารถใช้ดุลพินิจที่แตกต่างไปจากเดิมได้ เมื่อไม่ปรากฏว่าการประกวดราคาครั้งนี้กับครั้งที่ผ่านๆ มา มีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน ดังนั้น การที่กรมอนามัยมีคำสั่งให้ยกเลิกการประกวดราคาโดยใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าไม่มีผู้เสนอราคาขายใดที่เสนอราคาโดยถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่มีเหตุผลอันสมควรและเป็นการเลือกปฏิบัติต่อกรณีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน รวมทั้งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ การยกเลิกการประกวดราคาดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี

ศาลจึงพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคา โดยให้มีผลย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่คำสั่งดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายค่าสินไหมทดแทนความเสียหายพร้อมดอกเบี้ยแก่ผู้ฟ้องคดี ในกรณีนี้ศาลได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา คือ การเพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาตามคำพิพากษาของศาลจะมีผลให้คำสั่งดังกล่าวมิได้มีอยู่ตั้งแต่เริ่มแรก ซึ่งโดยปกติกรมอนามัยจะต้องดำเนินการพิจารณาผลการประกวดราคาครั้งนี้ให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายต่อไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการ แต่เนื่องจากในคดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า

หลังจากมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาแล้ว กรมอนามัยได้มอบให้ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต จำนวน ๑๒ เขต ดำเนินการจัดซื้อเครื่องวัดส่วนสูงเหล่านี้เอง ซึ่งศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต จำนวน ๑๑ เขต ได้ดำเนินการจนทำสัญญาซื้อขายเรียบร้อยแล้ว ส่วนศูนย์ส่งเสริมสุขภาพของกรุงเทพมหานคร ได้ยกเลิกการจัดซื้อและได้ส่งคืนเงินงบประมาณแล้ว จึงเห็นได้ว่ากรณีนี้ กรมอนามัยไม่สามารถดำเนินการพิจารณาผลการประกวดราคาต่อไปให้เสร็จสิ้นได้อีก เนื่องจากได้มีการจัดซื้อครุภัณฑ์ การแพทย์ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรครั้งใหม่ไปเรียบร้อยแล้ว

หมายเหตุ คดีนี้เป็นเรื่องร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ที่โอนมาเป็นคดีของศาลปกครองตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(๓.๒) คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๑๗๑/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า นายกเทศมนตรีสั่งยกเลิกการสอบราคาที่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาพิจารณาเห็นว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาที่เหมาะสมและควรสั่งจ้างหากก่อสร้างคุระบายน้ำของเทศบาล โดยคำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว นายกเทศมนตรีไม่ได้รับเหตุผลไว้ด้วย อันเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายและทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียหาย จึงขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การสอบราคาและการยกเลิกการสอบราคาย่อมเป็นอำนาจทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะกระทำได้ และตามเอกสารสอบราคาจ้างได้ระบุให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกการสอบราคาได้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีอำนาจในการยกเลิกการสอบราคาได้ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีมีเหตุผลในการยกเลิกการสอบราคาว่า แม้ผู้ฟ้องคดีจะยินยอมลดราคาลงต่ำกว่างบประมาณ แต่เป็นการเสนอราคาขายเดียวไม่สามารถเปรียบเทียบราคาได้ หากมีการสอบราคาใหม่ย่อมมีการแข่งขันทำให้ราคาต่ำกว่าที่ผู้ฟ้องคดียอมลดให้ก็ได้ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่เทศบาลมากกว่า การใช้ดุลพินิจยกเลิกการสอบราคาตั้งอยู่บนเหตุผลเพื่อประโยชน์ของทางราชการ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบ ประกอบกับไม่มีข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจโดยไม่สุจริตยกเลิกการสอบราคา นอกจากนี้ การดำเนินการของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาเป็นเพียงเพื่อประกอบการตัดสินใจของนายกเทศมนตรีซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งจ้างเท่านั้น และราคาที่ผู้ฟ้องคดียอมลดลงมาเป็นเพียงคำเสนอซึ่งเป็นการแสดงเจตนาฝ่ายเดียว ไม่ผูกพันทางกฎหมายกับผู้ถูกฟ้องคดีแต่อย่างใด คำสั่งยกเลิกการสอบราคาดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย

ศาลจึงพิพากษายกฟ้อง

(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาจ้างทางราชการ

คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๓๗๗/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้ทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างแพลตฟอร์มกับกรมอาชีวศึกษา ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๓๙ แต่การก่อสร้างไม่มีความคืบหน้า กรมอาชีวศึกษาจึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๐ แจ้งบอกเลิกสัญญาและริบหลักประกันสัญญา ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๑ ออกมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้างที่ได้เสนอราคากับทางราชการ ภายในวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ถ้าได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ก็ให้ถอนการเสนอราคาหรือยกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องถือว่าเป็นผู้ทำงาน และไม่ริบหลักประกันของเสนอราคา หรือเรียกประกันจากผู้ค้าประกัน ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๑ ขอรับการนิรโทษตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว แต่กรมอาชีวศึกษาปฏิเสธคำขอ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงขอให้ศาลพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีได้รับนิรโทษและให้ได้รับคืนเงินประกันพร้อมดอกเบี้ย

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๑ ครอบคลุมเฉพาะกรณีของสัญญาที่ยังมีผลผูกพันอยู่ในวันที่ผู้เสนอราคาหรือผู้รับจ้างยื่นขอรับประโยชน์จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเท่านั้น เมื่อกรณีของผู้ฟ้องคดีได้มีการบอกเลิกสัญญาตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๐ แล้ว จึงไม่ได้รับการนิรโทษตามมติคณะรัฐมนตรีข้างต้น การที่กรมอาชีวศึกษาไม่นิรโทษให้แก่ผู้ฟ้องคดีและยึดหลักประกันโดยเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระเงินตามสัญญาประกัน จึงเป็นการกระทำโดยอาศัยสิทธิโดยชอบตามสัญญา ไม่ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

ศาลจึงพิพากษายกฟ้อง

(๕) คดีพิพาทเกี่ยวกับการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การเกษตรและสหกรณ์

คำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่น คดีหมายเลขแดงที่ ๖๐/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรและเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เพิกเฉยไม่พิจารณาแผนและโครงการของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นองค์กรเกษตรกรตามพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ว่าด้วยการพิจารณาแผนและโครงการ การจ่ายเงิน การใช้คืนเงินกองทุน และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผน

และโครงการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหาร มีอำนาจพิจารณาอนุมัติแผนและโครงการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร โดยผู้ถูกฟ้องคดีต้องแจ้งผลการพิจารณาให้องค์การเกษตรกรทราบภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแผน ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามที่ระเบียบและกฎหมายกำหนด จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

ศาลจึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติแผนและโครงการฟื้นฟูฯ ของผู้ฟ้องคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีทราบต่อไป

(๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร

คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๗๐/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า ผู้อำนวยการเขตห้วยขวางซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ออกใบอนุญาตให้มีการก่อสร้างอาคารโดยมีระยะห่างจากแนวรั้วบ้านของผู้ฟ้องคดีไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เป็นเหตุให้น้ำฝนกระเด็นเข้าไปในบ้านของผู้ฟ้องคดีรวมทั้งมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต และการดำรงชีวิตประจำวัน เนื่องจากระเบียบของอาคารดังกล่าวอยู่ในระยะใกล้กับห้องนอน และห้องน้ำของผู้ฟ้องคดี จึงขอให้ผู้ออกใบอนุญาตปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ในการอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารดังกล่าวต้องนำบทบัญญัติ ข้อ ๗๔ วรรคสอง ของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาใช้บังคับ กล่าวคือ อาคารที่มีระยะเบี่ยงด้านชิดที่ดินเอกชนนั้น ริมระเบียบตั้งแต่ชั้นสองลงมาต้องมีระยะห่างจากเขตที่ดินไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ เมตร การที่ผู้อำนวยการเขตห้วยขวาง อนุญาตให้ก่อสร้างริมระเบียบของอาคารชั้นสองด้านที่ติดกับที่ดินของผู้ฟ้องคดีห่างจากแนวเขตที่ดิน ๐.๒๗ เมตร ถึง ๐.๓๒ เมตร ได้โดยอ้างความในข้อ ๗๕ ของข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานครฯ ซึ่งอนุญาตให้ปลูกสร้างชิดเขตที่ดินต่างผู้ครอบครองได้เฉพาะส่วนของฝาหรือผนังที่ที่ไม่มีประตูหน้าต่างและช่องระบายอากาศเท่านั้น โดยไม่รวมถึงระยะเบี่ยงของอาคาร จึงเป็นการออกใบอนุญาตโดยมีระยะห่างจากแนวเขตที่ดินข้างเคียงน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด อันเป็นการออกใบอนุญาตที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลจึงพิพากษาให้เพิกถอนใบอนุญาตก่อสร้างอาคารข้างต้นเฉพาะส่วนที่อนุญาตให้ก่อสร้างระยะเบี่ยงชั้นสองซึ่งมีริมระเบียบห่างจากเขตที่ดินของผู้ฟ้องคดีน้อยกว่า ๒.๐๐ เมตร

(๗) คดีพิพาทเรื่องการบริหารงานบุคคล

คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๙๐/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า การสอบคัดเลือกข้าราชการตำรวจเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรผู้กำกับการในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ มีการทุจริต ขอให้ยกเลิกผลการสอบและจัดให้มีการสอบใหม่ แต่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ไม่ผ่านการสอบคัดเลือกมิได้ใช้สิทธิร้องทุกข์ก่อน เนื่องจากเห็นว่า มีบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้สอบไม่ผ่านเช่นเดียวกันได้มีหนังสือร้องทุกข์ถึงผู้รับผิดชอบและได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงแล้ว ต่อมาในระหว่างที่รอผลการสืบสวน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติได้มีคำสั่งให้ผู้ที่สอบไม่ได้และไม่ได้เข้าสอบทั้งหมด ได้เข้าอบรมในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือขอถอนคำฟ้อง แต่ศาลพิจารณาไม่อนุญาตเนื่องจากเห็นว่าการมีคำสั่งยินยอมให้เข้ารับการอบรมดังกล่าวเป็นการสมยอมกันโดยไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามหลักการในการคัดเลือกตามที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงแต่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มิได้พิจารณาถึงการแก้ไขปัญหการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมและการพิจารณาคดีต่อไปจะเป็นประโยชน์แก่ข้าราชการตำรวจโดยส่วนรวม

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ บัญญัติให้การฟ้องคดีปกครองจะกระทำได้เมื่อมีการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว หากยังไม่ได้ผลจึงสามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ ซึ่งการทุจริตในการสอบคัดเลือกครั้งนี้หากพิจารณาโดยเคร่งครัดว่าผู้เข้าสอบหลายร้อยคนรวมทั้งผู้ฟ้องคดีจะต้องร้องทุกข์ด้วยตนเองต่อผู้บังคับบัญชาก่อนจึงจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ ย่อมเป็นการพิจารณาโดยไม่คำนึงถึงการปฏิบัติ และมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนในการฟ้องคดีโดยไม่จำเป็น นอกจากนั้นตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง มิได้บัญญัติว่าผู้ฟ้องคดีจะต้องร้องทุกข์ด้วยตนเอง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ที่สอบคัดเลือกไม่ผ่านในครั้งเดียวกันกับผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องทุกข์แล้ว จึงไม่มีเหตุที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องยื่นคำร้องทุกข์ซ้ำอีก และเมื่อมิได้มีการสั่งการเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนภายในเวลาอันสมควร ผู้ฟ้องคดีย่อมมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ นอกจากนั้น การที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติแก้ไขปัญหการทุจริตด้วยการรับรองผลการสอบคัดเลือกโดยไม่นำเสนอ ก.ตร. พิจารณาก่อนตามนัยมาตรา ๑๘ และมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

ศาลจึงพิพากษาให้เพิกถอนประกาศผลการสอบคัดเลือกดังกล่าว

(๘) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการ

คำพิพากษาศาลปกครองสงขลา คดีหมายเลขแดงที่ ๒๗๖/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุงดการเบิกค่าเช่าบ้านให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามคำทักท้วงของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน โดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีเคยเข้าพักในบ้านพักที่ทางราชการจัดให้ แต่ได้คืนสิทธิการพักอาศัยให้กับทางราชการ จึงเข้าข่ายต้องห้ามเบิกค่าเช่าบ้าน รวมทั้งได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีคืนเงินค่าเช่าบ้านที่ได้เบิกไปแล้ว แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าตนมีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน เพราะได้เข้าพักอาศัยในบ้านพักของทางราชการเป็นการชั่วคราว และออกจากบ้านพักดังกล่าวโดยมติคณะกรรมการบ้านพักเพื่อให้ข้าราชการที่มีความจำเป็นมากกว่าเข้าอยู่แทน มิได้เป็นการออกจากบ้านพักด้วยความสมัครใจ

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีถูกผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตให้ข้าราชการเข้าพักอาศัยในบ้านพักของทางราชการตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักของโรงพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๘ สั่งให้ออกจากบ้านพักของทางราชการตามมติคณะกรรมการบ้านพัก ซึ่งถือเป็นกรณีที่ทางราชการมิได้จัดที่พักให้อยู่อาศัย ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านได้ตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ ดังนั้น การที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุงออกคำสั่งไม่อนุมัติให้ผู้ฟ้องคดีเบิกค่าเช่าบ้าน รวมทั้งสั่งให้คืนเงินค่าเช่าบ้านที่เบิกไปแล้ว จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบตามมาตรา ๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว มีผลทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีอันเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี

ศาลจึงพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุงที่ไม่อนุมัติให้ผู้ฟ้องคดีเบิกค่าเช่าบ้านและที่ให้ผู้ฟ้องคดีคืนค่าเช่าบ้านที่เบิกไปแล้ว และให้พิจารณาอนุมัติให้ผู้ฟ้องคดีเบิกค่าเช่าบ้านได้ตามกฎหมาย

(๙) คดีพิพาทเกี่ยวกับวินัยข้าราชการ

คำพิพากษาศาลปกครองเชียงใหม่ คดีหมายเลขแดงที่ ๕๕/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดี และมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอผลการพิจารณาสอบสวน ต่อมาคณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นว่าพยานหลักฐานยังรับฟังไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา เห็นควรยุติเรื่อง โดยได้เสนอความเห็นพร้อมทั้งสำนวน

การสอบสวนต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติผ่านกองวินัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๑ แต่กองวินัยเห็นควรรอผลการดำเนินคดีอาญาเพื่อประกอบการนำเสนอในคราวเดียวกัน จึงไม่ได้เสนอสำนวนการสอบสวนทางวินัยดังกล่าวต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จนถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ผู้ฟ้องคดีก็ยังไม่ทราบผลการสอบสวน จึงขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติสรุปผลการสอบสวนทางวินัยและออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับราชการโดยเร็ว

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การสั่งการทางวินัยไม่จำเป็นต้องรอผลการสืบสวนทางอาญาก่อน เพราะหากปรากฏภายหลังว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดอาญาและได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการเพื่อลงโทษในความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงได้ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อปรากฏว่าผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมิได้พิจารณาสั่งการอย่างใดนับตั้งแต่ได้รับรายงานการสอบสวน จนถึงวันที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาล รวมเป็นเวลาประมาณ ๔ ปี จึงถือว่าผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติยังมีได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนให้ได้รับความยุติธรรมโดยไม่ชักช้า ประกอบกับข้อ ๓๒ และข้อ ๓๓ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ซึ่งกำหนดให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการโดยไม่ชักช้า เมื่อได้รับสำนวนการสอบสวนจากคณะกรรมการสอบสวนแล้ว กรณีจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

ศาลจึงพิพากษาให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติสั่งการตาม กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ให้เสร็จสิ้นภายใน กำหนดเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ส่วนคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับราชการนั้น ผู้ฟ้องคดีจะกลับเข้ารับราชการได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับผลการสอบสวนพิจารณา ตามกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว

(๑๐) คดีพิพาทเกี่ยวกับการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน

(๑๐.๑) คำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่น คดีหมายเลขแดงที่ ๒๗/๒๕๔๕

● ฟ้องว่า นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามออกข้อบัญญัติชั่วคราวงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕ เพื่อใช้จ่ายในโครงการติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะระบบความถี่ประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เนื่องจากข้อบัญญัติดังกล่าวออกโดยอาศัยเหตุกรณีฉุกเฉิน ทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่มีโอกาสพิจารณาก่อนการลงประชามติ นอกจากนี้ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ ยังได้ออกประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกวดราคาจ้างเหมาติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะตามข้อบัญญัติดังกล่าว ทั้งที่มีกรณีเร่งด่วนแต่อย่างใด จึงขอให้ศาลเพิกถอนข้อบัญญัติชั่วคราวงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕ และเพิกถอนประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เรื่อง ประกวดราคาจ้างเหมาติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะฯ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่จะออกข้อบัญญัติชั่วคราวงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้นั้น ต้องเป็นกรณีฉุกเฉินซึ่งไม่สามารถเรียกประชุมสภาฯ ให้ทัน่วงที่ได้ ซึ่งกรณีฉุกเฉินดังกล่าวสามารถแยกพิจารณาได้เป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ พิจารณาถึงความฉุกเฉินเร่งด่วนของกระบวนการในการออกข้อบัญญัติ ซึ่งกรณีนี้นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ มีเวลาที่จะดำเนินการออกข้อบัญญัติดังกล่าวเป็นเวลาถึง ๗ เดือน และแม้จะอยู่นอกสมัยประชุมสภาฯ แต่ก็สามารถเรียกประชุมสภาฯ สมัยวิสามัญได้ จึงไม่อาจถือได้ว่าการเร่งรัดการใช้จ่ายเงินของกระทรวงมหาดไทยเป็นกรณีฉุกเฉินที่จะต้องตราเป็นข้อบัญญัติจังหวัดชั่วคราว และในส่วนที่ ๒ พิจารณาถึงเนื้อหาของข้อบัญญัติ ซึ่งในกรณีนี้ ได้แก่งบประมาณจัดซื้อครุภัณฑ์เพื่อใช้ในงานราชการประจำปีปกติและโครงการติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะฯ ซึ่งเป็นโครงการที่กำหนดไว้ในแผน ๕ ปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้วางแผนไว้นานแล้ว มิใช่กรณีฉุกเฉินแต่อย่างใด อีกทั้งตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ตอบข้อหารือว่า การพิจารณาว่ากรณีใดเป็นกรณีฉุกเฉินย่อมเป็นดุลพินิจของนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดและขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีไปนั้น หมายความว่า การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ขอด้วยกฎหมายจะต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ถูกต้องครบถ้วนและปรับใช้บทบัญญัติของกฎหมายได้ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ มิใช่หมายความว่านายองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะวินิจฉัยอย่างไรก็ได้

ศาลจึงพิพากษาให้เพิกถอนข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

(๑๐.๒) คำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่น คดีหมายเลขแดงที่ ๑๐๔/๒๕๔๕

● สมาชิกสภาเทศบาลเมืองหนองคายฟ้องว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าในการสอบสวนและวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองหนองคาย กรณีที่นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีเมืองหนองคายเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลหรือที่เทศบาลจะกระทำ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่เทศบาลเมืองหนองคาย

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายซึ่งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาลในจังหวัดให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย มิได้สอบสวนข้อเท็จจริงในกรณีนี้ที่ผู้ฟ้องคดีขอให้สอบสวนและวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาล และไม่เร่งรัดคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงที่แต่งตั้งขึ้น ตามที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องเรียนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้ทำการสอบสวนอย่างจริงจังซึ่งหากความล่าช้าในการสอบสวนและการวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองหนองคายยิ่งยาวนานออกไป ย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสมาชิกสภาเทศบาลเมืองหนองคายและผู้บริหารเทศบาลเมืองหนองคายและผลประโยชน์โดยรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นโดยตรง จึงถือได้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

ศาลจึงพิพากษาให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายทำการสอบสวนและวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

(๑๑) คำสั่งศาลปกครองเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา

● ฟ้องว่า ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีคำสั่งตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงขอให้ระงับการดำเนินการตามคำสั่งเรียกตรวจสอบข้อมูลจากสถาบันการเงินทุกฉบับ ตลอดจนห้ามมิให้นำข้อมูลที่รับไปแล้วเปิดเผยแก่บุคคลอื่นหรือใช้ประโยชน์ในทางใดเป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษา

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า การอ้างอำนาจตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ในการออกคำสั่งตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดี โดยมีได้รายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมให้ความเห็นชอบนั้น น่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งดังกล่าว เพราะการใช้อำนาจดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน และหากภายหลังศาลพิพากษาว่า คำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีเนื่องจากการล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้การรับรองและคุ้มครอง และยังเป็นความเสียหายที่ไม่อาจเยียวยาแก้ไขได้ในภายหลัง จึงมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่มีไปถึงสถาบันการเงินที่ผู้ฟ้องคดีมีบัญชีและทำธุรกรรมจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น (คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำที่ ๔๐๗/๒๕๔๕)

และศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยยืนตามคำสั่งศาลปกครองกลาง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๑๘/๒๕๔๕)

- ฟ้องว่า ประกาศนาคาการอาคารสงเคราะห์กำหนดคุณสมบัติผู้สมัครรับการคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการนาคาการอาคารสงเคราะห์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถสมัครรับการคัดเลือกได้ จึงขอให้ทุเลาการบังคับตามประกาศดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษา

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า มาตรา ๘ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ มีได้บัญญัติให้เป็นอำนาจดุลพินิจของคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้จัดการนาคาการอาคารสงเคราะห์ที่จะกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับการคัดเลือกได้เอง และมาตรา ๘ ตี แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวประกอบกับมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัตินาคาการอาคารสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๓๖ ก็ไม่ปรากฏคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามตามประกาศนาคาการอาคารสงเคราะห์ ซึ่งหากศาลมีคำพิพากษาที่เป็นคุณแก่ผู้ฟ้องคดีแต่กระบวนการสรรหาสิ้นสุดลงแล้ว ศาลย่อมไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ฟ้องคดีในภายหลังได้ และการระงับการบังคับตามประกาศดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวจะทำให้ผู้ฟ้องคดีรวมทั้งบุคคลอื่นมีสิทธิสมัครรับการคัดเลือกมีจำนวนมากขึ้น โดยไม่เป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐหรือบริการสาธารณะ จึงให้ทุเลาการบังคับตามประกาศของนาคาการอาคารสงเคราะห์ไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา (คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำที่ ๓๒๘/๒๕๔๕) และ**ศาลปกครองสูงสุด**วินิจฉัยยืนตามคำสั่งศาลปกครองกลาง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๘๗/๒๕๔๕)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการจัดตั้งศาลปกครองมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองเท่านั้น และเพื่อป้องกันไม่ให้มีการฟ้องร้องคดีกันอย่างพร่ำเพรื่อหรือโดยไม่มีมูล ซึ่งจะเป็นการสร้างความยุ่งยากให้กับผู้ถูกฟ้องคดีและเป็นภาระแก่ศาล กฎหมายจึงได้กำหนดให้ผู้ฟ้องคดีต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการฟ้องคดีด้วย หากคำฟ้องไม่เข้าลักษณะคดีที่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง หรือไม่ได้ดำเนินการตามเงื่อนไขในการฟ้องคดี ศาลปกครองย่อมไม่อาจรับไว้พิจารณาได้ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองและศาลปกครองมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองและเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง ดังนี้

(๑) คำสั่งศาลปกครองที่วางแนวเกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

(๑.๑) การฟ้องคดีปกครองจะต้องมีคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเป็นการใช้อำนาจรัฐกระทำการในทางปกครอง

- ผู้สมัครรับการสรรหาเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินฟ้องว่า ประชานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเสนอรายชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อวุฒิสภาไม่ตรงกับมติของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน จึงขอให้เพิกถอนการเสนอรายชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อวุฒิสภา และเพิกถอนมติของวุฒิสภา ที่ให้ความเห็นชอบผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ประชานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเสนอรายชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อวุฒิสภานั้น เป็นการแจ้งผลการสรรหา และการจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีคุณสมบัติต้องห้าม การเสนอรายชื่อดังกล่าว ไม่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ระหว่างประชานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกับประชานวุฒิสภาหรือวุฒิสภา จึงไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์

สำหรับวุฒิสภานั้น เป็นองค์กรนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และการให้ความเห็นชอบผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ก็เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งเพื่อให้มีการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบของวุฒิสภาจึงเป็นการใช้อำนาจในฐานะองค์กรนิติบัญญัติตามมาตรา ๓๑๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่ใช่การใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง วุฒิสภาจึงไม่ใช่หน่วยงานทางปกครอง ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๖๐/๒๕๔๕)

- ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้จ่ายเงินเพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีช่วยเหลือในการบรรจุเข้ารับราชการ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่สามารถดำเนินการได้ตามสัญญาและไม่คืนเงินให้

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ผู้ถูกฟ้องคดีจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เป็นการกระทำโดยส่วนตัว มิใช่การกระทำอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น ไม่มีลักษณะเป็นคดีปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๓๙/๒๕๔๕)

- ฟ้องว่า ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องในคดีแพ่งที่ผู้ฟ้องคดีเป็นโจทก์โดยไม่คืนค่าธรรมเนียมศาล เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาลเป็นการใช้อำนาจตุลาการ ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ให้เป็นไปตามกฎหมายและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๔๗ ประกอบมาตรา ๒๗๑ การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรมมิใช่เป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง และไม่ใช้คดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๘๐/๒๕๕๕)

- ฟ้องว่า ศาลจังหวัดบุรีรัมย์มีคำพิพากษาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเพราะกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๔๒ และคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งให้นายอำเภอแจ้งนายกเทศมนตรีให้แจ้งผู้ฟ้องคดีว่าผู้ฟ้องคดีสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนับแต่ศาลจังหวัดบุรีรัมย์มีคำพิพากษา และให้นายกเทศมนตรีจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ จึงขอให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด คำสั่งของนายอำเภอ และเพิกถอนประกาศการเลือกตั้งแทนตำแหน่งของผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองนครราชสีมาวินิจฉัยว่า

- การดำเนินการของผู้ว่าราชการจังหวัดกับนายอำเภอเป็นการดำเนินการภายในระหว่างหน่วยงานทางปกครอง เพื่อให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลยุติธรรม มิได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอที่มีผลเป็นการก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระบุ หรือมีผลกระทบโดยตรงต่อสถานะภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี การดำเนินการดังกล่าวจึงไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีไม่ใช่คดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

- ประกาศของเทศบาล เรื่อง เลิกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๔๒ จึงเป็นคำสั่งทางปกครอง แต่ประกาศดังกล่าวเป็นการปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลยุติธรรม มิได้เกิดจากการกระทำทางปกครองของนายกเทศมนตรี กรณีจึงไม่ใช่คดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ศาลจึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองนครราชสีมาที่ ๒๔๖/๒๕๕๕)

● ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งเทศมนตรีได้รับมอบอำนาจจากนายกเทศมนตรีให้ทำการแทน ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบอำนาจอย่างเต็มความสามารถ และไม่เคยถูกร้องเรียนแต่อย่างใด ต่อมานายกเทศมนตรีมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งมอบอำนาจดังกล่าว โดยอ้างว่าเพื่อให้การบริหารงานเทศบาลมีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ ซึ่งเป็นการออกคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนและผู้ฟ้องคดี จึงขอให้เพิกถอนคำสั่งยกเลิกการมอบอำนาจดังกล่าว

ศาลปกครองนครราชสีมาวินิจฉัยว่า นายกเทศมนตรีมีดุลพินิจที่จะมอบอำนาจให้เทศมนตรีทำการแทนได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงประโยชน์ ความเหมาะสม และความมีประสิทธิภาพในการบริหารกิจการของเทศบาล รวมทั้งอาจปรับเปลี่ยนการมอบอำนาจได้ตามมาตรา ๓๙ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๙๖ ซึ่งผู้ได้รับมอบอำนาจย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่ผู้มอบอำนาจมีอยู่และเท่าที่ตนได้รับมอบอำนาจเท่านั้น มิได้มีสิทธิประโยชน์เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด คำสั่งมอบอำนาจและคำสั่งยกเลิกการมอบอำนาจของนายกเทศมนตรีมิได้มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างผู้ฟ้องคดีกับนายกเทศมนตรี หากแต่เป็นคำสั่งในทางบริหารเพื่อประโยชน์ในการบริหารกิจการของเทศบาล ไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และไม่อาจถือเป็นการกระทำอื่นใดทางปกครอง การยกเลิกการมอบอำนาจดังกล่าวจึงไม่เป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครองและไม่ใช่คดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองนครราชสีมาที่ ๒๓๔/๒๕๔๕)

● ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นพระภิกษุที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฟ้องมหาวิทยาลัยฯ กรณีที่ไม่อนุมัติปริญญาบัตรให้ผู้ฟ้องคดี โดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีไม่ปฏิบัติตามสัจธรรมที่ระเบียบของมหาวิทยาลัยฯ ว่าด้วยการปฏิบัติศาสนกิจของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดไว้

ศาลปกครองนครราชสีมาวินิจฉัยว่า การที่ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไม่ยอมอนุมัติให้ผู้ฟ้องคดีได้รับปริญญาบัตร เป็นการดำเนินการขององค์การทางศาสนาที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุ ตามมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการปกครองคณะสงฆ์ที่มีการวางแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมทางการปกครองไว้เป็นระบบต่างหากแล้ว กรณีนี้ไม่ใช่ข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกาใช้อำนาจบริหารของฝ่ายปกครอง

ที่ศาลปกครองจะมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบได้ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองนครราชสีมาที่ ๙๘/๒๕๕๕)

(๑.๒) คดีพิพาทที่เกิดจากสัญญาที่จะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง จะต้องเป็นคดีพิพาทที่เกิดจากสัญญาทางปกครอง ซึ่งเป็นสัญญาที่มีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐและเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ สัญญาจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค สัญญาแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สัญญาที่ให้คู่สัญญาเข้าดำเนินการหรือเข้าร่วมดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรงหรือเป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดพิเศษที่แสดงเอกสิทธิ์ของรัฐด้วย หากเป็นคดีพิพาทที่เกิดจากสัญญาทางแพ่งไม่อาจนำมาฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

- ฟ้องว่า องค์การโทรศัพท์แห่งชาติให้บริการโทรศัพท์แก่ผู้ฟ้องคดีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า มูลเหตุแห่งการฟ้องคดีสืบเนื่องมาจากการที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เช่าคู่สายโทรศัพท์ถูกองค์การโทรศัพท์ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าตามสัญญาเช่าโทรศัพท์/คู่สายเช่า/วงจรเช่า แจ้งให้ไปชำระเงินค่าบริการและค่าใช้โทรศัพท์ที่ค้างชำระและงดให้บริการโดยไม่ตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนถี่ถ้วนก่อน เป็นกรณีโต้แย้งกันในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าและผู้เช่าตามสัญญาเช่าทรัพย์สินธรรมดา ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กันในฐานะเอกชนกับเอกชนอันเป็นคดีพิพาททางแพ่ง มิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๒/๒๕๕๕)

- ฟ้องว่า การไฟฟ้านครหลวงเรียกให้ผู้ฟ้องคดีชำระค่าเปลี่ยนแปลงมาตรวัดกระแสไฟฟ้าใหม่และให้ชำระค่าไฟฟ้าเพิ่มเติมย้อนหลัง เป็นการกระทำโดยไม่ชอบ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกระทำของการไฟฟ้านครหลวงเป็นการดำเนินการโดยอาศัยข้อตกลงตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าซึ่งเป็นสัญญาซื้อขายอันก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ในทางแพ่งระหว่างคู่สัญญาภายใต้หลักกฎหมายแพ่ง คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางแพ่ง ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๗๔/๒๕๕๕)

(๑.๓) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลแพ่ง ศาลอาญา หรือศาลชำนาญพิเศษ ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง

- ฟ้องว่า ได้รับความเสียหายจากการที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดบ้านของผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาของศาลจังหวัด

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า หากเจ้าพนักงานบังคับคดียึดบ้านของผู้ฟ้องคดีโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีก็ชอบที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลที่พิจารณาชี้ขาดตัดสินคดี พิเคราะห์เพิกถอนหรือแก้ไขกระบวนการบังคับคดี หรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการอย่างไรก็ตามที่ศาลจะเห็นสมควร จึงเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมที่จะแก้ไขเยียวยาทุกข์ของผู้ฟ้องคดีโดยตรง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๒๑/๒๕๕๕)

- ฟ้องว่า เจ้าพนักงานสรรพสามิตไม่คืนรถยนต์ที่ยึดไว้ให้แก่ผู้ฟ้องคดี และแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีชำระภาษีรถยนต์เต็มมูลค่าทั้งคัน ทั้งที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง และให้ผู้ฟ้องคดีชำระภาษีรถยนต์เฉพาะส่วนที่ตัดแปลงแล้วคืนรถยนต์ให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การฟ้องคดีคัดค้านการประเมินภาษีสรรพสามิตของเจ้าพนักงานสรรพสามิตนั้น เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร และการที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตยึดรถยนต์ของผู้ฟ้องคดีเพื่อนำออกขายทอดตลาดกรณีผู้ฟ้องคดีไม่ชำระภาษีตามการประเมิน ก็เป็นผลมาจากกรณีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลภาษีอากรตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๕/๒๕๕๕)

- ฟ้องว่า เจ้าพนักงานที่ดินออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทับที่ดินของผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้เพิกถอนการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่ดินพิพาทได้นั้น จะต้องฟังข้อเท็จจริงให้เป็นที่ยุติก่อนว่าที่ดินพิพาทมิใช่ที่ดินสาธารณประโยชน์และผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง ซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม ตามนัยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๔/๒๕๕๕ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๑/๒๕๕๕)

(๑.๔) การฟ้องคดีเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

- ฟ้องว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ยอมรับแจ้งความร้องทุกข์

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า การไม่รับแจ้งความร้องทุกข์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นการใช้ดุลพินิจตามประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

อันเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ใช่การใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองกลางที่ ๑๘๖๙/๒๕๕๕)

- ฟ้องว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจรับแจ้งความร้องทุกข์ไว้แล้ว แต่ไม่ดำเนินการสอบปากคำพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การไม่ดำเนินการสอบปากคำพยาน จนเวลาล่วงเลยไปถึง ๗ ปี เป็นกรณีมิใช่เรื่องการดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำนอกเหนือหรือมิได้กระทำตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและคำสั่งกรมตำรวจที่ ๙๖๐/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร เข้าลักษณะเป็นคดีปกครองที่ศาลรับไว้พิจารณาได้ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๗/๒๕๕๕)

- ฟ้องว่า พนักงานสอบสวนละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ไม่จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งบุกรุกเข้าไปรื้อถอนบ้านของผู้ฟ้องคดี ลักทรัพย์ และทำให้เสียหาย

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีรับแจ้งความไว้แล้ว แต่ไม่ดำเนินการจับกุมหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและมีได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบผลคดี จนเวลาล่วงเลยมากกว่า ๑ ปี เป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนกระทำนอกเหนือหรือมิได้กระทำตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเข้าข่ายเป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร จึงให้รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๐๖/๒๕๕๕)

- ฟ้องว่า พนักงานสอบสวนออกหมายจับผู้ฟ้องคดีซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีกับผู้เสียหายตกลงยอมความกันแล้ว

ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยกำหนดแนวทางไว้ว่า ถ้าคดีที่ออกหมายจับนั้นเป็นความผิดอันยอมความได้และคู่กรณียอมความกัน สิทธิฟ้องคดีย่อมระงับตามมาตรา ๓๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำให้เจ้าพนักงานตำรวจไม่มีอำนาจจับกุมหรือควบคุมตัวผู้ฟ้องคดีอีกต่อไปและต้องถอนหมายจับดังกล่าว การไม่ถอนหมายจับจึงเป็นการกระทำนอกเหนือวัตถุประสงค์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งหากมีความเสียหายเกิดแก่ผู้ฟ้องคดี ย่อมทำให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจถอนหมายจับได้ แต่หากไม่เป็นความผิดอันยอมความได้ การดำเนินการตาม

หมายจับของเจ้าพนักงานตำรวจ ย่อมเป็นไปตามกรอบของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษา (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๑/๒๕๔๕)

● ฟ้องว่า พนักงานสอบสวนทำสำนวนการสอบสวนเป็นเท็จ โดยมีลักษณะปรักปรำและยัดเยียดของกลางเป็นเหตุให้พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การสอบสวนและทำสำนวนการสอบสวนเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน และการสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลเป็นอำนาจของพนักงานอัยการที่จะใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งมีพนักงานอัยการทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และมีศาลยุติธรรมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้น การสอบสวนและทำสำนวนการสอบสวนรวมถึงการมีคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล จึงไม่ใช่คำสั่งหรือการกระทำทางปกครองที่จะนำมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๐๐/๒๕๔๕)

(๒) คำสั่งศาลปกครองที่วางแนวเกี่ยวกับเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง

(๒.๑) ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองต้องเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายนั้น ต้องมีค่าบังคับตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

● สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจธนาคารออมสินฟ้องว่า คำสั่งกระทรวงการคลังที่ให้นำกำไรสุทธิย้อนหลังของธนาคารเข้าเป็นรายได้แผ่นดินไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะจะสร้างความเสียหายต่อความมั่นคงของธนาคาร และเป็นการสั่งให้ดำเนินการในปีก่อนที่กฎหมายจะมีผลบังคับใช้

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจธนาคารออมสิน แม้จะมีฐานะเป็นผู้แทนของพนักงานธนาคารออมสิน แต่สิทธิและหน้าที่ของสมาคมฯ ตามพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ สวัสดิการพนักงาน และลูกจ้างรวมทั้งกรณีพิพาทเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ไม่เกี่ยวกับการดำเนินการของธนาคารออมสินที่ต้องนำเงินกำไรสุทธิส่งเป็นรายได้แผ่นดินแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือ

เสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล จึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองกลางที่ ๗๓๒/๒๕๕๕) และศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยยืนตามคำสั่งศาลปกครองกลาง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๔๑/๒๕๕๕)

- ฟ้องว่า เทศบาลตำบลบ้านแพนดำเนินการสอบราคาจ้างก่อสร้างโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่เปิดประกาศสอบราคาให้เป็นที่รับรู้โดยแพร่หลาย และมีพฤติกรรมการสมยอมราคากัน ทำให้ไม่มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม

ศาลปกครองขอนแก่นวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นเพียงชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านแพน มิได้มีอาชีพเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างหรือมีส่วนได้ส่วนเสียใด ๆ กับการประกาศสอบราคาจ้างก่อสร้างโดยตรง ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของเทศบาลตำบลบ้านแพน จึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองขอนแก่นที่ ๑๘/๒๕๕๕)

- ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นราษฎรในเขตเทศบาลตำบลคำชะอีฟ้องว่า นายกเทศมนตรีเรียกเลิกการสอบราคาเพื่อก่อสร้างสะพานแบบบลิ๊อค คสล. โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยตรงจากการที่เทศบาลตำบลคำชะอีประกาศยกเลิกการสอบราคา อันเป็นเหตุให้ผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่ได้เป็นคู่สัญญาในสัญญาก่อสร้างสะพานดังกล่าว จึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองกลางที่ ๑๑๗/๒๕๕๕)

- กรมสรรพากรฟ้องขอให้ศาลสั่งให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรซึ่งร่วมกันทุจริตต่อหน้าที่เบียดบังเงินค่าภาษีอากรของผู้ฟ้องคดีไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวตนขอใช้เงินที่เบียดบังไป

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ ประกอบกับมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เป็นบทบัญญัติซึ่งวางหลักเกณฑ์ในกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชำระเงินภายในเวลาที่กำหนดได้ ซึ่งเป็นกรณีที่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ที่ว่า “การบังคับทางปกครองไม่ใช้กับเจ้าหน้าที่ด้วยกัน เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น” ดังนั้นเมื่อเจ้าหน้าที่ไม่ชำระเงินตามคำสั่ง หน่วยงานของรัฐจึงอาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนได้เป็นกรณีเฉพาะ กรณีจึงถือได้ว่าการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีไม่จำเป็นต้องมีคำสั่ง ตามมาตรา ๗๒

แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ กรมสรรพากรจึงมิใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๓/๒๕๔๕)

(๒.๒) กรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้ การฟ้องคดีจะกระทำได้ต่อเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการดังกล่าวแล้ว

- ฟ้องว่า กรุงเทพมหานครออกคำสั่งยกเลิกการประกวดเงื่อนไขการพัฒนาที่ดินตลาดบางกะปิโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า คำสั่งยกเลิกการประกวดเงื่อนไขการพัฒนาที่ดินตลาดบางกะปิของกรุงเทพมหานคร เป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่โดยที่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายไว้เป็นการเฉพาะ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องดำเนินการยื่นอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และโดยที่ในการแจ้งคำสั่งดังกล่าวมิได้แจ้งสิทธิในการอุทธรณ์และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ไว้ ดังนั้น ระยะเวลาสำหรับการยื่นอุทธรณ์จึงขยายเป็น ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งตามนัยมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนในการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดก่อนการฟ้องคดี จึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองกลางที่ ๔๖/๒๕๔๕)

(๒.๓) คำฟ้องคดีปกครองจะต้องมีคำขอให้มีการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีและต้องเป็นคำขอที่ศาลมีอำนาจออกคำสั่งบังคับได้ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

- ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปิดประกาศสอบราคาโครงการก่อสร้างถนนและวางระบายน้ำ และขอให้ลงโทษเจ้าหน้าที่

ศาลปกครองขอนแก่นวินิจฉัยว่า คำขอให้ศาลออกคำสั่งบังคับลงโทษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นโทษทางอาญานั้น เป็นคำขอที่ไม่อยู่ในเงื่อนไขที่ศาลจะมีคำบังคับให้ได้ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ หากผู้ฟ้องคดีประสงค์จะให้ลงโทษทางวินัย ผู้ฟ้องคดีจะต้องร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้ให้นั้นให้ดำเนินการสอบสวน หรืออาจจะร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็ได้ แต่หากผู้ฟ้องคดีประสงค์จะเอาความผิดทางอาญาก็จะต้องดำเนินการทางศาลยุติธรรม กรณีจึงมิใช่คดีปกครองที่ศาลจะรับไว้พิจารณาได้ (คำสั่งศาลปกครองขอนแก่นที่ ๒๒/๒๕๔๕)

- ฟ้องว่า ข้อตกลงระหว่างองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยกับการสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีผู้ฟ้องคดีในฐานะคู่สัญญาร่วมการงานและร่วมลงทุนในการจัดให้มีบริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูล่าและขยายเครือข่ายในการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูล่ากับการสื่อสารแห่งประเทศไทย ลงนามรับทราบและยอมรับปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว เป็นข้อตกลงที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายและไม่เป็นธรรม ขอให้ศาลกำหนดคำบังคับโดยสั่งให้องค์การโทรศัพท์แก้ไขข้อตกลงดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและให้ทำความตกลงใหม่กับผู้ฟ้องคดีให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานทางปกครองที่มีอำนาจหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะ ส่วนผู้ฟ้องคดีเป็นคู่สัญญาร่วมการงานและร่วมลงทุนในการจัดให้มีบริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูล่าและขยายเครือข่ายการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูล่ากับการสื่อสารแห่งประเทศไทย ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ร่วมจัดทำบริการสาธารณะทางด้านโทรคมนาคมกับการสื่อสารแห่งประเทศไทย แม้ข้อตกลงดังกล่าวจะไม่มีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ แต่ก็เป็นสัญญาทางปกครองโดยสภาพคดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง และอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาได้ แต่เนื่องจากผู้ฟ้องคดีมิได้ขอให้ศาลกำหนดคำบังคับโดยสั่งให้องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยใช้เงินส่งมอบทรัพย์สิน หรือกระทำการหรืองดเว้นกระทำการตามที่ข้อตกลงดังกล่าวหรือกฎหมายว่าด้วยสัญญาทางปกครองกำหนดให้องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยปฏิบัติ คำขอของผู้ฟ้องคดีล้วนแต่เป็นคำขอให้ศาลกำหนดคำบังคับที่อยู่นอกเหนืออำนาจของศาลที่จะกำหนดได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ (คำสั่งศาลปกครองกลางที่ ๖๔๖/๒๕๔๕)

(๒.๔) การฟ้องคดีจะต้องยื่นฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี

● ฟ้องว่า กรมทางหลวงเวนคืนที่ดินมีโฉนดของผู้ฟ้องคดีโดยกำหนดค่าทดแทนต่ำไป ผู้ฟ้องคดีไม่พอใจค่าทดแทนจึงมีหนังสืออุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมขอเพิ่มค่าทดแทน รัฐมนตรีมีได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ แต่ได้วินิจฉัยและแจ้งผลการอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบหลังพ้นกำหนด ๖๐ วัน ผู้ฟ้องคดียังไม่พอใจผลการวินิจฉัย จึงขอให้ศาลสั่งให้กรมทางหลวงจ่ายค่าทดแทนเพิ่มขึ้น

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์เงินค่าทดแทนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ไม่แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นกำหนด ๖๐ วัน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งขณะนั้นศาลปกครองยังไม่เปิดทำการ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมภายในกำหนดเวลาดังกล่าว และโดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนฯ เป็นกฎหมายเฉพาะมิใช่กฎหมายทั่วไป ซึ่งได้บัญญัติเรื่องระยะเวลาการฟ้องคดีไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงต้องตีความโดยเคร่งครัด และกรณีนี้เป็นกรณีกุ่มครองประโยชน์ส่วนบุคคลเฉพาะผู้ฟ้องคดีไม่เข้าข้อยกเว้นเรื่องอายุความตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองกลางที่ ๔๘๘/๒๕๔๔)

ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่วางหลักว่า มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนฯ ได้วางหลักเกณฑ์การนำคดีมาฟ้องต่อศาลไว้ ๒ กรณี คือ กรณีแรก รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จสิ้นภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ซึ่งต้องฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ กรณีที่สอง รัฐมนตรีมีได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ซึ่งต้องฟ้องคดีต่อศาลภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พ้นกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่รัฐมนตรีได้รับอุทธรณ์ สำหรับคดีนี้รัฐมนตรีได้วินิจฉัยและแจ้งผลการอุทธรณ์ภายหลังพ้นกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ แต่โดยที่คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และถือเป็นการกระทำทางปกครองอย่างหนึ่งที่กระทบต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีอื่นทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และแม้มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนฯ จะเป็นกฎหมายเฉพาะ แต่ก็มีได้บัญญัติเรื่องการฟ้องคดีกรณีรัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ เมื่อพ้นระยะเวลา ๖๐ วันแล้ว ว่าจะต้องฟ้องคดีต่อศาลอย่างไร ภายในกำหนดเวลาใด เมื่อผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายค่าทดแทนเพิ่มขึ้น จึงเป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งผู้ฟ้องคดีสามารถยื่นฟ้องต่อศาลปกครองภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๐๒/๒๕๔๕)

ส่วนที่ ๒

สำนักงานศาลปกครอง

และผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลปกครอง

๒. สำนักงานศาลปกครองและผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลปกครอง

๒.๑ สำนักงานศาลปกครอง

๒.๑.๑ อำนาจหน้าที่

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติให้สำนักงานศาลปกครอง เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ๑) รับผิดชอบในงานธุรการของศาลปกครอง
- ๒) ดำเนินการเกี่ยวกับคดีปกครองตามคำสั่งของศาลปกครอง
- ๓) ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลปกครอง
- ๔) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของศาลปกครอง
- ๕) วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงวิธีปฏิบัติ

ราชการต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

- ๖) จัดพิมพ์และเผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครอง

๗) จัดให้มีการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้ของตุลาการศาลปกครอง ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาหลักกฎหมายมหาชน การบริหารราชการแผ่นดิน และบุคลากรด้านกฎหมายมหาชน

๘) ปฏิบัติการอื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครอง

ในการบริหารงานของสำนักงานศาลปกครองนั้น มีเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ซึ่งเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองขึ้นตรงต่อประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไป โดยมีรองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และมี **คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง (ก.ขป.)** ทำหน้าที่ในการออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงานศาลปกครอง

๒.๑.๒ วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

วิสัยทัศน์ สำนักงานศาลปกครองเป็น “องค์กรสนับสนุน” ด้านคดีปกครองที่ทรงประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และเป็น “องค์กรนำ” ในการเสริมสร้างการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี

พันธกิจ สำนักงานศาลปกครองมีพันธกิจหลักในการสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง พัฒนาระบบการยุติธรรมทางปกครอง และเสริมสร้างการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี เพื่อเสริมสร้าง “ธรรมาภิบาล” ในสังคมไทย

ผลผลิตหลักและกลุ่มเป้าหมายการให้บริการ (Output Class and Customer)

ภารกิจหลักที่ ๑ การอำนวยความสะดวกพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ให้แก่ ตุลาการศาลปกครอง และคู่กรณีที่มีข้อพิพาททางปกครอง

ภารกิจหลักที่ ๒ การเสนอแนะหลักและวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (Policy Recommendation) ให้แก่ รัฐบาล ส่วนราชการ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข กฎ ระเบียบ การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติราชการ

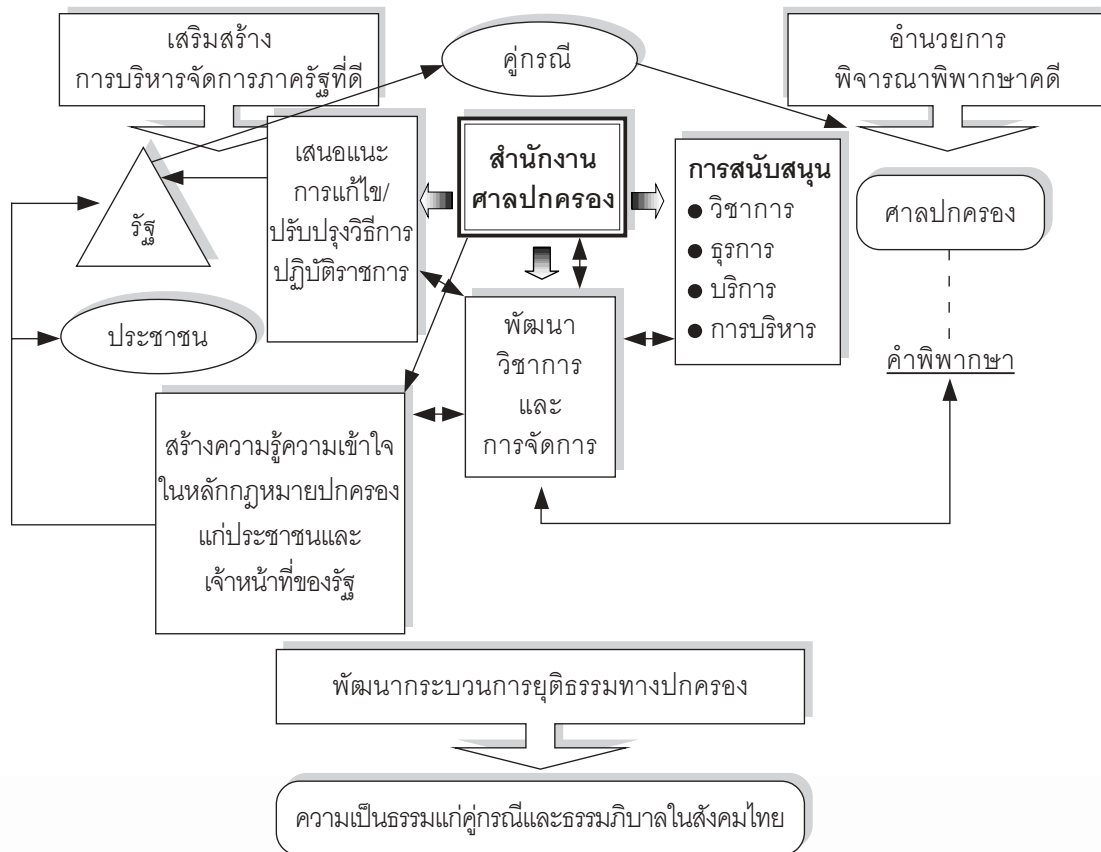
ภารกิจหลักที่ ๓ การให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านสิทธิและหลักกฎหมายปกครอง ให้แก่ประชาชน และข้าราชการ เพื่อนำไปสู่การปรับทัศนคติ พฤติกรรมในการปฏิบัติราชการและขอรับการคุ้มครอง ปกป้องสิทธิทางปกครอง

การปฏิบัติงานตามกลุ่มภารกิจทั้งสามประการดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญต่อสังคมไทยสามประการ อันได้แก่

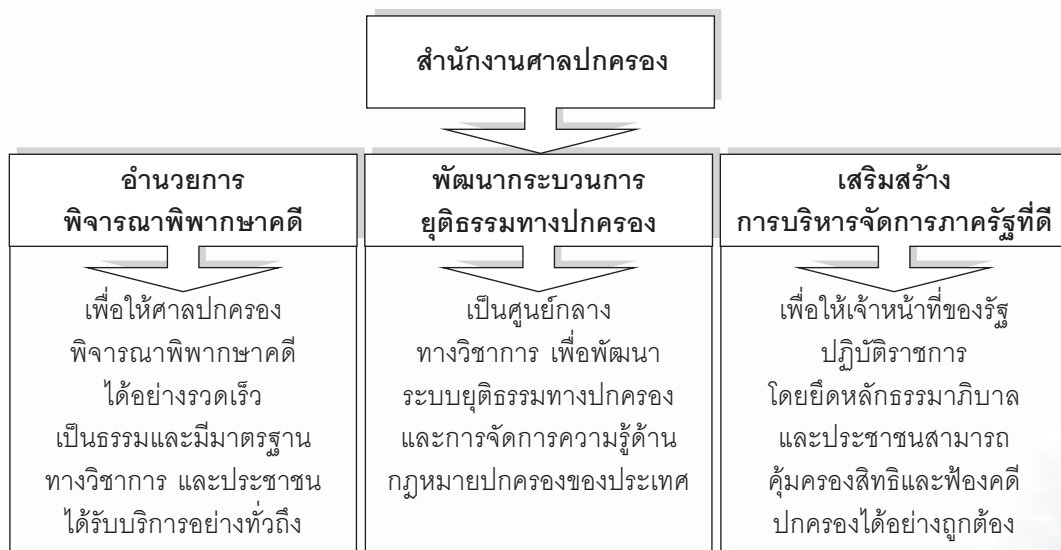
- การให้ความยุติธรรมทางปกครอง
- การเสริมสร้างระบบบริหารจัดการภาครัฐที่ดี
- การพัฒนาระบบยุติธรรมทางปกครอง

รูปแบบการดำเนินงานของสำนักงานศาลปกครอง

รูปแบบการดำเนินงานของสำนักงานศาลปกครอง

๒.๑.๓ โครงสร้างและกรอบอัตรากำลัง

ในปี ๒๕๔๕ สำนักงานศาลปกครองได้จัดโครงสร้าง ประกอบด้วย ๑ หน่วย ๑ กอง ๑ สถาบัน ๑ ศูนย์ ๔ สำนัก ๒ สำนักงาน และ ๑๖ สำนักงานในภูมิภาค ดังนี้

- ๑) หน่วยตรวจสอบภายใน
- ๒) กองคลัง
- ๓) สำนักอำนวยการศาลปกครอง
- ๔) สำนักวิจัยและวิชาการ
- ๕) สำนักส่งเสริมงานคดีปกครอง
- ๖) สถาบันพัฒนาตุลาการและข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง
- ๗) ศูนย์สารสนเทศ
- ๘) สำนักงานศาลปกครองสูงสุด
- ๙) สำนักงานศาลปกครองกลาง
- ๑๐) สำนักบังคับคดีปกครอง
- ๑๑) สำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค จำนวน ๑๖ แห่ง เปิดทำการแล้ว จำนวน ๕ แห่ง

ได้แก่ ขอนแก่น เชียงใหม่ นครราชสีมา พิษณุโลก และสงขลา

ปัจจุบันสำนักงานศาลปกครองมีกรอบอัตรากำลังข้าราชการทั้งหมด ๑,๙๑๒ คน มีอัตรากำลังจริงเป็นข้าราชการ ๑,๐๐๕ คน พนักงานศาลปกครอง ๑๗๑ คน ลูกจ้างประจำ ๒๕ คน ลูกจ้างชั่วคราว ๑๕๐ คน ตำแหน่งในสายงานหลัก ได้แก่ พนักงานคดีปกครอง ซึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือ ตุลาการศาลปกครอง การวิเคราะห์คดีปกครอง การส่งเสริมงานคดีปกครอง การบังคับคดีปกครอง และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตำแหน่งในสายงานสนับสนุน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ศาลปกครอง และตำแหน่งอื่น ๆ ซึ่งทำหน้าที่ในการสนับสนุน ช่วยอำนวยการ การบริหารงานบุคคล การฝึกอบรมสัมมนา การบริหารงบประมาณ และการจัดการทั่วไป เป็นต้น

๒.๒ ผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลปกครอง

๒.๒.๑ การสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีและการบังคับคดีปกครอง

๑) การจัดหาที่ทำการศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการจัดหาที่ทำการศาลปกครองทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค โดยได้ดำเนินงานทั้งการจัดหาอาคารเพื่อใช้เป็นที่ทำการชั่วคราว และประสานขอใช้ที่ดินของทางราชการเพื่อก่อสร้างอาคารที่ทำการถาวร ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ ที่ผ่านมาสามารถสรุปผลการปฏิบัติงานที่สำคัญได้ดังนี้

(๑) การจัดหาที่ทำการศาลปกครองในส่วนกลาง

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีมติเห็นชอบผังแม่บทศูนย์ราชการกรุงเทพมหานคร ถนนแจ้งวัฒนะ ตามที่คณะกรรมการอำนวยการจัดระบบศูนย์ราชการ (ก.ศร.) เสนอ โดยสำนักงานศาลปกครองได้รับการจัดสรรพื้นที่บริเวณ Zone A Block A1 ดังนั้นสำนักงานศาลปกครองจึงได้เตรียมความพร้อมเพื่อการก่อสร้างอาคารที่ทำการถาวรศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง และสำนักงานศาลปกครอง ในพื้นที่ดังกล่าว และประธานศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดขอบเขตโดยละเอียดของงาน (TOR) การออกแบบก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลปกครอง ถนนแจ้งวัฒนะซึ่งประกอบด้วย รองประธานศาลปกครองสูงสุด คนที่สองเป็นประธานกรรมการ ผู้บริหารสำนักงานศาลปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกเป็นกรรมการ ได้แก่ คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้แทนสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้แทนวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง และผู้แทนกรมธนารักษ์ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครองเป็นฝ่ายเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณา กำหนดขอบเขต โดยละเอียดของงาน (TOR) การออกแบบก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลปกครอง ถนนแจ้งวัฒนะ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของอาคารสิ่งก่อสร้างของศาลปกครองให้ครอบคลุมในทุกด้าน

คณะกรรมการฯ ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาร่างข้อกำหนดขอบเขตโดยละเอียดของงาน (TOR) การก่อสร้างอาคาร จำนวน ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๓ และ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ซึ่งได้มีการปรับปรุงรายละเอียดของข้อกำหนดต่างๆ เกณฑ์การตัดสินใจ ตลอดจนปรับลดขนาดพื้นที่ส่วนเกินหรือพื้นที่ที่ไม่จำเป็นต้องแสดงรายละเอียดออกไป เพื่อให้ข้อมูลพื้นที่ใช้สอยเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ที่ได้รับการจัดสรร เมื่อคณะกรรมการ ได้พิจารณาร่างข้อกำหนดรายละเอียดของงาน (TOR) การออกแบบก่อสร้างอาคาร เสร็จสิ้นแล้ว สำนักงานศาลปกครองจะได้นำเสนอเพื่อขออนุมัติ ต่อคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง (ก.ขป.) ตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุฯ ก่อนดำเนินการ ประกาศเรียกประกวดแบบก่อสร้างอาคาร ต่อไป

(๒) การจัดหาที่ทำการศาลปกครองในภูมิภาค

สามารถจัดหาอาคารเอกชนที่มีความเหมาะสมเพื่อใช้เป็นที่ทำการชั่วคราวของศาลปกครอง ในภูมิภาคได้จำนวน ๗ แห่ง ดังนี้

ศาลปกครอง	อาคาร	ที่ตั้ง
๑. ศาลปกครองเชียงใหม่	อาคารบริษัทผาแดงอินดัสทรี จำกัด	๒๒ ถนนเชียงใหม่-ลำปาง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
๒. ศาลปกครองสงขลา	อาคารอเนกประสงค์สวนพลเอกเปรม ตึกนัฐวานนท์	๘๘๘ หมู่ ๒ ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
๓. ศาลปกครองนครราชสีมา	อาคารราชสีมาเซ็นเตอร์	๑๕๔/๑ ถนนมณัส ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
๔. ศาลปกครองขอนแก่น	อาคารขอนแก่นบิสเนสเซ็นเตอร์	๑๗๗/๔๘ หมู่ ๑๗ ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
๕. ศาลปกครองพิษณุโลก	อาคารบริษัทบำรุงสุข อุปกรณ์ก่อสร้าง จำกัด	เลขที่ ๗๒๓/๑๓-๑๗ ถนนพิชัยสงคราม อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
๖. ศาลปกครองระยอง	อาคารศาลปกครองระยอง (ศาลากลางจังหวัดระยองหลังเดิม)	๔๔/๖ ถนนตากสินมหาราช ตำบลท่าประดู่ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
๗. ศาลปกครองนครศรีธรรมราช	อาคารพาณิชย์ โครงการทวินโลดส์ ฟลาซ่า	๖/๑๕๗-๑๖๖ ถนนพัฒนาการคูขวาง ตำบลในเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำหรับการประสานขอใช้ที่ดินของทางราชการเพื่อดำเนินการก่อสร้างอาคาร
ที่ทำการถาวรของศาลปกครองในภูมิภาค มีความก้าวหน้าสรุปได้ ดังนี้

ศาลปกครอง	สถานที่	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
๑. เชียงใหม่	ที่ดินในศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่	จังหวัดได้จัดสรรพื้นที่บริเวณด้านขวาของศาลากลางจังหวัด เพื่อใช้ก่อสร้างที่ทำการขณะนี้ อยู่ระหว่างประสานงานกับกรมโยธาธิการและ ผังเมืองเพื่อกำหนดรายละเอียดความต้องการใช้ พื้นที่และจัดวางผังการใช้ประโยชน์เสนอจังหวัด สถานที่ทำงานของหน่วยราชการในเขตกรุงเทพ- มหานครและเมืองหลักพิจารณาต่อไป
๒. สงขลา	ที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียน ที่ สข. ๑๑๐๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลพะวง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสงขลา	กรมประชาสัมพันธ์ไม่ขัดข้องที่จะให้ใช้พื้นที่ก่อสร้างอาคารขณะนี้อยู่ระหว่างเสนอขอใช้ที่ราชพัสดุต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาเพื่อส่งให้กรม ธนารักษ์พิจารณาอนุญาตให้เข้าใช้พื้นที่ต่อไป
๓. นครราชสีมา	ที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียน ที่ นม. ๒๐๗ ตำบลจอหอ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครราชสีมา	กรมธนารักษ์พิจารณาแล้วไม่ขัดข้องที่จะให้ สำนักงานศาลปกครองเข้าใช้ที่ราชพัสดุได้
๔. ขอนแก่น	ที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียน ที่ ขก. ๑๘๓๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดขอนแก่น	กรมประมงและกระทรวงศึกษาธิการไม่ขัดข้อง ที่จะให้ใช้พื้นที่ก่อสร้างอาคาร ขณะนี้อยู่ระหว่าง เสนอขอใช้ที่ราชพัสดุต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ขอนแก่นเพื่อส่งให้กรมธนารักษ์พิจารณาอนุญาต ต่อไป
๕. ระยอง	ที่ดินในศูนย์ราชการจังหวัดระยอง	กรมธนารักษ์พิจารณาแล้วไม่ขัดข้องที่จะให้ สำนักงานศาลปกครองเข้าใช้ที่ราชพัสดุได้
๖. นครศรีธรรมราช	ที่ดินในศูนย์ราชการนาสาร ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช	อยู่ระหว่างขอความอนุเคราะห์กรมโยธาธิการและ ผังเมือง จัดวางผังการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อ ส่งให้จังหวัดนำเสนอคณะอนุกรรมการพิจารณา สถานที่ทำงานของหน่วยราชการในเขตกรุงเทพ- มหานคร และเมืองหลัก และคณะกรรมการ อำนวยการจัดระบบศูนย์ราชการ (ก.ศร.) พิจารณา ให้ความเห็นชอบต่อไป

ศาลปกครอง	สถานที่	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
๗. สกลนคร	ที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ สน. ๔๐๘ ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองฯ จังหวัดสกลนคร	อยู่ระหว่างเสนอขอใช้ที่ราชพัสดุต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร เพื่อส่งให้กรมธนารักษ์พิจารณาอนุญาตให้เข้าใช้พื้นที่ต่อไป
๘. แพร่	ที่สาธารณประโยชน์ในศูนย์ราชการ จังหวัดแพร่แห่งที่สอง ตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดแพร่	จังหวัดแพร่ได้จัดสรรพื้นที่ในศูนย์ราชการฯ เพื่อใช้ก่อสร้างที่ทำการ ขณะนี้จังหวัดแพร่กำลังดำเนินการจัดวางผังแม่บท
๙. ยะลา	ที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ ยส. ๔๗๓ สนามบินท่าสาป อำเภอเมืองฯ จังหวัดยะลา	จังหวัดยะลาได้จัดสรรพื้นที่ด้านบนของวงเวียน เพื่อใช้ก่อสร้างที่ทำการ ขณะนี้อยู่ระหว่างจัดวางผังการใช้ประโยชน์ที่ดินเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อส่งให้กรมธนารักษ์พิจารณาอนุญาตให้เข้าใช้พื้นที่ต่อไป
๑๐. นุรีรัมย์	ที่สาธารณประโยชน์แปลงโคกเขาน้อย อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์	คณะกรรมการพิจารณารออนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินมีมติเห็นชอบให้ถอนสภาพการเป็นที่สาธารณประโยชน์ ขณะนี้อยู่ระหว่างเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) พิจารณาต่อไป

๒) การคัดเลือกบุคลากร

(๑) ตุลาการศาลปกครอง

คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) ได้กำหนดให้มีการรับสมัครบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เข้ารับการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ครั้งที่ ๓ ตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยมีขั้นตอนและการดำเนินการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ดังนี้

(๑.๑) คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) ได้กำหนดวิธีการในการคัดเลือกโดยออกประกาศ ก.ศป. เรื่อง การรับสมัครบุคคลเข้ารับการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยได้มีการประชาสัมพันธ์การรับสมัครโดยประกาศเป็นการทั่วไป และแจ้งเวียนไปยังหน่วยงานตลอดจนสื่อมวลชนต่างๆ

(๑.๒) การประกาศรับสมัคร โดยกำหนดให้ผู้สนใจสามารถขอรับใบสมัครได้ตั้งแต่วันที่ ๑-๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๕ และรับสมัครตั้งแต่วันที่ ๑๙ สิงหาคม ถึง ๖ กันยายน ๒๕๔๕ โดยมีผู้มายื่นใบสมัคร รวมจำนวนทั้งสิ้น ๖๒๘ คน

(๑.๓) การตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกระหว่างวันที่ ๑๙ สิงหาคม - ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕ โดยมีผู้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นและมีสิทธิเข้ารับการทดสอบข้อเขียน จำนวน ๖๐๕ คน

(๑.๔) การคัดเลือกกระทำโดยการสอบข้อเขียน และการประเมินประสบการณ์ในการทำงาน และผลงานทางวิชาการ โดยมีผู้ผ่านการทดสอบข้อเขียน จำนวน ๒๗ คน

(๑.๕) ผู้ที่ผ่านการทดสอบข้อเขียนจะต้องยื่นหลักฐานแสดงประสบการณ์ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการ พร้อมหลักฐานรายละเอียดเพิ่มเติม เพื่อการตรวจสอบคุณสมบัติและประวัติ และเข้ารับการตรวจสุขภาพทั้งทางกายและทางจิต

ทั้งนี้ ขั้นตอนการดำเนินการคัดเลือกที่ยังไม่ได้ดำเนินการภายในปี ๒๕๔๕ นี้ ได้กำหนดไว้ในแผนการดำเนินการรับสมัคร พ.ศ. ๒๕๔๕ (ครั้งที่ ๓) ที่จะดำเนินการต่อไปในปี ๒๕๔๖ ได้แก่

(๑.๖) การเชิญชวนบุคคลในวงราชการและการบริหารราชการแผ่นดินให้ขอคิดเห็นต่อผู้ที่ผ่านการทดสอบข้อเขียนฯ ตามมาตรา ๙๙ ประกอบกับมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และการสัมภาษณ์

ภายหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการคัดเลือกในทุก ๆ ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว สำนักงานศาลปกครองจะตรวจสอบประวัติและข้อมูลการลาออกจากการเป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามหรือเลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือการอันมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ของผู้ที่ผ่านการคัดเลือก ก่อนนำเสนอเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำรายชื่อ คณะบุคคลดังกล่าวเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และเสนอราชเลขาธิการเพื่อขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสนำตุลาการศาลปกครองชั้นต้นเข้าเฝ้าถวายสัตย์ปฏิญาณต่อไป

(๒) พนักงานคดีปกครอง

สำนักงานศาลปกครองเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานตุลาการของศาลปกครองในการสนับสนุนการบริหารงานของศาลปกครอง ทั้งด้านคดีปกครอง ด้านวิชาการและด้านบริหารงานบุคคล ดังนั้น สำนักงานศาลปกครองจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการสรรหา โดยเฉพาะตำแหน่งพนักงานคดีปกครองที่มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบ ในฐานะผู้ช่วยตุลาการ การรวบรวมข้อเท็จจริงจากคำฟ้อง คำชี้แจงของคู่กรณี และพยานหลักฐาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานคดีปกครอง ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สำคัญจึงทำให้ต้องมีการสรรหาอย่างรอบคอบ โดยคำนึงถึงวิธีการสรรหาที่หลากหลาย เช่น การสอบ การคัดเลือกการรับโอน เพื่อจะได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และเข้ามารับการฝึกฝนที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสรรหาที่จะดูจากสถานการณ์ ความต้องการบุคคลที่จะเข้ามาปฏิบัติงานด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

(๒.๑) การรับโอน เป็นการสอบคัดเลือกข้าราชการที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ ที่จะมาปฏิบัติงานได้จริง

(๒.๒) การสอบแข่งขัน เพื่อบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการ จากผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก.) ของสำนักงาน ก.พ.

(๒.๓) การสอบคัดเลือก บุคคลผู้ที่ได้รับวุฒิปริญญาตรีเกียรตินิยม เพื่อบรรจุเข้ารับราชการ และบุคคลที่รับวุฒิปริญญาโททางกฎหมายมหาชน เพื่อบรรจุเข้ารับราชการ

(๒.๔) การย้ายเปลี่ยนสายงาน คือการย้ายข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ผู้ดำรงตำแหน่งในสายงานอื่น ให้ดำรงตำแหน่งพนักงานคดีปกครอง จากผู้ที่มีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์

จากวิธีการสรรหาดังกล่าว สำนักงานศาลปกครองได้เน้นให้มีการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ทุกตำแหน่ง โดยการพิจารณาคัดเลือกจากผู้บริหารระดับสูง เพื่อจะได้ผู้มาปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

๓) การสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร

(๑) ตุลาการศาลปกครอง

ในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ สำนักงานศาลปกครองได้จัดให้มีการพัฒนาตุลาการศาลปกครอง เริ่มตั้งแต่การพัฒนาตุลาการศาลปกครองชั้นต้นที่ผ่านกระบวนการสรรหาในรุ่นที่ ๒ จำนวน ๒๐ คน เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นได้รับทราบถึงระบบงานและระเบียบวิธีพิจารณาคดีปกครอง และได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบงานและแนวทางในการดำเนินงานของศาลปกครอง รวมทั้งเป็นการเตรียมพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลปกครองด้วย นอกจากนี้ ยังจัดให้มีการสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศาลปกครองทั้งในด้านการบริหารงานศาลและการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง เพื่อให้ตุลาการศาลปกครองสูงสุดและตุลาการศาลปกครองชั้นต้นได้ศึกษาทำความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีพิจารณาคดีปกครองร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อยุติที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของศาลปกครอง โดยได้จัดสัมมนาในหลักสูตรและหัวข้อต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย

- การปฐมนิเทศและสัมมนาเตรียมความพร้อมผู้ที่ทำหน้าที่ตุลาการศาลปกครอง ชั้นต้นรุ่นที่ ๒ จำนวน ๒๐ คน

- การสัมมนาตุลาการศาลปกครอง เรื่องวิธีพิจารณาคดีปกครอง จำนวน ๑๒๓ คน

- การสัมมนาตุลาการศาลปกครองชั้นต้น เรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานของศาลปกครอง จำนวน ๑๑๓ คน

- การเสวนาตุลาการศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๑๔ คน
- การสัมมนาตุลาการศาลปกครองในภูมิภาค จำนวน ๗๔ คน

นอกจากนี้ ยังจัดให้มีการพัฒนาความรู้ทางกฎหมายมหาชนและกฎหมายปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตุลาการศาลปกครองสูงสุดและตุลาการศาลปกครองชั้นต้นได้รับทราบความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองของต่างประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง โดยจัดให้มีการบรรยายพิเศษโดย ตุลาการศาลปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายปกครองจากประเทศแม่แบบของศาลปกครอง และการสัมมนาทางวิชาการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศรวม ๖ ครั้ง มีตุลาการเข้ารับฟังการบรรยาย และเข้าร่วมสัมมนาครั้งละ ๔๐ - ๑๒๐ คน ดังนี้

- การบรรยายพิเศษ เรื่อง กฎหมายปกครองและคดีปกครองของประเทศฝรั่งเศส โดย M.Jean MASSOT อดีตประธานคณะกรรมการคลัง สภาแห่งรัฐ สาธารณรัฐฝรั่งเศส
- การบรรยายพิเศษ เรื่อง การอุดหนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองประเทศฝรั่งเศส โดย M.Jacques BONNET ประธานคณะกรรมการควบคุมค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และให้การอุดหนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองสาธารณรัฐฝรั่งเศส
- การบรรยายพิเศษ เรื่อง คดีฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ความรับผิดทางละเมิดของฝ่ายปกครองโดยปราศจากความผิด และการบังคับใช้หลักความเสมอภาคโดยศาลปกครองสูงสุดแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส โดย M.Philippe Martin หัวหน้าคณะพิจารณาที่ ๙ สภาแห่งรัฐฝรั่งเศส
- การบรรยายพิเศษ เรื่อง Overview of Court Administration and Training of Judges and Court Staff โดย Mr.Richard Van Duizend Project Director ของ International Visitors Education Program, The National Center for State Courts สหรัฐอเมริกา
- การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กฎหมายปกครองสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี้ และของไทย ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย Speyer สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี้ คือ Prof.Dr.Heinrich Siedentopf และ Prof.Dr.Karl - Peter Sommermann
- การบรรยายพิเศษ เรื่อง โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสภาแห่งรัฐตุรกี และการศึกษากฎหมายและการพัฒนานักกฎหมายมหาชนในตุรกี โดย H.E.Mr.Nuri Alan ประธานสภาแห่งรัฐตุรกี

(๒) พนักงานคดีปกครอง

(๒.๑) การฝึกอบรมพนักงานคดีปกครอง

เนื่องจากพนักงานคดีปกครอง เป็นตำแหน่งสำคัญที่จะช่วยตุลาการศาลปกครอง

ในการพิจารณาคดีปกครอง การฝึกอบรมและพัฒนาพนักงานคดีปกครองจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับตุลาการ เพื่อเตรียมบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีการฝึกอบรมพนักงานคดีปกครอง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายมหาชน กฎหมายปกครอง และกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง และทำการทดสอบประเมินความรู้ความสามารถหลังการฝึกอบรมตามเกณฑ์ที่กำหนดด้วย โดยการจัดการอบรม แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือหลักสูตรพนักงานคดีปกครองระดับต้น (ระดับ ๓ - ๕) พนักงานคดีปกครองระดับกลาง (ระดับ ๖ - ๘) และพนักงานคดีปกครองระดับสูง (ระดับ ๙ - ๑๑) โดยมีผลการอบรม ดังนี้

- หลักสูตรพนักงานคดีปกครองระดับต้น ๒ ครั้ง รวมผู้ผ่านการฝึกอบรมจำนวน ๗๔ คน
- หลักสูตรพนักงานคดีปกครองระดับกลาง ๓ ครั้ง รวมผู้ผ่านการฝึกอบรมจำนวน ๑๓๑ คน
- หลักสูตรพนักงานคดีปกครองระดับสูง ๑ ครั้ง รวมผู้ผ่านการฝึกอบรมจำนวน ๓ คน

นอกจากนี้ ยังได้มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานของพนักงานคดีปกครองซึ่งได้แก่ การประชุมพิเศษพนักงานคดีปกครองใหม่ การฝึกอบรมหลักสูตรการบังคับคดีปกครอง และการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดทำสำนวนคดีปกครอง โดยมีผู้ผ่านการฝึกอบรมใน ๓ หลักสูตรดังกล่าวรวม ๑๖๗ คน รวมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมด้วยการบรรยายพิเศษในหัวข้อเกี่ยวกับกฎหมายปกครองและคดีปกครองที่เป็นที่สนใจ เป็นประจำทุกวันพุธช่วงเวลาบ่าย รวม ๑๑ ครั้ง ผู้เข้ารับฟังการบรรยายจำนวน ๑๕๐ คน

(๒.๒) การสัมมนาพนักงานคดีปกครอง

นอกจากจะฝึกอบรมพนักงานคดีปกครองหลักสูตรต่าง ๆ ในด้านเนื้อหาวิชาการแล้วยังมีการประชุมสัมมนาพนักงานคดีปกครองเพื่อทบทวนปัญหาอุปสรรคและปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ดำเนินการทั้งสิ้น ๗ ครั้ง มีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น ๔๒๔ คน ดังนี้

- การสัมมนาเพื่อทบทวนปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานคดีปกครองจำนวน ๑ ครั้ง ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๑๖๓ คน
- การประชุมเรื่องระบบงานคดีปกครอง จำนวน ๓ ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมรวม ๑๒๔ คน
- การสัมมนากำหนดขั้นตอนหลักและขั้นตอนรองของระบบงานคดีปกครองจำนวน ๒ ครั้ง ผู้เข้าร่วมสัมมนา รวม ๓๗ คน

- การสัมมนาการวิเคราะห์เหตุการณ์ฟ้องคดีปกครอง จำนวน ๑ ครั้ง ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๑๐๐ คน

๔) การสร้างฐานข้อมูลความรู้ด้านกฎหมายปกครอง

สำนักงานศาลปกครองได้นำเอาโปรแกรมสำเร็จรูประบบงานห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้กับงานห้องสมุด จำนวน ๔ ระบบงาน คือ ระบบงานวิเคราะห์หมวดหมู่และฐานบรรณานุกรม ระบบควบคุมการยืม-คืน ระบบบริการสืบค้นข้อมูล และระบบให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในปัจจุบันสำนักงานศาลปกครองมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายปกครองจำนวนมาก ซึ่งรวบรวมไว้ในห้องสมุดกฎหมายมหาชน ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงฐานข้อมูลกฎหมายปกครองของสำนักงานศาลปกครอง

ฐานข้อมูล	จำนวน (เล่ม/เรื่อง)
หนังสือภาษาไทย	๔๙,๑๓๐
หนังสือกฎหมายภาษาอังกฤษ	๑,๙๑๘
หนังสือภาษาฝรั่งเศส	๗๗๘
หนังสือภาษาเยอรมัน	๓๐๐
วิทยานิพนธ์	๖๕๑
คู่มือการปฏิบัติงานทางด้านคดีปกครอง	๓๕๓
วารสาร	๖๖
คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๒๒ - พ.ศ. ๒๕๔๔	-
ความเห็นคณะกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๗ - พ.ศ. ๒๕๔๔	-
ราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ - ปัจจุบัน	-
พระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่แก้ไขข้อมูลเป็นปัจจุบัน	๖๔๘
คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. ๒๕๙๙ - ปัจจุบัน	-
คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ - ปัจจุบัน	-
คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองกลางและศาลปกครองภูมิภาค (เฉพาะที่เปิดทำการแล้ว) พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน	-
บทความทางด้านกฎหมายปกครองที่เป็นบทความเต็ม (Full Text)	๕๐๐

ที่มา: ห้องสมุดกฎหมายมหาชน สถาบันพัฒนาตุลาการและข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง

๕) การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของตุลาการศาลปกครองและพนักงานคดีปกครอง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านคดีปกครองเพื่อเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองเพิ่มจากปีงบประมาณที่ผ่านมา คู่มือที่จัดทำนี้ได้พัฒนาขึ้นจากฐานข้อมูลกฎหมายที่รวบรวมเป็นหมวดหมู่ไว้ และข้อมูลอื่น ๆ เช่น ตำราทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ บทความ คำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครอง คำพิพากษาศาลฎีกา ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ รวมทั้งหลักกฎหมายมหาชนของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีปกครอง แล้วเรียบเรียงแยกแยะ และทำการสังเคราะห์ เพื่อให้ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านคดีมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลปกครอง หลักกฎหมายปกครอง และแนวทางในการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีปกครอง ทั้งนี้ คู่มือการปฏิบัติงานด้านคดีปกครองที่สำนักงานศาลปกครองจัดทำขึ้นมี ๒ ประเภท คือ คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง และงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลปกครองประเภทหนึ่ง กับคู่มือการพิจารณาคดีปกครองเฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพิจารณาคดีปกครองตามประเภทคดีที่มีการฟ้องมายังศาลปกครองอีกประเภทหนึ่ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองและงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลปกครอง

ในคดีพิพาทเกี่ยวกับการโต้แย้งการกระทำทางปกครอง คำสั่งทางปกครองหรือนิติกรรมทางปกครอง ว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งเป็นปัญหาในทางกฎหมายมหาชนที่ศาลปกครองจะประสบความสำเร็จในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรม ศาลปกครองจะต้องมีความเป็นอิสระ มีวิธีพิจารณาความที่เหมาะสมกับลักษณะของคดีปกครอง ตุลาการศาลปกครองจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมายมหาชน มีการดูแลและคานอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีซึ่งจะทำให้คำพิพากษาของศาลปกครองเป็นไปอย่างรอบคอบและมีเหตุผล นอกจากนี้ เรื่องการกำหนดวิธีการชั่วคราวในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลปกครองก่อนมีคำพิพากษา เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ที่ได้รับความเสียหาย ก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารสาธารณะของฝ่ายปกครองได้

เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ศาลปกครองประสบผลสำเร็จในการอำนวยความสะดวก สำนักงานศาลปกครองจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นการให้ความรู้ขั้นพื้นฐานแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านคดีปกครองในศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ทั้งตุลาการศาลปกครอง พนักงานคดีปกครอง และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- (๑.๑) วิธีพิจารณาคดีปกครองของศาลปกครองไทย
- (๑.๒) การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลปกครอง
- (๑.๓) มาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา
- (๑.๔) ระบบงานธุรการและงานการเงินศาลปกครอง
- (๑.๕) ระบบและวิธีการในการคัดเลือกตุลาการศาลปกครอง

นอกจากนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความเหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นอย่างแท้จริง สำนักงานศาลปกครองกลางและสำนักงานศาลปกครองภูมิภาคแต่ละแห่ง ยังได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานรับฟ้องไว้อีกด้วย

(๒) คู่มือการพิจารณาคดีปกครอง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ สำนักงานศาลปกครองได้จัดทำคู่มือการพิจารณาคดีปกครองเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(๒.๑) คู่มือการพิจารณาคดีปกครองเกี่ยวกับการพัสดุและสัญญาทางปกครอง

เป็นคู่มือที่ศึกษากระบวนการจัดซื้อหรือจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตลอดจนประมวลข้อพิพาทเกี่ยวกับการจัดซื้อหรือจัดจ้าง ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนก่อนทำสัญญา เช่น การกำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะ การแจ้งความประกวดราคา หรือสอบราคา การรับและเปิดซองประกวดราคา การพิจารณาผล การอนุมัติผู้ชนะการประกวดราคา หรือสอบราคา หรือในขั้นตอนภายหลังการทำสัญญา เช่น การทำสัญญา การวางหลักประกัน การปฏิบัติตามสัญญา การตรวจรับพัสดุหรือตรวจการจ้าง การจ่ายค่าจ้าง การคืนหนังสือค้ำประกันสัญญา เป็นต้น และประมวลข้อพิจารณาว่าเป็นข้อพิพาททางปกครองหรือไม่หรือเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองหรือสัญญาทางแพ่ง นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการคุ้มครองชั่วคราวสำหรับเรื่องนี้ ตลอดจนศึกษาเงื่อนไขการฟ้องคดีที่ให้มีการอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองก่อนนำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของศาลปกครอง

(๒.๒) คู่มือการพิจารณาคดีปกครอง เรื่อง หลักกฎหมายปกครองฝรั่งเศส

เป็นคู่มือที่ศึกษาถึงแนวความคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานของหลักกฎหมายปกครองฝรั่งเศสที่สำคัญ อาทิ คดีปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง นิติกรรมทางปกครอง สัญญาทางปกครอง ละเมิดทางปกครอง บริการสาธารณะ หลักความเสมอภาค และหลักความพอสมควรแก่เหตุ เป็นต้น ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานทางกฎหมายปกครองที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิของเอกชนโดยทั่วไปจากการดำเนินกิจกรรมทางปกครองของฝ่ายปกครอง ทั้งนี้

เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒.๓) คู่มือการพิจารณาคดีปกครอง เรื่อง หลักกฎหมายปกครองเยอรมัน

เป็นคู่มือที่ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานของหลักกฎหมายปกครองเยอรมันที่สำคัญ อาทิ คดีปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง นิติกรรมทางปกครอง สัญญาทางปกครอง หลักความเสมอภาค และหลักความพอสมควรแก่เหตุ เป็นต้น ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานทางกฎหมายปกครองที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิของเอกชนโดยทั่วไปจากการดำเนินกิจกรรมทางปกครองของฝ่ายปกครอง ทั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒.๔) คู่มือการปฏิบัติงานสนับสนุนงานบังคับคดีปกครอง

เป็นการรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของงานสนับสนุนงานบังคับคดีปกครองในการประมวลและกลั่นกรองเรื่องในสำนวนก่อนดำเนินการบังคับคดีต่อไป การปฏิบัติงานสนับสนุนงานบังคับคดีในสำนวนบังคับคดีตามคำบังคับ ตามหมายบังคับคดีและตามคำสั่งศาลเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนศาลพิพากษา รวมทั้งแบบพิมพ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และตัวอย่างการปฏิบัติงานสนับสนุนงานบังคับคดีปกครอง

(๒.๕) คู่มือการปฏิบัติงานคำนวณและเฉลี่ยทรัพย์

เป็นการรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทาง ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติงานในการคำนวณและเฉลี่ยทรัพย์ ได้แก่ หลักเกณฑ์ก่อนการจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ-จ่าย, ขั้นตอนการปฏิบัติงานของการคำนวณและเฉลี่ยทรัพย์ตามประเภทของการบังคับคดี, ประเภทของบัญชีแสดงรายการรับ-จ่ายเงิน เป็นต้น

(๒.๖) คู่มือการปฏิบัติงานประเมินราคาทรัพย์

เป็นการรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประเมินราคาทรัพย์ ซึ่งได้รวบรวมแนวทาง ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติงาน ได้แก่ การรับและตรวจสอบสำนวน วิธีการและหลักเกณฑ์การประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

๖) การให้บริการคำปรึกษาแนะนำคดีแก่ประชาชน

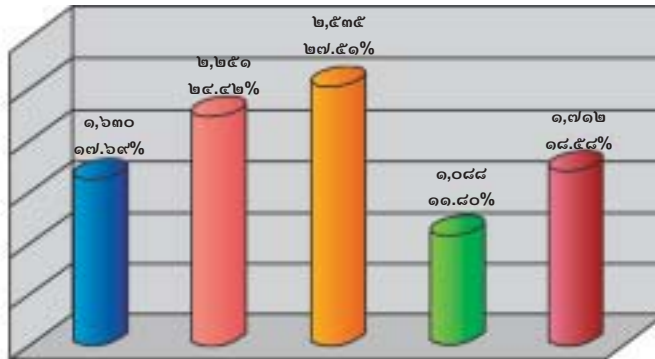
สำนักงานศาลปกครองได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อให้บริการคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับคดีปกครองแก่ประชาชนทั่วไปทั้งในสำนักงานศาลปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยนับตั้งแต่ศาลปกครองเปิดทำการมีประชาชนให้ความสนใจรับคำปรึกษาแนะนำในเรื่องต่างๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งเดินทางมาขอรับคำปรึกษาแนะนำด้วยตนเอง การขอรับคำปรึกษาแนะนำทางโทรศัพท์ และการขอรับคำปรึกษาแนะนำทางไปรษณีย์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีผู้ขอรับบริการรวมทั้งสิ้น ๙,๒๑๖ เรื่อง ในจำนวนนี้มีผู้ขอรับคำปรึกษาแนะนำในเรื่องการเขียนคำฟ้อง การยื่นคำฟ้อง การอุทธรณ์ และขั้นตอนที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๑ รองลงมาคือการขอคำแนะนำว่าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๒ รายละเอียดดังตาราง

สถิติการให้คำปรึกษาแนะนำคดีปกครองของสำนักงานศาลปกครองประจำปี ๒๕๔๕

ลำดับ	ลักษณะเรื่อง	ศาลปกครองชั้นต้น						รวม
		ศาลปกครองกลาง	ขอนแก่น	เชียงใหม่	นครราชสีมา	พิษณุโลก	สงขลา	
๑	การให้คำปรึกษาด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาลปกครอง	๙๐๖	๙๑	๓๕๑	๑๓๔	๒๘	๑๒๐	๑,๖๓๐ (๑๗.๖๙%)
๒	การให้คำปรึกษาแนะนำว่าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองหรือไม่	๑,๑๘๐	๒๐๘	๓๗๔	๑๕๖	๑๖๒	๑๗๑	๒,๒๕๑ (๒๔.๔๒%)
๓	การให้คำแนะนำในการเขียนคำฟ้อง การยื่นคำฟ้อง การอุทธรณ์ หรือขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง	๑,๖๒๔	๑๗๙	๓๗๙	๑๒๑	๔๔	๑๘๘	๒,๕๓๕ (๒๗.๕๑%)
๔	การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครอง	๒๐๙	๑๔๓	๔๕๓	๑๒๐	๔๘	๑๑๕	๑,๐๘๘ (๑๑.๘๐%)
๕	การให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องอื่น ๆ	๘๙๕	๗๖	๓๖๔	๑๗๑	๘๐	๑๒๖	๑,๗๑๒ (๑๘.๕๘%)
	รวม	๔,๘๑๔	๖๙๗	๑,๙๒๑	๗๐๒	๓๖๒	๗๒๐	๙,๒๑๖

สถิติการให้คำปรึกษาแนะนำคดีปกครองของสำนักงานศาลปกครองประจำปี ๒๕๕๕

- การให้คำปรึกษาด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาลปกครอง
- การให้คำปรึกษาแนะนำว่าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองหรือไม่
- การให้คำแนะนําในการเขียนคำฟ้อง การยื่นคำฟ้อง การอุทธรณ์ หรือชั้นตอนที่เกี่ยวข้อง
- การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครอง
- การให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องอื่นๆ

๗) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลปกครองได้จัดหาระบบสารสนเทศสำหรับบริหารจัดการคดีปกครองในระบบต่างๆ ดังต่อไปนี้

ระบบสารสนเทศ สำนักงานศาลปกครอง

ในระยะแรก สำนักงานศาลปกครองได้พัฒนาระบบงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่ ระบบสารบบคดี ระบบออกหมายและคำสั่ง ระบบติดตามการดำเนินคดี ระบบพิจารณาพิพากษาคดี และระบบบังคับคดี ซึ่งระบบดังกล่าวนี้ ช่วยให้การดำเนินคดีปกครองเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการจัดเก็บข้อมูล ประวัติคดีและติดตามความเคลื่อนไหวของคดี ทำให้สามารถตรวจสอบการดำเนินคดีปกครองได้

อีกทั้งยังมีระบบการติดตามการดำเนินงานของพนักงานคดีปกครอง ซึ่งช่วยให้ผู้บังคับบัญชาสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานคดีปกครองได้ รวมทั้งมีระบบที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินคดีปกครองอันได้แก่ ระบบสอบถามและค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับคดีและคำพิพากษา ระบบจัดเก็บสำนวนคดีปกครอง ระบบเยี่ยม-คืนสำนวน ระบบงานวิจัยและวิชาการ และระบบที่เก็บตัวบทกฎหมายที่ตุลาการ พนักงานคดีปกครองสามารถค้นคว้าและใช้อ้างอิงในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบสารสนเทศในระยະที่สอง

ทั้งนี้ ระบบต่างๆ ดังกล่าวเป็นระบบที่ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้นอันได้แก่ ศาลปกครองกลาง และศาลปกครองในภูมิภาคสามารถใช้งานได้โดยการเชื่อมโยงผ่านสายสัญญาณซึ่งทำให้สามารถติดตามและตรวจสอบการดำเนินคดีปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพทุกชั้นตอน

สำหรับระบบอื่นๆ ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของบุคลากรในสำนักงานศาลปกครอง ได้แก่ ระบบสารบรรณอัตโนมัติและระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ระบบบริหารภายใน ระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail : E-mail) และระบบอินเทอร์เน็ต-อินทราเน็ต (Internet-Intranet) ซึ่งเป็นระบบที่เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลปกครอง

๘) การดำเนินการบังคับคดีปกครอง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ คำพิพากษาคดีปกครองผูกพันคู่กรณีที่จะต้องปฏิบัติตามคำบังคับนับแต่วันที่กำหนดในคำพิพากษาจนถึงวันที่คำพิพากษานั้นถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไข กลับหรือดลเสีย เมื่อศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งกำหนดคำบังคับแก่คู่กรณีฝ่ายที่แพ้คดีให้ปฏิบัติตามคำบังคับนั้น หากคู่กรณีฝ่ายที่แพ้คดีปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งก็จะไม่เกิดปัญหาในการบังคับคดี แต่ถ้าหากคู่กรณีฝ่ายที่แพ้คดีไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง สำนักงานบังคับคดีปกครองก็จะมีหน้าที่ในการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ นับตั้งแต่ศาลปกครองได้เปิดทำการในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นมาจนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ศาลปกครองมีคำพิพากษาที่ได้กำหนดคำบังคับไว้รวม ๑๐๐ คดี แยกได้ดังนี้

ปี	คำพิพากษา	จำนวนคดี	คดีถึงที่สุด	บังคับคดีแล้วเสร็จ/คดี
๒๕๔๔	๑) คำพิพากษาที่มีคำบังคับศาลชั้นต้น	๑๖	๖	๕
๒๕๔๕	๒) คำพิพากษาที่มีคำบังคับศาลชั้นต้น	๘๔	๔๑	๑๗
	รวม	๑๐๐	๔๗	๒๒

ประเภทคดีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดและได้ดำเนินการบังคับคดีแล้วมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ในปี ๒๕๔๔

(๑.๑) คดีเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง จำนวน ๒ คดี คือ

- เพิกถอนคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมที่ไม่รับอุทธรณ์ เงินค่าทดแทนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของผู้ฟ้องคดีทั้งสองไว้พิจารณา และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมพิจารณาอุทธรณ์เงินค่าทดแทนฯ และแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๔๓๐/๒๕๔๔)

- เพิกถอนคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๑๔๐/๒๕๔๔)

(๑.๒) คดีสั่งให้กระทำการ จำนวน ๒ คดี คือ

- ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบในการพิจารณาอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อการลงทุนเป็นกรณีพิเศษตามคำขอของผู้ฟ้องคดีให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๔๙/๒๕๔๔)

- ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีออกคำสั่งให้ผู้บุกรุกล่าห้วยสาธารณะหรือถอนสิ่งปลูกสร้าง (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๑๕๔/๒๕๔๔)

(๑.๓) คดีสั่งให้จ่ายเงิน จำนวน ๑ คดี คือ

- ให้กรมโยธาธิการจ่ายดอกเบี้ยของเงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นจากผลการรังวัด จำนวน ๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท ในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารออมสินให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งห้า โดยคำนวณจากวันพ้นกำหนด ๑๒๐ วัน นับแต่วันทำสัญญาซื้อขายจนถึงวันที่ผู้ฟ้องคดีได้รับเงินค่าทดแทนที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายในกำหนด ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๙๔๓/๒๕๔๔)

(๒) ในปี ๒๕๔๕

(๒.๑) คดีเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง จำนวน ๗ คดี คือ

- เพิกถอนการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมการซื้อขายที่ดิน จำนวน ๓ คดี (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๔๓/๒๕๔๕, ๔๔/๒๕๔๕ และ ๗๘๑/๒๕๔๕)
- เพิกถอนคำสั่งหน่วยงานของรัฐที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีรับผิดคดีใช้เงินค่าสินไหมทดแทน จำนวน ๒ คดี (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๖๗๗/๒๕๔๕ และ ๑๓๔๗/๒๕๔๕)
- เพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำจังหวัดปทุมธานี ที่วินิจฉัยยืนตามคำวินิจฉัย คชก. ต่าลบอบเงินที่ให้ผู้ฟ้องคดีเลิกเช่าที่ดิน (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๗๐๕/๒๕๔๕)
- เพิกถอนคำสั่งนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ ในการแต่งตั้งให้ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งหัวหน้างานควบคุมสิ่งปฏิกูล (คำพิพากษาศาลปกครองเชียงใหม่ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๗/๒๕๔๕)

(๒.๒) คดีสั่งให้ระทำการ จำนวน ๗ คดี คือ

- ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาคำร้องมีสัญชาติไทยของผู้ฟ้องคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๗๔/๒๕๔๕)
- ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยปฏิบัติหน้าที่พิจารณาคำร้องของนายลุง เหยียนวัน ให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๕๐๕/๒๕๔๕)
- ให้กรมคุมประพฤติและกระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางผู้รับมอบอำนาจ พิจารณาคำขอชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของผู้ฟ้องคดีให้แล้วเสร็จ และแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ฟ้องคดีทราบภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๑๙/๒๕๔๔)
- ให้นายอำเภออินทร์บุรีปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาทางสาธารณประโยชน์ โดยดำเนินการให้มีการรื้อรั้วคอนกรีต ส่วนที่รูกล้ำทางสาธารณประโยชน์ให้เสร็จสิ้นภายใน ๙๐ วัน นับจากวันที่ศาลพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๕)
- ให้นิคมสร้างตนเองจังหวัดลพบุรีและกรมประชาสัมพันธ์พิจารณา ดำเนินการ ให้มีคำสั่งเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเองจังหวัดลพบุรี ระหว่างผู้ฟ้องคดีกับ

สมาชิกนิคมสร้างตนเองเดิมให้เสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่รับทราบคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๖๗/๒๕๔๕)

- ให้นายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่จัดทำหนังสือนำเสนอเรื่อง พร้อมร่างพระราชบัญญัติโอนที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินให้แก่ผู้ฟ้องคดี (เพื่อโอนที่ดินแปลงที่ ๑ ที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ให้เป็นที่สาธารณประโยชน์คืนให้แก่ผู้ฟ้องคดี) เสนอไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองสงขลา คดีหมายเลขแดงที่ ๔๒/๒๕๔๕)

- ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยอุทธรณ์เงินค่าทดแทนการเวนคืนที่ดินของผู้ฟ้องคดีให้เสร็จสิ้นภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๔๗๐/๒๕๔๕)

(๒.๓) คดีสั่งให้ใช้เงิน จำนวน ๒ คดี

- ให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทยจ่ายเงินค่าทดแทนเพิ่มจำนวน ๓๗๕,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินแต่ไม่เกินร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จให้แก่ผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๓๖๘/๒๕๔๕)

- ให้จังหวัดปัตตานีจ่ายเงินค่าชดเชยค่าก่อสร้าง (ค่า K) ตามสัญญาจ้างเลขที่ ปน ๑๐๒/๒๕๔๐ เป็นเงิน ๑๖๗,๗๒๐.๗๕ บาท และตามสัญญาจ้างเลขที่ ปน ๑๐๔/๒๕๔๐ เป็นเงิน ๑๗๖,๒๕๒.๕๐ บาท กับให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของต้นเงินทั้งสองจำนวนดังกล่าวนับแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๑ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้นให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลได้มีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.๕/๒๕๔๕)

(๒.๔) คดีสั่งห้ามการกระทำ จำนวน ๑ คดี คือ

- ห้ามมิให้ผู้อำนวยความสะดวกจ่อมทองค้ำค้ำหรือไม่รับรองแนวเขตที่ดิน ในส่วนที่มีได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และให้เจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร (สาขาบางขุนเทียน) ดำเนินการจดทะเบียนแบ่งแยกกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงพิพาท ภายใต้บทบัญญัติกฎหมายภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๗๖/๒๕๔๕)

๒.๒.๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง

๑) การวิเคราะห์คดีปกครอง

จากสถิติคดีในปี ๒๕๔๕ มีคดีที่ฟ้องต่อศาลปกครองรวม ๕,๒๑๙ คดี แบ่งเป็นคดีที่ฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ๔,๒๕๖ คดี และฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด ๖๓ คดี โดยประเภทคดีที่ฟ้องต่อศาลปกครองเป็นจำนวนมาก ได้แก่ คดีที่เกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ คดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล และวินัย บำเหน็จบำนาญ สวัสดิการ และรองลงมาจะเป็นคดีเกี่ยวกับที่ดินและสาธารณสมบัติของแผ่นดินและทรัพยากรธรรมชาติ

รายงานการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองนี้ เป็นการจัดทำตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗(๕) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติให้สำนักงานศาลปกครองมีหน้าที่วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง สำหรับในปี ๒๕๔๕ สำนักงานศาลปกครองได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองโดยพิจารณาจากประเภทคดีที่มีปริมาณการฟ้องจำนวนมาก จำนวน ๗ ประเภท ได้แก่ ๑. คดีปกครองเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ๒. คดีปกครองเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ๓. คดีปกครองเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ๔. คดีปกครองเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ๕. คดีปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ๖. คดีปกครองเกี่ยวกับที่ดิน และ ๗. คดีปกครองเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยในการวิเคราะห์จะได้นำเสนอถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี บรรทัดฐานจากคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครอง และข้อเสนอแนะเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และลดข้อพิพาทที่จะนำมาสู่ศาลปกครอง

(๑) คดีปกครองเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง^๑ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค...หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดใช้ค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับ

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๔๘ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในการกำหนดค่าทดแทนต้องกำหนดให้
อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์
และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน^๒

ในการจัดบริการสาธารณะหลายอย่าง หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
ของเอกชนและเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดข้อพิพาทและมีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเป็นจำนวนมาก
โดยมีกรณีตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑.๑) เจ้าหน้าที่เวนคืนไม่ดำเนินการตามหน้าที่ในการเสนอเรื่องต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการ
ตามพระราชกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขราคาซื้อขาย ตามมาตรา ๑๐ ทวิ
แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด
คดีหมายเลขแดงที่ อ.๒-๓/๒๕๔๕)

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ เป็นเจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนบางส่วน คณะกรรมการ
กำหนดราคาเบื้องต้นกำหนดค่าทดแทนสำหรับที่ดินส่วนที่ถูกเวนคืนให้ตารางวาละ ๒๐,๐๐๐ บาท
ผู้ฟ้องคดีทั้งสอง จึงอุทธรณ์เรื่องค่าทดแทนที่ดินที่ถูกเวนคืนดังกล่าวต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
นอกจากนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งสองยังได้เสนอขายที่ดินส่วนที่เหลือทั้งหมดให้แก่
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (อธิบดีกรมทางหลวง) ในฐานะเจ้าหน้าที่เวนคืนอีกในราคาตารางวาละ ๒๐,๐๐๐ บาท
ซึ่งเป็นการเสนอขายในราคาเดียวกันกับราคาที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้นกำหนดและผู้ฟ้องคดี
ทั้งสองได้ยื่นอุทธรณ์ไว้ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก็ได้ตกลงซื้อที่ดินส่วนที่เหลือทั้งหมดของผู้ฟ้องคดี
พร้อมกับทำบันทึกข้อตกลงยินยอมรับเงินค่าที่ดินส่วนที่เหลือจากการเวนคืนจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒
ในราคาตารางวาละ ๒๐,๐๐๐ บาท และจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินทั้งสองแปลงให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๔๙ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ
เพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมืองการส่งเสริมและ
รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และ
ต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของ ตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น
ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา
สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์
ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไปให้เป็นตาม
ที่กฎหมายบัญญัติ

(กรมทางหลวง) เสร็จสิ้นแล้ว โดยผู้ฟ้องคดีทั้งสองมิได้อุทธรณ์เรื่องเงินค่าทดแทนสำหรับที่ดิน ส่วนที่ตกลงขายดังกล่าวแต่ประการใด

ต่อมารัฐมนตรีฯ ได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เพิ่มเงินค่าที่ดินที่ถูกเวนคืนจากรางวาละ ๒๐,๐๐๐ บาท เป็นตารางวาละ ๔๐,๐๐๐ บาท เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้รับเงินค่าทดแทนที่เพิ่มขึ้นแล้ว ผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้มีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้เพิ่มราคาที่ดินส่วนที่ขายให้ผู้ถูกฟ้องคดี เป็นตารางวาละ ๔๐,๐๐๐ บาท ตามผลของการวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีฯ ด้วย แต่ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๒ ไม่ดำเนินการให้ ผู้ฟ้องคดีทั้งสองจึงฟ้องขอให้ศาลบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพิ่มราคาที่ดินส่วน ที่เหลือจากการเวนคืนซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้รับซื้อไป เป็นราคาตารางวาละ ๔๐,๐๐๐ บาท

ศาลปกครองกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเสนอขายที่ดินส่วนที่เหลือ จากการเวนคืนให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตกลงซื้อที่ดินดังกล่าวจากผู้ฟ้องคดีทั้งสอง เป็นการซื้อโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง^๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งการซื้อที่ดินในกรณีนี้ หากผู้ฟ้องคดีทั้งสองไม่พอใจในราคา ที่ตกลงซื้อขายกัน จะต้องอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีฯ^๔ เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสองไม่ได้ยื่นอุทธรณ์ เงินค่าทดแทนดังกล่าว จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และพิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ ๑๑๐๑-๑๑๐๓/๒๕๔๔)

ศาลปกครองสูงสุด เห็นว่า ภายหลังจากที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้ตกลงขายที่ดิน ส่วนที่เหลือจากการเวนคืนให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แล้ว รัฐมนตรีฯ ได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เพิ่มค่าทดแทน

^๓พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ต้องเวนคืนที่ดินแปลงใดแต่เพียงบางส่วนถ้าเนื้อที่ดินส่วนที่เหลืออยู่นั้นน้อยกว่าสี่ห้าตารางวาหรือ ด้านหนึ่งด้านใดน้อยกว่าห้าวา และที่ดินส่วนที่เหลือนั้นมีติดต่อกันเป็นผืนเดียวกับที่ดินแปลงอื่นของเจ้าของเดียวกัน หากเจ้าของร้องขอ ให้เจ้าหน้าที่เวนคืนหรือจัดซื้อที่ดินส่วนที่เหลือด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๒๕* ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ ผู้ใดไม่พอใจในราคาของอสังหาริมทรัพย์หรือ จำนวนเงินค่าทดแทน ที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ ทวิ มาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๔ วรรคสาม มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการ ตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ฉบับนั้น ภายในหกสิบวัน นับแต่วันได้รับหนังสือจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ ให้มารับเงินค่าทดแทนดังกล่าว

ในการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และผู้มีความรู้ความสามารถในการตีราคาอสังหาริมทรัพย์ มีจำนวนทั้งหมดไม่น้อยกว่าห้าคน เป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์

*มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔]

ที่ดินส่วนที่เวนคืนจากตารางวาละ ๒๐,๐๐๐ บาท เป็นตารางวาละ ๔๐,๐๐๐ บาท และยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตกลงซื้อที่ดินส่วนที่เหลือจากการเวนคืน จากเจ้าของที่ดินรายอื่นที่อยู่ในบริเวณเดียวกับที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสองในราคาตารางวาละ ๔๐,๐๐๐ บาท ตามราคาที่คุณคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เงินค่าทดแทนกำหนดด้วย จึงแสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้ตกลงขายที่ดินส่วนที่เหลือจากการเวนคืนให้ผู้ถูกฟ้องคดีตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ในราคาตารางวาละ ๒๐,๐๐๐ บาท นั้น ราคาของที่ดินในบริเวณเดียวกันได้เพิ่มสูงขึ้น และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตกลงซื้อที่ดินส่วนที่เหลือจากการเวนคืนจากเจ้าของที่ดินรายอื่นที่อยู่ในบริเวณเดียวกันในราคาตารางวาละ ๔๐,๐๐๐ บาท ก็ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองอย่างเห็นได้ชัด กรณีจึงต้องตามมาตรา ๑๐ ทวิ* แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ผู้ฟ้องคดีทั้งสองจึงมีสิทธิขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนตามพระราชกฤษฎีกา ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจะได้พิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๑๐ ทวิ ดังกล่าว ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสองมีหนังสือขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาดำเนินการเพิ่มราคาที่ดินให้เป็นตารางวาละ ๔๐,๐๐๐ บาท ตามผลของการวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีฯ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มิได้ดำเนินการอย่างใดจนผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้ยื่นคำร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ซึ่งเมื่อพิเคราะห์ถึงคำร้องทุกข์ คำแถลงที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเสนอต่อศาลปกครองชั้นต้น และคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีแล้ว แสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสองประสงค์จะขอให้ศาลบังคับ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาดำเนินการเพื่อให้มีการเพิ่มราคาที่ดินที่ตกลงซื้อขายกันให้ตามสิทธิที่ผู้ฟ้องคดีมีอยู่ตามมาตรา ๑๐ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน

*พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

“มาตรา ๑๐ ทวิ* ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการได้ประกาศราคาเบื้องต้นสำหรับที่ดินที่จะเวนคืนทั้งหมดหรือบางส่วนแล้ว ถ้าปรากฏว่าราคาของที่ดินได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ และราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่เจ้าหน้าที่ได้ขายให้แก่ผู้ถูกเวนคืนตามมาตรา ๑๐ หรือราคาเบื้องต้นของอสังหาริมทรัพย์ที่คณะกรรมการได้กำหนดและประกาศไปแล้วตามมาตรา ๙ ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลตามมาตรา ๑๔ รัฐมนตรีโดยอนุมัติ ของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้คณะกรรมการตามมาตรา ๙ หรือคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นใหม่ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๙ แก้ไขราคาของอสังหาริมทรัพย์หรือราคาเบื้องต้นสำหรับที่ดินเสียใหม่ตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติได้ และให้ถือว่าราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่แก้ไขแล้วเป็นราคาซื้อขายที่ตกลงกันใหม่แทนราคาเดิมและราคาเบื้องต้นที่แก้ไขแล้ว เป็นราคาเบื้องต้นที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๙ แล้วแต่กรณี

ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่มีหนังสือภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่ประกาศแก้ไขแจ้งให้ผู้มีสิทธิรับเงินซึ่งเป็นราคาของอสังหาริมทรัพย์ส่วนที่เพิ่มขึ้น และให้นำมาตรา ๒๔ วรรคสอง และมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าการสั่งให้แก้ไขตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นคุณแก่บุคคลตามมาตรา ๑๔ บุคคลใดมาครั้งหนึ่งแล้ว จะสั่งแก้ไขใหม่ เพื่อบุคคลนั้นอีกไม่ได้”

*[มาตรา ๑๐ ทวิ เพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ (รก.๒๕๓๔/๓๗/๔๓พ)]

อสังหาริมทรัพย์ ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองพิจารณาและดำเนินการแก้คำร้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสองตามมาตรา ๑๐ ทวิ ต่อไป

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอนณะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้ เหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดจากเมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้มีหนังสือถึงอธิบดีกรมทางหลวง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้เพิ่มราคาที่ดินส่วนที่เหลือซึ่งตนได้ขายให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเป็นตารางวาละ ๔๐,๐๐๐ บาท ตามผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีฯ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ควรนำคำขอดังกล่าวเสนอต่อรัฐมนตรีฯ เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๐ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กลับมิได้ดำเนินการใด ๆ จนผู้ฟ้องคดีทั้งสองนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ซึ่งเหตุที่เป็นเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะเจ้าหน้าที่เวนคืนยังไม่เข้าใจชัดเจนเพียงพอเกี่ยวกับขั้นตอน หรือวิธีการดำเนินการ เกี่ยวกับคำร้องหรือคำขอต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงคำขอในกรณีนี้ด้วย

(ข) ข้อเสนอนณะ

เพื่อเป็นการให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าของที่ดินที่ได้ตกลงขายที่ดินส่วนที่เหลือจากการเวนคืนให้แก่เจ้าหน้าที่เวนคืน และเพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่เจ้าหน้าที่เวนคืนในการปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย ควรจะได้มีการแจ้งเวียนและทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่เวนคืนว่า เมื่อมีกรณีที่เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนได้ยื่นคำร้องขอให้เจ้าหน้าที่เวนคืนพิจารณาเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าทดแทน แม้ว่าจะมีสาเหตุมาจากกรณีใด เจ้าหน้าที่เวนคืนจะต้องนำคำร้องหรือคำขอนั้นเสนอต่อรัฐมนตรีฯ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๑๐ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ต่อไปด้วย

(๑.๒) การคำนวณดอกเบี้ยของเงินค่าทดแทนส่วนที่รัฐมนตรีฯวินิจฉัยให้จ่ายเพิ่มขึ้นตามมาตรา ๒๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.๖/๒๕๔๕)

คดีนี้ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้เวนคืนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างของผู้ฟ้องคดี เพื่อสร้างทางพิเศษระบบทางด่วนชั้นที่ ๒ สายพญาไท-ศรีนครินทร์ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนฯ พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการกำหนดราคา

เบื้องต้นได้กำหนดราคาค่าทดแทนการเวนคืนที่ดินให้ผู้ฟ้องคดี เป็นเงินรวม ๒๓,๙๙๐,๖๖๕.๖๖ บาท และผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีไปติดต่อรับเงินค่าทดแทนโดยการทำสัญญาภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่ผู้ฟ้องคดีแจ้งว่าไม่ประสงค์จะตกลงทำสัญญาซื้อขาย ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดี ดำเนินการวางเงินค่าทดแทน ณ ธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ โดยไม่ต้องให้ครบกำหนด ๖๐ วัน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงวางเงินค่าทดแทนโดยฝากไว้กับธนาคารออมสินเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ ผู้ฟ้องคดีได้รับเงินไปแล้วเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ และได้อุทธรณ์เงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้น ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ต่อมารัฐมนตรีฯ วินิจฉัยอุทธรณ์เพิ่มค่าทดแทนที่ดินให้อีกเป็นเงิน ๑๒,๘๐๑,๐๐๐ บาท โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้คำนวณดอกเบี้ยของเงินค่าทดแทนที่เพิ่มขึ้นโดยยึดถือดอกเบี้ย ณ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๐ ตามประกาศธนาคารออมสินที่ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๐ อัตราร้อยละ ๘.๕๐ ต่อปี นับแต่วันที่มีการวางเงินค่าทดแทน คือวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ ถึงวันที่ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายเงิน ค่าทดแทนจริง คือวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ เป็นเวลา ๖๑๘ วัน ดอกเบี้ยเป็นเงิน ๑,๘๔๒,๒๙๑.๘๖ บาท รวมเป็นเงินค่าทดแทนที่เพิ่มขึ้นทั้งสิ้น ๑๔,๖๔๓,๒๙๑.๘๖ บาท ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้รับเงินค่าทดแทน ส่วนที่เพิ่มขึ้นไปแล้วเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐

แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การคิดดอกเบี้ยของเงินค่าทดแทนส่วนที่รัฐมนตรีฯ ให้ชำระเพิ่มขึ้น จะต้องเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยก่อนและหลังวันที่มีการวางเงินของผู้ถูกฟ้องคดี เมื่อผู้ถูกฟ้องคดี วางเงินค่าทดแทนให้ผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ อัตราดอกเบี้ยที่ได้รับควรจะเป็นร้อยละ ๑๐.๗๕ ต่อปี เนื่องจากธนาคารออมสินประกาศบังคับใช้อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวในวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๘ และได้เปลี่ยนแปลงเป็นอัตราดอกเบี้ย ๑๐.๒๕ ต่อปี ในวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ และระหว่าง วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๘ ถึงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ ธนาคารออมสินไม่ได้ประกาศเปลี่ยนแปลง อัตราดอกเบี้ยแต่อย่างใด อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ฟ้องคดีควรได้รับจะต้องเป็นร้อยละ ๑๐.๗๕ ต่อปี การที่ ผู้ถูกฟ้องคดีคำนวณอัตราดอกเบี้ยในวันที่ได้วางเงินค่าทดแทนในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ เพียงร้อยละ ๘.๕๐ ต่อปี ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับดอกเบี้ยต่ำกว่าความเป็นจริงเป็นเงิน ๔๘๗.๗๖๕.๔๐ บาท ผู้ฟ้องคดี จึงฟ้องขอให้พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายดอกเบี้ยจำนวน ๔๘๗.๗๖๕.๔๐ บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดี พร้อมทั้งดอกเบี้ยนับถัดจากวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ เป็นต้นไปจนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะชำระเสร็จ

ศาลปกครองกลาง พิจารณาประเด็นแห่งคดีเป็น ๒ ประเด็น สรุปได้ดังนี้ (คำพิพากษา คดีหมายเลขแดงที่ ๑๔๐๕/๒๕๔๔)

ประเด็นที่หนึ่ง การคำนวณดอกเบี้ยของเงินค่าทดแทนส่วนที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยให้จ่ายเพิ่มขึ้น เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า ตามมาตรา ๒๖ ดอกเบี้ย ซึ่งเจ้าหน้าที่เวนคืนต้องจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้น จะต้องจ่ายในอัตราสูงสุดของ ดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนที่เพิ่มขึ้น นับแต่วันที่ต้องมีการจ่าย

หรือวางเงินค่าทดแทน ในคดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ให้การปฏิเสธหรือโต้แย้งเป็นประเด็นว่าวันที่ต้องมีการจ่ายหรือวางเงินค่าทดแทนในคดีนี้มีใช้วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกฟ้องคดีนำเงินค่าทดแทนไปฝากไว้กับธนาคารออมสินในครั้งแรก จึงต้องถือว่าวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ เป็นวันที่ผู้ถูกฟ้องคดีให้การรับว่า เป็นวันที่ต้องมีการจ่ายหรือวางเงินค่าทดแทน

เมื่อปรากฏตามประกาศธนาคารออมสิน เรื่อง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากในธุรกิจธนาคารออมสิน พร้อมวิธีคำนวณดอกเบี้ย และตัวอย่างการคำนวณดอกเบี้ยว่า ในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสำหรับผู้ฝากทั่วไปประเภทเงินฝากประจำ ๑๒ เดือน อัตราร้อยละ ๑๐.๗๕ ต่อปี ตามประกาศธนาคารออมสินลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๘ และเมื่อครบกำหนด ๑๒ เดือน ในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ อัตราร้อยละ ๙.๗๕ ต่อปี ตามประกาศธนาคารออมสินลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๓๙ และมีวิธีคำนวณดอกเบี้ยด้วย ดังนั้น การคำนวณอัตราดอกเบี้ยของเงินค่าทดแทนส่วนที่รัฐมนตรีฯ วินิจฉัยให้จ่ายเพิ่มขึ้น จึงต้องคำนวณโดยใช้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากในธุรกิจธนาคารออมสิน ณ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ อัตราร้อยละ ๑๐.๗๕ ต่อปี และใช้วิธีคำนวณตามหลักเกณฑ์การคำนวณของธนาคารออมสินดังกล่าว ระยะเวลาฝากตั้งแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ ถึงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ ซึ่งผู้ฟ้องคดีรับเงินค่าทดแทนส่วนที่รัฐมนตรีฯ วินิจฉัยให้จ่ายเพิ่มไปจากธนาคารธนาคารออมสิน ไม่ครบกำหนด ๒๔ เดือน จึงต้องคำนวณดอกเบี้ยระยะเวลา ๑๒ เดือน ครบกำหนดในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๙ และเมื่อครบระยะเวลา ๑๒ เดือน แล้ว ให้คำนวณดอกเบี้ยตามอัตราและหลักเกณฑ์การคำนวณของธนาคารออมสินซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้น คำนวณจนถึงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีได้รับเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้นตามคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีฯ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีคำนวณอัตราดอกเบี้ยเงินค่าทดแทนส่วนที่รัฐมนตรีฯ วินิจฉัยให้จ่ายเพิ่มขึ้นตามประกาศออมสิน ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๐ อัตราร้อยละ ๘.๕๐ ต่อปี จึงไม่เป็นไปตามกฎหมาย

ประเด็นที่สอง หากคำนวณดอกเบี้ยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยของเงินจำนวนที่คำนวณขาดไปหรือไม่ เพียงใด เห็นว่า ตามมาตรา ๒๒๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีคำนวณอัตราดอกเบี้ยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับดอกเบี้ยของเงินค่าทดแทนตามที่รัฐมนตรีฯ วินิจฉัยอุทธรณ์ฯ น้อยลง ดังนั้น ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ ซึ่งผู้ฟ้องคดีรับเงินค่าทดแทนตามที่รัฐมนตรีฯ วินิจฉัยเพิ่มขึ้นพร้อมดอกเบี้ยของเงินจำนวนดังกล่าวไป จึงยังคงเหลือดอกเบี้ยในส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีคำนวณไม่ถูกต้องและผู้ฟ้องคดียังไม่ได้รับไปอีกบางส่วน ซึ่งเงินจำนวนที่ยังไม่ได้รับไปบางส่วนนี้คือดอกเบี้ยที่คำนวณไม่ถูกต้องนั่นเอง ผู้ฟ้องคดีย่อมไม่อาจคิดดอกเบี้ยในเงินจำนวนเงินนี้ เพราะเป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด ต้องห้ามตามบทกฎหมายข้างต้น

ศาลปกครองกลางจึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายค่าดอกเบี้ยของเงินค่าทดแทนส่วนที่รัฐมนตรีฯ วินิจฉัยให้จ่ายเพิ่มขึ้น จำนวน ๑๒,๙๐๑,๐๐๐ บาท ที่ยังจ่ายไม่ครบถ้วนให้แก่ผู้ฟ้องคดี

โดยใช้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากในธุรกิจธนาคารออมสิน ณ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ ในอัตราร้อยละ ๑๐.๗๕ ต่อปี และเมื่อครบระยะเวลาฝาก ๑๒ เดือน ในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๙ แล้ว ให้คำนวณดอกเบี้ยตามอัตราและหลักเกณฑ์การคำนวณของธนาคารออมสินซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้น คำนวณจนถึงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยกเสีย

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าคดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การนับวันเริ่มต้นในการคำนวณดอกเบี้ยควรนับตั้งแต่วันที่ใด เห็นว่าโดยที่ มาตรา ๒๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ บัญญัติให้ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารออมสิน ในจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ นับแต่วันที่ต้องมีการจ่ายหรือวางเงินค่าทดแทนนั้น และในกรณีที่รัฐมนตรี ได้วินิจฉัยให้จ่ายเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้น เงินค่าทดแทนนั้นจึงเป็นเงินค่าทดแทน อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งผู้มีสิทธิ ได้รับเงินควรจะได้รับไปในคราวเดียวกันกับวันที่ได้มีการจ่ายเงินครั้งแรก คือ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกฟ้องคดีคำนวณดอกเบี้ยของเงินค่าทดแทนส่วนที่รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงมหาดไทย วินิจฉัยให้จ่ายเพิ่มโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับเงินค่าทดแทนไปเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ และวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๙ ตามลำดับ สำหรับเงินค่าทดแทนในส่วนที่รัฐมนตรีวินิจฉัยให้เพิ่มขึ้น ผู้ฟ้องคดีรับเงินไปเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ โดยที่มาตรา ๒๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ บัญญัติให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้น ได้รับอัตราดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝาก ประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้น ก็เพื่อเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกเวนคืน ให้ได้รับความเป็นธรรมมากที่สุด ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงยอดเงินฝาก ระยะเวลาที่ฝาก หรือประเภทเงินฝาก ซึ่งข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารออมสินในช่วงเวลานั้นมีการเปลี่ยนแปลง ขึ้นลงสี่ครั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องคิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดตามประกาศธนาคารออมสินประเภทบัญชี เงินฝากประจำเป็นช่วง ๆ ให้สอดคล้องกับช่วงเวลาตามประกาศ กล่าวคือ

ช่วงระหว่างวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ ถึงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑๐.๗๕ (ตามประกาศฯ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๘)

ช่วงระหว่างวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ ถึงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๙ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑๐.๕๐ (ตามประกาศฯ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙)

ช่วงระหว่างวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๙ ถึงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๐ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๙.๗๕ (ตามประกาศฯ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๓๙)

ช่วงระหว่างวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ถึงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ ๙.๒๕ ต่อปี (ตามประกาศฯ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๐)

จึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของ ธนาคารออมสินตามช่วงระยะเวลาตามประกาศของธนาคารออมสิน ในเงินค่าทดแทน ส่วนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยให้เพิ่มจำนวน ๑๒,๘๐๑,๐๐๐ บาท ที่ยังจ่ายไม่ครบถ้วน ให้แก่ผู้ฟ้องคดี แต่ไม่เกินจำนวนเงิน ๔๘๗,๗๖๕.๔๐ บาท ที่ผู้ฟ้องคดีร้องขอ นอกจากนี้ที่แก้ ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี บรรทัดฐานจากคำพิพากษาและข้อเสนอแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้ เหตุที่ทำให้เกิดข้อพิพาทและนำมาสู่การฟ้องคดีก็คือ วิธีการคิดคำนวณดอกเบี้ย ในส่วนของเงินค่าทดแทนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้จ่ายเพิ่มขึ้น นับตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดี ได้ฝากไว้กับธนาคารออมสินจนกระทั่งถึงวันที่ผู้ฟ้องคดีได้รับเงินค่าทดแทนในส่วนที่เพิ่มขึ้นนั้น จะนำอัตราดอกเบี้ยตามประกาศธนาคารออมสินที่ใช้อยู่ขณะที่นำเงินค่าทดแทนส่วนที่เพิ่มขึ้นไปวาง ธนาคารออมสินไปคิดคำนวณ หรือจะนำอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารออมสินประกาศในอัตราสูงสุดที่ใช้ ในช่วงเวลาดังกล่าวมาคิดคำนวณ รวมทั้งประเด็นที่จะต้องคิดดอกเบี้ยของเงินดอกเบี้ยที่จ่ายไม่ถูกต้อง ด้วยหรือไม่ ซึ่งจากผลของคำพิพากษาดังกล่าว ศาลปกครองได้วางหลักเกี่ยวกับการคิดคำนวณ ดอกเบี้ยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ดังนี้

- การชำระดอกเบี้ยตามมาตรา ๒๖ วรรคสาม ต้องใช้อัตราดอกเบี้ยที่ประกาศใช้ ณ วันที่เริ่มต้นคิดดอกเบี้ย ซึ่งก็คือวันที่มีการวางเงินค่าทดแทนครั้งแรก ไม่ใช่วันที่รัฐมนตรีหรือศาลมี คำวินิจฉัย

- อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณให้ใช้อัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝาก ประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินโดยไม่ให้นำเงื่อนไขเกี่ยวกับวงเงินฝากและระยะเวลา การฝากเงินมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาด้วย

- การคำนวณอัตราดอกเบี้ยนั้น ไม่จำเป็นต้องใช้เพียงอัตราเดียวเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ หากแต่ต้องคำนวณโดยพิจารณาว่าในระหว่างนั้นได้มีประกาศของธนาคารออมสินเปลี่ยนแปลงอัตรา ดอกเบี้ย อย่างไรไว้ด้วย ซึ่งถ้ามีการเปลี่ยนแปลงก็ต้องนำอัตราใหม่ตามที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นมาใช้ในการ คำนวณดอกเบี้ย ตามช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย

- โดยปกติการคำนวณดอกเบี้ยให้ลูกค้าซึ่งเหลือระยะเวลาฝากไม่ครบรอบ ระยะเวลาฝากของการฝากประเภทประจำ เช่น ไม่ถึง ๑๒ เดือน จะใช้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภท ฝากเพื่อเรียก (ซึ่งมีอัตราต่ำกว่าดอกเบี้ยเงินฝากประจำ) เป็นเกณฑ์ในการคำนวณดอกเบี้ย ซึ่งหลักเกณฑ์นี้ จะไม่นำมาใช้กับการคิดคำนวณดอกเบี้ยในส่วนของเงินค่าทดแทนที่เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาหรือชดเชยความเสียหายให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนที่ต้องรับเงินค่าทดแทนที่เพิ่มขึ้นนั้นล่าช้ากว่ากำหนดที่ควรจะได้รับ

(ข) ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา ๒๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ และเพื่อให้เป็นไปตามบรรทัดฐานที่ศาลปกครองสูงสุดได้วางไว้ เจ้าหน้าที่เวนคืนจะต้องคำนวณดอกเบี้ยในส่วนที่รัฐมนตรีวินิจฉัยให้จ่ายเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้นโดยใช้อัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินตามช่วงระยะเวลาตามประกาศของธนาคารออมสิน โดยต้องคำนวณให้ตั้งแต่วันที่มีการวางเงินค่าทดแทนครั้งแรก

(๑.๓) ระยะเวลาฟ้องหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ในกรณีที่รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์เงินค่าทดแทนเสร็จภายหลังพ้นกำหนดเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่รับอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง [คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๐๒/๒๕๔๕ (ที่ประชุมใหญ่)]

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างได้ถูกกรมทางหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดี) เวนคืนที่ดินดังกล่าวบางส่วนเพื่อสร้างทางหลวง ผู้ฟ้องคดีไม่พอใจในการกำหนดเงินค่าทดแทน จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๑ อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ขอเพิ่มเงินค่าทดแทนทั้งที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งรัฐมนตรีฯ ได้วินิจฉัยและแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์เพิ่มเงินค่าทดแทนเฉพาะที่ดินที่เวนคืนเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๒ และแจ้งผลการพิจารณาเงินค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้างเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๓ ผู้ฟ้องคดีไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของรัฐมนตรีฯ จึงฟ้องเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ ขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายเงินค่าทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดีเพิ่มขึ้น

ศาลปกครองกลาง เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๑ อุทธรณ์เงินค่าทดแทน แต่รัฐมนตรีฯ วินิจฉัยอุทธรณ์ไม่แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน สิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลจึงเหลือเพียงกรณีเดียวเท่านั้น คือ ต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พ้นกำหนด ๖๐ วัน ตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฯ โดยผู้ฟ้องคดีต้องฟ้องคดี ภายในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ การที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ จึงพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดี ศาลปกครองไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา และแม้คดีนี้เป็นคดีปกครอง แต่ก็มีผลเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ส่วนบุคคลเฉพาะผู้ฟ้องคดีมิใช่ประโยชน์สาธารณะ หรือสถานะของบุคคล หรือเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม หรือมีเหตุจำเป็นอื่นซึ่งศาลอาจหยิบยกคดีที่ขาดอายุความแล้วไว้พิจารณาได้ จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (คำสั่ง

ศาลปกครองกลางที่ ๔๘๘/๒๕๔๔) ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองกลางดังกล่าวว่า การนับอายุความฟ้องคดี ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะนั้น เริ่มนับอายุความใช้สิทธิเรียกร้องตั้งแต่วันใด เพราะสภาพการบริหารราชการแผ่นดินปัจจุบันนั้นล่าช้า เป็นไปไม่ได้ที่รัฐมนตรีจะวินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วัน สมควรที่ศาลปกครองจะรับคดีนี้ไว้พิจารณา ตามนัยมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และขอให้ศาลปกครองสูงสุด มีคำสั่งรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาพิพากษาต่อไป

ศาลปกครองสูงสุด โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐมนตรีฯ ได้วินิจฉัยและแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์เงินค่าทดแทนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรก รัฐมนตรีได้วินิจฉัยและมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๒ แจ้งผลการพิจารณาเงินค่าทดแทนที่ดินให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐมนตรีได้วินิจฉัยอุทธรณ์หลังจากพ้นกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ การวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีดังกล่าว แม้จะเป็นการวินิจฉัยหลังจากพ้นกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ก็ถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามนัยมาตรา ๕(๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น การวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีจึงเป็นคำสั่งทางปกครอง และถือเป็นการกระทำทางปกครองอย่างหนึ่งที่กระทบต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดี อันทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ศาลปกครองสูงสุดโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่า แม้มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฯ จะเป็นกฎหมายเฉพาะ แต่ก็มีได้บัญญัติเรื่องการฟ้องคดีในกรณีที่รัฐมนตรีได้วินิจฉัยอุทธรณ์เมื่อพ้นระยะเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์แล้ว ซึ่งถือเป็นคำสั่งทางปกครองที่เกิดขึ้นใหม่ ว่าจะต้องฟ้องคดีต่อศาลอย่างไร และภายในกำหนดระยะเวลาใด เมื่อคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดี ประกอบกับผู้ฟ้องคดีไม่พอใจคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี และได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองโดยมีคำขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีจ่ายเงินค่าทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพิ่มขึ้นอันเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งของศาลปกครอง จะต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน คือภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี เมื่อรัฐมนตรีฯ ได้แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์เงินค่าทดแทนที่ดินให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามหนังสือดังกล่าว จึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี นับแต่นั้น การที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ จึงพ้นกำหนดเวลาฟ้องคดีตาม

มาตรา ๕๑ แล้ว ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้อง ในประเด็นนี้ไว้พิจารณา ศาลปกครองสูงสุด เห็นฟ้องด้วยในผล

สำหรับครั้งที่สอง รัฐมนตรีฯ ได้วินิจฉัยและมีหนังสือลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๓ แจ้งผลการพิจารณาเงินค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้างให้ผู้ฟ้องคดีทราบนั้น เห็นว่า การวินิจฉัยอุทธรณ์ของ รัฐมนตรีเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของรัฐมนตรีที่มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่ง ทางปกครองอันทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหาย โดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และผู้ฟ้องคดี ไม่พอใจคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีฯ จึงขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายเงินค่าทดแทนแก่ ผู้ฟ้องคดีเพิ่มขึ้น อันเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งผู้ฟ้องคดีจะต้องยื่นฟ้อง ต่อศาลปกครองภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่ มีเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ดังนั้น เมื่อรัฐมนตรีฯ ได้แจ้งผล การพิจารณาอุทธรณ์เงินค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้างให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามหนังสือดังกล่าว จึงต้องถือว่า ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดีนับแต่นั้น ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ ยังไม่พ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดี จึงมีคำสั่งแก้คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ให้รับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดี ในส่วนที่เกี่ยวกับค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้างไว้พิจารณา

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี บรรทัดฐานจากคำพิพากษา และข้อเสนอแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

จะเห็นได้ว่า เหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ สืบเนื่องมาจากการที่ผู้ฟ้องคดีไม่พอใจ ในจำนวนเงินค่าทดแทนตามคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรี ทั้งนี้ โดยที่รัฐมนตรีได้ใช้เวลา ในการวินิจฉัยอุทธรณ์ล่าช้ากว่าที่กฎหมายกำหนดไปมาก เพราะกฎหมายกำหนดให้พิจารณา อุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่รัฐมนตรีฯ ใช้เวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ค่าทดแทนที่ดิน ๑ ปี ๑๙ วัน และใช้เวลาพิจารณาอุทธรณ์ค่าทดแทนสิ่งปลูกสร้าง ๑ ปี ๙ เดือน เรื่องในลักษณะนี้ ก่อนที่ศาลปกครองจะเปิดทำการ การฟ้องคดีเรียกเงินค่าทดแทนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้น ต้องฟ้องต่อศาลยุติธรรม ซึ่งในเรื่องนี้ศาลฎีกาได้พิพากษาวางบรรทัดฐานไว้ว่า ถ้ารัฐมนตรีฯ วินิจฉัย อุทธรณ์เสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี แต่ถ้าวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลา

๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ และถ้ารัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์แล้วเสร็จภายหลัง ๖๐ วัน ดังกล่าว ผู้ถูกเวนคืนซึ่งไม่พอใจในเงินค่าทดแทนดังกล่าว ไม่มีสิทธิฟ้องคดีเรียกเงินค่าทดแทนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้อีก^๖ ซึ่งตามแนวบรรทัดฐานนี้เองมีผลทำให้ผู้ที่ถูกเวนคืนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างไม่มีโอกาสที่จะขอให้มีการตรวจสอบว่าการกำหนดค่าทดแทนและการวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีฯ เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และมีความถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรมกับผู้ฟ้องคดีเพียงใด

อย่างไรก็ดี เมื่อศาลปกครองเปิดทำการ และการฟ้องเรียกเงินค่าทดแทนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ถือเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จึงเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยวางบรรทัดฐานสำหรับคดีในลักษณะดังกล่าวเสียใหม่ว่า แม้รัฐมนตรีจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์เมื่อพ้น ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฯ ก็ตาม ก็ถือเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย ของรัฐมนตรีที่มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทน จึงเป็นคำสั่งทางปกครอง และเมื่อคำวินิจฉัยอุทธรณ์ดังกล่าวทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย และผู้ฟ้องคดี ไม่พอใจคำวินิจฉัย ก็มีสิทธิขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ จ่ายเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนจะต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือ ควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งเมื่อศาลปกครองสูงสุดได้วางแนวบรรทัดฐานไว้เช่นนี้ ทำให้ศาลปกครองสามารถให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกเวนคืนเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และสามารถเข้าไปแก้ไขเยียวยาและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ฟ้องคดีที่ถูกเวนคืน ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีอันเนื่องมาจากความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่พิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด และหลังจากมีคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๐๒/๒๕๔๕ นี้แล้ว ปรากฏว่ามีคำสั่งศาลปกครองสูงสุดอีกหลายฉบับ ที่ได้วินิจฉัยไปในแนวทางเดียวกันนี้^๗

^๖ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๐/๒๕๓๙, ๗๔๔/๒๕๓๙, ๗๔๕/๒๕๓๙, ๗๔๖/๒๕๓๙, ๗๔๘/๒๕๓๙, ๗๕๐/๒๕๓๙, ๗๕๑-๗๕๓/๒๕๔๐, ๕๖๒๑/๒๕๔๐, ๖๓๙๙/๒๕๔๐, ๗๓๓๕/๒๕๔๐, ๗๙๑๒/๒๕๔๐, ๒๙๐/๒๕๔๑ และ๘๘๖๖/๒๕๔๓ เป็นต้น

^๗ เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๙๗/๒๕๔๕ และ ๔๒๐/๒๕๔๕ เป็นต้น

(ข) ข้อเสนอแนะ

มีคดีเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ซึ่งไม่ดำเนินการตามขั้นตอนและภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นผลให้ผู้ที่ถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้รับการชดเชยความเสียหายล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น และได้รับความเสียหายและความไม่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น จึงควรที่จะได้มีการย้ำเตือนให้หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตระหนักถึงปัญหาและความเสียหายในข้อนี้ และพยายามเร่งรัดดำเนินการให้เป็นไปโดยถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายและภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายในลักษณะนี้อีก แต่หากผู้ที่ถูกเวนคืนได้รับความเสียหายจากการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ผู้ถูกเวนคืนก็อาจฟ้องต่อศาลปกครองเป็นคดีละเมิดอันเนื่องมาจากการละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ ได้

(๒) คดีปกครองเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

(๒.๑) อำนาจในการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๓/๒๕๔๕)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดี (กรมสรรพากร) ฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นข้าราชการกรมสรรพากรได้ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประมาทเลินเล่อต่อหน้าที่โดยพล่อยปละละเลยไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นช่องทางให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับพวก ร่วมกันทุจริตต่อหน้าที่ โดยผู้ฟ้องคดีได้ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ ร้อยละ ๖๐ ของจำนวนเงินที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับพวก ร่วมกันทุจริต และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเป็นช่องทางให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับพวก ร่วมกันทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการร้อยละ ๔๐ ของจำนวนเงินที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับพวก ร่วมกันทุจริต ผู้ฟ้องคดีได้แจ้งความดำเนินคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับพวก พร้อมทั้งมีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ออกจากราชการ ลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ลงโทษลดขั้นเงินเดือนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และมีหนังสือเตือนให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำเงินตามจำนวนที่จะต้องรับผิดมาชำระแก่ผู้ฟ้องคดีหลายครั้ง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดี

ที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยังคงเพิกเฉย ผู้ฟ้องคดีจึงมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้มีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ รับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามจำนวนที่จะต้องรับผิดชอบดอกเบี้ย

ศาลปกครองกลางเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามชำระเงิน และเมื่อถึงกำหนดชำระเงินแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามไม่นำเงินมาชำระผู้ฟ้องคดีก็ได้มีหนังสือเตือนให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามชำระเงินภายใน ๗ วัน ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามยังไม่ปฏิบัติตามคำเตือน ผู้ฟ้องคดียอมมีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม และขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนตามนัยมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ กรณีจึงถือได้ว่าการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดี ไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ ศาลจึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองกลางคดีหมายเลขแดงที่ ๙๕๒/๒๕๔๔)

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองดังกล่าวว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือนให้ชำระหนี้ หากผู้ฟ้องคดียึดอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามและขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ตามนัยมาตรา ๕๗ ดังกล่าว จะเกิดปัญหาว่าคำสั่งของผู้ฟ้องคดีที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นคำสั่งที่ชอบหรือไม่ ในเมื่อข้อเท็จจริงในกรณีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีคนหนึ่งได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของ ผู้ฟ้องคดีที่ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวอันเป็นการโต้แย้งสิทธิข้อเท็จจริงจึงยังไม่ยุติว่าคำสั่ง ดังกล่าวชอบหรือไม่ นอกจากนี้ มาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดว่าการบังคับทางปกครองไม่ใช้กับเจ้าหน้าที่ด้วยกัน เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น คำสั่งของศาลปกครองกลางจึงไม่ถูกต้องและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยเบียดบังเงินค่าภาษีอากรของผู้ฟ้องคดีซึ่งมีผู้นำมาชำระ ไปเป็นประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ประมาทเลินเล่อต่อหน้าที่ ไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นช่องทางให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับพวกร่วมกัน ทุจริตต่อหน้าที่นั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามไม่ชำระ และผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือเตือนให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามชำระเงินภายใน ๗ วัน แล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามไม่ปฏิบัติตามคำเตือน กรณีนี้ผู้ฟ้องคดียอมมีอำนาจบังคับชำระหนี้เงินด้วยตนเอง โดยใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ โดยยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม และขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้ กรณีจึงถือได้ว่า การแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดี

ไม่จำเป็นต้องมีค่าบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ผู้ฟ้องคดี จึงมีใช้ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามนัยมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า หากผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คดีของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม และขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ตามนัยมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จะเกิดปัญหา ว่าคำสั่งของผู้ฟ้องคดีที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นคำสั่งที่ชอบหรือไม่ เนื่องจากได้มีการโต้แย้งสิทธิโดยผู้ถูกฟ้องคดีคนหนึ่งได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของผู้ฟ้องคดี ที่ให้คดีใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว ข้อเท็จจริงจึงยังไม่ยุติว่าคำสั่งดังกล่าวชอบหรือไม่นั้น กรณีดังกล่าว เป็นเรื่องของการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามปกติของผู้ถูกฟ้องคดี และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีที่จะพิจารณาว่า คำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวรับฟังได้หรือไม่ ซึ่งเป็นคนละกรณีกับเรื่องการใช้ มาตรการบังคับทางปกครองดังกล่าว ข้อกล่าวอ้างในกรณีนี้ จึงมีอาจะรับฟังได้ จึงมีคำสั่งยืนตามคำสั่ง ของศาลปกครองชั้นต้นที่ไม่รับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอนแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานทางปกครองมีหลักเกณฑ์ และขั้นตอนที่เหมาะสม โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงาน ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย คล่องตัว มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้สามารถรักษาระยะสันติภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายฉบับนี้ตราขึ้นเพื่อให้การทำงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปโดยถูกต้อง ชอบด้วยกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ คุ่มครอง สิทธิเสรีภาพของประชาชน ควบคู่กับการรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะอันเป็นรากฐานสำคัญที่จะ ก่อให้เกิด “การบริหารจัดการภาครัฐที่ดี” พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายกลาง ที่หน่วยงาน ของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจทางปกครอง เช่น การออกกฎ หรือคำสั่งทางปกครอง ฯลฯ จะต้องนำไปใช้ควบคู่กับการปฏิบัติงานของตนเสมอ ไม่เช่นนั้นก็จะอาจทำให้การใช้อำนาจทางปกครอง ของตนเองเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และนำไปสู่การฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อให้เพิกถอน คำสั่งดังกล่าว หรือถูกฟ้องเรียกค่าเสียหายในมูลแห่งละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจนั้น หรือจาก การละเลยต่อหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร หากผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น ได้รับความ เสียหาย ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย กฎหมายฉบับนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งใน

ไม่จำเป็นต้องให้ศาลปกครองมีคำบังคับตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อีก

(ข) ข้อเสนอแนะ

มูลเหตุของการที่ทำให้มีคดีในลักษณะนี้ขึ้นสู่ศาลก็เนื่องจากความไม่ชัดเจนหรือไม่เข้าใจในบทบัญญัติของกฎหมาย ดังนั้น กรณีนี้จึงควรเผยแพร่คำสั่งศาลปกครองสูงสุดในเรื่องนี้ไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อที่จะได้นำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง และควรจัดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีโอกาสศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาในพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ โดยควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับที่เกี่ยวข้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาในกฎหมายฉบับนี้ ด้วยการกำหนดเป็นเงื่อนไขในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ช่วยลดข้อพิพาททางปกครอง ระหว่างรัฐกับเอกชนได้อย่างมาก รวมทั้งยังเป็นการสนับสนุนการปฏิรูประบบราชการได้อีกด้วย

(๒.๒) เจ้าหน้าที่ได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้พร้อมทั้งหนังสือสัญญาผ่อนชำระหนี้ต่อหน่วยงานของรัฐ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๓๐/๒๕๔๕)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีได้ขั้บรถยนต์ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ผู้ถูกฟ้องคดี) เชี่ยวชนกับรถยนต์ของบุคคลภายนอก ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเห็นว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีไม่เป็นการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหาย แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าเป็นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เห็นควรให้ผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้มีบันทึก แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีนำเงินไปชำระ ผู้ฟ้องคดีได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้และทำสัญญาผ่อนชำระหนี้ ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้ศาลเพิกถอนคำวินิจฉัยของกระทรวงการคลัง

ศาลปกครองกลางเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้เพื่อรับผิดชอบหนี้ที่เกิดขึ้นจากมูลละเมิด ได้ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้ และได้ชำระหนี้ไปบางส่วนแล้ว ทำให้มูลหนี้ที่เกิดขึ้นจากความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ฟ้องคดี ได้ระงับไปแล้วตามหนังสือรับสภาพหนี้ และสัญญาผ่อนชำระหนี้ ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายจากคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี ในอันที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามนัยมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อีกต่อไป หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าหนังสือรับสภาพหนี้ และสัญญาผ่อนชำระหนี้ดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นโมฆะ และผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีสิทธิหักเงินเดือนของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีก็อาจใช้สิทธิฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาดังกล่าวต่อศาลยุติธรรมไม่ใช่

ศาลปกครอง เนื่องจากหนังสือรับสภาพหนี้และสัญญาผ่อนชำระหนี้ดังกล่าว ไม่มีลักษณะ เป็นสัญญาทางปกครองตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองกลางที่ ๑๑๓๐/๒๕๕๔) ผู้ฟ้องคดีจึงอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีได้ฟ้องคดีนี้เพื่อขอให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี ตามความเห็นของกระทรวงการคลังที่ให้ผู้ฟ้องคดีใช้ค่าสินไหมทดแทน มิใช่ขอให้ศาลวินิจฉัยว่าหนังสือรับสภาพหนี้และสัญญาผ่อนชำระหนี้เป็นโมฆะแต่อย่างใด การที่ผู้ฟ้องคดีทำหนังสือรับสภาพหนี้และสัญญาผ่อนชำระหนี้ก็เพื่อมิให้ต้องถูกบังคับชำระหนี้ เพราะการร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ หรือการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับชำระค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มิใช่เพื่อให้มูลเหตุแห่งการฟ้องคดีระงับเพื่อให้เพิกถอนคำสั่งไป ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากคำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ และเข้าลักษณะคดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งศาลปกครองอาจมีคำสั่งบังคับให้เพิกถอนคำสั่งได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงมีคำสั่งให้รับคำฟ้องไว้พิจารณา

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ได้กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก และหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าเสียหายให้กับบุคคลภายนอกไปแล้ว แต่กระทรวงการคลังเห็นว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงให้หน่วยงานมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงฟ้องต่อศาลปกครองขอให้ตรวจสอบการใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่งว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งคดีในลักษณะนี้มีการนำมาฟ้องต่อศาลปกครองเป็นจำนวนมาก โดยมีข้อกล่าวอ้างที่แตกต่างกันไป เช่น การพิจารณาของกระทรวงการคลังหลายครั้งมิได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๐^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติ

^{๑๑}พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริง เพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กล่าวคือ มิได้ให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบได้มีโอกาสโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐาน หักล้างข้อกล่าวอ้างหรือพยานหลักฐาน ที่กระทรวงการคลังนำมาใช้ในการพิจารณาวินิจฉัย คำสั่งที่ออก ตามความเห็นของกระทรวงการคลังดังกล่าว จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจว่า เป็นการกระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ อันมีผลต่อความรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนที่ยังไม่มีหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ชัดเจน

(ข) ข้อเสนอแนะ

มูลเหตุที่ทำให้มีคดีในลักษณะนี้ขึ้นสู่ศาลเนื่องจากความไม่ชัดเจนหรือไม่เข้าใจในบทบัญญัติของกฎหมาย รวมทั้ง การที่ยังไม่มีหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่เป็นมาตรฐานในการพิจารณาดังนั้น กรณีนี้

๑) โดยที่คำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทน ในกรณีนี้เห็นว่าเป็นการกระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้น เป็น “คำสั่งทางปกครอง” ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด กระทรวงการคลัง และผู้บังคับบัญชาที่เป็นผู้ออกคำสั่ง จึงต้องตระหนักอยู่เสมอว่า ในขั้นตอนการพิจารณาเพื่อออกคำสั่ง ขั้นตอนการออกคำสั่ง หรือขั้นตอนภายหลังการออกคำสั่ง จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ด้วยทุกครั้ง มิเช่นนั้นอาจทำให้ คำสั่งทางปกครองนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายได้

๒) ควรมีการวางแนวทางหรือกำหนดเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจนว่าการกระทำระดับใดจึงจะถือว่าเป็น “การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” เพราะไม่เช่นนั้น จะทำให้การพิจารณาไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน และทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ได้

(ต่อ)

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะเห็นสมควรปฏิบัติเป็นอย่างอื่น

(๑) เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วนหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

(๒) เมื่อจะมีผลทำให้ระยะเวลาที่กฎหมายหรือกฎกำหนดไว้ในการทำคำสั่งทางปกครองต้องล่าช้าออกไป

(๓) เมื่อเป็นข้อเท็จจริงที่คู่กรณีนั้นเองได้ให้ไว้ในคำขอ คำให้การหรือคำแถลง

(๔) เมื่อโดยสภาพเห็นได้ชัดในทันทีว่าการให้โอกาสดังกล่าวไม่อาจกระทำได้

(๕) เมื่อเป็นมาตรการบังคับทางปกครอง

(๖) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ให้โอกาสตามวรรคหนึ่ง ถ้าจะก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ

(๓) คดีปกครองเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลของข้าราชการมีขั้นตอนต่าง ๆ หลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้ามาเป็นข้าราชการจนกระทั่งการพ้นจากราชการ

คดีปกครองเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองมีหลายกรณี เช่น กระบวนการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการโดยวิธีการสอบคัดเลือกแล้วมีการรวมคะแนนผิดพลาด ทำให้ผู้เข้าสอบที่ได้คะแนนน้อยกว่าได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการก่อนผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า^{๑๑} หรือกรณีผู้ฟ้องคดีสอบได้ แต่ได้รับแจ้งจากหน่วยงานราชการว่าวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ทำให้ไม่ได้รับการเรียกบรรจุเป็นข้าราชการ^{๑๒} หรือกรณีที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการแล้ว แต่ไม่ผ่านการทดลองงาน และหน่วยงานราชการมีคำสั่งให้ออกจากราชการ^{๑๓} หรือมีการแต่งตั้งโยกย้ายอย่างไม่เป็นธรรมทำให้ไม่สามารถเลื่อนระดับให้สูงขึ้นได้^{๑๔} หรือไม่ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี^{๑๕} หรือได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ทั้งปีงบประมาณเพียง ๐.๕ ขั้น^{๑๖} หรือได้รับแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการแล้ว แต่กลับแต่งตั้งให้บุคคลอื่นมาดำรงตำแหน่งแทน^{๑๗} หรือการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่ต้องมีการสอบแข่งขัน และข้อสอบที่ใช้ในการสอบแข่งขันบางส่วนได้ถูกเผยแพร่ออกไปก่อนวันสอบ^{๑๘} เป็นต้น

สำหรับในปี ๒๕๔๕ ศาลปกครองได้วางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในเรื่องที่สำคัญ ดังนี้

(๓.๑) กรณีการมีคำสั่งย้ายโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย^{๑๙}

ข้อเท็จจริงในคดีมีว่าเดิมผู้ฟ้องคดีเป็นหัวหน้าฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากร ค้าง สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ๑๓ สำนักงานสรรพากรภาค ๓ ต่อมาสำนักงานสรรพากรภาค ๓ ได้มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดี ไปช่วยราชการที่สำนักงานสรรพากรภาค ๓ และผู้ถูกฟ้องคดี (กรมสรรพากร) ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง (ย้าย) ให้ผู้ฟ้องคดีไปดำรงตำแหน่งสรรพากรอำเภอภูดุกบก จังหวัดสกลนคร โดยไม่ต้องเดินทางไปรับตำแหน่งใหม่ แต่ให้อยู่ช่วยปฏิบัติราชการที่สำนักงานสรรพากรภาค ๓ เช่นเดิม

^{๑๑} คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๙๑/๒๕๔๔

^{๑๒} คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๔๔๑/๒๕๔๕

^{๑๓} คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๘๒๘/๒๕๔๕

^{๑๔} คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๓๙๒/๒๕๔๕

^{๑๕} คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๒๑๓/๒๕๔๕

^{๑๖} คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๒/๒๕๔๕

^{๑๗} คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๔๖/๒๕๔๕

^{๑๘} คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๙๐/๒๕๔๕

^{๑๙} คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๙๕/๒๕๔๕

หลังจากกรมสรรพากรออกคำสั่งดังกล่าวเพียง ๑๙ วัน สำนักงานสรรพากรภาค ๓ ได้มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับไปช่วยปฏิบัติราชการที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ๑๓ อีกครั้ง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งที่แต่งตั้งให้ผู้ฟ้องคดีไปดำรงตำแหน่งสรรพากรอำเภอกุศบาค เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบและไม่เป็นธรรม โดยเลือกปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือข้าราชการบางคนให้ได้มาดำรงตำแหน่งในกรุงเทพมหานคร ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหาย เมื่อติดต่อสอบถามถึงสาเหตุของการย้ายจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ก็ไม่มีผู้ใดให้คำตอบที่ชัดเจนได้ และเมื่อร้องขอความเป็นธรรมต่ออธิบดีกรมสรรพากรก็ไม่ได้รับคำตอบ

นอกจากนี้ คำสั่งดังกล่าวยังทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงและสังคมเข้าใจผิดว่าผู้ฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องสูญเสียโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า คดีนี้ควรพิพากษายกฟ้อง เนื่องจาก

- การย้ายข้าราชการให้ไปดำรงตำแหน่งอื่นในระดับเดียวกันเป็นดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาที่จะพิจารณาสั่งการได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องเป็นไปตามหลักกฎหมาย และมีเหตุผล มิใช่เป็นการใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งย้ายผู้ฟ้องคดีก็เป็นไปตามข้อเสนอของหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ฟ้องคดี และเหตุผลของการย้ายก็เพื่อให้การบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ ๑๓ มีประสิทธิภาพและมีบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และให้บุคลากรซึ่งได้ปฏิบัติงานตามตำแหน่งนั้น ๆ ได้ดำรงตำแหน่งที่ตนปฏิบัติงานอยู่ นอกจากนี้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการย้ายนี้ หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ถูกฟ้องคดีมีเจตนาช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใดแต่อย่างใด จึงยังไม่พอพียงว่าผู้ถูกฟ้องคดีใช้ดุลพินิจโดยมิชอบเพื่อช่วยเหลือบุคคลดังกล่าว อันเป็นการเลือกปฏิบัติตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีเหตุผลที่เหมาะสม และเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

- คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่แต่งตั้งให้ผู้ฟ้องคดีไปดำรงตำแหน่งสรรพากรอำเภอกุศบาค ไม่ได้เป็นคำสั่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้ฟ้องคดี เพราะความเสียหายต่อชื่อเสียงก็เป็นเพียงความรู้สึกของผู้ฟ้องคดีเอง เรื่องการสูญเสียโอกาสก้าวหน้าก็เป็นความเข้าใจผิดของผู้ฟ้องคดีเอง เพราะผู้ถูกฟ้องคดีได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งข้าราชการระดับ ๘ ซึ่งผู้ฟ้องคดีเองก็เป็นผู้ที่ได้รับโอกาสในการพิจารณาเท่าเทียมกันแต่ไม่ผ่านการพิจารณา นอกจากนี้ที่อ้างว่าสถานการณ์ของผู้ฟ้องคดีที่เป็นอยู่เป็นการบีบบังคับให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการก่อนเกษียณนั้น เห็นว่าการลาออกจากราชการขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้ฟ้องคดีเอง ดังนั้น เมื่อคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย มิได้ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ แก่ผู้ฟ้องคดีแล้ว จึงไม่เป็นการละเมิดแต่อย่างใด

ศาลปกครองกลางพิจารณาแล้วพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ฟ้องคดี เฉพาะรายผู้ฟ้องคดี และยกฟ้องข้อหาเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกรณีละเมิด โดยมีเหตุผลดังนี้

● การแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีให้ดำรงตำแหน่งสรรพากรอำเภอกุศุดบาก เป็นไปตาม มาตรา ๕๗^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ และคำสั่งดังกล่าว ลงนามโดยอธิบดีกรมสรรพากรซึ่งเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งตามมาตรา ๕๒ (๖)^{๒๑} แห่งพระราชบัญญัติ เดียวกัน จึงถือได้ว่า กระบวนการออกคำสั่งดำเนินไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ส่วนเหตุผลหรือดุลพินิจที่ใช้ในการแต่งตั้งดังกล่าวยังมีข้อที่น่าพิจารณากล่าวคือ จากรายงานด้วยวาจาปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้บังคับบัญชา และไม่ตั้งใจปฏิบัติราชการ ทำให้เกิดผลเสียต่อการบังคับบัญชาและการบริหารงานบุคคลโดยรวม นอกจากนี้ผู้ฟ้องคดี ยังมีปากเสียงกับผู้ร่วมงาน แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าก่อนที่จะส่งย้ายผู้ฟ้องคดีไปช่วยราชการที่อื่น สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ๑๓ เป็นหน่วยงานที่เร่งรัดหนี้เก่าได้มากที่สุดเมื่อเทียบกับสำนักงานสรรพากร ในเขตสรรพากรภาค ๓ (พื้นที่ ๑๒-๑๖) และเมื่อย้ายผู้ฟ้องคดีไปช่วยราชการแล้วปรากฏว่าผลการปฏิบัติงานเร่งรัดภาษีอากรคงค้างของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ ๑๓ ต่ำกว่าประมาณการมาก อีกทั้งในแบบประเมินผลงานก่อนย้ายผู้ฟ้องคดี ผู้บังคับบัญชาประเมินผลการปฏิบัติงานผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ปฏิบัติงาน สำเร็จด้วยดี สมควรได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ๑.๕ ขั้น ดังนั้น ข้ออ้างที่ว่าผู้ฟ้องคดีไม่ตั้งใจปฏิบัติงาน จึงขัดแย้งกับข้อเท็จจริงและเอกสารที่ปรากฏ ต่อมาเมื่อแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีไปดำรงตำแหน่ง สรรพากรอำเภอกุศุดบาก ในคำสั่งก็ยังคงระบุให้ผู้ฟ้องคดีอยู่ช่วยปฏิบัติราชการ ณ หน่วยงานเดิม ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าการใช้ดุลพินิจในการแต่งตั้งนั้นมีได้เป็นไปตามหลักการที่ผู้ฟ้องคดีให้การว่าเป็นการแต่งตั้งให้ข้าราชการได้ดำรงตำแหน่งตรงตามหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจริง และหลังจากนั้นเพียง ๑๙ วัน สรรพากร

^{๒๐} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๕๗ การย้ายข้าราชการพลเรือนสามัญดำรงตำแหน่งใดไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นในกรมเดียวกันต้องย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับเดียวกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

การย้ายข้าราชการพลเรือนสามัญไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่ต่ำกว่าเดิม และการย้ายข้าราชการพลเรือนผู้มีได้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดตามมาตรา ๔๐ ไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดตามมาตรา ๔๐ จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจาก ก.พ. แล้ว

^{๒๑} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๕๒ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งให้ดำเนินการ ตามมาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ หรือมาตรา ๖๖ แล้วแต่กรณี และให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๖) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๗ ลงมา ให้อธิบดีผู้บังคับบัญชาหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดี ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด เป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

ฯลฯ

ฯลฯ

ภาค ๓ ก็มีบันทึกสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับไปช่วยราชการที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ๑๓ ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้อ้างว่าผู้ฟ้องคดีมีปัญหากับเจ้าหน้าที่จนเป็นอุปสรรคในการบริหารงานในสำนักงานแห่งนี้ และการที่อ้างว่าเป็นเพราะสรรพากรพื้นที่ ๑๓ (คนใหม่) ขอให้ผู้ฟ้องคดีกลับไปปฏิบัติงานในหน่วยงานดังกล่าวก็น่าจะฟังไม่ขึ้น ด้วยเหตุนี้ทำให้ข้ออ้างอันเป็นเหตุผลในการออกคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีไม่แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานในการใช้ดุลพินิจของผู้ออกคำสั่ง เพราะฉะนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- แม้คำสั่งทางปกครองจะเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและก่อให้เกิดผลกระทบ แต่หากผลกระทบดังกล่าวไม่ถึงขนาดที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของผู้ฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๒๐^{๒๒} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว การที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าคำสั่งดังกล่าวทำให้เสียชื่อเสียง ชาติโอกาสก้าวหน้าในราชการหรือเป็นการบั่นทอนทางอ้อมให้ต้องลาออกจากราชการก่อนเกษียณอายุราชการนั้น เป็นเพียงความรู้สึกของผู้ฟ้องคดีเท่านั้น ไม่ถึงขนาดที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีได้ การออกคำสั่งดังกล่าวจึงไม่เป็นการกระทำละเมิดแก่ผู้ฟ้องคดี

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

- คดีนี้เกิดจากการที่กรมสรรพากรมีคำสั่งย้ายผู้ฟ้องคดีโดยใช้ดุลพินิจไม่เหมาะสม ถึงแม้ขั้นตอนในการออกคำสั่งจะชอบด้วยกฎหมาย แต่ไม่มีผลทำให้คำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นกลายเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายไปได้

- การรับฟังข้อเท็จจริงในคดีนี้ ทั้งการรับฟังข้อเท็จจริงด้วยวาจาจากการรายงานของผู้บังคับบัญชา กับข้อเท็จจริงจากเอกสารหลักฐานตามผลการปฏิบัติงานและตามแบบประเมินผลงานนั้นขัดแย้งกันเอง และผู้บังคับบัญชาไม่สามารถให้เหตุผลในการเลือกใช้อุปินิจไปในทางใดทางหนึ่งได้

- คำสั่งดังกล่าว แม้จะดำเนินการตามกระบวนการออกคำสั่งอย่างถูกต้องแล้วก็ตาม แต่เมื่อดุลพินิจที่ใช้ในการออกคำสั่งนั้นไม่เหมาะสม คำสั่งเฉพาะส่วนนั้นจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คำสั่งทางปกครองอาจแยกพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายออกเป็นส่วน ๆ ได้ตามข้อเท็จจริง

^{๒๒} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

● ศาลปกครองได้แยกความเดือดร้อนหรือเสียหายที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กับความเสียหายที่เป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวออกจากกัน โดยชี้ให้เห็นว่าความเสียหายที่จะถือเป็นการกระทำละเมิดได้นั้นจะต้องเป็นการกระทำละเมิด ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และชี้ให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีที่เป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการออกคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีและเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนั้น อาจมิใช่ผู้ได้รับความเสียหายถึงขนาดที่จะเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) เสมอไป^{๒๓}

(ข) ข้อเสนอแนะ

● การบริหารงานบุคคลนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของบุคลากร และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการบริการสาธารณะตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน หากการบริหารงานบุคคลเป็นไปตามระบบคุณธรรม บุคลากรก็จะมีขวัญกำลังใจ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลตามไปด้วย แต่หากการบริหารงานบุคคลไม่เป็นไปตามระบบคุณธรรม หรือเป็นระบบอุปถัมภ์แล้ว บุคลากรก็จะมีขวัญกำลังใจ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานก็จะต่ำลง และเกิดความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน่วยงาน ผลเสียหายก็จะบังเกิดกับงานราชการโดยรวม

ด้วยเหตุนี้ ผู้บังคับบัญชาที่แม้จะมีอำนาจในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการในสังกัดก็ตาม แต่ก็ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการใช้อำนาจแต่งตั้งโยกย้ายนั้น จะต้องถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ มีการใช้ดุลพินิจอย่างเหมาะสม ไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วย จึงจะทำให้คำสั่งดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย ไม่เช่นนั้นคำสั่งที่ออกไปอาจไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการ และกระทบงานราชการโดยรวม

● คดีนี้ศาลได้ชี้ให้เห็นว่า “ข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกฟ้องคดีนำเสนอต่อศาลไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่ปรากฏในคดี” เนื่องจากระบบการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลปกครองเป็นระบบไต่สวน ศาลไม่ผูกพันอยู่กับแต่เฉพาะพยานหลักฐานที่คู่กรณีนำเสนอเท่านั้น ศาลปกครองมีอำนาจที่จะแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้เองเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่แท้จริงและครบถ้วนถูกต้อง ดังนั้น การให้ข้อเท็จจริงในคดีปกครอง คู่กรณีควรให้ข้อเท็จจริงที่แท้จริงเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณี และสามารถแก้ไขปัญหาการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างแท้จริง

^{๒๓} คดีนี้ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๕ โดยเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี

(๓.๒) กรณีการไม่พิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือน^{๒๔}

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นข้าราชการสังกัดกรมสามัญศึกษา (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ถูกผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและสั่งพักราชการ และต่อมา ก็มีคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์และสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับราชการ รวมเวลาที่ผู้ฟ้องคดีถูกพักราชการ ประมาณ ๗ เดือน ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียสิทธิได้รับการเลื่อนชั้นเงินเดือน ตามข้อ ๖ (๓)^{๒๕} ของกฎ ก.ค. ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ต่อ อ.ก.ค. กรมสามัญศึกษา ซึ่งได้พิจารณาแล้วให้ยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีได้ร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมกรณีไม่ได้รับการเลื่อนชั้นเงินเดือนประจำปี ต่อ อ.ก.ค. กรมสามัญศึกษา ซึ่งได้มีมติให้ยุติเรื่อง ผู้ฟ้องคดีจึงได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

ศาลปกครองผู้แถลงคดีเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ใช้เวลาพิจารณาสั่งการลงโทษภาคทัณฑ์และสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับปฏิบัติหน้าที่ราชการประมาณ ๑๕๓ วัน โดยมีเหตุผลว่ามีผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหลายคน แต่ละคนมีการกระทำแตกต่างกัน จึงต้องพิจารณาว่าการกระทำแต่ละคนอย่างละเอียดรอบคอบ และระยะเวลาแล้วเสร็จที่กฎ ก.พ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา กำหนด ถือเป็นเวลาเร่งรัด มิได้หมายความว่าถ้าดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดแล้ว จะทำให้การพิจารณาสั่งการต้องเสียไป และไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีเจตนาจะประวิงเวลาการพิจารณาสั่งการให้ล่าช้าหรือหน่วงเหนี่ยวให้ผู้ฟ้องคดีต้องเสียสิทธิได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือน อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับกระทำความผิดทางวินัยแก่ข้าราชการในสังกัดรายอื่น ๆ ก็ไม่มีเหตุที่จะฟังว่ามีการเลือกปฏิบัติ จึงยังถือไม่ได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีใช้เวลาพิจารณาสั่งการล่าช้าหรือนานเกินสมควร การสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับปฏิบัติหน้าที่ราชการจึงชอบด้วยกฎหมาย คดีนี้ควรพิพากษาให้ยกฟ้อง

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการสอบสวนทางวินัยในบางเรื่องจำเป็นต้องใช้เวลานาน อาจทำให้ผู้ถูกสอบสวนโดยเฉพาะผู้ที่ต้องถูกพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้อ่อนต้องเสียสิทธิและโอกาสบางอย่างไป ซึ่งหากผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกสอบสวนไม่มีความผิดหรือมีความผิดเล็กน้อย ก็ควรที่ผู้บังคับบัญชาจะหาวิธีการเยียวยาสิทธิอันพึงได้ให้แก่ผู้นั้นด้วย

ศาลปกครองกลางเห็นว่า หากผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาสั่งการภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด^{๒๖} ผู้ฟ้องคดีจะอยู่ในหลักเกณฑ์ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือน คำชี้แจงที่ว่า ผู้ฟ้องคดีดำเนินการโดยรวดเร็วแล้วเมื่อเทียบกับการดำเนินการทางวินัยข้าราชการรายอื่น ๔ ราย

^{๒๔} คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๙๒๓/๒๕๔๕

^{๒๕} กฎ ก.ค. ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓

ข้อ ๖ (๓) “ข้าราชการครูซึ่งจะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนประจำปีหนึ่งชั้นต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้...(๓) ในรอบปีที่แล้วมาต้องไม่ถูกสั่งพักราชการเกินสี่เดือน...”

^{๒๖} ภายใน ๓๐ วันตามข้อ ๓๕ (๑) ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๒๔)

และการอ้างว่าการสั่งการภายใน ๓๐ วัน นับแต่ได้รับสำนวนการสอบสวนไม่สามารถกระทำได้ ทำให้กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ที่แก้ไขต่อมาจึงไม่ได้กำหนดให้ต้องพิจารณาสั่งการ ภายใน ๓๐ วัน นั้น ไม่อาจบังคับได้ เนื่องจากในขณะที่ยังดำเนินการสอบสวนวินัยผู้ฟ้องคดี กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ยังใช้บังคับอยู่ จึงจะอ้างกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐)^{๒๗} ที่ยังไม่ได้ใช้ บังคับไม่ได้ นอกจากนี้ยังไม่มีหลักฐานแสดงว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้รับดำเนินการเพื่อให้เสร็จโดยเร็วตาม ขั้นตอนที่กฎ ก.พ. กำหนด ทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากถูกพักราชการนานกว่าที่ควร และมีข้อสังเกตว่าหลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่แล้ว ต้องใช้เวลา อีก ๑๓ วัน ที่ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดปทุมธานีมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีไปรับทราบคำสั่ง เปรียบเทียบกับเมื่อมีคำสั่งพักราชการผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งคำสั่งนั้นให้ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดปทุมธานีทราบในวันเดียวกัน และผู้อำนวยการสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานีแจ้งผู้ฟ้องคดีให้ทราบคำสั่งพักราชการได้ในวันรุ่งขึ้น ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นถึง การดำเนินการที่แตกต่างของผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว ยังแสดงให้เห็นด้วยว่าหากจะเร่งรัดการดำเนินการ ทางวินัยให้เร็วขึ้นผู้ถูกฟ้องคดีก็กระทำได้ และความล่าช้านี้รวมไปถึงการดำเนินการให้ผู้ฟ้องคดี ได้รับเงินเดือนในระหว่างพักราชการด้วย โดยใช้เวลาอีกประมาณ ๑ ปี หลังจากมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดี กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือแจ้งให้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินเดือนในระหว่าง พักราชการให้ผู้ฟ้องคดี

จึงเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้สั่งลงโทษทางวินัยผู้ฟ้องคดีเกินกว่า ๓๐ วันหลังจาก ได้รับรายงานผลการสอบสวนจากคณะกรรมการสอบสวน โดยไม่ได้มีหลักฐานใด ๆ ที่แสดงถึง การพยายามดำเนินการเพื่อให้การลงโทษทางวินัยแล้วเสร็จโดยรวดเร็ว และไม่ได้รายงาน ก.ค. เพื่อทราบถึงความล่าช้า การกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็น สาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการนั้น เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีถูกสั่งพักราชการเกินกว่า ๔ เดือน ในรอบปี และเป็นผลให้ผู้ฟ้องคดีไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีอาศัย

^{๒๗} กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘)

ข้อ ๓๕ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เสนอสำนวนการสอบสวนมาแล้วให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตรวจสอบ ความถูกต้องของการสอบสวนตามข้อ ๓๗ ข้อ ๓๘ ข้อ ๓๙ และข้อ ๔๐ แล้วดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด สมควรยุติเรื่องหรือกระทำความผิดที่ยังไม่ถึงขั้นเป็น การกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ให้พิจารณาสั่งการ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่รับสำนวนการสอบสวน ถ้าพิจารณาสั่งการไม่ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้รับดำเนินการต่อไป โดยเร็ว และให้รายงานเหตุที่พิจารณาสั่งการไม่ทันนั้นต่อ ก.พ. ภายในเจ็ดวันนับแต่วันครบกำหนดสามสิบวัน เพื่อ ก.พ. จะได้ติดตามเร่งรัด การดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วต่อไป

เหตุที่ผู้ฟ้องคดีถูกสั่งพักราชการเกินกว่า ๔ เดือนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ออกคำสั่งไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือนให้ผู้ฟ้องคดี คำสั่งไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือนผู้ฟ้องคดีจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือนให้ผู้ฟ้องคดี โดยมีเงื่อนไขให้ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีให้ผู้ฟ้องคดีอีกครั้งหนึ่งตามหลักเกณฑ์การเลื่อนขึ้นเงินเดือนที่กำหนดในกฎ ก.ค. ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ. ๒๕๔๐) โดยให้ถือเสมือนว่าในรอบปีที่แล้วมาผู้ฟ้องคดีไม่ได้ถูกสั่งพักราชการเกิน ๔ เดือน ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่มิคำพิพากษา และเมื่อได้มีคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนย้อนหลังให้ผู้ฟ้องคดีแล้ว ให้ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งปรับขึ้นเงินเดือนผู้ฟ้องคดีตั้งแต่ปีที่ไม่ได้ปรับขึ้นเงินเดือนเป็นต้นมา ให้เป็นไปตามขึ้นเงินเดือนที่ได้รับในปีงบประมาณหลังจากนั้นด้วย และหากมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณที่ต้องใช้ในกรณีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีอาจประสานเพื่อขอความร่วมมือจากกระทรวงการคลังหรือสำนักงบประมาณแล้วแต่กรณี เพื่อให้สามารถดำเนินการเลื่อนขึ้นเงินเดือนผู้ฟ้องคดีให้เป็นไปตามแนวคำพิพากษาต่อไป

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้เกิดจากการที่กรมสามัญศึกษา (ผู้ถูกฟ้องคดี) ดำเนินการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงผู้ฟ้องคดีล่าช้า (๗ เดือน) เกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากเห็นว่ากำหนดเวลาดังกล่าวเป็นเพียงการเร่งรัดให้ดำเนินการเท่านั้น และได้สั่งพักราชการผู้ฟ้องคดีในระหว่างการสอบสวน เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้สั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้ารับราชการ จึงเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีเนื่องจากถูกพักราชการเกินกว่า ๔ เดือน

(ข) ข้อเสนอแนะ

- การตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงและสั่งพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน ทำให้ผู้ถูกสอบสวนต้องเสียสิทธิและโอกาสหลายอย่างไป จึงควรที่ผู้เกี่ยวข้องจะได้พิจารณาดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาตามที่กำหนดโดยเคร่งครัด เพื่อมิให้ผู้ถูกสอบสวนต้องได้รับความเสียหายเกินกว่าที่ควร และในกรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกสอบสวนไม่มีความผิดหรือมีความผิดเล็กน้อย ก็ควรที่ผู้บังคับบัญชาจะหาวิธีการเยียวยาสิทธิอันพึงได้ให้แก่ผู้ฟ้องคดีด้วย

- แม้กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) จะมิได้กำหนดระยะเวลาในการสั่งการของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไว้ดังเช่น กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ก็ตาม ก็มีได้

หมายความว่าผู้มีอำนาจจะสั่งการเมื่อใดก็ได้ หากแต่จะต้องพิจารณาสั่งการภายในระยะเวลาอันควร เพราะไม่เช่นนั้นอาจจะเป็นกรณีทีละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้

● คดีนี้ ศาลปกครองได้ชี้ให้เห็นถึงมาตรฐานการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่แล้ว ต้องใช้เวลาอีก ๑๓ วัน จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีไปรับทราบคำสั่ง เปรียบเทียบกับเมื่อครั้งที่มีคำสั่งพักราชการ ผู้ถูกฟ้องคดี ได้มีหนังสือแจ้งคำสั่งนั้นให้ทราบได้ในวันรุ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการที่แตกต่างกันซึ่งอาจมีลักษณะของการเลือกปฏิบัติซึ่งไม่ควรเป็นเช่นนั้น

(๔) คดีปกครองเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน

คดีปกครองเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง จึงทำให้เป็นคดีที่มีการฟ้องต่อศาลปกครองเป็นจำนวนมากอีกประเภทหนึ่ง

ในการวิเคราะห์นี้ จะนำตัวอย่างคดีเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่องอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอในการดูแลรักษาที่สาธารณะ อันเป็นคดีที่เกี่ยวข้องระหว่าง ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และยังเกี่ยวข้องถึงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย และคดีเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและการสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๔.๑) คดีเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค : ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาที่สาธารณะระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับนายอำเภอ^{๒๔}

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าได้รับความเดือดร้อนเสียหายเนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (นายอำเภออินทร์บุรี) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (องค์การบริหารส่วนตำบลอินทร์บุรี) ปลอบยให้มีผู้บุกรุกที่สาธารณประโยชน์ จึงฟ้องขอให้ศาลปกครองสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการกับผู้บุกรุกตามกฎหมาย

ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่าควรพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการให้ผู้บุกรุกหรือถอนรั้วที่รุกล้ำออกไปจากทางสาธารณประโยชน์ภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

^{๒๔} คดีศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๕

ศาลปกครองกลางเห็นว่า โดยที่มาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗^{๒๙} ประกอบกับมาตรา ๖๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔^{๓๐} และข้อ ๕(๒) แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔^{๓๑} กำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอท้องที่

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทราบเรื่องมีผู้บุกรุกที่ดินดังกล่าว แต่ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามอำนาจหน้าที่ ถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีอำนาจตามมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^{๓๒} ประกอบกับ มาตรา ๑๒ (๑) มาตรา ๓๐ (๑) (ก) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและ

^{๒๙} พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗

มาตรา ๑๒๒ ที่อันเป็นสาธารณประโยชน์ คือ ที่เลี้ยงปศุสัตว์ที่จัดไว้สำหรับราษฎรไปรวมเลี้ยงด้วยกัน เป็นต้น ตลอดจนถนนหนทาง และที่อย่างอื่นซึ่งเป็นของกลางให้ราษฎรใช้ได้ด้วยกัน เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอจะต้องคอยตรวจตรารักษาอย่าให้ผู้ใดเบียดบังเอาไปเป็นอาณาประโยชน์แต่เฉพาะตัว

^{๓๐} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๖๒ วรรคสาม บรรดาอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรรมการอำเภอหรือนายอำเภอซึ่งกฎหมายกำหนดให้กรรมการอำเภอและนายอำเภอมีอยู่ ให้โอนไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของนายอำเภอ

^{๓๑} ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๕ “อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกัน

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ที่ดินตามข้อ ๔ (๒) ให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด และนายอำเภอท้องที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗”

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๓๒} พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตรา ๖๘ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (๒) ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

ขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒^{๓๓} เมื่อไม่ปรากฏว่ามีการจัดทำแผนกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงยังไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยังไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติแต่อย่างใด ศาลจึงพิพากษาให้นายอำเภออินทร์บุรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาทางสาธารณประโยชน์ โดยดำเนินการให้มีการรื้อรั้วของผู้บุกรุกส่วนที่รูกล้ำทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทให้เสร็จสิ้นภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลอินทร์บุรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้ยกฟ้อง

ต่อ

(๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

(๙) haulผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

(๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

(๑๒) การท่องเที่ยว

(๑๓) การผังเมือง

(มาตรา ๖๘ (๑๒) และ (๑๓) เพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๖ ของ พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๔๒)

^{๓๓} พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๓๐ แผนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดเวลา ดังนี้

(ก) ภารกิจที่เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน โดยในระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินระยะเวลาสิบปี

ฯลฯ

ฯลฯ

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอนแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้อาจแยกเหตุแห่งการฟ้องคดีได้ ๒ ประการ คือ

- เมื่อประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องได้ทราบว่ามีกรรมาธิการที่สาธารณประโยชน์ บุคคลดังกล่าวก็จะร้องเรียนหรือนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองโดยที่อาจไม่ทราบว่าเป็นหน้าที่ ตามกฎหมายของหน่วยงานหรือบุคคลใด

- ในทางกลับกัน เนื่องจากเรื่องการดูแลที่สาธารณประโยชน์นั้นมีบัญญัติไว้ใน กฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ ประมวลกฎหมาย ทินดิน พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ ดิน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้น ทำให้มีปัญหาข้อกฎหมายว่าแท้ที่จริงแล้ว อำนาจในการดูแลรักษาและคุ้มครองที่สาธารณประโยชน์นั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานใดหรือของเจ้าหน้าที่ของรัฐคนใด เมื่อไม่ชัดเจน ทำให้ไม่มีผู้ใดกล้าใช้อำนาจนั้น เนื่องจากเกรงว่า อาจต้องถูกฟ้องว่ากระทำการไปโดยไม่มีอำนาจ ซึ่งก็นับเป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดี (นายอำเภอ หรือองค์การบริหารส่วนตำบล) ไม่ดำเนินการดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ และเป็นเหตุให้มีกรรมา ธิการมาฟ้องต่อศาลปกครอง

- คดีนี้ ศาลปกครองกลางได้วางหลักกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนี้ ให้เห็นชัดเจนว่า การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ยังคงเป็นอำนาจหน้าที่ของ นายอำเภอ เมื่อนายอำเภอไม่ดำเนินการกับผู้บุกรุกที่สาธารณะ จึงถือว่านายอำเภอละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ในอนาคตหากได้มีการจัดทำแผนกระจายอำนาจ และถ่ายโอนภารกิจในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดแล้ว อำนาจหน้าที่ดังกล่าวก็จะโอนไปเป็นขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้นต่อไป และหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปล่อยปละละเลยให้มีผู้บุกรุกที่สาธารณะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องรับผิดชอบ สำนวนละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ และอาจถูกฟ้องต่อศาลปกครองได้

(ข) ข้อเสนอนแนะ

- ควรมีการเผยแพร่คำพิพากษาให้แก่หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด กรมที่ดิน กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ และ

สำนักปลัดนายกรัฐมนตรี (สำนักงานกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวได้รับทราบและเข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทญัตติของกฎหมาย และสามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้องต่อไป

● โดยที่กฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้มีการกระจายอำนาจในเรื่องนี้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการ^{๓๔} ได้กำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในปี ๒๕๔๖ ซึ่งหากดำเนินการถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ก็ควรมีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันด้วยเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางกฎหมายขึ้นอีก

(๔.๒) คดีเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีนายอำเภอสั่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากสมาชิกภาพเพราะขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม^{๓๕}

ผู้ฟ้องคดีและผู้มีชื่อเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ถูกกล่าวหาว่าเรียกและรับเงินจากผู้ประกอบการโรงโม่หิน อำเภอและจังหวัดจึงตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง ผลการสอบสวนปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีเรียกและรับเงินจากผู้ประกอบการจริง จังหวัดจึงมีคำสั่งลงโทษผู้เกี่ยวข้องพร้อมแจ้งให้สภา อบต. พิจารณาเกี่ยวกับการกระทำของผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ฟ้องคดีได้ลาออกจากสมาชิกสภา อบต. ก่อนที่สภา อบต. จะพิจารณาวินิจฉัยสมาชิกภาพของผู้ฟ้องคดี

ต่อมาเมื่อสภา อบต. ครบวาระและมีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ใหม่ ผู้ฟ้องคดีได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต. อีกครั้งหนึ่ง ประธานกรรมการบริหาร อบต. ได้ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของผู้ฟ้องคดีจะสิ้นสุดลงตามมาตรา ๔๗ ตรี วรรคหนึ่ง (๕)^{๓๖}

^{๓๔} แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อ ๕.๓ การดูแลรักษาที่สาธารณชน หน้า ๓๙ และหน้า ๕-๑๔

^{๓๕} คดีหมายเลขแดงที่ ๑๓๓๖/๒๕๔๕

^{๓๖} พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตรา ๔๗ ตรี สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงเมื่อ
(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ทวิ

มาตรา ๔๗ ทวิ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้อง
(๒) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) หรือ (๑๐)

มาตรา ๙ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตาม (๑) และ (๒) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๓) ถึง (๑๑) ดังต่อไปนี้

(๑๐) เป็นผู้ผิดกฎหมายในทางทุจริตหรือเสื่อมเสียทางศีลธรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

หรือไม่ ผู้ถูกฟ้องคดีได้หรือต่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดได้แจ้งผลการพิจารณาว่า ผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เคยพิจารณาการเรียกรับเงินจากผู้ประกอบการ โรงโม้หินของผู้ฟ้องคดีปรากฏว่ามีมูลความจริง ถือได้ว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต เมื่อมาสมัคร รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต. จึงมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ทวิ (๒) ผู้ถูกฟ้องคดีจึง วินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของผู้ฟ้องคดีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๔๗ ตริ (๕) และแจ้งประธานกรรมการบริหาร อบต. ทราบ และอำเภอได้แจ้งประธานกรรมการบริหาร อบต. ให้แจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้ฟ้องคดี กับผู้มีชื่อในการเรียกรับเงินจากผู้ประกอบการโรงโม้หินด้วย

ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า การสอบสวนและวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีในการสั่งให้ ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานที่แสดงได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ให้ผู้ฟ้องคดีมีโอกาส ทราบข้อเท็จจริง ในเรื่องที่ถูกสงสัยว่าสมาชิกภาพของผู้ฟ้องคดีสิ้นสุดลงอย่างเพียงพอ และมีโอกาส ได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน ซึ่งถือได้ว่าเป็นขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙^{๓๓} จึงเห็นว่าการ ทำคำสั่งทางปกครองของผู้ถูกฟ้องคดีที่ละเลยไม่ได้ให้ผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิโต้แย้งและแสดงพยาน หลักฐานของตนนั้นไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดตามกฎหมาย ว่าด้วย วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ดังนั้น การสอบสวนและวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภา อบต. ของผู้ฟ้องคดีทั้งสองสิ้นสุดลง จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ควรพิพากษาว่าคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดี ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้เพิกถอนย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำวินิจฉัยและแจ้ง ไปยังผู้เกี่ยวข้อง

ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้แต่งตั้งคณะกรรมการและ มีการสอบสวนแล้ว โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่ตนถูกกล่าวหา และ คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงได้รายงานให้ผู้ถูกฟ้องคดีทราบ จึงเป็นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ สอบสวนแล้วตามมาตรา ๔๗ ตริ วรรคสอง แม้จะเป็นการสอบสวนเนื่องจากการร้องเรียนในครั้งแรก โดยไม่มีการสอบสวนตามหนังสือหารือของประธานกรรมการบริหาร อบต. หลังจากที่ถูกฟ้องคดีได้รับ เลือกลงตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต. อีกครั้งหนึ่งก็ตาม แต่ประเด็นร้องเรียนทั้งสองคราวและประเด็นการ สอบสวน เป็นประเด็นเดียวกัน จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้สอบสวนแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการ สอบสวนใหม่อีก และบทบัญญัติมาตรา ๔๗ ตริ วรรคสอง ที่กำหนดให้นายอำเภอสอบสวนและ วินิจฉัยโดยเร็ว นั้น ก็คุ้มครองกรณีที่ถูกร้องเรียนกล่าวหาไม่น้อยไปกว่าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๓๐

^{๓๓} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาส ที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

พรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๗ คำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดี
จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องผู้ฟ้องคดีทั้งสอง

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

เหตุแห่งการฟ้องคดีนี้สืบเนื่องจาก

● ผู้ฟ้องคดีเคยถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตแล้วลาออกจากสมาชิกสภา อบต. ก่อนที่สภา อบต. จะพิจารณาสมาชิกภาพ และมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เพราะเกรงว่าหากยังคงดำรงตำแหน่งอยู่จนกระทั่งสภา อบต. มีมติจะทำให้ขาดคุณสมบัติที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต. ตามมาตรา ๔๗ ทวิ (๕)^{๓๓} จึงรีบลาออกเสียก่อน

อย่างไรก็ตาม แม้การลาออกจะไม่ทำให้ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต. ตามมาตรา ๔๗ ทวิ (๕) แต่ก็เป็นที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีมีลักษณะต้องห้าม มิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต. ตามมาตรา ๔๗ ทวิ (๒) ประกอบมาตรา ๙ (๑๐) เช่นเดียวกัน กล่าวคือ เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือเสื่อมเสียทางศีลธรรม อันเป็นเหตุที่ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดี มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีสิ้นสมาชิกภาพ ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำมาฟ้องเป็นคดีนี้

● กระบวนการพิจารณาเพื่อออกคำสั่ง ตามมาตรา ๓๐ พรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตน ซึ่งในกรณีนี้ปรากฏว่าต่างฝ่ายต่างโต้แย้งกันโดยผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีมิได้เปิดโอกาสให้ตนโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีโต้แย้งว่าได้ให้สิทธิผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนทำคำสั่งแล้ว ซึ่งจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เหตุที่ทำให้มีความเห็นต่างกันก็เนื่องมาจากการที่กระบวนการสอบสวนดังกล่าวดำเนินการคนละครั้งกันกับการดำเนินการอันเป็นเหตุให้มีคำสั่ง แต่ประเด็นของทั้ง ๒ ครั้งเป็นประเด็นเดียวกัน

^{๓๓} พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตรา ๔๗ ทวิ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้อง

(๕) ...ไม่เคยถูกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเว้นแต่จะพ้นห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) ข้อเสนอแนะ

ในปี ๒๕๔๕ มีคดีเกี่ยวกับการวินิจฉัยเรื่องคุณสมบัติและการสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งที่มาฟ้องต่อศาลปกครองเป็นจำนวนมาก และจากคำพิพากษาในหลายคดีพบว่าคำสั่งของนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่ให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งนั้นเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย^{๙๙} เช่น การพิจารณาออกคำสั่งไม่เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด หรือใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบ เป็นต้น คดีประเภทนี้จึงมีความซับซ้อนมากกว่าคดีปกครองโดยทั่วไป เนื่องจากเมื่อมีคำสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งแล้ว โดยผลของกฎหมายจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมภายใน ๓๐ วันบ้าง ๔๕ วันบ้าง แล้วแต่กรณี ดังนั้นเมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองและต่อมาศาลมีคำพิพากษาว่าคำสั่งที่ให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่งผลให้สมาชิกภาพของผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นจะยังคงมีอยู่เช่นเดิม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงเรื่องค่าใช้จ่ายของหน่วยงานที่ใช้ในการจัดการเลือกตั้ง รวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งซ่อมที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอาจฟ้องเป็นคดีละเมิดทางปกครองต่อศาลปกครองต่อไปอีก

ดังนั้น จากตัวอย่างคำพิพากษาในคดีนี้มีข้อสังเกตว่า ในระยะหลังปรากฏว่า มีสมาชิกสภาท้องถิ่นพยายามใช้ช่องทางหลบเลี่ยง โดยการลาออกก่อนที่สภาท้องถิ่นจะพิจารณาและมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากมีความประพฤติในทางเสื่อมเสีย โดยเข้าใจว่าวิธีการนี้จะทำให้ตนพ้นจากการเป็นผู้มีลักษณะต้องห้าม อีกทั้งในการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ยังมีการโต้แย้งกันในเรื่องของการรับฟังข้อเท็จจริง การวินิจฉัยข้อกฎหมายในเรื่องนั้น และการพิจารณาทางปกครองเพื่อออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ดังนั้น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน จึงควรมีการเผยแพร่คำพิพากษาในเรื่องนี้กับหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้ได้รับทราบและใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

(๕) คดีปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง^{๑๐}

คดีปกครองเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองเป็นคดีอีกประเภทหนึ่งที่มีการฟ้องต่อศาลปกครองเป็นจำนวนมาก สำหรับคดีที่นำมาวิเคราะห์นี้เป็นกรณีเกี่ยวกับสัญญาแบบปรับราคาได้ที่มีได้กำหนดสูตรการคำนวณค่า K ไว้ กรณีหนึ่ง และอีกกรณีหนึ่งมีการกำหนดสูตรการคำนวณค่า K

^{๙๙} เช่น ศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๔๓๙/๒๕๔๕

^{๑๐} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.๕/๒๕๔๕

ไว้แต่เป็นคนละประเภทกับงานก่อสร้างตามสัญญา และหน่วยงานปฏิเสธที่จะจ่ายเงินชดเชยค่าก่อสร้าง (ค่า K) โดยอ้างเหตุว่า ไม่ได้มีการกำหนดสูตรค่า K และกำหนดสูตรค่า K ผิดประเภท นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยกรณีหน่วยงานผิดนัดไม่ชำระเงินให้แก่ผู้รับจ้างอีกด้วย

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดี (จังหวัดปัตตานี) ทำสัญญา ๒ ฉบับ ว่าจ้างให้ผู้ฟ้องคดี (ห้างหุ้นส่วนจำกัดจีวีเสรี จำกัด) ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) โดยสัญญาทั้ง ๒ ฉบับ เป็นสัญญาแบบปรับราคาได้ ต่อมา มีการประกาศให้ค่าเงินบาทลอยตัวและเรียกเก็บเงินค่าภาษีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีประสบภาวะขาดทุน เมื่อผู้ฟ้องคดีตรวจรับงานแล้ว ผู้ฟ้องคดี จึงมีหนังสือขอรับเงินชดเชยค่าก่อสร้าง (ค่า K) ตามสัญญาทั้ง ๒ ฉบับ แต่ผู้ฟ้องคดี เห็นว่าไม่อาจ คำนวณค่า K ให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้ เนื่องจากสัญญาฉบับที่ ๑ ไม่ได้กำหนดสูตรในการคำนวณค่า K ไว้ และสัญญาฉบับที่ ๒ กำหนดสูตรในการคำนวณค่า K สำหรับกรณีอื่น แต่ไม่ได้กำหนดสูตรการคำนวณ ค่า K สำหรับงานก่อสร้างสะพาน คสล. ตามสัญญา

ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือขอแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาทั้ง ๒ ฉบับ เพื่อให้มีสูตร การคำนวณค่า K ตรงกับงานก่อสร้างตามสัญญา แต่ผู้ฟ้องคดีแจ้งว่าไม่อาจแก้ไขสัญญาได้ และไม่ยอมจ่ายเงินค่า K ให้ ผู้ฟ้องคดีจึงร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมาย ว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีชำระเงินค่า K ตามสัญญาทั้ง ๒ ฉบับ พร้อมดอกเบี้ยนับแต่วันที่มีการยื่นคำร้องทุกข์ เมื่อศาลปกครองเปิดทำการ คดีนี้จึงได้โอนมาเป็นคดี ที่ศาลปกครองกลาง ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ตุลาการผู้แถลงคดี^{๔๑} เห็นว่า คดีนี้ควรพิพากษาและมีคำสั่งดังนี้

- ให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ชำระเงินชดเชยค่าก่อสร้างสำหรับสะพาน คสล. ตามสัญญา ฉบับที่ ๑ จำนวน ๑๖๗,๗๒๐.๗๕ บาท และเงินชดเชยค่าก่อสร้างสำหรับสะพาน คสล. ตามสัญญา ฉบับที่ ๒ จำนวน ๑๗๖,๒๕๒.๕๐ บาท แก่ผู้ฟ้องคดีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาล มีคำพิพากษา
- ให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ชำระดอกเบี้ยอันเกิดจากการไม่จ่ายเงินชดเชย ค่างาน ก่อสร้างแก่ผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันยื่นคำฟ้องจนถึงวันที่ได้ชำระเงินค่าชดเชยค่างานก่อสร้างเสร็จ ตาม คำพิพากษาในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี

ศาลปกครองกลาง^{๔๒} เห็นว่า สัญญาจ้างทั้ง ๒ ฉบับ เป็นสัญญาแบบปรับราคา ได้ หากเกิดกรณีที่ทำให้ค่าก่อสร้างเพิ่มสูงขึ้น ผู้ฟ้องคดีก็มีหน้าที่จ่ายเงินค่า K ให้แก่ผู้ฟ้องคดีตาม สัญญา จึงมีคำพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีจ่ายเงินค่า K ตามสัญญาทั้ง ๒ ฉบับ ในจำนวนเดียวกับที่ตุลาการ

^{๔๑} นายธีรรัฐ อร่ามทวีทอง ตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองชั้นต้น

^{๔๒} คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๖๒๕/๒๕๔๔

ผู้แถลงคดีได้ให้ความเห็นไว้ พร้อมทั้งให้ชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีของจำนวนเงินต้น ทั้ง ๒ จำนวนดังกล่าว นับตั้งแต่วันที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ จนกว่าจะได้ชำระเสร็จสิ้นให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายใน ๓๐ วันนับแต่ศาลมีคำพิพากษา

ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่สมควรต้องรับผิดชอบชำระดอกเบี้ย ในช่วงเวลานับแต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับรายงานว่าคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้พิจารณาเรื่องร้องทุกข์เสร็จแล้ว แต่อยู่ในระหว่างการนำเสนอนายกรัฐมนตรีนเพื่อพิจารณาสั่งการจนถึงเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหมายแจ้ง กำหนดวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกจากศาลปกครองกลาง เนื่องจากความล่าช้าในช่วงเวลาดังกล่าวมิได้เกิดจากความบกพร่องหรือล่าช้าของผู้ถูกฟ้องคดี

ตุลาการผู้แถลงคดี^{๔๓} เห็นว่าควรพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลปกครองกลาง **ศาลปกครองสูงสุด** เห็นว่า โดยที่หลักกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยฐานผิดสัญญาทางปกครองอันเป็นหลักกฎหมายมหาชน มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ ไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๔ วรรคหนึ่ง^{๔๔} มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง^{๔๕} มาตรา ๓๓๐^{๔๖} และมาตรา ๓๓๑^{๔๗} ที่ใช้บังคับกับการเรียกดอกเบี้ยฐานผิดสัญญาทางแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ผู้ฟ้องคดีเคยมีหนังสือร้องขอถึงผู้ถูกฟ้องคดีรวมหลายครั้งเพื่อขอปรับราคาปรับเงินค่า K และขอแก้ไขสัญญาเพื่อรับเงินค่า K แต่ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิเสธ

^{๔๓} นายประวิทย์ เอื้อนิรันดร์ ตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองสูงสุด

^{๔๔} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๐๔ วรรคหนึ่ง ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ไซ้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๔๕} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดกึ่งต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๔๖} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๓๐ เมื่อขอปฏิบัติชำระหนี้โดยชอบแล้วบรรดาความรับผิดชอบอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ก็เป็นอันปลดเปลื้องไป นับแต่เวลาที่ขอปฏิบัติชำระหนี้

^{๔๗} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๓๑ ถ้าเจ้าหนี้ออกปิดไม่ยอมรับชำระหนี้ก็ดีหรือไม่สามารถจะรับชำระหนี้ได้ก็ดี หากบุคคลผู้ชำระหนี้วางทรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งหนี้ไว้เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้แล้ว ก็ยอมจะเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ได้ ความข้อนี้ท่านให้ใช้ตลอดถึงกรณีที่บุคคลผู้ชำระหนี้ไม่สามารถจะหยั่งรู้ถึงสิทธิ หรือไม่รู้ตัวเจ้าหนี้ได้แน่นอนโดยมิใช่เป็นความผิดของตน

ตลอดมา จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีตกเป็นผู้ผิดนัดนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และต้องรับผิดชอบชำระดอกเบี้ยแก่ผู้ฟ้องคดีในระหว่างผิดนัดตามกฎหมายจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามชำระหนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดีโดยชอบแล้ว หรือให้มีการวางทรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งหนี้ไว้เพื่อประโยชน์แก่ผู้ฟ้องคดี จะอ้างว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมิได้เกิดจากความบกพร่องหรือล่าช้าของผู้ฟ้องคดีเพื่อให้พ้นความรับผิดชอบได้ไม่ จึงพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้ ความบกพร่องเกิดขึ้นตั้งแต่ชั้นการทำสัญญาที่มีได้กำหนดรายละเอียดให้ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง ที่สัญญาทั้ง ๒ ฉบับ เป็นสัญญาแบบปรับราคาได้ แต่ปรากฏว่าสัญญาฉบับที่ ๑ กลับมิได้กำหนดสูตรการคำนวณเงินค่า K ไว้ ส่วนสัญญาฉบับที่ ๒ กำหนดสูตรการคำนวณเงินค่า K ไม่ตรงกับประเภทของงานก่อสร้างตามสัญญา ซึ่งเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏขึ้น ผู้ถูกฟ้องคดีก็ยังปฏิเสธที่จะจ่ายเงินค่า K ให้แก่ผู้ฟ้องคดี แม้ว่าอัยการจังหวัดปัตตานีจะได้ให้ความเห็นที่สามารถจ่ายเงินค่า K ได้ เนื่องจากถือว่าสัญญาทั้ง ๒ ฉบับ ได้กำหนดประเภทของงานก่อสร้าง สูตรและวิธีการคำนวณที่ใช้กับสัญญาแบบปรับราคาได้ไว้ ก็ตาม ซึ่งกรณีนี้สันนิษฐานได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีคงเกรงว่าหากจ่ายเงินให้ไปแล้วเกิดข้อผิดพลาดและไม่สามารถเรียกเงินคืนจากผู้ฟ้องคดีได้ ตนเองจะต้องรับผิดชอบ ส่วนเรื่องดอกเบี้ยนั้น เป็นความเข้าใจแตกต่างกันในข้อกฎหมาย เกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดซึ่งที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครอง

คดีนี้ ศาลปกครองได้วางบรรทัดฐานการปฏิบัติงาน สรุปได้ดังนี้

- กรณีที่เป็นสัญญาแบบปรับราคาได้ แต่มิได้กำหนดสูตรการคำนวณเงินค่า K ไว้ หรือกำหนดสูตรการคำนวณไว้ไม่ตรงกับประเภทงานก่อสร้างตามสัญญา หากข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าสัญญาที่พิพาทเป็นสัญญาแบบปรับราคาได้ เมื่อเกิดกรณีที่ทำให้ค่าก่อสร้างเพิ่มสูงขึ้น ผู้ถูกฟ้องคดี (หน่วยงานทางปกครอง) ก็มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินค่า K ให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามสัญญา โดยใช้สูตรการคำนวณที่กำหนดไว้สำหรับการก่อสร้างตามข้อสัญญาที่แท้จริง ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของคู่กรณี หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการทำสัญญา ไม่อาจอ้างเป็นข้อลบล้างเจตนารมณ์ที่แท้จริงของคู่กรณีได้

- การฟ้องเรียกดอกเบี้ยกรณีผู้ถูกฟ้อง (หน่วยงานทางปกครอง) ผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีจะอ้างว่า ระยะเวลาในการพิจารณาคดีในศาลปกครอง มาเป็นข้ออ้างในการไม่คิดดอกเบี้ยในระหว่างนั้นไม่ได้ และเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระและผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือเตือนผู้ถูกฟ้องคดีให้ชำระหนี้แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดียังไม่ชำระหนี้ ถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ตกเป็นผู้ผิดนัดนับแต่นั้น

เป็นต้นมา และจะต้องชำระดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฟ้องคดีในระหว่างคดีจนกว่าจะชำระหนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดี โดยชอบ หรือได้มีการวางทรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งหนี้ไว้เพื่อประโยชน์แก่ผู้ฟ้องคดีแล้ว

(ข) ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการเผยแพร่คำพิพากษาในเรื่องนี้ให้หน่วยงานของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

- ควรแนะนำเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างและทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างให้พึงระมัดระวังในการทำสัญญามีให้เกิดข้อบกพร่องในทำนองเช่นนี้อีก เพราะเมื่อเกิดข้อบกพร่องขึ้นแล้วอาจทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานทางปกครองไม่กล้าที่จะจ่ายเงินค่า K ให้แก่เอกชนจนต้องถูกฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง และต้องรับผิดชอบดอกเบี้ยและผิดนัดอีกด้วย

- โดยที่ขณะนี้ยังไม่มีหลักกฎหมายที่ใช้บังคับกับการเรียกดอกเบี้ยฐานผิดสัญญาทางปกครองอันเป็นหลักกฎหมายมหาชน ทำให้ศาลปกครองต้องนำหลักกฎหมายตาม ป.พ.พ. มาใช้บังคับโดยอนุโลมไปพลางก่อน ทำให้มีปัญหว่าหลักกฎหมายเหล่านี้เกิดขึ้นจากพื้นฐานปรัชญากฎหมายแพ่งอันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ของปัจเจกชนที่มีความเท่าเทียมกัน ซึ่งอาจไม่เหมาะที่จะนำมาใช้กับการคำนวณดอกเบี้ยสำหรับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นผู้ที่ต้องดูแลปกป้องประโยชน์มหาชน โดยเฉพาะในกรณีที่มีการต่อสู้คดีในศาล ด้วยเหตุผลที่ตนเชื่อโดยสุจริตว่ารัฐไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบตามสัญญาทางปกครอง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงสมควรศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้โดยเร็ว และในกรณีที่จำเป็น ก็อาจต้องจัดให้มีกฎหมายที่บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะ

(๖) คดีปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงานตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๖.๑) กรณีเหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดจากความบกพร่องของตัวผู้ฟ้องคดี^{๔๔}

ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ครอบครองที่ดิน ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าไปบุกรุกและล้อมรั้วในที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองอยู่บางส่วนเพื่อประโยชน์ส่วนตน ผู้ฟ้องคดีจึงได้รื้อถอนรั้วออก ผู้ถูกฟ้องคดีได้ไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับผู้ฟ้องคดีฐานทำให้เสียทรัพย์ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้มีการสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีระงับการดำเนินคดีอาญากับผู้ฟ้องคดีและขอให้ผู้ถูกฟ้องคดียุติการรื้อรั้วที่ดินของผู้ฟ้องคดี

^{๔๔} คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๒๘๕/๒๕๔๔

ศาลปกครองกลางเห็นว่าข้อพิพาทในเรื่องดังกล่าวเป็นการโต้แย้งในเรื่องสิทธิครอบครองระหว่างบุคคล มิใช่ข้อพิพาทอันเกิดจากการกระทำหรือคำสั่งทางปกครอง และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินคดีกับผู้ฟ้องคดีในความผิดฐานทำให้เสียหาย เป็นการทำผิดอาญาทางอาญา มิได้เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี ศาลจึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณา

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้เหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดจากการที่ประชาชนยังไม่เข้าใจบทบาทและอำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง ซึ่งในส่วนนี้คงเป็นหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครองที่จะต้องพยายามเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชนต่อไป โดยเฉพาะในช่วงแรกของการจัดตั้งศาลปกครอง

(ข) ข้อเสนอแนะ

แนวทางในการแก้ไขจะต้องดำเนินการโดยอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน โดยจะต้องพยายามเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับศาลปกครองซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชน

(๖.๒) กรณีเหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดจากความบกพร่องของตัวผู้ถูกฟ้องคดี^{๕๔}

ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินได้ยื่นคำร้องขอออกโฉนดที่ออกต่อสำนักงานที่ดินเมื่อประมาณปี ๒๕๓๒ เมื่อช่างรังวัดได้ออกไปทำการรังวัด ผลปรากฏว่าคำนวณเนื้อที่ออกได้ ๒ งาน ๗๗ ตารางวา แต่หน่วยงานก็มีได้มีการดำเนินการใด ๆ เพื่อออกโฉนดที่ดินดังกล่าว จนกระทั่งในปี ๒๕๔๐ คณะกรรมการตรวจสอบสภาพที่ดินที่ขอออกโฉนดที่ออกตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีได้ไปตรวจสอบสภาพที่ดินที่ขอออกโฉนดที่ออก และให้ผู้ฟ้องคดีไปขอทำการรังวัดใหม่ในต้นปี ๒๕๔๑ โดยในการรังวัดครั้งนี้คำนวณเนื้อที่ออกได้ ๑ งาน ๗๙ ตารางวา ต่อมาผู้ฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งว่าคณะกรรมการฯ มีมติเห็นควรไม่อนุมัติให้ออกโฉนดที่ออก เนื่องจากเห็นว่าผู้ฟ้องคดีทำเชือกกันน้ำ และยกพื้นคอนกรีตปลูกบ้านพักอาศัยครอบมบนที่ดินแปลงที่ขอรังวัด ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสืออุทธรณ์

^{๕๔} คำสั่งศาลปกครองสูงสุด คำสั่งที่ ๕๗/๒๕๔๕

ต่อจังหวัดเมื่อปี ๒๕๔๒ และในปลายปีเดียวกันผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งจากจังหวัดว่าไม่สามารถออกโฉนดที่ดินให้ได้ ผู้ฟ้องคดีจึงมาฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้มีคำสั่งให้ออกโฉนดที่ดินให้กับผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองกลางเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีได้ทราบผลการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ไม่ออกโฉนดที่ดินให้กับผู้ฟ้องคดีเมื่อปี ๒๕๔๒ หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีชอบที่จะดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอยู่ในขณะนั้นภายในกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ทราบผลการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ผู้ฟ้องคดีเพิ่งมายื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เมื่อปี ๒๕๔๔ คดีจึงขาดอายุความไปก่อนที่ศาลปกครองจะเปิดทำการ ประกอบกับเมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงแล้ว คดีที่ยื่นฟ้องไม่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่ศาลอาจรับไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๕๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณา ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า แม้อคดีนี้จะขาดอายุความก่อนที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จะมีผลบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่โดยที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า สาเหตุสำคัญของความล่าช้าเกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐที่ไม่ดำเนินการตามควรแก่กรณี ตั้งแต่ครั้งที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำขอรังวัดขอออกโฉนดในปี ๒๕๓๒ จนถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๑ เป็นเวลากว่า ๙ ปี จึงมีการตรวจสอบสภาพที่ดินและปฏิเสธการออกโฉนดที่ออกตามคำขอ ทำให้เห็นได้ชัดว่าผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ทั้ง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงโดยชัดแจ้งและไม่ชักช้าเกินสมควรว่าที่ดินที่ขอออกโฉนดเป็นที่ยกหรือไม่ยกมานานเท่าใด เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลหรือไม่ อย่างไร ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวจังหวัดสมุทรปราการสามารถขอความร่วมมือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังปรากฏว่าได้มีการออกโฉนดที่ยกข้างเคียงทั้ง ๒ ด้านโดยคณะกรรมการชุดเดียวกันไปแล้ว ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่ถึงแม้ว่าคำฟ้องนี้จะยื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ แล้วก็ตาม ผู้ฟ้องคดีก็ได้พยายามหาทางดำเนินการขอความเป็นธรรมจากองค์กรและบุคคลต่างๆ เพื่อขอให้แก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตลอดมา ถือว่ามีเหตุจำเป็นเพื่อความเป็นธรรมแห่งคดีที่ศาลปกครองจะรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาต่อไป ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติศาลปกครองสูงสุดจึงมีคำสั่งให้รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณา

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอนแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้เหตุแห่งการฟ้องอาจแยกพิจารณาได้ ๒ ประการ คือ

- การที่ผู้ถูกฟ้องคดีคือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่ในการออกโฉนดที่ดินโดยล่าช้าเกินสมควร โดยใช้เวลาลงถึง ๙ ปีเศษ จึงมีคำสั่งไม่ออกโฉนดให้ผู้ฟ้องคดี แม้มิใช่เหตุที่แท้จริงของการฟ้องคดีนี้ก็จริง แต่การที่เจ้าพนักงานที่ดินละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ก็เป็นเหตุที่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายนำมาฟ้องต่อศาลปกครอง ในข้อหาละเลยต่อหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และข้อหาละเมิดทางปกครองในกรณีนี้ประชาชนได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรนั้นได้ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

- การที่ได้มีการพิจารณาแล้ว มีคำสั่งไม่ออกโฉนดที่ดินให้ผู้ฟ้องคดี ทั้ง ๆ ที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้มีการออกโฉนดที่ออกข้างเคียงทั้ง ๒ ด้านโดยคณะกรรมการชุดเดียวกันไปแล้ว เป็นการชี้ชัดให้เห็นถึงการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้มีประเด็นที่เป็นข้อสังเกตประการหนึ่งก็คือ การที่ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัย “กรณีมีเหตุจำเป็น” ที่ศาลปกครองสูงสุดรับคำฟ้องจากผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดี (ขาดอายุความแล้ว) ไว้พิจารณาตามมาตรา ๕๒ วรรคสอง^{๕๐} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ โดยเห็นว่า (ก) สาเหตุสำคัญของความล่าช้า เกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหาย (ข) ปรากฏว่าได้มีการออกโฉนดที่ออกข้างเคียงทั้ง ๒ ด้านโดยคณะกรรมการชุดเดียวกันไปแล้ว และ (ค) ผู้ฟ้องคดีก็ได้พยายามหาทางดำเนินการขอความเป็นธรรมจากองค์กร และบุคคลต่างๆ เพื่อขอให้แก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตลอดมา ศาลปกครองสูงสุดจึงถือว่ากรณีนี้ มีเหตุจำเป็นเพื่อความเป็นธรรมแห่งคดีที่ศาลปกครองจะรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาต่อไป ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

^{๕๐} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๕๒ วรรคสอง การฟ้องคดีปกครองที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีแล้ว ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นโดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลปกครองจะรับไว้พิจารณาก็ได้

(ข) ข้อเสนอแนะ

คดีที่ฟ้องว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร เช่นเดียวกับข้อเท็จจริงในคดีนี้มีเป็นจำนวนมาก จึงควรที่ได้มีการพิจารณาปรับปรุงระบบการทำงาน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ กฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับภารกิจ ปริมาณงาน และบทกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับระยะเวลาดำเนินการไว้ ไม่เช่นนั้นจะเป็นเหตุให้มีการนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง และอาจนำไปสู่การฟ้องในข้อหาละเมิดทางปกครองอันเนื่องจากการละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร และเกิดความเสียหายแก่ทางราชการได้

(๗) คดีปกครองเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษทางอาญา เช่น การจับกุม การสอบสวน การมีความเห็น สั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้อง และการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลยุติธรรม อันจะปรากฏขั้นตอนในการดำเนินงานอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลปกครองสูงสุดได้วางบรรทัดฐานในการวินิจฉัยว่าศาลมีอำนาจรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาในศาลปกครองได้หรือไม่ว่า การดำเนินการของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามกฎหมายเฉพาะของฝ่ายปกครองที่มีการบัญญัติโทษทางอาญาไว้ อาจจะมีการกระทำทางปกครองปะปนอยู่ด้วย ถ้าขั้นตอนใดเป็นการกระทำตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายเฉพาะกำหนดให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะโดยตรง การกระทำดังกล่าวเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งมิใช่การใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง คดีจึงอยู่ในอำนาจควบคุมตรวจสอบของศาลยุติธรรม แต่ถ้าการกระทำใดเป็นการกระทำนอกเหนือที่มีได้กระทำตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ และเข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง จึงจะเป็นกรณีที่ศาลปกครองมีอำนาจควบคุม ตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าวได้

คดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองและศาลมีอำนาจรับไว้พิจารณาพิพากษาได้ โดยส่วนใหญ่จะเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดทางปกครอง

(๗.๑) พนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการสอบปากคำพยานผู้เห็นเหตุการณ์ เป็น การละเลยต่อหน้าที่^{๕๑}

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า บุตรชายของผู้ฟ้องคดีถูกยิงเสียชีวิต ผู้ฟ้องคดีได้ร้องทุกข์ ต่อผู้ถูกฟ้องคดี (พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองจันทบุรี) ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ยอมสอบปากคำพยานผู้เห็นเหตุการณ์จนเวลาล่วงเลยไป ๗ ปี อันเป็นการช่วยเหลือ ปกป้องผู้กระทำความผิด จึงฟ้องขอให้ศาลปกครองสั่งเปลี่ยนพนักงานสอบสวน และดำเนินคดี สอบปาก คำพยานเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองกลางเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีว่า ละเลยไม่สอบปากคำ พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการตายของบุตรชายผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นเรื่องการดำเนินกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ศาลไม่รับคำฟ้อง^{๕๒}

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า กรณีตามฟ้องเป็นเรื่องที่ผู้ถูกฟ้องคดีละเลย ต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร และมีใช้เรื่อง การดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็น การกระทำนอกเหนือหรือมิได้กระทำตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีได้กระทำตามคำสั่งกรมตำรวจที่ ๙๖๐/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ เรื่อง มาตรการ ควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวน คดีอุกฉกรรจ์ที่ไม่ปรากฏผู้กระทำความผิดให้เสร็จสิ้นภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับคำร้องทุกข์ หรือ คำกล่าวโทษ และคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่เรียกหรือจับกุมตัวยังไม่ได้ ให้ทำการสืบสวนสอบสวน ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด ๓ เดือน นับแต่วันที่รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาท เกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้เกิดจากการที่พนักงานสอบสวนละเลยต่อหน้าที่ไม่สอบปากคำ ผู้รู้เห็น เหตุการณ์ ซึ่งถือเป็นประจักษ์พยาน อันเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักให้ศาลอาญารับฟังลงโทษจำเลยได้

^{๕๑} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๗/๒๕๔๕

^{๕๒} คำสั่งศาลปกครองกลางคดีหมายเลขแดงที่ ๑๙๐๔/๒๕๔๔

ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนและเสียหายจากการละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ บัญญัติให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนแสวงหา และรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา และเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิด ดังนั้น การที่พนักงานสอบสวนมีความเข้าใจและบังคับใช้กฎหมายไม่ถูกต้องตรงตามบทบัญญัติของกฎหมาย จึงถือเป็นความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ที่เกิดจากพนักงานสอบสวนจนเป็นเหตุให้เกิดการฟ้องร้องต่อศาลปกครอง

คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้ได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานว่า การที่พนักงานสอบสวนไม่สอบปากคำพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ มิใช่เรื่องการดำเนินการตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา และนอกจากคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้แล้ว ยังมีคำสั่งของศาลปกครองที่ได้วางบรรทัดฐานในการแบ่งแยกว่า การกระทำโดยอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม หรือการกระทำโดยอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง ที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เช่น การที่พนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการตามที่แจ้งความร้องทุกข์ ถือเป็น การละเลยต่อหน้าที่^{๕๓} เป็นต้น

(ข) ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการเผยแพร่คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดในเรื่องนี้ให้หน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ และถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ว่าคดีลักษณะนี้เป็นคดีปกครอง ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

- คดีนี้มีเหตุแห่งการฟ้องคดีมาจากการที่พนักงานสอบสวนละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ เป็นเวลาถึง ๗ ปี ทั้ง ๆ ที่มีกฎ ระเบียบกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานไว้อย่างรัดกุมอยู่แล้ว หากแต่ในทางปฏิบัติกลับมิได้มีการดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ เช่นว่านั้น จึงควรที่ผู้บังคับบัญชาจะได้ติดตาม และกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และการที่ศาลปกครองมีอำนาจในการพิจารณาคดีปกครอง กรณีนี้ก็จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งให้ผู้เดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำดังกล่าวได้รับการแก้ไขเยียวยาและบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายได้

^{๕๓} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๐๘/๒๕๔๔

(๗.๒) การค้ำของกลางโดยผิดระเบียบเป็นคดีละเมิดที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง^{๕๔}

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของรถยนต์ที่ถูกยึดไว้ในคดีอาญาคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดมีนบุรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๕ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) ได้กระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และที่ ๓ ได้ค้ำรถยนต์ของกลางในคดีดังกล่าวให้นาย บ. โดยไม่รับฟังพยานหลักฐานของผู้ฟ้องคดี อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดี เป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่สุจริต และมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ผู้ฟ้องคดีขอให้เพิกถอนคำสั่งค้ำรถยนต์ให้แก่นาย บ. และให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งห้าชดใช้ค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ย

ศาลปกครองกลางเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามฟ้องเป็นการกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้กระทำละเมิด ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณาได้^{๕๕} ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๒ รวมทั้งมาตรา ๑๘๖ ประกอบกับประมวลระเบียบการตำรวจ ภาค ๑ ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ข้อ ๓๑ กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้จับหรือเจ้าพนักงานผู้รับตัวผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหา และยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานไว้ได้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น และระเบียบกรมตำรวจ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับรถของกลาง พ.ศ. ๒๕๓๒ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๓๒ ข้อ ๕ วรรคสอง ข้อ ๘ และข้อ ๙ ที่กำหนดให้ในกรณีที่มีการโต้แย้งกรรมสิทธิ์รถของกลาง และเมื่อคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ให้พนักงานสอบสวนรอฟังผลการพิจารณาของศาลก่อน แล้วจึงจะดำเนินการตามข้อบังคับต่อไป โดยหากปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าผู้ใดเป็นเจ้าของรถหรือเป็นผู้มีสิทธิจะรับรถกลับคืนได้ กรณีตามฟ้องเป็นการโต้แย้งว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๕ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบฯ เกี่ยวกับการค้ำรถของกลาง เนื่องจากเมื่อเจ้าพนักงานยึดรถของกลางได้แล้ว การค้ำรถของกลางจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบฯ ถ้าเป็นกรณีการโต้แย้งกรรมสิทธิ์รถของกลางก็ต้องพิสูจน์สิทธิให้ชัดเจนเสียก่อน โดยศาลจะต้องมีคำวินิจฉัยในเรื่องรถของกลางนี้ก่อนที่เจ้าพนักงานจะคืนรถของกลางให้กับผู้มีสิทธิ ซึ่งในคำฟ้องนี้รถของกลางดังกล่าว ยังมีปัญหาการโต้แย้งกรรมสิทธิ์ระหว่างผู้ฟ้องคดีกับนาย บ. โดยเฉพาะรถของกลางอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดมีนบุรี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๕ กลับพิจารณาสั่งให้คืนรถของกลาง จึงเป็นการกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี เข้าลักษณะเป็นคดีปกครอง ตามมาตรา ๙

^{๕๔} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๔๐/๒๕๔๕

^{๕๕} คำสั่งศาลปกครองกลางคดีหมายเลขแดงที่ ๖๔๙/๒๕๔๔

วรรคหนึ่ง (ก) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงมีคำสั่งให้รับคำฟ้องไว้พิจารณา^{๕๖}

บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและข้อเสนอแนะ

(ก) บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

เหตุแห่งการฟ้องคดีนี้สืบเนื่องมาจากผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ สังกัดชั้นยศของกลางในคดีอาญา โดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับรถของกลาง พ.ศ. ๒๕๓๒ อันเป็นความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยเป็นแนวบรรทัดฐานว่า การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นยศของกลางในคดีอาญาโดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น ถือเป็น การกระทำละเมิดที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย และอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ที่จะพิจารณาพิพากษา

(ข) ข้อเสนอแนะ

- ควรเผยแพร่คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดในเรื่องนี้ให้หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ และเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็นคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง
- คดีนี้เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีจริง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) ก็อาจจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นความเสียหายที่เกิดแก่ทางราชการ ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาจึงควรกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามกฎระเบียบโดยเคร่งครัดมากขึ้น

^{๕๖} คดีนี้ ตุลาการศาลปกครองสูงสุดฝ่ายข้างน้อยมีความเห็นแย้งว่า คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (ก) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ จะต้องเป็นผลสืบเนื่องมาจาก การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดตาม (๑) หรือ (๒) ของมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีในการยึดรถของกลาง เป็นการกระทำที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการในศาลยุติธรรม การกระทำตามฟ้องจึงมิใช่การกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีอันเป็นคดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (ก) อันจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณา

๒) การจัดทำงานวิจัยและงานวิชาการ

สำนักงานศาลปกครองได้จัดทำงานวิจัย บทความและงานวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมงานการพิจารณาคดีปกครองของพนักงานคดีปกครองและตุลาการศาลปกครองรวมทั้งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายปกครองและศาลปกครอง รวม ๑๑ เรื่อง ดังนี้

(๑) งานวิจัย

งานวิจัย เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ รวบรวม และประมวลเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) บทความและงานวิชาการ

- (๒.๑) ศาลปกครองกับการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ
- (๒.๒) ศาลปกครองและการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายโทรคมนาคม
- (๒.๓) ปัญหาการพิจารณาอุทธรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๒.๔) ศาลปกครองกับการคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน
- (๒.๕) ศาลปกครองกับการดำเนินงานของตำรวจ
- (๒.๖) ศาลปกครองกับกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง
- (๒.๗) บทความเปรียบเทียบขั้นตอนการร้องเรียนและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภากับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลปกครอง
- (๒.๘) สรุปการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ในกฎหมายต่าง ๆ ตามพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕
- (๒.๙) สรุปคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๕ (บางส่วน))
- (๒.๑๐) การบริหารงานศาลปกครองและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางปกครองของไทย

๓) การพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายมหาชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนากฎหมายมหาชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) การพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายมหาชน

สำนักงานศาลปกครองได้จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง ศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครองให้กับบุคลากรด้านกฎหมายมหาชนที่เป็นบุคคลภายนอก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ฝ่ายปกครองได้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนตามกฎหมาย รวมทั้งเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความบกพร่อง ผิดพลาดจากการใช้อำนาจของฝ่ายปกครอง โดยมีการจัดการฝึกอบรม ๙ ครั้ง มีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น ๖๘๔ คน ดังนี้

โครงการ/กิจกรรม	จำนวนรุ่น	จำนวนผู้เข้ารับการอบรม (คน)
ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายปกครอง	๓	๑๙๙
ความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง	๖	๔๘๕
รวม	๙	๖๘๔

(๒) การเสนอวิชาทางด้านกฎหมายปกครองเพิ่มเติมในหลักสูตรการศึกษา

สำนักงานศาลปกครองได้จัดทำข้อเสนอให้มีการศึกษาวิชาทางด้านกฎหมายปกครองเพิ่มเติมในหลักสูตรการศึกษาทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายปกครอง โดยสำนักงานศาลปกครองได้เสนอรายวิชาที่สมควรกำหนดเพิ่มเติมในหลักสูตร ดังนี้

(๒.๑) วิชาศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

(Administrative Court and Administrative Court Procedure)

ศึกษาถึงแนวคิด โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง และหลักการสำคัญของวิธีพิจารณาคดีปกครอง ตั้งแต่ชั้นเริ่มคดี ชั้นแสวงหาข้อเท็จจริง การนั่งพิจารณาคดีชั้นพิพากษาคดี จนถึงการบังคับคดีตามคำพิพากษา

(๒.๒) วิชากฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

(Law on Administrative Procedure)

ศึกษาถึงความเป็นมาและแนวความคิดในการมีกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองของไทยและต่างประเทศ แนวคิดพื้นฐานของ “กระบวนการพิจารณา” ทางปกครอง ความสำคัญของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองของไทย หลักการสำคัญต่าง ๆ ของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

(๒.๓) วิชากฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

(Law on Liability for Wrongful Acts of Officials)

ศึกษาถึงหลักความรับผิดของฝ่ายปกครอง หลักความรับผิดทางปกครอง
ในแนวคำพิพากษาของศาลไทย ความแตกต่างระหว่างความรับผิดทางปกครองกับความรับผิดทางแพ่ง

(๒.๔) วิชาสัญญาของฝ่ายปกครอง (Administrative Contract)

ศึกษาถึงประเภทต่าง ๆ ของสัญญาของฝ่ายปกครอง ทั้งที่เป็นสัญญา
ตามกฎหมายแพ่งและสัญญาทางปกครอง หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการพัสดุ หลักกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง เช่น การก่อให้เกิดสัญญาข้อกำหนด
ที่เป็นลักษณะพิเศษของสัญญา การบังคับการตามสัญญา การยกเลิกสัญญา

(๒.๕) วิชากฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการและสิทธิส่วนบุคคล

(Law on Public Information Access and Rights of Privacy)

ศึกษาถึงแนวคิดของการให้สิทธิแก่ประชาชนที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของ
ทางราชการ วิธีการที่ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ลักษณะของข้อมูลข่าวสารประเภทต่าง ๆ วิธีการ
ทางบริหารในการแก้ไขปัญหากรณีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้รับการกระทบกระเทือน การคุ้มครอง
ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล

(๒.๖) วิชากฎหมายการบริหารงานบุคคลภาครัฐ

(Law on Public Personnel Management)

ศึกษาถึงหลักการบริหารงานบุคคลภาครัฐ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ
พลเรือน กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา
กฎหมายว่าด้วยพนักงานอัยการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู และกฎหมายว่าด้วยพนักงาน
ในหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระ

(๒.๗) วิชากฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินของแผ่นดิน (Law on Public Domain)

ศึกษาถึงความเป็นมาของทรัพย์สินของแผ่นดินประเภทต่าง ๆ ของทรัพย์สิน
ของแผ่นดิน เกณฑ์ทางด้านสถานะทางกฎหมาย การควบคุมดูแล การถอนสภาพ รวมทั้งที่ราชพัสดุ
ทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ และศาสนสมบัติ

(๒.๘) วิชากฎหมายเกี่ยวกับบริการสาธารณะ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน

(Law on Public Service, Public Enterprise and Public Organization)

ศึกษาถึงทฤษฎีและความคิดพื้นฐานทางกฎหมายปกครอง เกี่ยวกับการ
แทรกแซงของรัฐ ทฤษฎีบริการสาธารณะ ประเภทต่าง ๆ ของบริการสาธารณะ องค์การและวิธีการ
ในการบริการ สาธารณะ ปัญหาและอุปสรรคในการบริการสาธารณะ รูปแบบและสถานะทางกฎหมาย
ของรัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้จัดการประชุมปรึกษาหารือเรื่อง “ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อรองรับการเปิดทำการของศาลปกครอง” เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ โดยเชิญมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และผู้แทนสำนักงานศาลปกครองเข้าร่วมประชุม โดยมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนยินดีที่จะปรับปรุงหลักสูตรตามความสามารถ และความพร้อมของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตร ปริญญาโท หรือปริญญาเอกตามความต้องการของศาลปกครอง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา

สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการประสานงานกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งในปัจจุบันได้มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งทำการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อรองรับกระบวนการยุติธรรมทางปกครองตามข้อเสนอของสำนักงานศาลปกครองดังกล่าวไปแล้ว ได้แก่ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยรังสิต และมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

นอกจากนี้ ยังได้ร่วมมือกับคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดโครงการอบรมหลักสูตรพนักงานคดีปกครองสำหรับบุคคลทั่วไป เพื่อเผยแพร่หลักกฎหมายปกครองอีกทางหนึ่งด้วย

(๓) การพัฒนาด้านการผลิตหนังสือเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง

จากการจัดตั้งศาลปกครอง ทำให้มีผู้ให้ความสนใจทางด้านกฎหมายปกครอง ศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครองมากขึ้น สำนักงานศาลปกครองจึงได้จัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง เพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้กับผู้สนใจ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง ดังนี้

(๓.๑) พระราชบัญญัติต่างๆ

- รวมกฎหมายพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ พร้อมทั้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

- กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด รวมทั้งกฎหมายที่ว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

- กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ รวมทั้งสรุปคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
- กฎหมายว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (ภาษาอังกฤษ)
- กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด รวมทั้งกฎหมายที่ว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
- กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
- กฎหมายว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (พิมพ์ครั้งที่ ๒)
- กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ และกฎกระทรวง ระเบียบ รวมทั้งประกาศที่เกี่ยวข้อง

● กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ
(๓.๒) คำอธิบายกฎหมาย

- สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
- คำอธิบายวิธีพิจารณาคดีปกครอง พร้อมทั้งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)
- คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
- ศาลปกครองกับกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง
- กฎหมายปกครอง : แนวความคิดและหลักกฎหมาย
- หลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาทางปกครองของประเทศเยอรมัน
- คำบรรยายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง โดย ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์
- คำบรรยายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดย ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ

(๓.๓) วารสารวิชาการศาลปกครอง

- วารสารวิชาการศาลปกครอง ปี ๒๕๔๔ เล่ม ๓ (ก.ย. - ธ.ค. ๒๕๔๔)
- วารสารวิชาการศาลปกครอง ปี ๒๕๔๕ เล่ม ๑ (ม.ค. - เม.ย. ๒๕๔๕)

๔) การร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ

สำนักงานศาลปกครองได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนทางวิชาการจากนานาประเทศมาโดยตลอด เพื่อเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการแก่ตุลาการศาลปกครองและเจ้าหน้าที่ศาลปกครอง และสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างประเทศที่มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้น ดังนี้

(๑) รัฐบาลฝรั่งเศส สำนักงานศาลปกครองได้รับความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ได้แก่

การให้ทุนศึกษาระดับปริญญาเอกทางกฎหมายประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕

การให้ทุนศึกษาดูงานเกี่ยวกับศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ณ ประเทศฝรั่งเศส

การส่งผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายปกครองมาปฏิบัติงานที่ศาลปกครอง คือ Mr.Jean-Francois COUSIN อดีตรองอธิบดีและตุลาการหัวหน้าคณะในศาลปกครองชั้นต้นแห่งมาร์เซย์ โดยเริ่มปฏิบัติงานที่สำนักงานศาลปกครอง ตั้งแต่ เมษายน ๒๕๔๕ ถึง มิถุนายน ๒๕๔๖ รวมระยะเวลา ๑ ปี ๒ เดือน

การส่งวิทยากร Prof.Jean-Claude VENEZIA ศาสตราจารย์กิตติคุณ มหาวิทยาลัยปารีส ๒ มาบรรยายระหว่างวันที่ ๒๓-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

การส่งเสริมการเรียนภาษาฝรั่งเศสของเจ้าหน้าที่ศาลปกครอง ด้วยการให้ทุนเรียนภาษาฝรั่งเศสที่สมาคมฝรั่งเศส และการเรียนภาษาฝรั่งเศสระดับสูงด้านกฎหมายโดยอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่สำนักงานศาลปกครอง

(๒) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน สำนักงานศาลปกครองได้รับรองผู้เชี่ยวชาญชาวเยอรมันที่มาบรรยายพิเศษให้แก่ศาลปกครอง รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้เกียรติมาเยือนศาลปกครอง อาทิ Dr.Dietmar Kansy สมาชิกรัฐสภาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ซึ่งเข้าเยี่ยมชมกระบวนการศาลปกครองสูงสุดพร้อมรับฟังการบรรยายสรุปเกี่ยวกับศาลปกครอง

(๓) สาธารณรัฐอิตาลี ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านกฎหมายปกครองกับสภาแห่งรัฐอิตาลีโดยประธานศาลปกครองสูงสุดและคณะได้เดินทางไปศึกษาดูงานด้านงานศาลปกครองและการศึกษากฎหมาย ณ สาธารณรัฐอิตาลี และได้เตรียมการต้อนรับประธานสภาแห่งรัฐอิตาลี และคณะที่จะเดินทางมาเยือนประเทศไทยในฐานะแขกของศาลปกครอง

(๔) สาธารณรัฐตุรกี ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองได้ให้การต้อนรับประธานสภาแห่งรัฐตุรกีซึ่งเดินทางมาเยือนศาลปกครองอย่างเป็นทางการ ตามคำเชิญของประธานศาลปกครองสูงสุด โดยระหว่างการเดินทางได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านกฎหมายปกครองของประเทศทั้งสอง และมีการบรรยายพิเศษเกี่ยวกับสภาแห่งรัฐตุรกีและการพัฒนานักกฎหมายมหาชนของสาธารณรัฐตุรกีให้แก่ ตุลาการศาลปกครองและเจ้าหน้าที่ศาลปกครอง

(๕) **รัฐบาลออสเตรเลีย** ได้ให้ความสนับสนุนในการจัดสัมมนาและฝึกอบรมให้แก่ตุลาการศาลปกครองและเจ้าหน้าที่ศาลปกครอง การจัดทำสิ่งพิมพ์และหนังสือเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองให้แก่ประชาชนทั่วไป การส่งผู้เชี่ยวชาญระยะสั้นมาให้คำปรึกษาแนะนำแก่ศาลปกครองเกี่ยวกับระบบ Case Tracking System และการให้ทุนไปศึกษาดูงาน ณ ประเทศออสเตรเลีย

(๖) **สาธารณรัฐฟินแลนด์** ให้การต้อนรับประธานศาลปกครองสูงสุดฟินแลนด์ ซึ่งเดินทางมาร่วมพิธีเปิดศาลปกครองระยองและการบรรยายพิเศษเกี่ยวกับศาลปกครองสูงสุดฟินแลนด์

(๗) **สาธารณรัฐประชาชนจีน** ให้การต้อนรับคณะผู้แทนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่เดินทางมาเยี่ยมชมศาลปกครองในฐานะแขกของศาลปกครองกลาง

(๘) **ความร่วมมือกับมูลนิธิในต่างประเทศ** อาทิ มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ (KAF) ได้ให้ความสนับสนุนในการจัดสัมมนาและฝึกอบรมให้แก่ตุลาการศาลปกครองและเจ้าหน้าที่ศาลปกครอง และสนับสนุนการจัดซื้อหนังสือภาษาต่างประเทศ การจัดทำคู่มือวิจัย และการส่งวิทยากรชาวเยอรมัน มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองของประเทศเยอรมัน

องค์กรและหน่วยงานต่างประเทศ เช่น AusAID, US-AEP, PADCO, Inc., สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศส ADB เป็นการประสานงานเพื่อจัดสัมมนา การขอรับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ และเชิญผู้แทนเข้าร่วมงานต่าง ๆ ของศาลปกครอง

๒.๒.๓ การเสริมสร้างการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี

๑) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน

ในรอบปีงบประมาณ ๒๕๔๕ ที่ผ่านมา สำนักงานศาลปกครองได้มุ่งเน้นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลปกครองให้แก่ประชาชนในเชิงลึกมากขึ้น โดยอาศัยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากสื่อมวลชนผสมผสานกับสื่อบุคคล ดังนี้

(๑) งานเผยแพร่ข่าวสาร

สำนักงานศาลปกครองได้เผยแพร่ผลการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองเป็นระยะในรูปแบบของข่าวแจก (Press Release) ทางสื่อมวลชน นอกจากนี้สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินนโยบายเชิงรุกโดยการขอความร่วมมือกับสถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุ เพื่อให้ผู้บริหารเผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองในรายการในโอกาสพิเศษ เช่น การเปิดทำการศาลปกครองในส่วนภูมิภาค สำนักงานศาลปกครองได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงได้จัดให้มีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร

เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสาร ประเภท คำสั่ง คำพิพากษาของศาลปกครองทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตลอดจนพระราชบัญญัติระเบียบ ประกาศของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองที่ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา และข้อมูลข่าวสารอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะและได้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในการรับบริการข้อมูลข่าวสาร จึงได้ดำเนินการจัดหาช่องทางที่สะดวก และประหยัดสำหรับประชาชน โดยประชาชนสามารถรับบริการข้อมูลข่าวสารของศาลปกครองผ่านเว็บไซต์ของศาลปกครอง (www.admincourt.go.th) หรือสายด่วนศาลปกครอง หมายเลข ๑๓๕๕

ในขณะเดียวกัน สำนักงานศาลปกครองก็ได้ให้ความสำคัญกับการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารไปสู่ประชาชนโดยดำเนินการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

(๑.๑) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ จดหมายข่าวสำนักงานศาลปกครอง แผ่นพับเรื่อง “รู้จักกับศาลปกครอง” และ “เกร็ดความรู้เกี่ยวกับศาลปกครอง” โปสเตอร์เรื่อง “การฟ้องคดีปกครอง” หนังสือคู่มือประชาชน เรื่อง “ข้อควรรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชน” เป็นต้น

(๑.๒) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุทัศน์แนะนำศาลปกครอง และสารคดีวิทยุและโทรทัศน์ศาลปกครอง

(๒) งานสื่อมวลชนสัมพันธ์

สำนักงานศาลปกครองตระหนักถึงความสำคัญของสื่อมวลชนในฐานะเป็นช่องทางการเผยแพร่ข่าวสารที่มีประสิทธิภาพไปสู่ประชาชนทั่วประเทศ สื่อมวลชนจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญของการประชาสัมพันธ์ศาลปกครอง สำนักงานศาลปกครองได้จัดให้มีการสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาลปกครองให้แก่สื่อมวลชนในโอกาสเปิดทำการศาลปกครองในส่วนภูมิภาค ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วที่จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๕ และที่จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีการแถลงข่าว (Press Conference) ให้แก่สื่อมวลชนในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ด้วย

(๓) งานกิจกรรมพิเศษ

(๓.๑) การจัดโครงการ “เสริมสร้างพลังสังคม เพื่อคุ้มครองสิทธิประชาชน” โครงการนี้ริเริ่มขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับศาลปกครอง ตลอดจนสิทธิที่พึงได้รับความคุ้มครองจากศาลปกครอง และกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักปกป้องและรักษาสิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล โครงการเสริมสร้างพลังสังคมฯ เป็นโครงการต่อเนื่องและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งภาคประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ สื่อมวลชน และองค์กรอิสระต่างๆ

สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนนั้น มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้เกิดตัวแทนภาคประชาชนที่สามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

และให้คำปรึกษาแนะนำกับชุมชนต่าง ๆ โดยคัดเลือกตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ผู้นำสตรี และผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ารับการอบรม เพื่อให้ความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับศาลปกครอง ลักษณะคดีปกครอง วิธีดำเนินคดีในศาลปกครอง พร้อมทั้งแจกเอกสารเผยแพร่ แผ่นพับ และโปสเตอร์ ตัวแทนเหล่านี้จะเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้และให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ประชาชนในชุมชนของตนเอง

สำนักงานศาลปกครองได้จัดโครงการเสริมสร้างพลังสังคม เพื่อคุ้มครองสิทธิประชาชนในลักษณะโครงการนำร่องรวมทั้งสิ้น ๘ ครั้ง กระจายไปใน ๔ ภาคครอบคลุม ๒๔ จังหวัด มีประชาชนเข้าร่วม ๑,๒๕๖ คน ดังนี้

ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ลำพูน ลำปาง เชียงใหม่ และพะเยา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม ยโสธร มุกดาหาร อำนาจเจริญ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น และร้อยเอ็ด

ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ พัทลุง และตรัง

ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง ตราด และจันทบุรี

(๓.๒) การจัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครองได้จัดให้มีกิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับศาลปกครองในโอกาสครบรอบ ๑ ปีของการเปิดทำการของศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียน นิสิตและนักศึกษา มีความสนใจและเรียนรู้เกี่ยวกับศาลปกครอง กิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหาแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา

(๓.๓) การจัดประกวดเรียงความเกี่ยวกับศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครองได้จัดให้มีการประกวดเรียงความเรื่อง “ศาลปกครอง ความคาดหวังของสังคมไทย” ในโอกาสครบรอบ ๑ ปีของการเปิดทำการของศาลปกครอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้ตื่นตัวและตระหนักถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดตั้งศาลปกครอง ตลอดจนการรับทราบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อศาลปกครอง การประกวดเรียงความได้แบ่งการแข่งขันออกเป็น ๓ ประเภท กล่าวคือ ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และระดับประชาชน

(๔) งานสำรวจประชามติ

สำนักงานศาลปกครองได้ร่วมกับนักวิชาการจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อศาลปกครอง ในโอกาสการจัดโครงการเสริมสร้าง

พลังสังคม เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ และพบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลปกครองในระดับที่ดีขึ้น

๒) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันในเชิงรุกโดยมีผลการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

(๑) การประชุมชี้แจงหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด

สำนักงานศาลปกครอง ได้จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับศาลปกครองและคดีปกครอง ให้กับหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองในภูมิภาค เมื่อมีการเปิดทำการศาลในภูมิภาค รวม ๔ ครั้ง รวมผู้เข้าร่วมประชุม ทั้งสิ้น ๑,๕๙๗ คน ดังนี้

(๑.๑) การประชุมชี้แจงหัวหน้าส่วนราชการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐในเขตอำนาจศาลปกครองเชียงใหม่ ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๔๒๐ คน

(๑.๒) การประชุมชี้แจงหัวหน้าส่วนราชการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐในเขตอำนาจศาลปกครองสงขลา ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๔๕๐ คน

(๑.๓) การประชุมชี้แจงหัวหน้าส่วนราชการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐในเขตอำนาจศาลปกครองขอนแก่น ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๓๘๙ คน

(๑.๔) การประชุมชี้แจงหัวหน้าส่วนราชการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐในเขตอำนาจศาลปกครองพิษณุโลก ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๓๓๘ คน

(๒) การประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในภูมิภาค สำนักงานศาลปกครองได้จัดประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทางด้านกฎหมายของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ในเขตจังหวัดต่าง ๆ โดยได้ดำเนินการรวม ๖ ครั้ง ผู้เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงทั้งสิ้น ๒,๐๐๘ คน ดังนี้

(๒.๑) การประชุมชี้แจงผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ครั้งที่ ๑ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๕๙๑ คน

(๒.๒) การประชุมชี้แจงผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ครั้งที่ ๒ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๖๘๐ คน

(๒.๓) การประชุมชี้แจงผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ครั้งที่ ๓ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
จำนวน ๑๗๐ คน

(๒.๔) การประชุมชี้แจงผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ครั้งที่ ๔ จังหวัดตรัง จำนวน
๑๙๗ คน

(๒.๕) การประชุมชี้แจงผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ครั้งที่ ๕ จังหวัดชลบุรี
จำนวน ๒๒๐ คน

(๒.๖) การประชุมชี้แจงผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ครั้งที่ ๖ จังหวัดจันทบุรี
จำนวน ๑๕๐ คน

(๓) การสนับสนุนการศึกษาดูงานของศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมอื่น ๆ อีก ได้แก่ การสนับสนุน การศึกษาดูงานศาลปกครอง โดยมีข้าราชการและนักศึกษาขอเข้าดูงานที่สำนักงานศาลปกครอง รวมทั้งสิ้น ๒๕ ครั้ง จำนวนผู้มาศึกษาดูงานทั้งสิ้น ๑,๗๐๖ คน เป็นนักศึกษา จำนวน ๑,๑๙๘ คน และข้าราชการ จำนวน ๕๐๘ คน คณะผู้มาศึกษาดูงาน มาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยการปกครอง สถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน กระทรวงการคลัง ส่วนราชการจังหวัดปทุมธานี และสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา สถาบันราชภัฏราชบุรี และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ เป็นต้น

๓) การสร้างความรู้ความเข้าใจโดยร่วมกับหน่วยงานอื่น

สำนักงานศาลปกครองได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนทั่วไปและเจ้าหน้าที่ของรัฐในกลุ่มต่างๆ ซึ่งเป็นการดำเนินกลยุทธ์เชิงรุกที่จะช่วยป้องกันมิให้เกิดคดีปกครองขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณของสำนักงานศาลปกครอง ดังนั้น นอกจากการเร่งรัดเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้กลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทั่วประเทศ โดยสำนักงานศาลปกครองเป็นผู้ริเริ่มจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เองแล้ว สำนักงานศาลปกครองยังประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ โดยสนับสนุนวิทยากรจากสำนักงานศาลปกครองออกไปให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งระดับปฏิบัติและระดับผู้บริหารในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมายมหาชน กฎหมายปกครอง กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เมื่อมีศาลปกครอง เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐถูกฟ้องคดีปกครอง ตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อถูกฟ้องคดีปกครอง รวมทั้งสนับสนุนวิทยากรออกไปให้ความรู้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับศาลปกครอง

และวิธีพิจารณาคดีปกครอง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและรับทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับการจัดตั้งศาลปกครอง รวมทั้งสิ้น ๗๓ ครั้ง สรุปได้ดังนี้

(๑) ข้าราชการของส่วนราชการต่างๆ ในส่วนกลาง เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมการแพทย์ กรมพลศึกษา กรมป่าไม้ กรมการจัดหางาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานประกันสังคม สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม สถาบันส่งเสริมงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงคมนาคม ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นต้น

(๒) ข้าราชการของส่วนราชการต่างๆ ในภูมิภาค เช่น ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต ๔ จังหวัดราชบุรี พัฒนาการจังหวัด ผู้แทนคณะกรรมการกองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดสระแก้ว จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดหนองบัวลำภู อำเภอ/กิ่งอำเภอจังหวัดนครพนม เป็นต้น

(๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนราชการท้องถิ่น เช่น อบต.ในจังหวัดนครพนม อบจ.อุบลราชธานี สำนักงานเขตหลักสี่ เป็นต้น

(๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การประปาส่วนภูมิภาค เป็นต้น

(๕) เจ้าหน้าที่และนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี สถาบันราชภัฏนครปฐม สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ สถาบันราชภัฏสกลนคร สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

๔) การเผยแพร่คำพิพากษาและคำสั่งศาลปกครอง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการเผยแพร่คำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองให้กับบุคคลทั่วไป เพื่อให้บุคคลทั่วไปหรือผู้ที่สนใจทราบถึงหลักกฎหมายต่าง ๆ ที่ศาลปกครองได้วางหลักไว้ในคำพิพากษาและคำสั่ง โดยมีการเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

(๑) การเผยแพร่โดยหนังสือรวบรวมคำพิพากษาและคำสั่ง

สำนักงานศาลปกครองได้จัดพิมพ์หนังสือรวมคำพิพากษาและคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ปีที่ ๑ เล่มที่ ๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม และหนังสือรวมย่อคำสั่งศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม เพื่อเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป

(๒) การเผยแพร่โดยหนังสืออื่น ๆ

นอกจากหนังสือรวมคำพิพากษาและคำสั่งและหนังสือรวมย่อคำสั่ง ที่สำนักงานศาลปกครองได้จัดทำแล้ว สำนักงานศาลปกครองยังได้เผยแพร่คำพิพากษาและคำสั่งผ่านทางหนังสืออื่น ๆ อีก โดยได้พิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่งที่มีการวางหลักกฎหมายที่สำคัญหรือ คำพิพากษาหรือคำสั่งที่อยู่ในความสนใจในหนังสืออื่น ๆ ที่สำนักงานศาลปกครองได้จัดทำขึ้น เช่น

(๒.๑) วารสารวิชาการศาลปกครอง

คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลปกครองที่มีการเผยแพร่ผ่านทางวารสารวิชาการศาลปกครองนั้นมีหลายรูปแบบด้วยกัน กล่าวคือ มีทั้งรูปแบบที่จัดพิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่งที่น่าสนใจพร้อมทั้งบทวิเคราะห์ หรือรูปแบบที่ย่อคำพิพากษาหรือคำสั่งที่มีการวางหลักกฎหมายหรือรูปแบบ การยกอุทธรณ์เป็นตัวอย่างตามแนวคำพิพากษาหรือคำสั่ง

(๒.๒) หนังสือ ๑ ปี ศาลปกครอง

คำพิพากษาที่มีการเผยแพร่ผ่านทางหนังสือ ๑ ปี ศาลปกครองนั้นเป็นคำพิพากษาของศาลปกครองกลางที่น่าสนใจในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง คดีพิพาทเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ คดีพิพาทเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ คดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่น คดีพิพาทเกี่ยวกับการภาษีอากร และคดีพิพาทเกี่ยวกับการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน

(๒.๓) รายงานการปฏิบัติงานของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองประจำปี

โดยได้นำเสนอคำพิพากษาและคำสั่งศาลปกครองที่น่าสนใจเกี่ยวกับคำสั่งของศาลปกครองที่วางแนวเกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง และเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง คำพิพากษาที่มีผลเป็นการเยียวยาทุกข์ให้แก่ประชาชนและวางแนวปฏิบัติราชการหรือวางหลักกฎหมายปกครองที่น่าสนใจ

๒.๒.๔ การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลปกครอง

๑) การพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

การขับเคลื่อนสำนักงานศาลปกครองสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่าเป็น “องค์กรสนับสนุน” ด้านคดีปกครองที่ทรงประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และเป็น “องค์กรนำ” ในการเสริมสร้างการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี” ให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น สำนักงานศาลปกครองได้อาศัยแนวทางการพัฒนาระบบบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management) และการปฏิรูประบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting) โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับและติดตามการดำเนินงานปรับเปลี่ยนระบบบริหารงบประมาณ การบัญชี การเงิน และการพัสดุ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผนพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสำนักงานศาลปกครอง และว่าจ้างคณะที่ปรึกษาสถาบันพระปกเกล้า มาเป็นที่ปรึกษาและดำเนินการพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานร่วมกับคณะทำงานของสำนักงานศาลปกครอง เพื่อให้ระบบการจัดการทางการเงินของสำนักงานศาลปกครองทั้ง ๗ ระบบ ประกอบด้วยระบบการวางแผนงบประมาณ ระบบการคำนวณต้นทุนกิจกรรม ระบบการบริหารการจัดซื้อจัดจ้าง ระบบการบริหารสินทรัพย์ ระบบการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ระบบการรายงานทางการเงินและรายงานผลการดำเนินงาน และระบบการตรวจสอบภายใน เป็นไปตามมาตรฐานระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ผลการดำเนินงานในรอบปี ๒๕๕๕ มีดังนี้

(๑) การศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของสำนักงานศาลปกครอง คณะที่ปรึกษาสถาบันพระปกเกล้าได้สำรวจความคาดหวังของผู้รับบริการสำนักงานศาลปกครอง (Customer Survey) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Survey) และบุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง (Employee Survey) ที่มีต่อการดำเนินงานของสำนักงานศาลปกครองในระยะ ๕ ปีข้างหน้า การวิเคราะห์ประเด็นสถานการณ์ที่มีผลต่อการดำเนินงานของสำนักงาน (SWOT Analysis)

(๒) การพัฒนาระบบการวางแผนกลยุทธ์ แผนงบประมาณและการวัดผลงาน สำนักงานศาลปกครองได้สอบทานแผนแม่บทศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ และจัดทำแผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี ตามกระบวนการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยอาศัยกรอบแนวคิด Balanced Scorecard ในการกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของสำนักงาน การสร้างดัชนีชี้วัดผลงาน (Key Performance Indicators) เพื่อป้องกันความสำเร็จของวัตถุประสงค์การดำเนินงานในระดับองค์กร ระดับสำนัก/สถาบัน/ศูนย์/กอง การจัดทำ

แผนปฏิบัติการ ๕ ปี โดยอาศัยแนวทางการวางแผนโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ (Logical Framework) ที่มีการระบุผู้รับผิดชอบ หรือ “เจ้าภาพ” ของผลงานแต่ละด้าน แต่ละระดับที่ชัดเจน การดำเนินงานดังกล่าวได้พลิกโฉมระบบการวางแผนของสำนักงานศาลปกครองเป็นระบบการวางแผนที่ตอบสนองระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน และเป็นกลไกอันทรงพลังภาพในการผลักดัน สำนักงานศาลปกครองสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

๒) การจัดวางระบบควบคุมภายใน

สำนักงานศาลปกครองได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบการควบคุมภายในที่จะเป็นกลไกพื้นฐานของกระบวนการ กำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในหน่วยงาน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. ๒๕๔๔ ทั้งนี้ ได้กำหนดให้กองคลังและสำนักอำนวยการศาลปกครองเป็นหน่วยงานนำร่องในการดำเนินการจัดวางระบบการควบคุมภายในโดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นมา และกำหนดระยะเวลาให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการจัดวางระบบการควบคุมภายในของสำนักงานศาลปกครอง ด้านบริหาร และการทำงานของคณะทำงานจัดวางระบบการควบคุมภายใน จำนวน ๘ คณะ ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมา มีดังนี้

(๑) ดำเนินการประเมินสถานการณ์การควบคุมภายในของสำนักงานศาลปกครอง ในระดับสำนักงาน และหน่วยงานระดับสำนัก/กอง โดยมีการจัดทำสรุปผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบของการควบคุมภายใน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล

(๒) ได้นำข้อค้นพบที่สำคัญจากการประเมินสถานการณ์การควบคุมภายในมาดำเนินการปรับปรุงองค์กรในหลายๆ ด้านที่สำคัญ ได้แก่

(๒.๑) การจัดรูปแบบและพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้ชัดเจนมากขึ้นและครอบคลุมภารกิจที่สำคัญ

(๒.๒) เร่งรัดดำเนินการปรับปรุงแบบบรรยายลักษณะงานเพื่อให้เกิดความชัดเจนในหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง

(๒.๓) ผลักดันให้มีการจัดทำจริยธรรม จรรยาบรรณของข้าราชการสำนักงานศาลปกครองให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ทุกคนมีแนวการทำงานที่มีจุดร่วมเดียวกัน

(๒.๔) ดำเนินการกำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากรให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมขึ้นในหน่วยงานต่างๆ

(๓) ดำเนินการค้นหาความเสี่ยง และจัดกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงของหน่วยงานในสำนักอำนวยการศาลปกครองและกองคลัง โดย

(๓.๑) ทบทวนภารกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดผลสำเร็จของสำนักงานศาลปกครอง สำนักอำนวยการศาลปกครอง กองคลัง และหน่วยงานในความรับผิดชอบของสำนักอำนวยการศาลปกครอง และกองคลัง

(๓.๒) วิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยง และกำหนดระดับความเสี่ยงเพื่อจัดลำดับความสำคัญ เร่งด่วนในการป้องกันและบริหารความเสี่ยง

(๓.๓) จัดกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยการสอบทานกิจกรรมการควบคุมที่มีอยู่เดิม และกำหนดกิจกรรมควบคุมขึ้นใหม่เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่พบ หรืออาจเกิดขึ้นในกระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งหลายหน่วยงานในกองคลังและสำนักอำนวยการศาลปกครองได้มีการดำเนินการทดลองปฏิบัติตามกิจกรรมควบคุมในหลายมาตรการแล้ว

(๔) จัดทำคู่มือการวางระบบการควบคุมภายในของสำนักงานศาลปกครองเพื่อหน่วยงานอื่นๆ ในสำนักงานศาลปกครองใช้เป็นแนวทางในการจัดวางระบบการควบคุมภายในต่อไป

๓) การพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล

(๑) การสรรหาข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ได้ดำเนินการสรรหาข้าราชการในตำแหน่งต่าง ๆ โดยเฉพาะพนักงานคดีปกครอง ด้วยวิธีการสอบแข่งขันจากผู้สอบผ่านภาค ก. สอบคัดเลือกจากผู้ที่ยังปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวตตินิยม และการรับโอน ซึ่งการรับโอนจะต้องผ่านการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ รวมทั้งข้าราชการระดับ ๖ ขึ้นไป จะต้องส่งรายงานผลการปฏิบัติงาน เมื่อผ่านผลการปฏิบัติงานแล้ว จึงจะมีสิทธิเข้าสัมภาษณ์ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ได้มีโอกาสบรรจุเข้ารับราชการในฐานะผู้ชำนาญการ (ระดับ ๖ - ๘) ในปี ๒๕๔๕ ได้ดำเนินการเปิดสอบแข่งขันในตำแหน่งพนักงานคดีปกครอง ๓ มีผู้มีสิทธิสอบ ๓,๒๕๐ คน ได้รับการบรรจุ ๑๑๑ คน

(๒) การปรับโครงสร้างและพัฒนาระบบ ได้ปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับขนาด และปริมาณงานตามที่ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดไว้ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ได้แก่ การปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งในสำนักงานศาลปกครองสูงสุด สำนักงานศาลปกครองกลาง สำนักส่งเสริมงานคดีปกครอง สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักบังคับคดีปกครอง รวมทั้งการปรับและเพิ่มอัตรากำลังในฝ่ายบริหารงานทั่วไปของส่วนกลางและภูมิภาค

(๓) การเสริมสร้างความก้าวหน้าของข้าราชการและลูกจ้างประจำ ได้จัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในแต่ละตำแหน่ง การเปิดโอกาสให้ลูกจ้างชั่วคราวได้ปรับสถานะเป็นพนักงานศาลปกครอง ซึ่งเป็นลูกจ้างชั่วคราวที่มีสัญญาจ้างระยะยาวขึ้น ๓ - ๕ ปี โดยได้รับค่าจ้างสูงขึ้น การเปิดโอกาสให้ ลูกจ้างชั่วคราวสอบแข่งขันเพื่อบรรจุเข้ารับราชการในสำนักงานศาลปกครอง การให้ข้าราชการได้ย้ายเปลี่ยนสายงานจากสายงานที่เริ่มต้นจากระดับ ๑ ระดับ ๒ เป็นสายงานที่เริ่มต้นจากระดับ ๓ และการย้ายข้าราชการสายงานอื่นให้ดำรงตำแหน่งพนักงานคดีปกครอง

๔) การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง

บุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง นอกจากพนักงานคดีปกครองแล้ว ยังมีข้าราชการสายสนับสนุน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นข้าราชการบรรจุใหม่ อีกส่วนหนึ่งเป็นข้าราชการรับโอนมาจากส่วนราชการอื่น ซึ่งสำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรต่างๆ เหล่านี้อย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีผลการดำเนินงานดังนี้

(๑) การฝึกอบรมข้าราชการสายสนับสนุน

วัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการสายสนับสนุนได้รับความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถให้การสนับสนุนต่อกระบวนการพิจารณาคดีของศาลปกครองได้เป็นอย่างดี ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ดำเนินงาน รวม ๑๕ หลักสูตร จำนวนผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น ๑,๓๘๕ คน ดังนี้

(๑.๑) การฝึกอบรมหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Horizon ๕.๒ จำนวน ๒ ครั้ง ผู้เข้ารับการอบรม ๕๕ คน

(๑.๒) การฝึกอบรมหลักสูตร เทคโนโลยีสารสนเทศ (Word, Webpage และการตกแต่งภาพ) ผู้เข้ารับการอบรม ๙๕ คน

(๑.๓) การฝึกอบรมหลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถ ผู้เข้ารับการอบรม ๑๘ คน

(๑.๔) การฝึกอบรมหลักสูตร Data Base Management Concept ด้วย Microsoft Access ผู้เข้ารับการอบรม ๑๔๘ คน

(๑.๕) การฝึกอบรมคอมพิวเตอร์โปรแกรม Lotus Note Mail ผู้เข้ารับการอบรม ๖๓ คน

(๑.๖) การฝึกอบรมหลักสูตร การเขียนหนังสือราชการ จำนวน ๓ รุ่น ผู้เข้ารับการอบรม รวม ๑๒๖ คน

(๑.๗) การฝึกอบรมหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองและระเบียบวิธีพิจารณาคดีปกครอง จำนวน ๖ รุ่น ผู้เข้ารับการอบรม รวม ๓๑๗ คน

(๑.๘) การฝึกอบรมหลักสูตร แนวคิดและองค์ประกอบของระบบการบริหารงานแบบ TQM ผู้เข้ารับการอบรม ๑๒๕ คน

(๑.๙) การฝึกอบรมหลักสูตร เลขานุการตุลาการและผู้บริหาร ผู้เข้ารับการอบรม ๖๓ คน

(๑.๑๐) การฝึกอบรมหลักสูตร QCC Concept Workshop จำนวน ๒ รุ่น ผู้เข้ารับการอบรม ๔๐ คน

(๑.๑๑) การฝึกอบรมหลักสูตร ความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติราชการ จำนวน ๔ รุ่น ผู้เข้ารับการอบรม รวม ๑๗๘ คน

(๑.๑๒) การฝึกอบรมหลักสูตร เทคนิคการผลิตสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรม Page Maker ๖.๕ รุ่นที่ ๑ ผู้เข้ารับการอบรม ๒๐ คน

(๑.๑๓) การฝึกอบรมหลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้เข้ารับการอบรม ๗๔ คน

(๑.๑๔) การฝึกอบรมหลักสูตร ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ ผู้เข้ารับการอบรม ๑๗ คน

(๑.๑๕) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสำนักงานศาลปกครอง ผู้เข้ารับการอบรม ๔๖ คน

(๒) การประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากร

นอกจากการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ แล้ว สำนักงานศาลปกครองยังได้จัดการประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน โดยจัดประชุมสัมมนารวมทั้งสิ้น ๑๖ หลักสูตร มีผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาทั้งสิ้น ๑,๘๒๗ คน ดังนี้

(๒.๑) การสัมมนาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการทำงาน ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๘๙ คน

(๒.๒) การสัมมนาเรื่อง ระบบงานและการให้บริการของกองคลัง ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๘๑ คน

(๒.๓) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง กฎหมายปกครองกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๑๒๐ คน

(๒.๔) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลปกครอง ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๕๕๐ คน

(๒.๕) การสัมมนาเพื่อพัฒนาระบบงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักอำนาจกิจการศาลปกครอง ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๘๘ คน

(๒.๖) การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับปัญหาการตอบข้อทศสอบและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาลูกผู้เข้าร่วมสัมมนา ๗๐ คน

(๒.๗) การประชุมชี้แจง เรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานมาตรฐานการควบคุมภายใน ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๗๒ คน

(๒.๘) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสำนักงานศาลปกครอง ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๖๔ คน

(๒.๙) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและ การให้บริการด้านการเงิน บัญชี และวัสดุ ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๙๐ คน

(๒.๑๐) การประชุมชี้แจงเรื่อง แนวทางปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมภายใน ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๕๕ คน

(๒.๑๑) การสัมมนาผู้บริหารและบุคลากรเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานของ สำนักงานศาลปกครอง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕ ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๑๒๐ คน

(๒.๑๒) การสัมมนานายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๕๕ คน

(๒.๑๓) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของสำนักงานศาลปกครองสูงสุด ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๙๐ คน

(๒.๑๔) การสัมมนาหลักสูตร การเป็นวิทยากรของสำนักงานศาลปกครอง ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๕๓ คน

(๒.๑๕) การสัมมนาพัฒนาระบบงานของสำนักงานศาลปกครอง ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๑๙๕ คน

(๒.๑๖) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผล การปฏิบัติงานด้านการเจ้าหน้าที่ ผู้เข้าร่วมสัมมนา ๓๕ คน

๕) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร

สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงาน ด้วยการจัดหาระบบสารสนเทศต่างๆ เพื่อนำมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานและการบริหารงานให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่

(๑) ระบบสารบรรณอัตโนมัติและระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ระบบสารบรรณอัตโนมัติเป็นระบบงานที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านงานสารบรรณ ของสำนักงานศาลปกครอง เพื่อใช้ในการรับ - ส่งหนังสือ ติดตามหนังสือภายในสำนักงานได้อย่าง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นระบบที่ใช้ในการจัดเก็บเอกสารในรูปแบบ ของอิเล็กทรอนิกส์ อันได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาลปกครอง ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง หนังสือเวียน และเอกสารต่างๆ ที่บุคลากรภายในหน่วยงานสามารถเรียกค้นได้โดยง่าย

ทั้งนี้ การใช้งานระบบสารบรรณอัตโนมัติและระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อลดปริมาณกระดาษในสำนักงาน สร้างสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation) และจัดเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ สืบค้นได้ง่าย และใช้ติดตามหนังสือต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังนำมาใช้ในการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนภายนอกได้ด้วย

ปัจจุบัน สำนักงานศาลปกครองได้เริ่มใช้ระบบสารบรรณอัตโนมัติและระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแล้ว

(๒) ระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail: E-mail)

สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการจัดหาระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บริการแก่ตุลาการศาลปกครองและบุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก ปัจจุบันมีจำนวนผู้ใช้บริการในระบบดังกล่าวประมาณ ๖๐๐ คน

(๓) ระบบบริหารภายใน

ระบบบริหารภายในเป็นระบบสำหรับบริหารงบประมาณ และแผนงานโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานศาลปกครอง รวมทั้งใช้ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถติดตามและรับทราบความคืบหน้าของโครงการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะนี้ระบบดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการทดลองใช้งาน คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๕๖

(๔) ระบบอินเทอร์เน็ต และอินทราเน็ต Internet-Intranet

สำนักงานศาลปกครองได้ให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่ตุลาการศาลปกครอง และข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง เพื่อใช้ในการค้นหาข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานจากภายนอกองค์กร และให้บริการอินทราเน็ตเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรภายในของสำนักงานศาลปกครอง

๖) การพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (ระบบ P.S.O.)

สำนักงานศาลปกครองได้นำระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (ระบบ P.S.O.) มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน โดยในระยะแรกจะเน้นการดำเนินการที่ระบบการปรับปรุงข้อมูลให้เข้าสู่มาตรฐานภาครัฐ หรือที่เรียกว่า ระบบย่อย P.S.O. ๑๑๐๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สำนักงานศาลปกครองมีมาตรฐานในด้านระบบข้อมูล มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบระเบียบง่ายต่อการสืบค้นและการให้บริการแก่ประชาชน

สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ข้าราชการในสังกัดเพื่อรองรับการดำเนินงานเข้าสู่ระบบ P.S.O. ดังนี้

- การจัดอบรมหลักสูตร “การพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการ และสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (ระบบ P.S.O.)” ให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน

ศาลปกครอง โดยร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ณ โรงแรมเอเชีย เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕

- การจัดอบรมโครงการเสริมสร้างความรู้ระบบมาตรฐาน P.S.O. เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ๕ ส ซึ่งเป็นการเตรียมการเบื้องต้นก่อนการพัฒนาเข้าสู่ระบบ P.S.O. เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๕ ณ สำนักงานศาลปกครอง

- การปฏิบัติกิจกรรม ๕ ส โดยกำหนดให้วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นวันทำความสะอาดครั้งใหญ่ (Big Cleaning Day) ของสำนักงานศาลปกครอง โดยให้ข้าราชการทุกส่วนราชการจัดเก็บเอกสารของหน่วยงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

- การจัดศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ P.S.O. ณ หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบมาตรฐาน P.S.O. และได้รับการรับรองมาตรฐาน P.S.O. แล้ว

- การจัดตั้งคณะทำงานจัดระบบมาตรฐาน P.S.O. ระดับหน่วยงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนัก สถาบัน ศูนย์ และกอง เป็นประธานคณะทำงาน และข้าราชการจากทุกส่วนราชการในสังกัดหน่วยงานละ ๕-๑๐ คน เป็นคณะทำงาน

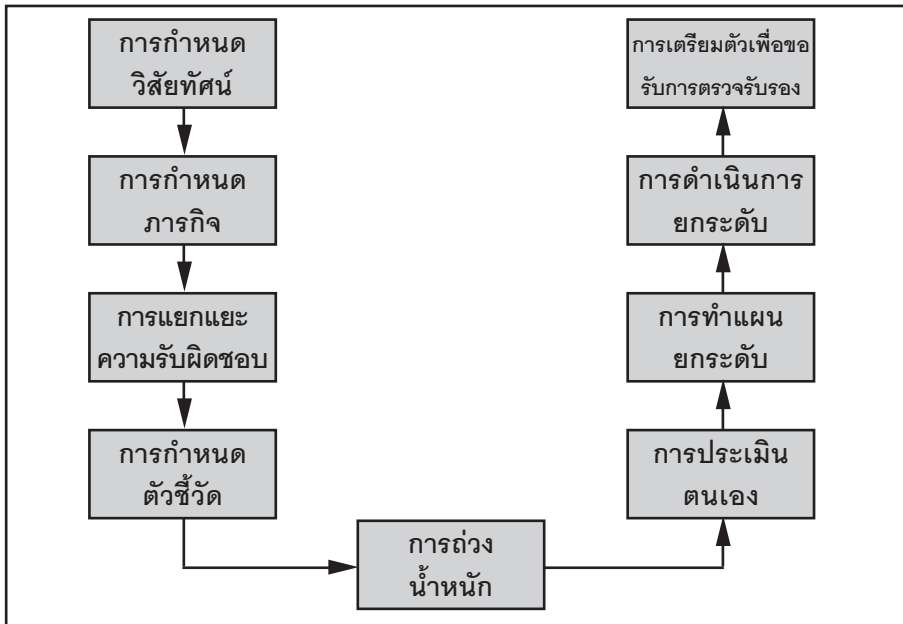
- การจัดทำแผนปฏิบัติการในการดำเนินการปรับปรุงระบบข้อมูลให้เข้าสู่มาตรฐาน P.S.O. ๑๑๐๑ ของทุกส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลปกครอง

การพัฒนาเข้าสู่ระบบ P.S.O. ๑๑๐๑ หรือระบบข้อมูลนั้น มีเกณฑ์มาตรฐานในการชี้วัด ๙ ประการ ดังนี้คือ ความครอบคลุม ความรวดเร็ว ความถูกต้อง ความเชื่อมโยง ความทันสมัย ความน่าเชื่อถือ ความสามารถเข้าถึง ความสามารถตรวจสอบ และการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการทำ P.S.O. ๑๑๐๑ ประกอบด้วยขั้นตอนพื้นฐาน ๙ ประการ ดังแผนภาพ

แผนภาพแสดงขั้นตอนพื้นฐาน ๙ ประการของการทำ P.S.O. ๑๑๐๑ ระบบข้อมูล

นอกจากนั้น ส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลปกครองแต่ละแห่ง ก็ได้จัดประชุมเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายพัฒนาเข้าสู่ระบบ P.S.O. ๑๑๐๑ ด้วย

ภายหลังจากการกำหนดวิสัยทัศน์แล้ว สำนักงานศาลปกครองก็ได้กำหนดภารกิจของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจนทั้งภารกิจหลักและภารกิจรอง ปัจจุบัน การพัฒนาเข้าสู่ระบบ P.S.O. ๑๑๐๑ ของสำนักงานศาลปกครองอยู่ระหว่างการแยกแยะความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่หน่วยงานในสังกัดของสำนักงานศาลปกครองต้องแจกแจงกิจกรรม และงานที่รับผิดชอบทั้งภารกิจหลัก ภารกิจรอง และภารกิจสนับสนุน ก่อนที่จะกำหนดตัวชี้วัดและดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

๗) การจัดทำคู่มือด้านงานสนับสนุน

(๑) การจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติงานตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๕

ด้วยระเบียบงานสารบรรณไม่ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับของทางราชการ (หนังสือราชการที่มีชั้นความลับ) แต่ได้มีระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้กล่าวถึงการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสารไว้ ดังนั้น การปฏิบัติเกี่ยวกับหนังสือราชการลับจึงถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๗

ต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ให้ยกเลิกระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๗ เฉพาะในส่วนที่เป็น “เอกสาร” และให้ยกเลิกระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติเกี่ยวกับการสื่อสาร พ.ศ. ๒๕๒๕ และให้ใช้ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ แทน ซึ่งจากระเบียบดังกล่าวทำให้แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเอกสารปรับเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สำนักงานศาลปกครองจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารลับของทางราชการขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถ ปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบฯ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

(๒) การจัดทำคู่มือสวัสดิการสำนักงานศาลปกครอง

สวัสดิการสำนักงานศาลปกครอง จัดตั้งขึ้นตามระเบียบคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ และได้ดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ สงเคราะห์ อำนวยความสะดวก และเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติราชการให้แก่ข้าราชการ พนักงานศาลปกครอง และลูกจ้างของสำนักงานศาลปกครอง ซึ่งมีการจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการต่างๆ ได้แก่ กองทุนสวัสดิการเพื่อการออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการเพื่อการสงเคราะห์ กองทุนสวัสดิการด้านการฝึกอบรม กองทุนสวัสดิการเพื่อการวิจัย และให้คำปรึกษา กองทุนร้านสวัสดิการ ซึ่งกองทุนต่างๆ ดังกล่าว จัดตั้งขึ้นเป็นสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่บุคลากรของสำนักงานศาลปกครองนอกเหนือจากสวัสดิการที่ได้รับจากงบประมาณของทางราชการ รวมทั้งจัดหารายได้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานศาลปกครอง ในส่วนที่ไม่สามารถเบิกจ่ายจากงบประมาณได้ โดยแต่ละกองทุนมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการแตกต่างกัน มีแนวปฏิบัติและขั้นตอนที่มีลักษณะเฉพาะ สำนักงานศาลปกครองจึงได้จัดทำคู่มือสวัสดิการ สำนักงานศาลปกครองขึ้น พร้อมทั้งได้รวบรวมระเบียบเกี่ยวกับสวัสดิการ หลักเกณฑ์ แบบคำร้องต่างๆ รวมถึงสิทธิที่สมาชิกจะได้รับจากสวัสดิการสำนักงานศาลปกครองไว้ในคู่มือฉบับ ดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับข้าราชการ พนักงานศาลปกครองและลูกจ้าง ของสำนักงานศาลปกครอง

(๓) การจัดทำแนวปฏิบัติและเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ

สำนักงานศาลปกครองได้ปรับปรุงการให้บริการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ รวมทั้งเงินสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล โดยจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานและเอกสารเผยแพร่ในรูปแบบแผ่นพับในเรื่องต่างๆ ซึ่งได้แก่ การเบิกค่าการศึกษาบุตร การเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล การเบิกค่าเช่าบ้าน การเบิกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ การทำหนังสือรับรองการมีสิทธิรับเงินค่ารักษาพยาบาล การพิมพ์เช็ค และการจ่ายเช็ค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับข้าราชการของสำนักงานศาลปกครอง

ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อให้การมีกระบวนการขั้นตอนที่ชัดเจน รัดกุม มีการให้บริการที่ สะดวก รวดเร็ว ยึดหลักมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการเป็นสำคัญ มีการกำหนด มาตรฐานและแนวทางการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องมาตรฐาน และแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้ง ส่งผลดีต่อผู้รับบริการด้วยเช่นกัน

ส่วนที่ ๓

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

๓. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

๓.๑ ปัญหาจากปัจจัยภายนอก

๓.๑.๑ ปัญหาความเข้าใจคลาดเคลื่อนของรัฐบาล รัฐสภา องค์การตามรัฐธรรมนูญ สื่อมวลชน และประชาชนว่า “ศาลปกครองเป็นองค์กรอิสระ”

รัฐบาล รัฐสภา องค์การตามรัฐธรรมนูญ สื่อมวลชน และประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจคลาดเคลื่อนคิดว่าศาลปกครองเป็น “องค์กรอิสระ” องค์กรหนึ่งเช่นเดียวกับ ป.ป.ช. กกต. คตง. หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ฯลฯ โดยจะเห็นได้จากการที่วุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระโดยถือว่าศาลปกครองเป็นองค์กรอิสระด้วย หรือการที่สื่อมวลชนมักเรียกรวมศาลปกครองเป็นองค์กรอิสระด้วย เป็นต้น ซึ่งแท้ที่จริงแล้วองค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญหรือที่เรียกกันโดยย่อว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” นั้น อาจจำแนกได้เป็น ๕ ประเภทใหญ่ ๆ คือ^๑

(๑) องค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจหน้าที่หลักในการออกกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐธรรมนูญ

(๒) องค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร โดยแบ่งออกได้เป็น ๒ ระดับคือ

(๒.๑) ฝ่ายการเมือง ได้แก่ คณะรัฐมนตรี (นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี) ซึ่งใช้อำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดย “ฝ่ายประจำ” และ

(๒.๒) ฝ่ายประจำ ได้แก่ องค์กรของรัฐฝ่ายปกครองซึ่งใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติบังคับใช้กฎหมาย และนโยบายของ “ฝ่ายการเมือง” ไปสู่การปฏิบัติขององค์กรของรัฐฝ่ายประจำนี้ แบ่งได้เป็น ๕ รูปแบบใหญ่ ๆ คือ ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และคณะกรรมการต่างๆ

^๑โปรดดูรายละเอียดจาก ชาญชัย แสงศักดิ์, “ศาลปกครองกับกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง” เอกสารเผยแพร่ของสำนักงานศาลปกครอง ศาลปกครอง, ๒๕๔๕, หน้า ๑-๓

(๓) องค์กรของรัฐฝ่ายตุลาการ ได้แก่ ศาล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษา อรรถคดี ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีศาล รวมทั้งหมด ๔ ระบบศาล ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร ซึ่งทั้ง ๔ ระบบศาลนี้เป็นองค์กรของรัฐซึ่งใช้อำนาจอธิปไตยทางตุลาการในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลจึงมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ดังนั้น ศาลจึงมิใช่ “องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ” หรือ ที่เรียกกันโดยย่อว่า “องค์กรอิสระ”

(๔) องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ นอกเหนือจากองค์กรของรัฐที่ใช้อำนาจอธิปไตย ๓ ด้านตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว^๒ รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติให้มีการจัดตั้งองค์กรของรัฐขึ้น อีกประเภทหนึ่งที่เป็นอิสระจากการกำกับดูแลของรัฐบาล เรียกกันว่า “องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ” หรือ “องค์กรอิสระ” ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่มคือ

- (๔.๑) องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ได้แก่ ป.ป.ช. คตง. และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- (๔.๒) องค์กรควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้ง ได้แก่ กกต. และ
- (๔.๓) องค์กรอื่นๆ ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม ซึ่งได้แก่ ก.ท.ช. และ ก.ส.ช.

(๕) นอกจากองค์กรของรัฐดังที่กล่าวมาแล้ว รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ศาล และองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระมีหน่วยธุรการที่มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยธุรการดังกล่าว ขึ้นตรงต่อประธานของศาลหรือขององค์กรนั้นๆ หน่วยธุรการดังกล่าวเรียกกันว่า “หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ” เช่น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

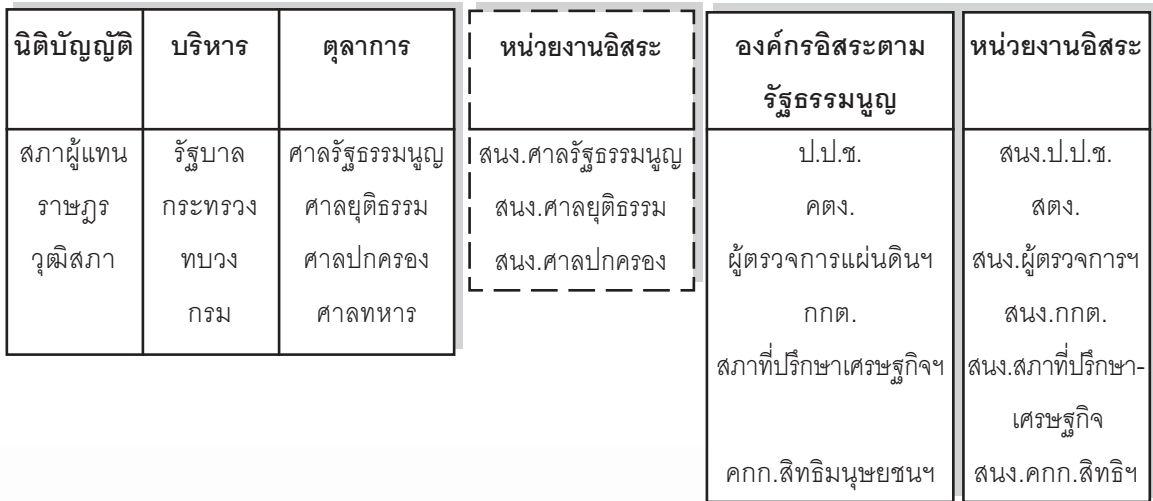
จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แท้ที่จริงแล้วศาลปกครองเป็นองค์กรของรัฐฝ่ายตุลาการที่ใช้อำนาจตุลาการ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ซึ่งเป็นอำนาจของศาลตามมาตรา ๒๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ที่ต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ เช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม และศาลทหาร มิใช่เป็น “องค์กรอิสระ” ดังที่เข้าใจกันโดยทั่วไปในเวลานี้

^๒ มาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

แผนภูมิองค์กรตามรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๕๐

องค์กรตามรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓.๑.๒ ปัญหาที่เกิดจากความคาดหวังและข้อเรียกร้องของสังคมสูงกว่าการสนับสนุนที่ได้รับจากรัฐบาลและรัฐสภา

ประชาชนและสังคมมีความคาดหวังต่อศาลปกครองค่อนข้างสูง โดยไม่ให้เวลาในการเตรียมความพร้อม ซึ่งหากเปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมทางปกครองกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและทางแพ่งแล้วจะเห็นได้ว่ารัฐได้ใช้เวลา ๑๐๐ กว่าปีในการสร้างและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญาและทางแพ่ง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การวางระบบงาน รวมทั้งการสร้างและพัฒนาบุคลากรทั้งในส่วนของผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ หรือบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและคดีแพ่ง จนอาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและทางแพ่งนั้นมีความเป็นปึกแผ่นแล้ว ในขณะที่กระบวนการยุติธรรมทางปกครองหรือศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองเพิ่งก่อตั้งขึ้นใหม่ และทุกอย่างต้องเริ่มจากศูนย์ จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมอยู่บ้าง ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวกับการทำการศาล ซึ่งประกอบด้วยที่ทำการศาลปกครองในส่วนกลาง ๒ แห่ง คือ ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลาง ที่ทำการศาลปกครองชั้นต้นซึ่งอยู่ในภูมิภาคอีก ๑๖ แห่ง และที่ทำการสำนักงาน นอกจากนี้ยังต้องเร่งออกแบบและจัดวางระบบและกระบวนการยุติธรรมทางปกครองซึ่งประกอบด้วยระบบสนับสนุนงานคดีปกครอง ระบบการพิจารณาคดีปกครอง ระบบการไต่สวนคดีปกครอง ระบบการบังคับคดีปกครอง และที่สำคัญคือ การเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากรทั้งในส่วนของศาลปกครองซึ่งได้แก่ ตุลาการศาลปกครองสูงสุดและตุลาการศาลปกครองชั้นต้น และในส่วนของสำนักงานศาลปกครอง ซึ่งต้องการบุคลากรจากหลากหลายวิชาชีพและหลากหลายระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรระดับสูงเพื่อให้สามารถรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านต่างๆ ได้ทันที เนื่องจากกฎหมายบังคับให้ต้องเปิดทำการศาลปกครองโดยเร็ว

ด้วยภารกิจที่มากมายดังกล่าวซึ่งต้องดำเนินการในระยะเวลาอันจำกัด สำนักงานศาลปกครอง จึงต้องระดมสรรพกำลังเท่าที่มีอยู่อย่างจำกัดทั้งในด้านบุคลากรและงบประมาณเร่งดำเนินการจัดตั้งศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองควบคู่กันไป นอกจากนี้ยังต้องมุ่งภารกิจเชิงรุกในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตระหนักถึงภารกิจหน้าที่ของตนเองและป้องกันมิให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ อันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนแก่ประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็เร่งเผยแพร่และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลปกครองให้กับประชาชนโดยทั่วไปเพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงสิทธิและวิธีการปกป้องสิทธิของตนเองอันเนื่องมาจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐด้วย

อย่างไรก็ตามเพื่อรองรับภารกิจต่างๆ ดังกล่าว สำนักงานศาลปกครองได้จัดทำงาน/โครงการเพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จากรัฐบาล

และรัฐสภา แต่ได้รับการสนับสนุนเฉพาะงบประมาณในส่วนของงานประจำรวม ๖๑๕,๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑๘ เท่านั้น โดยงบประมาณโครงการเชิงรุกที่สำคัญส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นโครงการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โครงการพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โครงการพัฒนาบุคลากร เป็นต้น แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือในส่วนของงบลงทุนสำหรับการก่อสร้างที่ทำการถาวรในจังหวัดที่ยังไม่มีที่ทำการถาวร และไม่สามารถหาอาคารที่ทำการชั่วคราวที่เหมาะสมได้และสำนักงานศาลปกครองก็มีที่ดินสำหรับก่อสร้างแล้ว ซึ่งได้ขอไปจำนวน ๔ แห่ง คือ จังหวัดระยอง จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสกลนคร และจังหวัดยะลา แต่ได้รับการสนับสนุนเพียงแห่งเดียว คือ จังหวัดระยอง ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณดังกล่าวทำให้ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ไม่อาจเปิดทำการศาลปกครองให้ได้ อย่างน้อยปีละ ๗ แห่งตามที่กฎหมายกำหนด และไม่อาจปฏิบัติหน้าที่เพื่อตอบสนองความคาดหวังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ เนื่องจากเกิดช่องว่างระหว่างความคาดหวังและข้อเรียกร้องของสังคม กับการสนับสนุนที่ได้รับจากรัฐบาลและรัฐสภา

๓.๑.๓ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านกฎหมายปกครองและกฎหมายมหาชน

ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากระบบการศึกษากฎหมาย ที่มุ่งเน้นการเรียนการสอนเฉพาะกลุ่มวิชากฎหมายแพ่ง กฎหมายพาณิชย์ กฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีสบัญญัติ เพื่อผลิตบัณฑิตออกไปประกอบวิชาชีพเป็นผู้พิพากษา อัยการหรือทนายความ สำหรับคดีอาญาและคดีแพ่งเพียงด้านเดียว โดยให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนวิชากฎหมายปกครองและกฎหมายมหาชนแขนงอื่น เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายการคลังน้อยเกินไป ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายปกครอง และกฎหมายมหาชนแขนงอื่นที่จะต้องนำมาใช้ในการปฏิบัติงานมีน้อยตามไปด้วย

๓.๒ ปัญหาจากปัจจัยภายใน

๓.๒.๑ ข้อจำกัดของบุคลากรทั้งในด้านความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในสายงานต่าง ๆ และในด้านการปรับตัวเข้าหากัน

๑) **ปัญหาด้านอัตรากำลังและความชำนาญของบุคลากร** เนื่องจากการดำเนินคดีปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง ยังเป็นเรื่องใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะ และยังไม่เคยมีแนวทางการปฏิบัติงาน หรือมาตรฐานการทำงานที่กำหนดไว้ชัดเจน บุคลากรของศาลปกครองจึงต้องใช้ระยะเวลาเรียนรู้และฝึกฝนระยะหนึ่งก่อนรับหน้าที่ได้ และลักษณะงานที่เป็นสิ่งใหม่เหล่านี้ เมื่อเกิดข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ พบว่าการกำหนดจำนวนผู้รับผิดชอบในบางงานไม่เพียงพอ ที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่ พนักงานคดีปกครอง ซึ่งมีหน้าที่ช่วยเหลือตุลาการศาลปกครอง ในการพิจารณาพิพากษาคดีในระบบไต่สวน โดยต้องช่วยเหลือศึกษาค้นคว้า วิจัยข้อมูลทางวิชาการ เกี่ยวกับคดีปกครอง กำหนดประเด็นและแนวทางการสอบสวนและแสวงหาข้อเท็จจริง ซึ่งมีขอบเขตเนื้อหาที่ซับซ้อน และมีขั้นตอนการทำงานหลายขั้นตอน การทำความเข้าใจเกี่ยวกับคดี การรวบรวมปัญหา การทำความเข้าใจทางกฎหมาย การวิเคราะห์ด้วยบทกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการวิเคราะห์ เปรียบเทียบเสนอความเห็นเกี่ยวกับแนวทางพิจารณาคดี จึงจำเป็นต้องใช้บุคลากรจำนวนมากเพื่อให้เพียงพอและสอดคล้องกับปริมาณคดี แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าปริมาณคดีมีจำนวนมากและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งปริมาณคดีที่รับโอนมาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและคดีที่รับฟ้องใหม่ โดยตั้งแต่เปิดศาลปกครอง เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันมีปริมาณคดีมากกว่า ๙,๖๐๐ คดี ทำให้พนักงานคดีปกครองมีภาระงานเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่คาดการณ์ไว้ตามกรอบอัตรากำลังที่กำหนด จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน และส่งผลต่อตำแหน่งที่เกี่ยวข้องในทำนองเดียวกันด้วย เช่น ตำแหน่งเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์ ซึ่งไม่ได้กำหนดตำแหน่งและอัตรากำลังไว้ เป็นต้น

๒) **ปัญหาการปรับตัวเข้าหากันของบุคลากรในองค์กร** การที่สำนักงานศาลปกครองเป็นองค์กรจัดตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่รับโอนจากส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งมีการเปิดสอบบรรจุใหม่ จึงทำให้บุคลากรที่มีอยู่มาจากวัฒนธรรมการทำงาน ความคิดเห็นและประสบการณ์แตกต่างกัน ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาช่วงหนึ่งในการสร้างและปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นเอกลักษณ์ที่เอื้อต่อการทำงานของสำนักงานศาลปกครอง และปรับตัวเข้าหากันเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่น ประสานสอดคล้องกันเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานร่วมกัน

๓.๒.๒ ปัญหาการสูญเสียบุคลากร อันเนื่องมาจากความเหลื่อมล้ำด้านค่าตอบแทน ระหว่างบุคลากรของสำนักงานศาลปกครองกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรม อัยการ และตุลาการศาลปกครอง

เป็นที่ทราบกันดีว่า ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม อัยการ และตุลาการศาลปกครองมีค่าตอบแทนสูงกว่าค่าตอบแทนของข้าราชการของสำนักงานศาลปกครองมาก ความเหลื่อมล้ำของค่าตอบแทนนี้ทำให้ข้าราชการของสำนักงานศาลปกครองซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการระดับต้นและระดับกลาง ขวนขวายอย่างมากเพื่อให้มีคุณสมบัติครบถ้วนเพื่อที่จะไปสมัครสอบคัดเลือกเป็นผู้พิพากษาศาลยุติธรรม หรือพนักงานอัยการ ขณะที่อีกส่วนหนึ่งที่เป็นข้าราชการของสำนักงานศาลปกครองซึ่งส่วนมากเป็นผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับสูงที่มีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะสมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นตุลาการศาลปกครองจำนวนหนึ่งผันตัวเองไปเป็นตุลาการศาลปกครอง และหากปัญหานี้ยังไม่ได้รับการแก้ไข ในระยะต่อไปสำนักงานศาลปกครองก็จะอ่อนแอลงเนื่องจากสูญเสียบุคลากรซึ่งมีความรู้ความสามารถทางกฎหมายและการบริหารงานให้กับระบบผู้พิพากษาศาลยุติธรรม อัยการ รวมทั้งตุลาการศาลปกครองตลอดเวลา

ตารางเปรียบเทียบเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งของตุลาการศาลปกครองชั้นต้น และเจ้าหน้าที่ศาลปกครอง ๘

ตำแหน่ง	เงินเดือน	เงินประจำตำแหน่ง	เงินค่าตอบแทนพิเศษ	รวม
ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น	๕๗,๑๙๐	๓๐,๐๐๐	-	๘๗,๑๙๐
เจ้าหน้าที่ศาลปกครอง ๘	๑๙,๖๘๐ (ขั้น ๔)	-	-	๑๙,๖๘๐

สาเหตุต่างๆ ดังกล่าว ล้วนส่งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพผลงานของศาลปกครองที่ปรากฏต่อสาธารณชน และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินคดีปกครองที่จำเป็นต้องอาศัยความรวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรมในการพิจารณาคดี

ส่วนที่ ๔

รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน

สำนักงาานศาลปกครอง

ประจำปี สิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ประธานศาลปกครองสูงสุด

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2544 งบแสดงผลการดำเนินงานและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของสำนักงานศาลปกครอง ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในงบการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่า งบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานใช้ และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานเป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในงบการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่า การตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2544 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของสำนักงานศาลปกครอง โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ และได้จัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์การจัดทำงบการเงินในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ข้อ 2

โดยไม่เป็นเงื่อนไขในการแสดงความเห็นต่องบการเงิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงิน ข้อ 3 เรื่องการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีครุภัณฑ์ และประมาณการอายุการใช้งานของสินทรัพย์

(นางสาวยุวดี เพชรคุปต์)

ผู้อำนวยการสำนักงานการตรวจสอบ

(นางสาวศิริพร รอดศรีจันทร์)

เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดิน 8

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

Office of the Auditor General

วันที่ 25 กันยายน 2545

สำนักงานศาลปกครอง
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2544

	หมายเหตุ	บาท
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสด		101,190.50
เงินสดย่อย	4	860,000.00
เงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย		550,794,318.16
เงินฝากธนาคารพาณิชย์	5	37,995,537.55
เงินฝากคลัง		19,953.86
ลูกหนี้เงินยืมราชการ	6	1,709,686.00
ลูกหนี้อื่น	7	321.00
วัสดุคงเหลือ	8	2,934,084.34
เงินค่าจ้างล่วงหน้า		940,500.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		595,355,591.41
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	9	
ตกแต่งอาคารและสิ่งก่อสร้าง (สุทธิ)		44,855,830.46
ครุภัณฑ์ (สุทธิ)		131,780,733.21
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		176,636,563.67
สินทรัพย์อื่น	10	11,175,722.00
รวมสินทรัพย์		783,167,877.08

๑๑

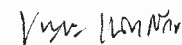
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานศาลปกครอง
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2544

	หมายเหตุ	บาท
หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้	11	2,032,490.32
ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย		739,102.86
ค่าใช้จ่ายบริหารสำนักงานค้างจ่าย		7,299,881.11
เงินกองทุนรอนำส่ง		2,240.00
รายได้จัดเก็บแทนรัฐบาลรอนำส่ง	12	6,785.09
รวมหนี้สินหมุนเวียน		10,080,499.38
หนี้สินไม่หมุนเวียน		
เงินรับฝากค่าธรรมเนียมศาล	13	28,862,160.18
เงินประกัน	14	1,353,402.04
รายได้จากการรับบริจาคหรือการรับรู้	15	106,611.11
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		30,322,173.33
รวมหนี้สิน		40,402,672.71
สินทรัพย์สุทธิ		742,765,204.37
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
ทุน	16	36,516,048.42
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	17	706,249,155.95
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		742,765,204.37

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

.....
(นายชาญชัย แสวงศักดิ์)

.....
(นายอติโชค พลดี)
ผู้อำนวยการกองคลัง

สำนักงานศาลปกครอง
งบกระแสเงินสด
ประจำปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2544

	<u>บาท</u>
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดจากกิจกรรมตามปกติ	410,860,874.67
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	
ค่าเสื่อมราคา	29,048,532.06
ลดลงในรายได้ค้างรับ	43,915.61
เพิ่มขึ้นในภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย	569,382.88
เพิ่มขึ้นในรายได้จัดเก็บแทนรัฐบาลรอนำส่ง	6,785.09
เพิ่มขึ้นในเงินรับฝากและเงินประกัน	30,215,562.22
เพิ่มขึ้นในรายได้จากการรับบริจาคหรือการรับรู้	106,611.11
เพิ่มขึ้นในรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	18,300.00
เพิ่มขึ้นในลูกหนี้เงินยืมราชการ	(1,452,088.50)
เพิ่มขึ้นในลูกหนี้อื่น	(321.00)
เพิ่มขึ้นในวัสดุคงเหลือ	(1,243,344.79)
เพิ่มขึ้นในเงินประกันสัญญา	(5,593,722.00)
เพิ่มขึ้นในเงินค่าจ้างล่วงหน้า	(940,500.00)
เพิ่มขึ้นในสินทรัพย์ถาวรจากการรับบริจาค	(126,666.68)
ลดลงในเจ้าหนี้	(49,096,509.65)
ลดลงในค่าใช้จ่ายบริหารสำนักงานค้างจ่าย	(2,819,008.32)
ลดลงในเงินกองทุนรอนำส่ง	(11,289.00)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	<u>409,586,513.70</u>
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน	
เงินสดจ่ายจากการซื้อสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	(78,769,151.41)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้นสุทธิ	<u>330,817,362.29</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันต้นงวด	258,953,637.78
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันปลายงวด	<u><u>589,771,000.07</u></u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

๑๕๗

สำนักงานศาลปกครอง
งบแสดงผลการดำเนินงาน
ประจำปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2544

		<u>บาท</u>
รายได้จากการดำเนินงาน		
รายได้จากเงินงบประมาณ	รายละเอียด 1	697,545,583.35
รายได้จากการรับบริจาค		20,055.57
รวมรายได้จากการดำเนินงาน		<u>697,565,638.92</u>
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	รายละเอียด 2	139,409,375.76
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	รายละเอียด 3	118,246,856.43
ค่าเสื่อมราคา	รายละเอียด 4	29,048,532.06
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		<u>286,704,764.25</u>
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		<u><u>410,860,874.67</u></u>

๑๖๖

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(รายละเอียด 1)

สำนักงานศาลปกครอง
รายละเอียดรายได้จากเงินงบประมาณ
ประจำปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2544

	<u>บาท</u>
รายได้จากเงินงบประมาณ	
- งบบุคลากร	359,537,000.00
- งบดำเนินการ	245,045,500.00
- งบลงทุน	84,972,000.00
- งบกลาง	7,991,083.35
รวมรายได้จากเงินงบประมาณ	<u>697,545,583.35</u>

๖๖๗

(รายละเอียด 2)

สำนักงานศาลปกครอง
รายละเอียดค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร
ประจำปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2544

	<u>บาท</u>
เงินเดือนและค่าจ้าง	131,170,582.81
เงินบำเหน็จ - บำนาญ	312,560.64
ค่ารักษาพยาบาล	2,458,962.21
ค่าเล่าเรียนและเงินช่วยเหลือบุตร	450,111.00
เงินสมทบและชดเชย	4,972,609.10
เงินช่วยเหลือ	44,550.00
	<hr/>
รวมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	139,409,375.76

S.S.M.

(รายละเอียด 3)

สำนักงานศาลปกครอง
รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
ประจำปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2544

	<u>บาท</u>
ค่าเช่าบ้าน	1,393,851.68
ค่าอาหารทำการนอกเวลา	543,370.00
ค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานให้ทางราชการ	295,297.50
ค่าตอบแทนพยาน	3,600.00
ค่าจ้างที่ปรึกษาและค่าวิจัย	6,594,203.75
ค่าเบี้ยประชุม	447,125.00
ค่าเช่า - บริการอาคาร	59,793,440.11
ค่าเช่าทรัพย์สินและบำรุงรักษา	521,788.69
ค่ายารักษาความปลอดภัย	3,286,528.54
ค่าทำความสะอาด	1,847,877.46
ค่ารับรองและพิธีการ	937,425.72
ค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ	3,609,530.77
ค่าใช้จ่ายเจรจาธุรกิจและประชุมนานาชาติ	391,384.01
ค่าใช้จ่ายสัมมนาและฝึกอบรม	4,229,155.86
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	3,102,046.90
ค่าจ้างเหมาบริการ	505,636.86
ค่าวัสดุ	18,458,349.60
ค่าครุภัณฑ์	2,441,560.38
ค่าสาธารณูปโภค	9,646,183.20
ค่าใช้สอยอื่น	198,500.40
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u><u>118,246,856.43</u></u>

๒๒๗

(รายละเอียด 4)

สำนักงานศาลปกครอง
รายละเอียดค่าเสื่อมราคา และค่าเสื่อมราคาสะสม
ประจำปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2544

	บาท		
	ค่าเสื่อมราคาสะสม ณ 30 ก.ย. 43 (ปรับปรุงตามนโยบายใหม่)	ค่าเสื่อมราคา ประจำปี	ค่าเสื่อมราคาสะสม ณ 30 ก.ย. 44
ครุภัณฑ์สำนักงาน	24,232.50	2,337,932.50	2,362,165.00
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5,749.35	219,860.35	225,609.70
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	29,012.46	849,138.20	878,150.66
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	-	4,275,811.24	4,275,811.24
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	342,666.67	13,260,487.01	13,603,153.68
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	9,070.25	67,073.16	76,143.41
ค่าตกแต่งอาคารเอ็มไพร์ ชั้น 31 - 35	-	7,851,449.96	7,851,449.96
ตกแต่งอาคารเชียงใหม่	-	150,972.64	150,972.64
สิ่งก่อสร้าง	-	35,807.00	35,807.00
รวมค่าเสื่อมราคาทั้งสิ้น	410,731.23	29,048,532.06	29,459,263.29

238

สำนักงานศาลปกครอง
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
ประจำปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2544

1. **ความเป็นมา**

สำนักงานศาลปกครอง จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจากการจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่และบทบาทที่สำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาให้งานอำนวยความยุติธรรมของศาลปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนและทางราชการ

2. **นโยบายบัญชีที่สำคัญ**

2.1 **การจัดทำบัญชีและงบการเงิน** ถือปฏิบัติตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2544 การรับรู้รายได้ และค่าใช้จ่ายเป็นไปตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis)

2.2 **รอบระยะเวลาบัญชี** เป็นไปตามปีงบประมาณรายจ่าย โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม และสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

2.3 **วัสดุคงเหลือ** คำนวณราคาตามราคาทุนที่ซื้อ หรือได้มา และใช้เกณฑ์คำนวณวัสดุคงเหลือโดยใช้วิธีเข้าก่อน - ออกก่อน (FIFO)

2.4 **การรับรู้รายการสินทรัพย์ถาวร** กำหนดเกณฑ์มูลค่าขั้นต่ำ 30,000 บาท

2.5 **ค่าเสื่อมราคา** คำนวณค่าเฉลี่ยตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์ โดยวิธีเส้นตรง โดยไม่คำนึงถึงราคาซาก

3. **การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี**

การรับรู้สินทรัพย์ประเภทครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง นโยบายบัญชีเดิมรับรู้ โดยไม่กำหนดมูลค่าขั้นต่ำของทรัพย์สิน ในปีงบประมาณ 2544 ได้เปลี่ยนแปลง โดยถือปฏิบัติตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 1 กำหนดการรับรู้สินทรัพย์ประเภทครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง โดยใช้เกณฑ์ราคาทุนต่อหน่วย ต่อชุด หรือต่อกลุ่ม ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป ผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี ทำให้รายได้สูงกว่ารายจ่ายสะสมต้นงวดของปีปัจจุบัน ลดลง จำนวนเงิน 393,562.38 บาท

การเปลี่ยนแปลงประมาณอายุการใช้งานสินทรัพย์ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	กำหนดไว้เดิม	กำหนดขึ้นใหม่
ค่าตกแต่งอาคาร	10 ปี	5 ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5 ปี	5 ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5 ปี	5 ปี
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5 ปี	5 ปี
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5 ปี	10 ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน	5 – 10 ปี	10 ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	10 ปี	5 ปี

ผลจากการเปลี่ยนแปลงประมาณอายุการใช้งาน ทำให้รายได้สูงกว่ารายจ่าย
สะสมต้นงวดของปีปัจจุบันลดลง จำนวนเงิน 287,913.93 บาท

4. เงินสดย่อย

ประกอบด้วย

	บาท
สำนักงานศาลปกครอง	800,000.00
สำนักงานศาลปกครองเชียงใหม่	30,000.00
สำนักงานศาลปกครองสงขลา	<u>30,000.00</u>
รวม	<u>860,000.00</u>

สำหรับเงินสดย่อยของสำนักงานศาลปกครอง นำฝากไว้ที่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด
(มหาชน) สำนักงานถนนสาทร บัญชีเลขที่ 170 - 1 - 04611 - 3

5. เงินฝากธนาคารพาณิชย์

ประกอบด้วย เงินฝากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ดังนี้

	บัญชีเลขที่	บาท จำนวนเงิน
สำนักงานศาลปกครอง	170 - 1 - 05197 - 4	1,136,113.00
	170 - 1 - 04187 - 1	28,263,476.99

250

	บัญชีเลขที่	บาท จำนวนเงิน
สำนักงานศาลปกครองเชียงใหม่	521 - 1 - 70918 - 7	2,067,022.17
	521 - 6 - 02593 - 6	(62,822.00)
	521 - 1 - 70919 - 5	309,502.00
สำนักงานศาลปกครองสงขลา	901 - 1 - 91665 - 4	3,554,829.77
	901 - 6 - 05350 - 6	2,259.11
	901 - 1 - 91664 - 6	291,740.00
สำนักงานศาลปกครองนครราชสีมา	301 - 0 - 14601 - 9	<u>2,433,416.51</u>
รวม		<u>37,995,537.55</u>

6. ลูกหนี้เงินยืมราชการ

ลูกหนี้เงินยืมราชการคงค้าง ณ วันสิ้นงวดบัญชี จำนวน 31 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 1,709,686 บาท ลูกหนี้เป็นข้าราชการในสังกัดของสำนักงานศาลปกครอง ยืมเงินเพื่อใช้ในการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ณ ต่างจังหวัด และเพื่อใช้ในการจัดฝึกอบรม และสัมมนาตามโครงการฝึกอบรมที่ได้รับอนุมัติ

7. ลูกหนี้อื่น

ลูกหนี้อื่นคงค้าง ณ วันสิ้นงวดบัญชี จำนวน 1 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 321 บาท เป็นลูกหนี้ที่เกิดขึ้นจากการจ่ายเงินเดือนเกินสิทธิที่จะได้รับ และลูกหนี้ได้ออนไปปรับราชการที่หน่วยงานอื่น อยู่ระหว่างเรียกเงินคืน

8. วัสดุคงเหลือ

ประกอบด้วย

	บาท
วัสดุสำนักงาน	2,593,570.11
วัสดุงานบ้านงานครัว	77,205.39
วัสดุไฟฟ้าและวิทยุ	5,699.00
วัสดุโฆษณาและเผยแพร่	130.00
วัสดุคอมพิวเตอร์	246,311.50
วัสดุยานพาหนะและขนส่ง	<u>11,168.34</u>
รวม	<u>2,934,084.34</u>

๒๖๖

9. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน
ประกอบด้วย

	<u>บาท</u>
ครุภัณฑ์สำนักงาน	32,687,070.67
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5,420,307.10
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	4,733,095.98
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	25,329,586.65
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	84,305,156.50
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	726,550.00
ค่าตกแต่งอาคารชั้น 31 – 35	39,319,749.78
ค่าตกแต่งอาคารชั้น 36 – 37	9,560,100.00
ค่าตกแต่งอาคารเชียงใหม่	3,019,452.82
ค่าตกแต่งอาคารนครราชสีมา	137,899.46
ค่าปรับปรุงสิ่งก่อสร้างอื่น	<u>856,858.00</u>
รวม	206,095,826.96
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	<u>29,459,263.29</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนสุทธิ	<u>176,636,563.67</u>

10. สินทรัพย์อื่น

เงินที่สำนักงานจ่ายให้เอกชน เพื่อเป็นประกันสัญญา ประกอบด้วยรายการ
ดังต่อไปนี้

	<u>บาท</u>
เงินประกันการใช้โทรศัพท์	3,958,000.00
เงินประกันสัญญาเช่าอาคาร	7,217,140.00
เงินประกันการเช่าใช้วัสดุ	<u>582.00</u>
รวม	<u>11,175,722.00</u>

๒๐๗

11. เจ้าหนี้

ประกอบด้วย

	<u>บาท</u>
เจ้าหนี้ครุภัณฑ์อื่น	1,258,447.25
เจ้าหนี้การค้าอื่น	<u>774,043.07</u>
รวม	<u>2,032,490.32</u>

12. รายได้แผ่นดินจัดเก็บแทนรัฐบาลรอนำส่งคลัง

เงินที่สำนักงานศาลปกครองได้รับ และระเบียบคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ว่าด้วยการเงินและการเก็บรักษาเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ 7 และระเบียบคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ว่าด้วยการเงินและการเก็บรักษาเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง พ.ศ. 2544 ข้อ 15 และ 16 กำหนดให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ยังค้างนำส่งคลัง ดังต่อไปนี้

	<u>รายได้ทั้งหมด</u>	<u>หักรายได้ที่นำส่ง</u>	<u>บาท</u> <u>ยอดสุทธิ</u>
ส่วนกลาง	304,189.02	301,042.21	3,146.81
ส่วนภูมิภาค	<u>3,638.28</u>	<u>-</u>	<u>3,638.28</u>
รวม	<u>307,827.30</u>	<u>301,042.21</u>	<u>6,785.09</u>

13. เงินรับฝากค่าธรรมเนียมศาล

เงินค่าธรรมเนียมศาลที่ได้รับจากผู้ฟ้องคดี และสำนักงานศาลปกครองมีภาระที่ต้องเก็บรักษาจนกว่าการพิจารณาคดีจะสิ้นสุด เงินจำนวนนี้ได้นำเงินฝากไว้ที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ 30 กันยายน 2544 มีจำนวน 28,862,160.18 บาท

14. เงินประกัน

เป็นเงินที่เอกชนนำมามอบไว้เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามประกาศหรือสัญญาต่าง ๆ ประกอบด้วยรายการ ดังต่อไปนี้

	<u>บาท</u>
เงินประกันผลงาน	32,335.18
เงินประกันสัญญา	221,066.86
เงินประกันของประกวดราคา	<u>1,100,000.00</u>
รวม	<u>1,353,402.04</u>

๒๐๘

15. รายได้จาก การรับบริจาค การรับรู้

เป็นรายการบันทึกทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้สำนักงานศาลปกครอง และยังไม่เกิดเป็นค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชี (ส่วนที่คิดเป็นค่าใช้จ่าย จะรับรู้เป็นรายได้จากการรับบริจาค)

ในปีงบประมาณ 2544 มีผู้มอบทรัพย์สินให้ ดังนี้

ผู้มอบ	ทรัพย์สินที่บริจาค	บาท มูลค่า
1. หจก.โคโลมเบีย (ไทยแลนด์)	เครื่องบันทึกเสียงฯ 1 ชุด	63,333.34
2. บจ. เอ – เทค คอมมูนิเคชั่น	เครื่องบันทึกเสียงฯ 1 ชุด	<u>63,333.34</u>
รวมรายได้จากการรับบริจาค การรับรู้		126,666.68
หัก รับรู้เป็นรายได้จากการรับบริจาค		<u>(20,055.57)</u>
คงเหลือรายได้จากการรับบริจาค การรับรู้		<u>106,611.11</u>

16. ทุน

ในปีงบประมาณ 2544 สำนักงานศาลปกครอง ได้บันทึกบัญชีรับรู้สินทรัพย์ที่รับโอนจากคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยบันทึกด้วยมูลค่าสุทธิ ณ วันที่ 30 กันยายน 2543 ในบัญชีทุน จำนวนเงิน 36,516,048.42 บาท ตามรายละเอียดสินทรัพย์ 2 รายการ ดังนี้

1. สินทรัพย์ที่รับโอนมาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในส่วนที่เป็นสินทรัพย์ของงานคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ และกองวิเคราะห์กฎหมายและการร้องทุกข์ ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การโอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ไปเป็นของสำนักงานศาลปกครอง ลงวันที่ 12 ตุลาคม 2542 ดังนี้

	ราคาทุน	ค่าเสื่อมราคาสะสม	บาท มูลค่าสุทธิ
ครุภัณฑ์สำนักงาน	2,226,050.00	672,002.08	1,554,047.92
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	1,164,160.00	698,496.00	465,664.00
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	<u>440,600.00</u>	<u>245,770.00</u>	<u>194,830.00</u>
รวม	<u>3,830,810.00</u>	<u>1,616,268.08</u>	<u>2,214,541.92</u>

๘๓

2. สิ้นทรัพย์ที่คณะกรรมการได้มีมติ เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2542 มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้ดำเนินการเตรียมจัดตั้งศาลปกครอง และสำนักงานศาลปกครอง พร้อมทั้งได้อนุมัติเงินบกลางของปีงบประมาณ พ.ศ. 2542 รายการค่าใช้จ่ายเพื่อรองรับการดำเนินงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เป็นเงินอุดหนุนการดำเนินงาน จำนวน 40,000,000 บาท และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ใช้เงินงบประมาณที่ได้รับดำเนินการจัดหาสินทรัพย์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน ให้แก่สำนักงานศาลปกครอง ดังนี้

	ราคาทุน	ค่าเสื่อมราคาสะสม	บาท มูลค่าสุทธิ
ครุภัณฑ์สำนักงาน	6,636,600.00	553,050.00	6,083,550.00
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	13,500,000.00	1,125,000.00	12,375,000.00
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ ฯ	<u>17,795,285.00</u>	<u>1,952,328.50</u>	<u>15,842,956.50</u>
รวม	<u>37,931,885.00</u>	<u>3,630,378.50</u>	<u>34,301,506.50</u>

17. รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม

	บาท 2544
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมยกมาต้นงวด	296,051,457.59
หัก ปรับปรุงผลสะสมจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี	(393,562.38)
ปรับปรุงผลสะสมจากการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี	<u>(287,913.93)</u>
	295,369,981.28
บวก รายการปรับปรุงระหว่างงวด	<u>18,300.00</u>
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมหลังรายการปรับปรุง	295,388,281.28
บวก รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายงวดนี้	<u>410,860,874.67</u>
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	<u>706,249,155.95</u>

Signature

.....

ส่วนที่ ๕

ทิศทางการค้าเขมืองานในระยะต่อไป

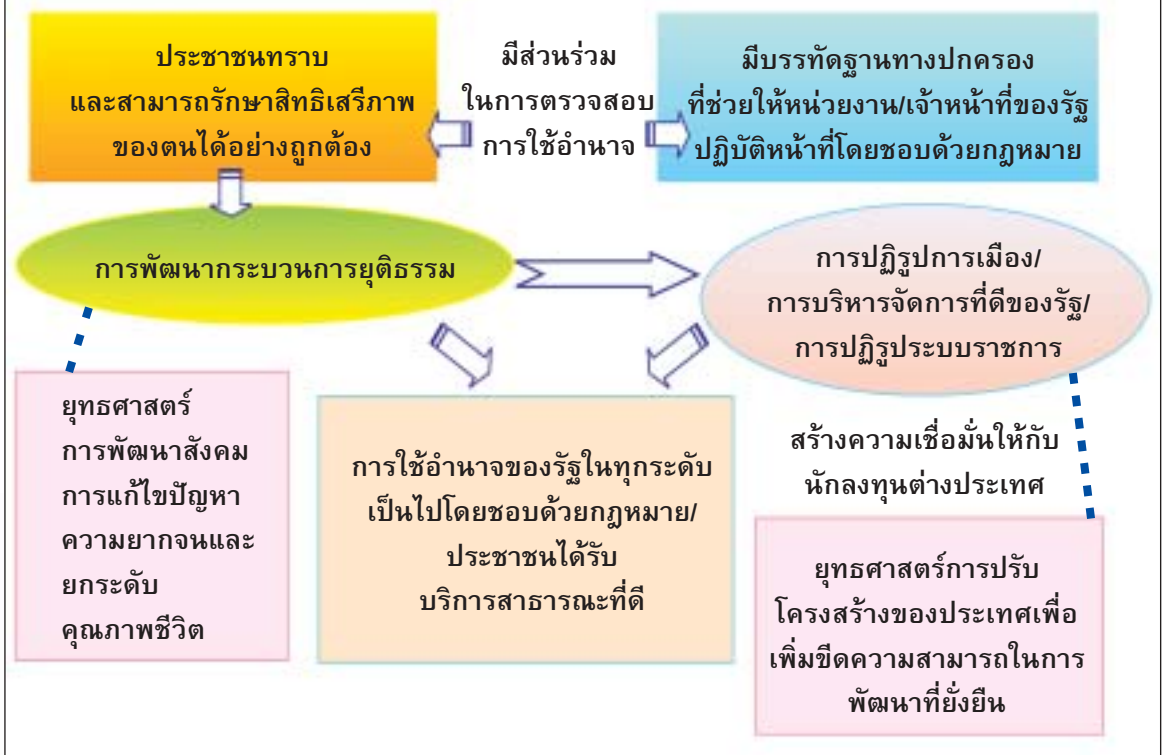
๕. ทิศทางการดำเนินงานในระยะต่อไป

นับแต่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ อันมีผลให้เกิดการจัดตั้งศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ขึ้นนั้น สำนักงานศาลปกครองในฐานะหน่วยธุรการของศาลปกครองก็ได้เร่งรัดเตรียมการและสร้างความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของทั้งศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง มาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นปีแรกของการจัดตั้ง สำนักงานศาลปกครองโดยได้เร่งรัดการดำเนินงานเพื่อจัดหาทรัพยากรการบริหารที่พอเพียงสำหรับการเปิดทำการ และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น อันเป็น “**ฐานรากขององค์กร**” (Hardware) ซึ่งได้แก่อาคารที่ทำการ ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ โครงสร้างองค์กรและอัตรากำลัง บุคลากร/ตุลาการ กลไกการบริหารงาน การวางระบบงานและวิธีการทำงาน และได้ “**พัฒนาต่อเติมส่วนต่างๆ ของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง**” จนแล้วเสร็จในระดับหนึ่งและสามารถเปิดทำการ ศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง และศาลปกครองในภูมิภาคอีกรวม ๓ แห่งในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ ในขณะเดียวกันก็ได้เริ่มดำเนินการในส่วนของ “**การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากร**” (Software) ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบงาน จนกระทั่งปีงบประมาณ ๒๕๔๕ จึงได้ “**เริ่มดำเนินการเชิงรุก**” เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “**การเสริมสร้างพลังสังคม และการบริหารจัดการที่ดีของรัฐ**” เพื่อคุ้มครองและป้องกันสิทธิของประชาชนรวมทั้งลดเหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองเพื่อนำความเป็นธรรมไปสู่สังคม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นก้าวต่อไปนั้น สำนักงานศาลปกครองได้กำหนด ทิศทางการพัฒนาหรือเป้าหมายการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการ “**พัฒนาสมรรถนะขององค์กรอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการปฏิบัติงาน**” และมุ่งมั่นในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยยึดหลัก “**การบริหารจัดการภาครัฐที่ดี**” เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ภายใต้ยุทธศาสตร์ และรูปแบบการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์อำนาจความยุติธรรมทางปกครอง
 เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และการดำเนินงานของรัฐ
 เพื่อประโยชน์สาธารณะให้อยู่ในภาวะที่สมดุล

เพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวสำนักงานศาลปกครองได้กำหนดแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป สรุปได้ดังนี้

แผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

การสนับสนุน
การพิจารณาพิพากษาคดี
และบังคับคดีปกครอง

การเสริมสร้าง
การบริหารจัดการภาครัฐที่ดี

การพัฒนากระบวนการ
ยุติธรรมทางปกครอง

การพัฒนา ส.ศป. ให้มี
ระบบการบริหารจัดการที่ดี

๕.๑ การสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีและบังคับคดีปกครอง

เพื่อให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและมาตรฐานทางวิชาการ และเกิดความเป็นธรรมกับคู่กรณี อันเป็นผลดีต่อสังคมส่วนรวม สำนักงานศาลปกครองได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาและการดำเนินงานเพื่อรองรับ ดังนี้

๑) การเร่งรัดการเปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาค

ขยายการทำงานของศาลปกครองในภูมิภาค โดยเร่งดำเนินการจัดตั้ง และเปิดทำการศาลปกครองเพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย ๒ แห่ง คือ ศาลปกครองนครศรีธรรมราช ศาลปกครองระยอง พร้อมทั้งดำเนินการจัดหาพื้นที่และประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อก่อสร้างอาคารที่ทำการถาวรสำหรับสำนักงานศาลปกครองและศาลปกครอง ตามลำดับความสำคัญและความจำเป็นทั้งศาลปกครองที่เปิดทำการแล้วในกรุงเทพมหานคร และในภูมิภาค และศาลปกครองที่ยังไม่ได้เปิดทำการ เพื่อให้ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองมีอาคารที่ทำการที่เหมาะสม และสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง โดยมีแผนจัดหาที่ทำการศาลปกครอง ในภูมิภาคในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๐) สรุปได้ดังนี้

เริ่มก่อสร้างในปี งบประมาณ ๒๕๔๖	เริ่มก่อสร้างในปี งบประมาณ ๒๕๔๗	เริ่มก่อสร้างในปี งบประมาณ ๒๕๔๘	เริ่มก่อสร้างในปี งบประมาณ ๒๕๔๙	เริ่มก่อสร้างในปี งบประมาณ ๒๕๕๐
ระยอง	สงขลา เชียงใหม่ นครราชสีมา	อุบลราชธานี ยะลา ขอนแก่น นครศรีธรรมราช	สกลนคร แพร่ สุพรรณบุรี พิษณุโลก	อุดรธานี ชุมพร ลพบุรี บุรีรัมย์

สนับสนุนการดำเนินการคัดเลือกบุคลากรศาลปกครองด้วยระบบและกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเหมาะสมกับลักษณะงาน และสามารถคัดเลือกได้ครบถ้วนตามกรอบอัตรากำลังที่กำหนด

๒) การพัฒนาประสิทธิภาพต้นทุนการพิจารณาคดี

พัฒนาประสิทธิภาพต้นทุนการพิจารณาคดี โดยปรับปรุงกระบวนการวิธีพิจารณาคดี-ปกครองให้เหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินคดีทางปกครอง สร้างและพัฒนามาตรฐาน การปฏิบัติงานของพนักงานคดีปกครอง รวมทั้งการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น ระบบสารบบคดี ระบบงานช่วยพิจารณาพิพากษาคดี ระบบติดตาม การดำเนินงานของพนักงานคดีปกครอง เป็นต้น

๓) การพัฒนาปรับปรุงฐานข้อมูลกฎหมายมหาชน

พัฒนาปรับปรุงฐานข้อมูลกฎหมายมหาชนทั้งในระดับพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา และคำพิพากษาศาลฎีกาให้ทันสมัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและสนับสนุนให้การพิจารณาคดีปกครองเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และมีมาตรฐานทางวิชาการ

๔) การพัฒนาระบบงานและสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน

ศึกษาวิจัยงานวิชาการด้านกฎหมายมหาชน และวิเคราะห์คำพิพากษาคดีปกครองทั้งในและต่างประเทศเพื่อหา Best Practice ที่เหมาะสม และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านคดีปกครอง และสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านคดีปกครองของตุลาการและพนักงานคดีปกครองให้เหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละประเภทคดี

๕) การพัฒนาระบบและกลไกการบังคับคดี

พัฒนาระบบและกลไกการบังคับคดีให้มีความชัดเจนเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และช่วยสนับสนุนให้การติดตามการบังคับคดีตามผลของคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำทางปกครองของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการเยียวยาแก้ไขปัญหาโดยเร็ว

๕.๒ การเสริมสร้างการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีให้กับหน่วยงานของรัฐ

เพื่อผลักดันให้หน่วยงานของรัฐมีการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี โดยสร้างกลไกในการเผยแพร่บรรทัดฐานทางปกครอง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิและฟ้องคดีได้อย่างถูกต้อง สำนักงานศาลปกครองได้กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานดังนี้

๑) การเผยแพร่คำพิพากษาของศาลปกครอง

เผยแพร่คำพิพากษาของศาลปกครองให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับทราบอย่างทั่วถึงและให้ประชาชนสามารถเข้าถึงฐานข้อมูล และศึกษาค้นคว้าได้โดยสะดวก โดยเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ หนังสือเผยแพร่ วารสารวิชาการ สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี การรวบรวมให้ค้นคว้าในห้องสมุด และการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต (www.admincourt.go.th)

๒) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลปกครอง

จัดประชุมสัมมนาหัวหน้าส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐในเขตจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองในภูมิภาคที่เปิดทำการใหม่ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติราชการเมื่อมีศาลปกครอง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๓) การประชาสัมพันธ์ในวงกว้างเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานของศาลปกครอง

เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปในวงกว้างได้รับทราบถึงบทบาทการดำเนินงานรวมทั้งผลการดำเนินงานของศาลปกครองอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ด้วยกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ผ่านสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับรัฐสภา สถาบันการศึกษา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน องค์กรอิสระ และประชาสัมพันธ์จังหวัดในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และป้องกันการดำเนินงานซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงาน

๔) การผลักดันและขยายผลโครงการเสริมสร้างพลังสังคมเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนและการบริหารจัดการที่ดีของรัฐ

ขยายผลโครงการเสริมสร้างพลังสังคมเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชน และการบริหารจัดการที่ดีของรัฐ ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหลักและจัดลำดับความสำคัญใน การดำเนินงาน เท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ในงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ติดตามประเมินผลการเผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจของเครือข่ายผู้นำชุมชนที่ได้ดำเนินการไปในปีงบประมาณที่ผ่านมา และขยายผล การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครอบคลุมถึงกลุ่มเยาวชนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในรูปแบบการสร้าง เครือข่ายเยาวชน รวมทั้งกลุ่มประชากรในชุมชนเมืองและท้องถิ่น ในรูปแบบการจัดนิทรรศการและ การให้คำปรึกษาแนะนำเคลื่อนที่ (Mobile Unit)

๕.๓ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครองของประเทศไทย

สำนักงานศาลปกครองจะมุ่งเน้นการพัฒนาวิชาการ ระบบ ระเบียบ การบริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐาน และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง พัฒนาสำนักงานศาลปกครอง ให้เป็นศูนย์กลางทางวิชาการในการพัฒนาระบบยุติธรรมทางปกครอง และการจัดการความรู้ด้าน กฎหมายปกครองของประเทศไทย โดยมีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การมุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

ศึกษาวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขเหตุแห่ง การฟ้องคดี รวมทั้งสร้างกลไกการเผยแพร่และผลักดันให้มีการนำเหตุแห่งการฟ้องคดีที่พบ ไปแก้ไข ปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการ เพื่อยุติและสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้เกิดข้อพิพาททางปกครองในเรื่องเดิม ทำนองเดียวกันขึ้นอีก อันจะส่งผลให้ประชาชนผู้รับบริการสาธารณะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเป็นการส่งเสริมให้หลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย

๒) การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาด้านกฎหมายปกครอง

ร่วมกับสถาบันการศึกษา สมาทนายความ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร ราชการแผ่นดิน ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาด้านกฎหมายปกครองและประสานขอการสนับสนุน จากทบวงมหาวิทยาลัยให้มีการปรับเพิ่มวิชาทางด้านกฎหมายปกครองในหลักสูตรการศึกษาจำนวน ๘ วิชา รวม ๒๐ หน่วยกิต ได้แก่ วิชาศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง วิชากฎหมายวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง วิชากฎหมายความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ วิชาสัญญาของฝ่ายปกครอง วิชา กฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของราชการและสิทธิส่วนบุคคล วิชากฎหมายบริหารงานบุคคล ภาครัฐ วิชากฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินของแผ่นดิน และวิชากฎหมายเกี่ยวกับการบริหารสาธารณะ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน รวมทั้งดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายปกครองให้แพร่หลาย

เพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายปกครองให้มีคุณภาพและมีปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของประเทศ

๕.๔ การสร้างและพัฒนาสำนักงานศาลปกครองให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance)

การจะดำเนินกลยุทธ์ต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานศาลปกครองจะต้องได้รับการสนับสนุนที่พอเพียงเพื่อพัฒนาขีดสมรรถนะขององค์กรในทุกด้านทั้งในด้านระบบการบริหารจัดการ โครงสร้างองค์กร และอัตรากำลัง ระบบบริหารงานบุคคล ระบบงบประมาณและการเงิน ระบบข้อมูลสารสนเทศและระบบงานอื่น ๆ ให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความคุ้มค่า และเทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากล สำนักงานศาลปกครองจึงได้นำเทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่มาใช้สนับสนุนการดำเนินงาน ดังนี้

๑) ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting)

สำนักงานศาลปกครองได้ว่าจ้างสถาบันพระปกเกล้าเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนามาตรฐานการจัดการทางการเงินและงบประมาณ ๗ ด้าน เพื่อรองรับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting) โดยเร่งพัฒนาแผนแม่บทของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๘ ให้เป็นแผนที่มีการวัดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมจากตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators) ในทุกระดับตั้งแต่ระดับองค์กรจนถึงระดับแผนงาน/โครงการ มีระบบการคำนวณต้นทุนผลผลิตหลัก (Output-Based Costing) และการศึกษา วิเคราะห์ ออกแบบระบบเครือข่าย และพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระบบงาน รวม ๘ ระบบ คือ ระบบการวางแผนกลยุทธ์ แผนงบประมาณ การกำกับติดตามและวัดผลงาน ระบบการคำนวณต้นทุนผลผลิต ระบบพัสดุ ระบบการเงิน ระบบการควบคุมงบประมาณ ระบบบัญชีการเงิน ระบบบัญชีเพื่อการจัดการ และระบบการตรวจสอบภายใน เพื่อให้สำนักงานศาลปกครองมีระบบการบริหารและวัดผลการดำเนินงาน และการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ โดยมีแผนที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จเต็มรูปแบบทั้ง ๘ ระบบภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๗

๒) การขยายผลการพัฒนาระบบควบคุมภายใน

ขยายผลการพัฒนาระบบควบคุมภายในจากที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพียง ๒ หน่วยงาน คือ กองคลัง และสำนักอำนวยการศาลปกครอง ให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานในสำนักงานศาลปกครอง เพื่อให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติงานบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

และเป้าหมายการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนด และมีรายงานการเงินที่เชื่อถือได้

๓) การพัฒนาระบบงานให้เข้าสู่มาตรฐานสากลของประเทศไทย

พัฒนาระบบข้อมูลของทุกหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลปกครอง และระบบการให้บริการประชาชนของสำนักงานศาลปกครองทั้งในส่วนกลางและในภูมิภาคให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานคุณภาพด้านการบริหารจัดการของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐตามระบบ P.S.O. ๑๑๐๑ และระบบ P.S.O. ๑๑๐๗ เพื่อยกระดับมาตรฐานการให้บริการของสำนักงานศาลปกครองให้มีความรวดเร็ว เสมอภาค เป็นธรรม เป็นที่พึงพอใจและเป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน โดยจะดำเนินการต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ และคาดว่าจะแล้วเสร็จและได้รับการรับรองมาตรฐานระบบ P.S.O. ๑๑๐๑ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๖

๔) การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานและอัตรากำลัง

ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานและอัตรากำลังของสำนักงานศาลปกครองให้เหมาะสมและเอื้อต่อการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อรองรับภารกิจดำเนินงานของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองในอนาคต กำหนดอัตรากำลังในกระบวนการหลักให้เหมาะสมเพียงพอต่อการผลิตผลงานที่มีประสิทธิภาพ และให้มีมาตรฐานเทียบเคียงได้กับโครงสร้างการบริหารงานของศาลปกครองชั้นนำในต่างประเทศ

๕) การพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล

(๑) แสวงหาแนวทางการยกระดับคุณภาพระบบบริหารงานบุคคลให้มีมาตรฐานเทียบเคียงได้กับระบบบริหารงานบุคคลขององค์กรที่มีลักษณะเดียวกันทั้งในและต่างประเทศ

(๒) จัดทำแผนการสรรหาบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการ โดยใช้เทคนิคการสรรหาที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งการสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก รับโอน การบรรจุบุคคลภายนอก เข้ารับราชการในฐานะผู้ชำนาญการ (Lateral Entry) การสรรหาโดยกำหนดกลุ่มบุคคลเป้าหมาย (Head hunter) และการสรรหาเชิงรุก เช่น โครงการดาวรุ่ง ช้างเผือก การจ้างเอกชนสรรหา เป็นต้น

(๓) การวางแผนอัตรากำลัง (Manpower Planning) ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะและปริมาณงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การสำรวจและจัดทำแบบบรรยายลักษณะงาน (Job Description) การจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career path) และการจัดทำแผนสืบทอดตำแหน่ง (Succession plan) รวมทั้งการสำรวจศักยภาพของบุคลากร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดคนให้เหมาะสมกับงาน และใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาขีดสมรรถนะ (Core Competencies) ของบุคลากรแต่ละตำแหน่งให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสำนักงานศาลปกครอง

(๔) การพัฒนาบุคลากร เปิดโอกาสให้บุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง ได้รับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องตามหลักสูตรพัฒนาบุคลากรประจำปี ทั้งหลักสูตร การพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานเฉพาะด้านและหลักสูตรที่เป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานเพื่อส่งเสริม ให้บุคลากรมีพื้นความรู้ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การสับเปลี่ยนตำแหน่งและสายงาน และสนับสนุน ความก้าวหน้าในสายอาชีพ โดยกำหนดให้การดำเนินการพัฒนาบุคลากรเป็นหน้าที่และผลงานของ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างบุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง ให้มี ความพร้อมและศักยภาพในการเป็นวิทยากรตัวคูณเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองอีกด้วย

(๕) พัฒนาระบบการควบคุมผลการปฏิบัติงาน โดยปรับปรุงระบบการประเมินผล การปฏิบัติงานให้เป็นแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Management) โดยการจัดทำข้อตกลง ผลงาน (Performance Agreement) และเปิดโอกาสให้บุคลากรของสำนักงานศาลปกครองมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นและสร้างการยอมรับร่วมกันโดยใช้การประเมินแบบ ๓๘๐ องศา และจัดให้มี ระบบการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) และการจัดระบบประเมินบุคคลและผลงานทางวิชาการให้เป็น ระบบ ชัดเจน มีมาตรฐาน รวมทั้งการดำเนินการทางวินัยเพื่อการป้องปราม โดยการจัดทำมาตรฐาน ทางคุณธรรมและจริยธรรม และการสร้างกลไกการดำเนินงานทางวินัย ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

๖) การพัฒนาสำนักงานศาลปกครองให้เป็น E - Admincourt

นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ทั้งในระบบการบริหารคดีปกครองและระบบการบริหารงาน ภายในเพื่อพัฒนาให้เป็น E - Admincourt ซึ่งประกอบด้วย ระบบงานสารบบคดี ระบบงานช่วย พิจารณาพิพากษาคดี ระบบงานบังคับคดี ระบบติดตามการดำเนินงานของพนักงานคดีปกครอง ระบบการสอบถามและค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับคดีและคำพิพากษา ระบบงานจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Lotus Notes Mail) ระบบประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ระบบงานสารบรรณ อัดโนมัติ และระบบบริหารและติดตามงานของสำนักงานศาลปกครองซึ่งจะแล้วเสร็จ และสามารถ ดำเนินการได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๖

ภาพกิจกรรมสำคัญในรอบปี ๒๕๔๕

การพัฒนาตุลาการศาลปกครอง

๑	๒
๓	๔
๕	

๑. การสัมมนาตุลาการศาลปกครองในภูมิภาค เรื่อง “ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของตุลาการศาลปกครองในภูมิภาค” ระหว่างวันที่ ๖ - ๘ กันยายน ๒๕๕๕ ณ เขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

๒. การสัมมนาเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม ๒ สำนักงานศาลปกครอง

๓. การสัมมนาตุลาการศาลปกครองสูงสุด เรื่อง “การกำหนดแนวปฏิบัติตามระเบียบวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ระหว่างวันที่ ๒-๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมพาวีเลียน ริมนคร รัชสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

๔. การสัมมนาตุลาการศาลปกครองกลาง หลักสูตรฝึกอบรมต่อเนื่อง วันที่ ๔ และ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ ห้องสัมมนา ๑-๒ สำนักงานศาลปกครอง

๕. การสัมมนาตุลาการศาลปกครอง เรื่อง “แนวทางในการปฏิบัติงานของศาลปกครอง” ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมดุสิต รัชสอร์ทและโปโล คลับ จังหวัดเพชรบุรี

๖-๗. การสัมมนาตุลาการศาลปกครอง เรื่อง “พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและ พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ฉบับใหม่” ระหว่างวันที่ ๑-๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ มิชชั่นฮิลล์ กอล์ฟคลับ นครราชสีมา

๘. การพัฒนาตุลาการศาลปกครอง หลักสูตรฝึกอบรมต่อเนื่อง เรื่อง “การกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานของ ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น” วันที่ ๑๒ และ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๕ ณ ห้องสัมมนา ๑-๒ สำนักงานศาลปกครอง

๙. การสัมมนา ผู้ที่จะทำหน้าที่ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น ระหว่างวันที่ ๑๗ มิถุนายน - ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานศาลปกครอง

๑๐. การสัมมนาเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของ ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม ๒ ชั้น ๓๗ สำนักงานศาลปกครอง

๖	๗
๘	๙
๑๐	

การพัฒนาข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง สำนักงานศาลปกครอง

๑	๒
๓	๔
๕	

๑. การฝึกอบรมหลักสูตร พนักงานคดีปกครองระดับต้น รุ่นที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๑๕ มกราคม - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ณ ห้องสัมมนา ๑ สำนักงานศาลปกครอง
๒. การสัมมนาผู้บริหารและบุคลากรเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานของสำนักงานศาลปกครอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๖ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๕
๓. การสัมมนาพัฒนาระบบงานของสำนักงานศาลปกครองกลาง ระหว่างวันที่ ๖ - ๘ กันยายน ๒๕๔๕ ณ โรงแรมเวลดัมคอมเทียน บีช พัทยา จังหวัดชลบุรี
- ๔-๕. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานและการให้บริการด้านการเงินบัญชีและพัสดุ ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ณ ห้องประชุม ชั้น ๓๗ สำนักงานศาลปกครอง และระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ณ การ์เด็น บีช รีสอร์ท จังหวัดชลบุรี

- ๖. การฝึกอบรมหลักสูตร พนักงานคดีปกครองระดับต้น รุ่นที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๑๕ มกราคม - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ณ ห้องสัมมนา ๑ สำนักงานศาลปกครอง
- ๗. การฝึกอบรมหลักสูตร ความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติราชการ รุ่นที่ ๓/๒๕๕๕ ระหว่างวันที่ ๓๐ กรกฎาคม - ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานศาลปกครอง
- ๘. การฝึกอบรมหลักสูตร ความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติราชการ รุ่นที่ ๑/๒๕๕๕ ระหว่างวันที่ ๓๐ พฤษภาคม - ๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ ณ ห้องสัมมนา ๑ ชั้น ๓๓ สำนักงานศาลปกครอง
- ๙-๑๐. การฝึกอบรมหลักสูตร QCC CONCEPT WORKSHOP รุ่นที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๓๑ พฤษภาคม และ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ และรุ่นที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๖ - ๗ มิถุนายน ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานศาลปกครอง

๖	๗
๘	๙
๑๐	

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน และองค์กรต่างประเทศ

๑	๒
๓	๔
๕	

๑. Dr. Dietmar Kansy สมาชิกวุฒิสภาเยอรมัน เยี่ยมคารวะ ศ.ดร.อักษราทร จุฬารัตน ประธานศาลปกครองสูงสุด
๒. สำนักงานศาลปกครอง ร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ (Konard Adenauer Foundation) จัดสัมมนาระหว่างวันที่ ๑๙-๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๕ ณ สำนักงานศาลปกครอง โดยมี Prof.Dr. Heinrich SIEDENTOPE (แถวหน้าที่ ๓ จากขวา) และ Prof.Dr. Kari Peter SOMMERMAN (แถวหน้าที่ ๒ จากขวา) เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเรื่อง “กฎหมายปกครองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและไทย”
๓. H.E. Mr. Pekka Hallberg ประธานศาลปกครองสูงสุด ฟินแลนด์ และ H.E. Heikki Tuunanen เอกอัครราชทูตฟินแลนด์ ประจำประเทศไทย เยี่ยมคารวะ ศ.ดร.อักษราทร จุฬารัตน ประธานศาลปกครองสูงสุด
- ๔-๕. ผู้แทนมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ นำ ศ.ดร. แอนสท์ เบนดา อดีตประธานศาลรัฐธรรมนูญประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (ภาพที่ ๔ คนกลาง) เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลปกครองสูงสุด และดูงาน ณ ศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕

การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลปกครอง

๑. การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลปกครอง ในงานประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ
๒. โครงการเสริมสร้างพลังสังคมเพื่อคุ้มครองสิทธิประชาชน วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕ ณ โรงแรมธรรมรินทร์ ธนา จังหวัดตรัง
๓. โครงการเสริมสร้างพลังสังคมเพื่อคุ้มครองสิทธิประชาชน วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕ ณ โรงแรม เค พี แกรนด์ จังหวัดจันทบุรี
- ๔-๕. การแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับศาลปกครอง ระดับอุดมศึกษา และมัธยมศึกษา เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานศาลปกครอง

๑	๒
๓	๔
๕	

พิธีเปิดทำการศาลปกครองขอนแก่น

๑. อาคารที่ทำการศาลปกครองขอนแก่น
๒. ศ.ดร.อภิชราพร จุฬารัตน ประธานศาลปกครองสูงสุด ทำพิธีเปิดที่ทำการศาลปกครองขอนแก่น เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕
๓. คณะผู้บริหารศาลปกครองถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์
๔. นายดำริห์ สุตเตมีย์ อธิบดีศาลปกครองขอนแก่น กล่าวรายงาน
๕. คณะผู้บริหารศาลปกครองสูงสุดและสำนักงานศาลปกครองถ่ายภาพร่วมกับคณะตุลาการ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ศาลปกครองขอนแก่น

๑	๒
๓	๔
๕	

พิธีเปิดทำการศาลปกครองพิษณุโลก

๑. อาคารที่ทำการศาลปกครองพิษณุโลก
- ๒-๓. ศ.ดร.อักษราทร จุฬารัตน ประธานศาลปกครองสูงสุด ทำพิธีเปิดที่ทำการศาลปกครองพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕
๔. นายวรวิทย์ กังศศิเทียม อธิบดีศาลปกครองพิษณุโลก กล่าวรายงาน
๕. แขกผู้มีเกียรติร่วมพิธีเปิดทำการศาลปกครองพิษณุโลก

๑	๒
๓	๔
๕	

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง
เลขที่ ๑๙๕ อาคารเอ็มไพร์ ทาวเวอร์ ชั้นที่ ๓๑-๓๗
ถนนสาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๖๗๐ ๑๒๐๐ - ๖๓
โทรศัพท์สายด่วน ๑๓๕๕
<http://www.admincourt.go.th>